

Hallituksen esitys laiksi maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä sekä maaseutuelinkeinolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan Suomen Euroopan unioniin (EU) liittymisen johdosta säädettäväksi laki maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä, jonka nojalla Euroopan yhteisön osarahoittamia maa- ja metsätalouden rakennetukia voitaisiin ottaa käyttöön ja hallinnoida unioniin liittymisen jälkeen. Useimmat ehdotetuista tuista ovat jo jossakin muodossa käytössä Suomessa. Liittymisen jälkeen ne korvattaisiin yhteisön osarahoittamilla tukijärjestelmillä. Osa on kokonaan uusia tukijärjestelmiä. Samalla lakia maatilatalouden kehittämisrahastosta ehdotetaan muutettavaksi siten, että osa yhteisöltä saatavasta rahoituksesta voitaisiin ohjata kehittämisrahaston kautta. Lisäksi maaseutuelinkeinolakea (1295/90), porotalouslakia (161/90) ja luontaiselinkeinolakia (610/84) ehdotetaan muutettavaksi niin, että ne jäisivät säätelemään tukea, joka myönnetään kokonaan kansallisista varoista. Edelleen ehdotetaan luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annettua lakia (1015/77) muutettavaksi siten, että puutarhalaan sopeuttamistoimia voitaisiin toteuttaa sen nojalla.

Esitys johtuu yhteisön yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevasta lainsäädännöstä. Maatalouden rakennetukia koskevilta osin se tulee Suomessa sovellettavaksi ja syrjäyttää kansalliset säädökset joko suoraan unioniin liittymi-

sen myötä tai siten, että yhteisön osarahoituksen saamiseksi kyseistä lainsäädäntöä on noudatettava. Samoin ehdotetuissa laeissa on otettu huomioon ne väliaikaiset toimenpiteet, joita Suomessa liittymissopimuksen mukaan voidaan siirtymäaikana kansallisin varoin toteuttaa.

Vaikka Euroopan talousyhteisön (ETY) säädökset rakennetuista ovat hyvin yksityiskohtaisia, edellyttävät ne kuitenkin kansallisia määräyksiä toimivaltaisista viranomaisista sekä eräistä yksityiskohdista. Lisäksi jäsenvaltiolle on yleensä jätetty mahdollisuus asettaa kansallisia lisäehtoja tuen myöntämiselle. Pääosin tuen myöntämisen edellytykset kuitenkin on jo säädetty yhteisöläinsäädännössä eivätkä enää edellytä Suomessa laintasoista säätelyä. Siksi esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvosto ja joissakin tapauksissa maa- ja metsätalousministeriö valtuutettaisiin antamaan tarvittavat yksityiskohtaiset määräykset.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti Suomen Euroopan unioniin liittymistä koskevan sopimuksen kanssa. Voimaantuloajankohdasta säädettäisiin asetuksella.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	5.6. Alankomaat	32
1. Nykytilanne	3	5.7. Belgia	33
1.1. Maatilatalouden rakenne	3	5.8. Kreikka	33
1.2. Yhteisön yhteinen maatalouspolitiikka ja muut tavoitteet	3	5.9. Portugali	33
1.3. Yhteisön rakennerahastojen tavoitteet ja toiminta	4	5.10. Tanska	34
1.4. Maatilatalouden ja maaseudun rakenteelliset ja alueelliset toimenpiteet Suomessa	5	5.11. Irlanti	34
2. Suomen nykyinen lainsäädäntö ja käytäntö	6	5.12. Luxemburg	35
2.1. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	6	6. Toimenpidesuunnitelma Ruotsissa	35
2.2. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	10	7. Nykytilanteen arvio	35
2.3. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	12	8. Pääasialliset ehdotukset	38
2.4. Työministeriön hallinnonala	12	8.1. Liittymäkohdat muihin hallituksen esityksiin	38
2.5. Opetusministeriön hallinnonala	12	8.2. Tukijärjestelmien soveltaminen ja käyttöönotto	38
2.6. Sisäasiainministeriön hallinnonala	13	8.3. Kansalliset tuet	40
3. Liittymissopimus	13	8.4. Maatilatalouden kehittämisrahasto	40
4. Yhteisön lainsäädäntö	14	9. Asian valmistelu	40
4.1. Perustamissopimus	14	10. Esityksen vaikutukset	41
4.2. Rakenne- ja rahastolainsäädäntö	15	10.1. Vaikutukset maatalouden rakenteeseen	41
4.3. Maatalouden rakenteen parantaminen	19	10.2. Taloudelliset vaikutukset	42
4.4. Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin kehittäminen	23	10.3. Ympäristövaikutukset	45
4.5. Tuottajaryhmien ja niiden yhdistysten perustamistuki	25	10.4. Organisatoriset ja henkilöstövaikutukset	46
4.6. Puutarhatuottajien markkinointiyhteenliittymät	26	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	47
4.7. Epäsuotuisien alueiden maatalouden tukijärjestelmä	27	1. Lakiehdotus	47
4.8. Varhaiseläkejärjestelmä	28	2. Tarkemmat säännökset	64
4.9. Maatalouden ympäristötuki	29	3. Voimaantulo	67
4.10. Pellon metsityksen ja metsänparannuksen tuki	29	4. Säättämisyjärjestys	67
4.11. Metsien hyödyntämisen tuki	30	LAKIEHDOTUS	67
5. Yhteisön maatilojen rakenteen parantamismista sekä maataloustuotteiden jalostusta ja markkinointia koskevan lainsäädännön soveltaminen nykyisin	31	Laki maa- ja metsätalouden rakenne poliittisista toimenpiteistä	67
5.1. Saksa	31	Laki maaseutuelinkeinolain muuttamisesta	79
5.2. Ranska	31	Laki porotalouslain muuttamisesta	84
5.3. Yhdistynyt kuningaskunta	32	Laki luontaiselinkeinolain muuttamisesta	88
5.4. Italia	32	Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta	89
5.5. Espanja	32	Laki luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta	91
		RINNAKKAISTEKSTI	92
		Liite	92

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytilanne

1.1. Maatilatalouden rakenne

Maaseutua ja maatilataloutta Suomessa leimaavat tilojen pienehkö koko Keski-Eurooppaan verrattuna sekä runsaat metsät ja tilojen talouskeskusten sijoittuminen tilojen yhteyteen. Varsinkin metsän osuus maatilalan toiminnasta ja tulonmuodostuksesta poikkeaa oleellisesti muiden maiden vastaavasta. Toisaalta kaupunkimaisen asumismuodon lisääntyminen on muuttanut myös maaseudun ilmettä kasvattamalla taajamia ja palveluelinkeinoja maaseudulla sekä toisaalta vähentämällä haja-asutusta ja perinteistä maatilalla asumista.

Vuonna 1959 Suomessa oli yli 2 ha peltoa käsittäviä maatiloja 285 000 kpl, vuonna 1969 263 000 kpl, vuonna 1980 184 000 kpl ja vuonna 1990 172 000 kpl. Vielä jyrkemmin on vähentynyt kotieläintilojen määrä. Samalla, kun tilojen lukumäärä on laskenut, jäljelle jäävien tilojen yksikkökooko on kasvanut. Rakennkekehitystä arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon viimeisten sotien jälkeen syntynyt tilanne, jolloin suurelta osin maatilatalouden avulla turvattiin luovutetulta alueelta siirtyneen väestön toimeentulo ja asuminen. Tällöin suuria tiloja ja valtion maita pirstottiin ja niistä muodostettiin pieniä tiloja, jotka silloisissa oloissa ja tuotantomenetelmin antoivat toimeentulon perheelle, mutta eivät enää myöhemmin. Kun vuonna 1941 Suomessa oli 245 800 maatilaa, joiden keskimääräinen peltoala oli 9,4 ha, samaan keskimääräiseen peltoalaan on päästy vasta vuonna 1972.

Pieni peltoala ja karjakoko ovat yhdessä tuotantopanosten hinnan kohoamisen myötä puolestaan vaikuttaneet siihen, että oikeudenmukaisen tulotason turvaamiseksi viljelijöille verrattuna muun väestön tulotasoon ja kotimaisen tuotannon jatkumisen varmistamiseksi on tarvittu yhteiskunnan tukea.

Sen sijaan maataloustuotteiden jalostus ja markkinointi on viimeisten vuosikymmenten aikana keskittynyt muutamille suurille yrityksille. Aikaisemmat pienet kylä-, kunta- tai maakuntapohjaiset osuuskunnat ja yhteisöt ovat vähitellen sulautuneet aina suuremmiksi yrityksiksi ja toimivat nyt pääosin valtakunnallisesti. Osa näistä, varsinkin maidonjalostus, toimii edelleen osuuskuntapohjaisena. Vaikka

nämä ovatkin koko maan kattavina organisaatioina varsin mittavia, ne ovat toimineet suljetulla sektorilla ilman kansainvälistä kilpailua, mikä on vaikuttanut niiden tuotantorakenteeseen ja toimintaan.

Myös pääasiallisten tuotteiden, viljan, maidon ja lihan keskittyneet osto-organisaatiot ovat pitäneet huolta siitä, että maatalousyrittäjät ovat pääosin keskittyneet alkutuotantoon eivätkä niinkään tuotteidensa jatkojalostukseen tai markkinointiin.

Toisaalta keskittymisen ja massatuotannon myötä on syntynyt uutta kysyntää paikkakunta- ja aluekohtaisille erityistuotteille ja yritys-toiminnalle maataloilla sekä maatalous- ja muun alkutuotannon jalostuksen ja markkinoinnin edistämisen tarvetta.

1.2. Yhteisön yhteinen maatalouspolitiikka ja muut tavoitteet

Liittyessään jäseneksi Euroopan unioniin Suomi alkaa toteuttaa unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa. Yhteinen maatalouspolitiikka on jo alunperin sisältynyt yhteisön perustamissopimukseen. Yhteisen maatalouspolitiikan avulla on yhtenäistetty maataloustuotteiden markkinat. Tavoitteena on myös ollut tasoittaa viljelijöiden tulonmuodostusta yhteisön alueella.

Yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevissa asioissa toimivalta on Euroopan yhteisöllä (EY), sikäli kuin yhteisön lainsäädännössä toimivaltaa joltakin osin ei ole jätetty jäsenvaltioille. Suurin osa maataloutta koskevaa lainsäädäntöä on jäsenvaltiota velvoittavaa ja tulee voimaan ja sovellettavaksi ilman jäsenvaltion lainsäädäntötoimia.

Maatalouden rakennetta koskevat yhteiset toimenpiteet ovat kuitenkin nykyisin suurelta osin vapaaehtoisia. Jäsenvaltio voi toisin sanoen päättää, ottaako se toimenpiteen käyttöön vai ei. Ainoastaan maatilojen investointitukea sekä tuottajaorganisaatioiden perustamisen tukemista koskevat toimenpiteet ovat toistaiseksi pakollisia, joskin hiljattain ensiksi mainittukin on ehdotettu muutettavaksi vapaaehtoiseksi. Toisaalta, jos yhteisön halutaan osallistuvan maatalouden, maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin rakenteen sekä maaseudun kehittämiseen, toimenpiteet on toteutettava yh-

teisön säädösten mukaisina. Jäsenvaltioiden kansalliset tukitoimenpiteet eivät myöskään saa olla vastoin yhteistä maatalouspolitiikkaa tai kilpailusääntöjä.

Markkinoiden laajentamisen ja kilpailun edistämisen lisäksi yhteisön tavoitteena on ta- soittaa alueellisia eroja jäsenvaltioiden kesken. Yhteisön tavoitteena on edistää taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta, mikä itse asiassa on yhteisön aluepolitiikkaa. Päämääränä on vähentää eri alueiden välisiä eroja sekä muita heikommassa asemassa olevien alueiden jäl- keenjääneisyyttä. Maatalouden rakennetuet ovat osa tätä yhteisön aluelainsäädäntöä.

Myös jäsenvaltioiden edellytetään toteutta- van talouspolitiikkaansa siten, että taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta koskevat ta- voitteet saavutetaan. Nämä tavoitteet sekä alu- eellisen epätasapainon poistaminen unionissa otetaan huomioon yhteistä politiikkaa ja sisä- markkinoita toteutettaessa. Yhteisö tukee tätä rakennerahastojensa, Euroopan investointipan- kin ja muiden olemassa olevien rahoitusmene- telmien avulla.

1.3. Yhteisön rakennerahastojen tavoitteet ja toiminta

Jäsenvaltioiden asukkaiden toimeentuloedel- lytyksiin alettiin yhteisössä kiinnittää huomiota 1960-luvulla. Tällöin yhteisö keskittyi lähinnä kansallisten rakennetoimenpiteiden yhteenso- vittamiseen yhteisen maatalouspolitiikan kans- sa. Tätä toteutettiin etenkin vuonna 1964 pe- rustetun Euroopan maatalouden tuki- ja ohja- usrahaston ohjausosaston avulla. Lisäksi yhti- sö perusti vuonna 1970 Euroopan sosiaalira- haston työntekijöiden koulutuksen edistämi- seksi. Vuosina 1972—1985 yhteisössä otettiin käyttöön kaikissa jäsenmaissa yhteiset toimen- piteet eli niin sanotut horisontaaliset toimenpi- teet, joista osa oli jäsenvaltioita velvoittavia. Tällöin myös kehitettiin alueelliset toimenpiteet rakenteellisten haittojen vähentämiseksi ja inf- rastruktuurin parantamiseksi tietyillä alueilla. Tähän antoi aiheita erityisesti yhteisön laajen- tuminen. Näitä toimenpiteitä on toteutettu etenkin vuonna 1985 perustetun Euroopan aluekehitysrahaston avulla.

Suomi liittyy jäseneksi vaiheessa, jossa maa- talouden rakennetta ja alueiden kehittämistä koskevilla toimenpiteillä on pääasiassa etsitty tasapainoa maatalouden kilpailukyvyyn paran-

tamisen, tuotannon tasapainottamisen, ympä- ristönsuojelun ja jälkeenjääneiden alueiden ke- hittämisen välillä.

Edellä mainitut rakennerahastot eivät ole itsenäisiä rahastoja, vaan ne saavat rahansa suoraan yhteisön talousarviosta. Rakennera- hastojen menoja ohjataan rahastokaudeksi ker- rallaan laadituilla säädöksillä ja menokehyksil- lä.

Ennen edellistä rahastokautta, joka käsitti vuodet 1989—1993, toteutettiin laaja rakenne- rahastouudistus. Tällöin uudistettiin ja tehos- tettiin rahastojen toimintaperiaatteita ja perus- tettiin uusi rahoitusväline kalatalouden raken- nemuutoksen ohjaamiseksi. Erityisesti kiinni- tettiin huomiota rahastojen ja muiden rahoitus- välineiden sekä Euroopan investointipankin toimien yhteensovittamiseen mahdollisimman suuren hyödyn saamiseksi kunkin rahoitusläh- teen toimenpiteistä. Meneillään oleva rahasto- kausi käsittää vuodet 1994—1999. Tällä rahas- tokaudella taas on kevennetty ja yksinkertaist- ettu EU:n ja jäsenvaltion osarahoitusmenette- lyä. Lisäksi on erityisesti kiinnitetty huomiota rahaston varojen riittävyteen.

Rakennerahastojen toiminnan vaikuttavuus- den tehostamiseksi on niiden tuen keskittämi- sellä pyritty viiteen yhteiseen tavoitteeseen. Nämä ovat:

Tavoite 1

heikoimmin kehittyneiden alueiden kehitys ja rakenteellinen sopeuttaminen;

Tavoite 2

teollisuuden taantumisesta kärsivien aluei- den, raja-alueiden tai alueen osien (mukaan lukien työssäkäyntialueiden ja kaupunki- maisten taajamien) uudistaminen;

Tavoite 3

pitkäaikaistyöttömyyden torjuminen ja nuor- ten sekä sellaisten henkilöiden, jotka ovat vaarassa joutua työmarkkinoiden ulkopuo- lelle, työelämään siirtymisen helpottaminen;

Tavoite 4

työntekijöiden teollisiin muutoksiin ja tuo- tantöjärjestelmien kehitykseen sopeuttamisen helpottaminen;

Tavoite 5

maaseudun kehityksen edistäminen a) no- peuttamalla maatalouden rakenteiden mu- kauttamista yhteistä maatalouspolitiikkaa uudistettaessa sekä b) helpottamalla maaseu- tumaisten seutujen kehitystä ja rakenteellista mukauttamista.

Tavoitteen 1 (heikoimmin kehittyneet), 2

(taantuvat teollisuusalueet) ja 5 b (maaseudun kehittäminen) tarkoittamat tuet ovat luonteeltaan alueellisia ja niihin suunnatut varat muodostavat yhteisön aluepoliittisen rahoituksen ytimen. Niitä varten on määritelty maantieteelliset tukialueet: 1, 2 ja 5 b. Muut tavoitteet ovat horisontaalisia ja koskevat työttömyyden torjumista (tavoite 3) sekä teollisuuden (tavoite 4) ja maatalouden (tavoite 5 a) rakennemuutoksen edistämistä. Niidenkin rahoitus kohdentuu suurelta osin edellä mainituille tukialueille.

Jäsenyysneuvotteluissa sovittiin uudesta alueellisesta tavoitteesta 6, joka koskee erittäin harvaan asuttuja alueita ja jota olisi tarkoitus soveltaa tavoitteen 1 sijasta Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa.

Koko kuluvana rahastokautena rahastoista sidottavat menot saavat nousta enintään 141 471 miljoonaan ecuun eli 891 267 miljoonaan markkaan. Sidottujen menojen maksu sen sijaan voi ulottua jonkin verran rahastokauden yli.

Rakennerahastoista rahoitetaan sekä alueellisia toimenpiteitä että toimenpiteitä, jotka kohdistetaan tiettyyn ryhmään koko yhteisön alueella. Yhteisö toteuttaa maaseutupoliittikkaa kummallakin tavalla. Maaseudun kehitystä edistetään sekä toimenpiteillä, joilla vauhditetaan maatalouden rakenteiden sopeutumista yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisen luomassa tilanteessa, että toimenpiteillä, joilla helpotetaan maaseutualueiden kehitystä ja rakenteen sopeutumista. Ensiksi mainitut ovat koko yhteisön alueella toteutettavia niin sanottuja horisontaalisia rakennetukia. Viimeksi mainitut taas ovat tiettyjä erikseen määriteltäviä alueita koskevia aluetukia.

Kaikki ne toimenpiteet, joiden tukemiseen yhteisö osallistuu, on sisällytettävä jäsenvaltion kutakin tavoitetta varten laatimaan suunnitelmaan. Paitsi erikseen määriteltäviä alueita varten laadittuja kehityssuunnitelmia jäsenvaltion on laadittava myös horisontaalisia tukia varten valtakunnallinen suunnitelma siten, että horisontaaliset tuet on otettu huomioon alueellisissa suunnitelmissa. Yhteisö osallistuu toimenpiteiden rahoitukseen vain, jos se hyväksyy suunnitelman ja siinä esitetyt toimenpiteet.

Toimenpiteiden jako maatalouden osalta tuotanto- ja rakennepoliittisiin on kuitenkin joiltakin osin keinotekoinen. Tuotantopolitiikan tukivaroin rahoitetaan toimenpiteitä, joilla tosiasiallisesti vaikutetaan huomattavasti myös rakenteeseen. Nämä aikaisemmin rakennera-

hastoista rahoitetut toimenpiteet rahoitetaan nyt Euroopan maatalousrahaston tukiosastosta eli varoista, jotka on tarkoitettu maataloustuotannon markkinointiin. Tällaisia toimenpiteitä ovat varhaiseläkejärjestelmä sekä ympäristön huomioon ottavan tuotannon ja metsityksen tuki. Toisaalta ohjausosastosta rahoitetaan edelleen vuoristo- ja epäsuotuisten viljelyolosuhteiden tuki eli niin sanottu LFA-tuki, joka tosin ei kovin nopeasti muuta rakenteita, mutta antaa epäsuotuisien alueiden maataloudellekin mahdollisuuden seurata yleistä rakennekehitystä.

1.4. Maatilatalouden ja maaseudun rakenteelliset ja alueelliset toimenpiteet Suomessa

Vaikka tilalukumäärä onkin pienentynyt, tuotantomäärät eivät ole laskeneet samassa suhteessa, vaan kehittyneiden tuotantomenetelmien ansiosta jopa nousseet joillakin tuotannon aloilla. Myös maatalousyrittäjien toimeentulomahdollisuuksien turvaamiseksi luodut maataloustulo- ja muut tukijärjestelmät ovat osaltaan vaikuttaneet maatalouden omavaraisuusasteen ylittävän tuotannon syntymiseen, minkä markkinoinnissa valtio on osallistunut.

Tilojen lukumäärän vähenemiseen on viime aikoina vaikuttanut se, että valtion mahdollisuudet osallistua tuotannon markkinoinnin kustannuksiin ovat olennaisesti heikentyneet, mikä on lisännyt elinkeinon omaa markkinointivastuuta ja alentanut tavoitehintoja. Samalla kuitenkin tuotantokustannukset, mukaan lukien elinkeinolle myönnettyjen luottojen korot, ovat nousseet. Lisäksi maatilataloudelle on tullut muitakin uusia kustannuksia, kuten lannoitevero. Kannattavuuden heikentyminen on johtanut tuotannon lopettamiseen.

Maataloustuotteiden markkinoinnista valtiolle aiheutuneiden menojen pienentämiseksi on lisäksi vuodesta 1968 alkaen luotu erilaisia järjestelmiä. Vaikka niiden päämääränä onkin ollut tuotannon vähentäminen, niillä on ollut myös rakenteellisia vaikutuksia. Suuri osa peltonvaraustiloista ja myöhemmistä tuotannonmuutostiloista on metsitetty tai metsittynyt. Pellon metsityksen nimenomainen tukeminen on osaltaan myös vaikuttanut maatalouden rakenteeseen, vaikka järjestelmä pääasiassa onkin luotu tuotantopolitiittista syistä. Luopumiseläke- ja luopumiskorvausjärjestelmä on

edistänyt sekä metsittämistä että tilakoon suurentamista.

Tilanteeseen on vaikuttanut myös maatalousyrittäjien ikärakenne. Huomattava osa tiloista on ollut lähellä eläkeikää olevien viljelijöiden tai eläkeläisten hallussa. Kun tilalle ei ole löytynyt tarvittaessa jatkajaa, se on myyty lisäalueeksi tai jäänyt virkistyskäyttöön.

Suomessa ei kuitenkaan ole kovin selkeästi erotettu maatalouden rakennepoliittisia toimia varsinaisesta maatalous- ja muusta politiikasta. Selvimmin rakennepoliittisena voidaan pitää sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmää, jonka tarkoituksena lähes yksinomaan on ollut varhaiseläkkeitä myöntämällä nuorentaa maataloutta harjoittavien ikärakennetta sekä estää osaltaan maatilojen pirstoutumista.

Maatalouspolitiikan nimissä on lisäksi toteutettu toimenpiteitä, jotka itse asiassa ovat perustuneet sosiaalsiin, alueellisiin tai puolustukseen liittyviin näkökohtiin. Maataloustuljärjestelmän avulla on hoidettu osaksi maaseudun sosiaalipolitiikkaa. Maaseudun asuttuna säilyttämistä on taas pidetty tärkeänä maan turvallisuuden kannalta.

Varsinainen maatilatalouden rakennepoliittinen väline nykyisin on maaseutuelinkeinojen rahoitusta koskeva lainsäädäntö. Siinä on kuitenkin mukana myös koko maan asuttuna pysyttämisen ja asumisen tukemista.

Perinteisesti maataloushallinnon rakennetoimenpiteet ovat olleet kytkettyinä maatilomistukseen tai hallintaan. Samoin toimenpiteet ovat kohdistuneet yleensä tilaan tai sillä harjoitettavaan toimintaan. Tosin asiaan liittyvää tutkimusta ja selvityksiä sekä maatilatalouden neuvontajärjestöjen toimintaa on tuettu, mutta vasta viime vuosina huomiota on alettu kiinnittää myös hankkeisiin, joiden päämääränä on edistää maatilatalouteen liittyvää yritystoimintaa. Varsinkin maaseutupolitiikan neuvottelukunnan hyväksymiä hankkeita on rahoitettu.

Rakennepoliittisiksi katsottavat toimet ovat yleensä olleet myös aluepoliittisia. Rakennepoliittisia varoja ohjattaessa ovat tuen määriin ja varojen suuntaamiseen vaikuttaneet maan eri osien väliset erot.

Maa- ja metsätaloustuotteiden jatkojalostukseen liittyvää sekä muuta maaseudun elinvoimaisuutta säilyttävää yritystoimintaa on myös tuettu paitsi rakenteellisin, erityisesti aluepoliittisin näkökohdin kulloinkin voimassa olleeseen aluepoliittiseen lainsäädäntöön liittyvin paino-

tuksin. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan yritystukea on ohjattu tällä tavoin maaseudun pieneen tai keskisuureen yritystoimintaan.

Työllisyysperustein on lisäksi työministeriön hallinnonalan varoin tuettu hankkeita alueilla, joilla työttömyysaste on korkea, tai aloittamisavustuksin työttömiä oman pienyrityksen perustamisessa.

Lisäksi maatilatalouden rakenteeseen on vaikuttettu välillisesti neuvonnan ja koulutuksen avulla. Maatalouden neuvontajärjestöjen toimintaa tukemalla on voitu osaltaan ohjata kehitystä tiloilla. Maatilatalouden ammattikoulutuksessa pääpaino on kuitenkin ollut enemmän tuotannollisissa kuin taloudellisissa näkökohdissa, minkä vuoksi koulutuksen vaikutus rakenteeseen on toistaiseksi jäänyt riittävästi hyödyntämättä.

2. Suomen nykyinen lainsäädäntö ja käytäntö

Yhteisön maaseudun rakennepoliittikan toimenpiteet kohdistuvat aloille, joiden hallinnointi ei ole Suomessa kuulunut pelkästään maatalousviranomaisille, vaan myös kauppa- ja teollisuusministeriön, opetusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, työministeriön ja sisäasiainministeriön hallinnonalalle.

2.1. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Maaseutuelinkeinolain (1295/90) soveltamispiiriin kuuluu maatilatalouden ja maaseudun pienyritystoiminnan sekä asumisen tukeminen.

Tuen myöntämisen edellytyksenä pääsääntöisesti on jatkuvan kannattavan toiminnan edellytys tuotannossa sekä maaseutuelinkeinoasetuksen (248/91) mukaan nykyisin enintään 137 000 markan sivutulot tai puolisoilla 174 000 markan sivutulot, enintään 65 vuoden ikä, riittävä ammattitaito sekä asuminen tilalla tai sen läheisyydessä. Tuen myöntämisen on aina oltava taloudellisesti ja muutenkin tarkoituksenmukaista.

Maatilatalouden tuotannollisia investointeja tuetaan avustuksin ja lainoin. Avustusten enimmäismäärä on 60 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Maaseutuelinkeinoasetuksella avustuskohteita on täsmennetty.

Nykyisin kuitenkin myönnetään avustuksia ai-noastaan ympäristönsuojelusta aiheutuviin in-vestointeihin, lähinnä kotieläinrakennusten asianmukaisiin lantaloihin. Tuotannollisten in-vestointien lainoitus on nykyisin korkotuki-lainoitusta. Lainan enimmäismäärä on 80 pro-senttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Ensimmäisen maatilan alle 35-vuotiaana hankkineelle voidaan myöntää aloittamisavus-tusta. Maaseutuelinkeinoasetuksen mukaan avustuksen enimmäismäärä on 62 000 mark-kaa. Maatilan ja lisäalueen hankintaan voidaan myöntää lainaa enintään 75 prosenttia hankin-tahinnasta. Valtionlainat ohjataan nykyisin lä-hes yksinomaan sukupolvenvaihdosten tukemi-seen ja korkotukilainat lisämään hankintaan.

Maatilojen asuinrakennusten rakentamista tuetaan enintään 60 prosentin lainalla, joka nykyisin on korkotukilainaa. Lisäksi maaseu-dun asuntokannan hyväksikäyttöä edistetään asuntotilojen hankintaan myönnettävällä enin-tään 50 prosentin lainalla. Nykyisin se on korkotukilainaa, joka ei voi ylittää 100 000 markkaa.

Maatiloja tuetaan myös siten, että valtio voi ostaa maa- ja metsätalousmaata käytettäväksi tilojen lisäalueiksi. Alue myydään käypään hintaan siten, että se on maksettava vuoden kuluessa kaupasta. Kauppaan voi saada kor-kotukilainan.

Tiloilla toimivien enintään kolme perheen ulkopuolista työntekijää työllistävien pienyri-tysten perustamista tuetaan käynnistysavustuk-sella, jota maksetaan enintään kolmelta vuo-delta. Tukea myönnetään enintään 55 prosent-tia palkkakustannuksista. Pienyrityksen inves-tointeja tuetaan enintään 55 prosentin avustuk-sin. Investointiin voidaan myöntää myös lainaa enintään 80 prosenttia. Laina on lähes yksin-omaan korkotukilainaa. Pienyritystoiminnan kehittämiseen voidaan myöntää avustusta enin-tään 75 prosenttia hyväksyttävistä kustannuk-sista. Pienyritykselle voidaan lisäksi myöntää lainaa käyttöpääomaksi.

Pienyritystoiminnan tukia myönnetään myös erikoismaatalouteen.

Lisäksi voidaan myöntää valtiontakauksia käyttöomaisuusinvestointeihin ja käyttöpää-omaksi otettujen lainojen vakuudeksi. Takauk-sesta on maksettava puolivuositain provisiota 0,75 prosenttia.

Avustuksen ja lainan enimmäismäärä on 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Val-

tionlainan korko on porrastettu neljän korko-vyöhykkeen perusteella 4—7 prosenttiin. Alhai-sin korko on maan pohjois- ja itäosissa. Kor-kotukilainojen korkotuen määrä on 50 prosent-tia luottolaitoksen perimästä korosta.

Valtionlainojen ja korkotukilainojen vapaa-ehtoinen velkajärjestely voidaan suorittaa, jos viljelijä on joutunut pysyviin taloudellisiin vai-keuksiin ja järjestelyn on syytä odottaa tuovan olennaisen parannuksen tilanteeseen. Tällöin valtionlainojen takaisinmaksuaikaa voidaan pi-dentää, korkoa alentaa ja antaa korkoja ja lyhennyksiä anteeksi enintään viideltä vuodel-ta. Lyhennysten osalta edellytyksenä on kuiten-kin, ettei vakuus turvaa lyhennysten maksua. Korkotukilainoissa korkotuki lasketaan viljeli-jän maksaman koron alentamisesta huolimatta velkakirjaehtojen mukaisesti.

Poronhoitoalueella voidaan porotalouslain (161/90) nojalla tukea porotaloutta. Porotalou-den harjoittajalle voidaan myöntää avustusta enintään 60 prosenttia sekä valtionlainaa enin-tään 65 prosenttia hyväksyttävistä kustannuk-sista. Tuen myöntämisen edellytyksenä on po-rotilan omistus tai hankinta ja porotalousase-tuksen (494/91) mukaan pääsääntöisesti vähin-tään 56 lukuporon omistus. Sivutulojen enim-mäismääräksi on valtioneuvoston päätöksellä (515/92) rajattu 100 000 markan sivutulot avus-tuksia myönnettäessä ja 170 000 markan sivu-tulot lainaa myönnettäessä. Tuen myöntämisen on oltava taloudellisesti ja muutenkin tarkoi-tuksenmukaista. Tukikohteita ovat tuotannol-liset, lähinnä porojen hankintaan liittyvät in-vestoinnit, sekä porotaloustilan tie-, perus-kuivatus-, sähköistys- ja vesihuoltohankkeet. Lisäksi tuetaan asuinrakennusten rakentamista sekä porotaloustilan ja sen lisäalueen hankki-mista. Maanostoon voidaan myöntää vain val-tionlainaa. Avustus ja sen lisäksi myönnettävä laina voivat kattaa hankkeen kustannukset kokonaan. Valtio voi myös myydä lisäalueen siten, että pääosa kauppahinnasta jää saami-seksi 4 prosentin korolla. Tuki myönnetään nykyisin siten, että tuen saajalla on oltava myös omarahoitusosuus.

Porotalouslain nojalla tuetaan myös palis-kuntien investointeja. Teurastamojen rakenta-miseen ja niiden tie- ja sähköistyshankkeisiin sekä este-, erotus- ja syöttöaitojen rakentami-seen voidaan myöntää avustusta enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Li-säksi voidaan irtaimistohankintoihin myöntää avustusta enintään 60 prosenttia. Nämä hank-

keet ovat lähinnä yhteisessä käytössä olevia maastokulkuvälineitä sekä viestintälaitteita.

Luontaiselinkeinolain (610/84) nojalla voidaan tukea luontaiselinkeinoalueella Lapin läänin pohjoisimmassa osassa luontaiselinkeinoissa tarvittavia investointeja sekä asuinrakennusten rakentamista ja luontaiselinkeinotilan hankintaa. Luontaiselinkeinoja ovat muun muassa pienimuotoinen maatalous, marjastus, metsästyks, kalastus ja porotalous. Lisäksi tuettavaa toimintaa on alkutuotannon yhteydessä harjoitettu matkailijoiden majoitus, opastoiminta sekä lähinnä käsiteollisuutena harjoitettu luontaiselinkeinotuotteiden jatkojalostus ja mainituksa toiminnassa tarvittavien välineiden valmistus. Tukimuodot ja -määrät ovat lähes samat kuin porotalouslaissa. Lisäksi luontaiselinkeinotiloille voidaan suorittaa valtion toinäs vesihuolto- ja tiehankkeita. Niille voidaan myös antaa oikeus käyttää valtion maata tiettyihin tarkoituksiin. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että elinkeinon harjoittaja voi saada suunnitellusta tai jo harjoittamastaan luontaiselinkeinosta toimeentulon osaksi tai kokonaan, tuen saaja on alle 65-vuotias eivätkä hänen sivutulonsa ylitä 3 430 markkaa kuukaudessa tai, jos kysymyksessä ovat puoliset, 5 120 markkaa kuukaudessa.

Kolttalain (611/84) nojalla voidaan tukea Inarin kunnassa sijaitsevalle koltta-alueella asuvien kolttien toimeentuloedellytyksiä. Kysymykseen tulee lähinnä kolttilojen muodostaminen valtionmaasta sekä asuinrakennusinvestointien tukeminen luontaiselinkeinolain mukaisiin ehdoin.

Edellä selostettujen lakien mukaiset avustukset ja valtionlainat myönnetään maatilatalouden kehittämisrahastosta. Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/66) mukaan rahasto on maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä ja sitä hoitaa valtioneuvoston nimittämä johtokunta. Muuten rahaston hallintoa hoitaa maa- ja metsätalousministeriö. Kirjanpitoa ja maksuliikennettä hoitaa maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Rahaston varojen käyttämisestä maaseutuelinkeinon sekä niiden kehittämistä tarkoittavan toiminnan edistämiseen säädetään erikseen. Varojen käytöllä on edistettävä maaseutuelinkeinolain mukaisten tavoitteiden toteuttamista. Varoja voidaan käyttää myös pakkohuutokaupalla myytyjen tilojen ja alueiden lunastamiseen valtiolle.

Leimaverolain 30 §:n nojalla on lisäksi voinut

saada leimaverovapauden kiinteistökauppaan, jota varten on myönnetty lainaa edellä mainittujen rahoituslakien nojalla. Lisäksi luottoasiakirjat, haltijavelkakirjoja lukuunottamatta, ovat olleet leimaverosta vapaita.

Maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain (1261/89) nojalla voidaan vuosina 1990—1994 toteuttaa maataloustuotannon ohjaamiseksi ja tasapainottamiseksi tarvittavia toimenpiteitä maataloustulolaissa (736/89) tarkoitettujen määrärahojen rajoissa. Tuotannon vähentämiseksi, lopettamiseksi tai kohdentamiseksi voidaan valtion varoista myöntää tasapainottamispalkkiota. Palkkiota saadaan maksaa viljelijälle, jolla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, yhtiötä, säätiötä tai osuuskuntaa, joka maatilalan omistajana tai vuokraajana harjoittaa maataloutta. Tasapainottamistoimenpiteinä tulevat kysymykseen viljelijän kanssa tehtävät sopimukset muun muassa tuotannosta luopumisesta peltoa kesannoimalla, luonnonmukaisesta tuotannosta ja pellon tuotannosta poistamisesta viljellyksi katsottua peltoa metsittämällä. Valtioneuvosto antaa vuosittain päätökset toteutettavista toimenpiteistä ja niiden yleisistä ehdoista.

Viljellyksi katsottujen peltujen metsittämistä metsänparannuslain mukaan aiheutuvat kustannukset korvataan metsänparannuslaissa (140/87) säädetyssä järjestyksessä. Uusia metsityssopimuksia ei ole enää vuoden 1993 alusta lähtien saanut tehdä. Aikaisemmin tehtyjen sopimusten mukainen metsitystuki ohjataan metsänparannustyöohjelman kautta metsälautakunnille, jotka myöntävät tuen maanomistajille. Hyväksyttävät metsityskustannukset on määritelty luontaisesti uudistettaville ja viljeltäville alueille erikseen sen mukaan, onko metsänparannussuunnitelma tehty vai ei.

Metsitystyistä pelloista on maanomistaja saanut myös hehtaarikohtaista viideksi vuodeksi myönnettyä tasapainottamispalkkiota. Tasapainottamispalkkio on porrastettu alueellisesti. Palkkion vuotuinen määrä vaihtelee 2 700 markasta hehtaarilta 1 500 markkaan hehtaarilta.

Metsänparannuslain mukaisen metsänparannusrahoituksen ulkopuolelle jäävät Suomessa vain valtion metsät sekä yhteisöt ja säätiöt. Rahoitusta ei ole sidottu maatalouden harjoittamiseen. Metsänparannusvaroista voidaan osoittaa 100 prosentin tuki suunnitelmien laatimiseen, työnojoon ja viljelymateriaalikus-tannuksiin. Tuki toteutuskustannuksiin vaihtelee 30 prosentista 75 prosenttiin. Vuoden 1993

alussa voimaantulleiden metsänparannuslain muutosten mukaisesti maanomistajien osuus metsänparannustöiden rahoituksesta kasvaa. Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain mukaan voidaan kokonaan valtion tuella rahoittaa metsänuudistamistöitä Lapin läänin ja Kuusamon alueella.

Maatalouden ikärakenteen parantamiseksi on luotu oma varhaisluopumisjärjestelmä, joista sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmä kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/92) nojalla 55-vuotiaalle, mutta alle 65-vuotiaalle maatalousyrittäjälle, joka maataloustuotannon vähentämiseksi pysyvästi luopuu maatalouden harjoittamisesta, voidaan myöntää luopumiskorvausta. Maatalousyrittäjän puolisolle tuki voidaan myöntää jo 50-vuotiaana. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että luopuja on viiden vuoden ajan ennen luopumista harjoittanut maatilataloutta vähintään kolmella peltotehtaarilla ja että hänen valtionverotuksessa veronalaiset tulonsa muusta kuin maatilataloudesta eivät ylitä keskimäärin 63 272,73 markkaa kalenterivuodelta. Muu eläke samoin kuin muu tuotannon rajoittamisesta koskeva sopimus pääsääntöisesti estää tuen myöntämisen. Kasvinviljelystä tai kotieläintuotannosta on tullut saada myyntituloa vähintään 3 000 markkaa hehtaaria kohden kahdelta luopumista edeltävältä vuodelta. Korvaukseen oikeuttava luopuminen edellyttää sitoumuksen antamista maatalouden harjoittamisen lopettamisesta kuudeksi vuodeksi ja pellon myynnin rajoittamisesta mainittuna aikana. Luopumiskorvaus muodostuu perusmäärästä, joka on yhtä suuri kuin maatalousyrittäjien eläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke, sekä luopumislisästä, joka on yhtä suuri kuin luopujan osuus maatilakohtaisesta hehtaari- ja kotieläin-korvauksesta.

Maatalousyrittäjien opintorahasta annetun valtioneuvoston päätöksen (44/92) nojalla voidaan maatalousyrittäjälle myöntää opintorahaa julkisen valvonnan alaisia opintoja varten. Myös muuhun samantasoiseen ammattikoulutukseen voidaan myöntää tukea. Tukea ei myönnetä korkeakoulussa suoritettavia perusopintoja tai tieteellisiä jatko-opintoja varten. Tukea ei myöskään myönnetä yleissivistäviin opintoihin eikä sellaiseen koulutukseen, johon hakija saa tukea muualta. Tukea maksetaan vähintään viisi opiskelupäivää kestäviin ammatillisiin opintoihin. Koulutusjakson tulee kui-

tenkin kalenterivuosittain jäädä alle kahdeksan kuukauden. Opintorahaa maksetaan 150 markkaa kultakin täydeltä opiskelupäivältä tai opiskelupaikkakunnalla yövyttäessä 200 markkaa. Tuen enimmäismäärä on hakijaa kohden 10 000 markkaa kalenterivuodelta.

Maatilatalouden rakenteeseen ja toimintaedellytyksiin vaikutetaan myös yhteishankkeita tukemalla. Valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annetun lain (433/63) nojalla voidaan valtion varoin maa- ja metsätalousministeriön toimesta ja valvonnassa suorittaa muun muassa ojituksia maan peruskuivatusta varten taikka padotuskastelutyötä. Kustannuksista valtiolle jäävä osuus on avustusta ja hyödyn saajalta perittävä osa lainaa. Edellytyksenä varojen myöntämiselle kuivatukseen on, että työtä varten on laadittu hyväksyttävä suunnitelma, kustannukset eivät ole kohtuuttomat hyötyyn nähden, kiinteistön omistajien pääelinkeinona on maatala- ja puutarhatalouden harjoittaminen ja hanketta on pidettävä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Yhteisyrityksissä edellytyksenä on, että kuivatushyöty pääosin tulee päätoimisten elinkeinonharjoittajien maatiloille ja puutarhoille tai, mikäli näin ei tapahdu, hankkeen toteuttaminen tällaisten elinkeinonharjoittajien tilojen elinkelpoisuuden parantamiseksi on tärkeää.

Avustusta varten maa on jaettu neljään vyöhykkeeseen. Avustuksen osuus vaihtelee 25 prosentista 60 prosenttiin kustannuksista. Vyöhykejaosta riippumatta voidaan tiettyin edellytyksin myöntää lisäavustusta 25 prosenttia kustannuksista. Lainaksi jäävä osuus peritään kuuden prosentin vuotuismaksuin, josta kolme prosenttia on korkoa.

Uusjakojen tukemisesta annetun lain (24/81) mukaan uusjaossa suoritettavaksi päätetystä tilan siirrosta sekä tien ja kuivatustyön tekemisestä aiheutuvat kustannukset maksetaan valtion varoista. Valtion varoista voidaan maksaa myös sellaiset kustannukset, jotka aiheutuvat rakennusten rakentamisesta tilan siirron yhteydessä, viljelysten raivaamisesta peltotilusten muodon ja sijoituksen parantamiseksi sekä vedenhankinta- ja viemäröintilaitteiden rakentamisesta.

Kustannukset peritään takaisin valtiolle, ellei niitä jätetä valtion lopulliseksi menoksi. Valtion lopulliseksi menoksi voidaan jättää enintään 50 prosenttia kustannuksista, jos toimitus on tärkeä yleisen edun kannalta ja osakkaiden yleinen taloudellinen tilanne antaa siihen aihet-

ta. Lisäksi kehitysalueella voidaan edellä mainituissa tapauksissa valtion lopulliseksi menoksi jättää enintään 85 prosenttia kustannuksista. Takaisinperittävästä osasta on maksettava yhdeksän prosentin vuotuismaksua, josta koroksi luetaan neljä prosenttia.

Eräiden maaseudun neuvontajärjestöjen valtionavun ehtoista annetun valtioneuvoston päätöksen (340/90) nojalla on voitu tukea yhdistyksiä, jotka toimivat maaseutuneuvonnan alueellisina neuvontakeskuksina sekä neuvontakeskusten keskusjärjestöinä. Neuvontajärjestölle voidaan myöntää tukea sen laatiman vuotuisen toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisiin menoihin. Edellytyksenä on, että menot johtuvat tehtävistä, jotka liittyvät maaseudun elinkeinotoiminnan kehittämiseen, maatalouden ja maaseutuelinkeinojen harjoittamista koskevaan taloudelliseen, tuotannolliseen ja tekniseen neuvontaan sekä näihin liittyvään koulutus- ja tiedotustoimintaan sekä maataloustuotannon ja maaseutuelinkeinojen ohjaamiseen yleisten maatalouspoliittisten tavoitteiden mukaisesti. Valtionavun myöntämisen perusteena ovat ensisijaisesti avustettavaan toimintaan suoraan tai välillisesti liittyvät laskennalliset yksiköt tai muut erikseen määrättävät laskennalliset perusteet.

Maatalouden taloudellisesta tutkimuslaitoksesta annetun lain (315/52) mukaan maa- ja metsätalousministeriön alaisen maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen tehtävänä on harjoittaa maatalouden alaan kuuluvaa taloustieteellistä tutkimustoimintaa ja siten luoda pohja maataloustuotannon jatkuvalle kehittämiselle, rationalisomiselle sekä tuotantokustannusten alentamiselle. Lisäksi tutkimuslaitoksen tehtävänä on muun muassa tehdä maatilataloutta koskevia tuotto- ja kustannuslaskelmia, selvittää maataloustuotteiden hintoja ja menekkiä koskevia kysymyksiä sekä suorittaa muita maatalouden alaan kuuluvia taloustieteellisiä tutkimustehtäviä. Nykyisin tutkimuslaitos yhdessä maatalouden neuvontajärjestön kanssa pitää yllä vapaaehtoisuuteen perustuvaa kirjanpitolajärjestelmää, jonka kirjanpitoaineiston keräävät neuvontajärjestöt ja laskentatyön suorittaa tutkimuslaitos.

2.2. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala

Edellä selostetut maatilatalouden ja maaseu-

tuelinkeinojen rahoituslait koskevat ensisijaisesti alkutuotannossa tarvittavia investointeja. Vaikka maaseutuelinkeino- ja luontaiselinkeinolain nojalla voidaan tukea muutakin yritystoimintaa, edellytyksenä on, että toimintaa harjoitetaan tilalla alkutuotannon yhteydessä ja että se on pienimuotoista.

Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin edistämistä varten ei ole erityistä lainsäädäntöä. Elintarviketeollisuuden tukeminen on kuulunut ensisijaisesti kauppa- ja teollisuusministeriölle yritystukilainsäädännön nojalla. Nykyisin voimassa olevan yritystuesta annetun lain (1136/93) nojalla voidaan yritystoimintaan myöntää kehitysalueen investointitukea, pienyritystukea sekä pienten ja keski suurten yritysten kehittämistukea. Varsinainen maatilatalous on rajattu tuen ulkopuolelle. Tukea ei myöskään myönnetä hankkeeseen, johon jo on myönnetty maaseutuelinkeinolain mukaista tukea.

Kehitysalueella investointitukea voidaan myöntää alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/93) 7 §:ssä tarkoitetulla kehitysalueella. Tukea myönnetään aloittavalle tai toimintaansa laajentavalle taikka käyttöömaisuuttaan uudistavalle yritykselle. Tuettavan hankkeen on edistettävä edellä mainitun lain mukaisia tavoitteita. Lisäksi yrityksellä on oltava edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Mikäli kysymys on laajentamisesta tai uudistamisesta, toimenpiteen on myös lisättävä työpaikkoja, tuotannon jalostusarvoa tai palveluksia olennaisesti. Investointitukea voidaan myöntää yritystoimintaa varten tarpeellisen käyttöömaisuuden hankkimiseen taikka sen muutos- tai parannustöihin. Tuki on enintään 45 prosenttia tuen myöntämisen kannalta tärkeiksi katsottuista hankintamenoista. Tuen enimmäismäärät on alueellisesti porrastettu valtioneuvoston päätöksellä. Kyseinen investointituki muiden samaan käyttöömaisuusinvestointiin myönnettävien tukien kanssa ei saa ylittää 50 prosenttia hankkeen kustannuksista.

Yritystuesta annetun lain nojalla voidaan myöntää myös pienyritystukea hankkeisiin, jotka edistävät kilpailukykyisen yritystoiminnan kehitystä. Pienyrityksiksi katsotaan yritykset, joiden henkilökunta on enintään 50 henkilöä ja vuotuinen liikevaihto enintään 30 miljoonaa markkaa tai taseen loppusumma enintään 12 miljoonaa markkaa. Maaseutualueella tukea voidaan lisäksi myöntää myös niin sanotulle yrityshautomolle edelleen sen tiloissa toimiville

pienyrittäjille myönnettäväksi. Samoin tuki voidaan myöntää kunnalle edelleen yrityksille myönnettäväksi. Tuki on tarkoitettu erityisesti maaseutualueiden ja rakennemuutosalueiden kehittämiseen. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että yrityksellä katsotaan olevan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset. Lisäksi pienyritykselle voidaan myöntää käynnistystukea yritystoiminnan aloittamisen tai laajentamisen aiheuttamiin palkkakustannuksiin enintään 12 kuukaudelta tai erityisesti syystä 24 kuukaudelta. Tuen enimmäismäärästä päättää valtioneuvosto. Pienyritysten investointituen enimmäismääräksi on asetettu 15 prosenttia. Kehitysalueella investointituki voi nousta 45 prosenttiin ja rakennemuutosalueella 30 prosenttiin. Käynnistystuki voi olla enintään 45 prosenttia hyväksyttävistä palkkakustannuksista.

Lisäksi pienelle ja keskisuurelle yritykselle voidaan myöntää kehittämistukea pitkän aikavälin kilpailukykyä tai kansainvälistymistä parantaviin kehittämishankkeisiin. Yrityksen henkilökunta voi olla enintään 250 henkeä, vuotuinen liikevaihto enintään 120 miljoonaa markkaa ja taseen loppusumma enintään 60 miljoonaa markkaa. Tukea myönnetään rajattuun kehittämishankkeeseen, jonka on oltava yrityksen toiminnan laajuus huomioon ottaen merkittävä. Tukea voidaan myöntää myös yrityksen perustamis- tai toimintaedellytysten selvittämiseen. Tuki kehittämishankkeeseen voi olla enintään 75 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Eräiden elinkeinonalojen valtiontakauksista annetun lain (375/63) nojalla voidaan antaa valtiontakauksia yrityksille, jotka toimivat seuraavilla elinkeinonaloilla: keskisuuri teollisuus, työliiketoiminta, matkailuala, turkistarhaus, kalanviljely, puutarhaviljely sekä turvetuotanto. Takaus annetaan sellaisten kotimaisten ja ulkomaisten luottojen ja vastuusitoumusten vakuudeksi, jotka on otettu yritysten kehittämiseksi, laajentamiseksi, perustamiseksi ja toimintaedellytysten parantamiseksi. Takaustuon käyttötarkoituksena on oltava yritystoimintaa varten tarpeellisen käyttöomaisuuden hankkiminen tai sen muutos-, korjaus- tai parannustyöt. Käyttötarkoitukseksi voidaan hyväksyä myös yritystoimintaa varten tarvittavan käyttöpääoman rahoittaminen sekä tuotekehityksen ja tuotteiden markkinoinnin rahoittaminen. Valtiontakaus annetaan omavelkaisena takauk-

sena takausluoton pääoman, koron ja muiden luottoehtojen mukaisten maksusuoritusten vakuudeksi. Valtiontakaus voidaan myöntää, kun se katsotaan tarpeelliseksi yrityksen rahoituksen ja vakuusjärjestelyjen kannalta. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota yrityksen merkitykseen kysymyksessä olevien elinkeinojen yleisen taloudellisen kehittymisen ja tarkoituksenmukaisen alueellisen sijoituksen sekä työllisyyden turvaamisen kannalta. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota yrityksen toiminnan taloudellisiin edellytyksiin ja kehityskelpoisuuteen. Takaustuottoja voi olla yhteensä samanaikaisesti voimassa enintään 5 000 miljoonaa markkaa.

Edellä mainituilla elinkeinonaloilla toimivien yritysten ottamien luottojen vakauttamiseksi voidaan lisäksi valtion vakauttamistakauksista annetun lain (529/93) nojalla myöntää valtiontakauksia.

KERA Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (65/71) mukaan KERA Oy edistää yritystoimintaa sekä harjoittaa yritysten kehittämistoimintaa, neuvontaa ja muuta palvelutoimintaa sekä toimeenpanee yritystoimintaan liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä. Toimenpiteitä ei voi kohdistaa kuitenkaan varsinaiseen maatalouteen, rakennusliiketoimintaan eikä vähittäiskauppaan tai liikenteeseen.

Yhtiö voi myöntää luottoja ja järjestää muuta rahoitusta yrityksille ja kunnille. Tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan, markkinoinnin edistämiseen, liikkeenjohdon koulutukseen ja neuvontaan sekä muuhun yritystoiminnan toimintaedellytyksiä parantavaan kehittämistoimintaan myönnettyt lainat voidaan kyseisen lain nojalla muuttaa osittain tai kokonaan avustuksiksi, jos kehittämistyön päätyttyä siitä aiheutuneiden kustannusten arvioidaan ylittävän työn tuloksena saavutettavan taloudellisen hyödyn. Yhtiö voi myös antaa omavelkaisia takauksia yritysten ottamien luottojen vakuudeksi. Yhtiö voi lisäksi myöntää avustuksia yritysten tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan, markkinoinnin edistämiseen, liikkeenjohdon koulutukseen ja neuvontaan sekä muuhun yritysten toimintaedellytyksiä parantavaan kehittämistoimintaan samoin kuin yhtiön toimialaan kuuluvan elinkeinotoiminnan yleisiä edellytyksiä ja niiden kehittämistä koskeviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Valtio maksaa yhtiön antamista lainoista korkotukea sekä korvaa takaustoiminnasta syntyneet tappiot.

2.3. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Sukupolvenvaihdoseläkelain (1317/90) nojalla voidaan myöntää varhaiseläke 54—64 -vuotiaalle maatilatalouden harjoittajalle ja tämän puolisolalle, jotka luovuttavat elinkelpoisen maatilansa nuoremmalle jatkajalle.

Sukupolvenvaihdoseläke koostuu perusmäärästä ja täydennysosasta. Perusmäärä lasketaan MYEL-työtulosta, johon vaikuttavat pellon, puutarhan ja metsän pinta-ala, tilan tuotanto ja tuottavuus, metsätöiden määrä ja työnjako tilalla. Täydennysosa vastaa suuruudeltaan luopujan laskennallista kansaneläkettä. Eläkkeen määrään vaikuttaa lisäksi maatilalan kauppahinta. Mikäli luovutushinta ylittää tilan laskennallisen tuotannollisen arvon, eläkkeen määrää vähennetään puoleen tai eläkeoikeutta ei ole lainkaan.

Luovutuksensaajan on oltava ikänsä, terveydentilansa ja ammattitaitonsa puolesta sopiva harjoittamaan tilalla maatilataloutta. Tilan ulkopuolelta saataville ansioille on enimmäisraja. Lisäksi jatkajan on sitouduttava 5 vuodeksi viljelemään tilaa, pitämään se pirstomattomana omistuksessaan sekä asumaan tilalla tai tarkoituksenmukaisella etäisyydellä siitä.

Maatalousyrittäjien vuosilomat ja muut vapaat taas on järjestetty maatalousyrittäjien lomituspalveluista annetun lain (2/85) nojalla. Oikeus lomituspalveluun on kytketty pääsääntöisesti maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen eläkevakuutuksen voimassaoloon. Oikeus lomituspalveluun koskee 15—64 -vuotiaita maatalousyrittäjiä. Vuosiloma ja viikkovapaa voidaan lain nojalla järjestää karjataloutta harjoittavalle yrittäjälle. Oikeus sijaisapuun koskee myös muita maatilatalouden harjoittajia. Lomituspalveluja voi saada vuosilomaa varten 22 päivän ajaksi ja viikkovapaata 12 päivän ajaksi. Sijaisavun kesto riippuu sijaisavun tarpeen laadusta. Lomituspalvelut järjestää asianomainen kunta. Valtion varoista suoritetaan lomituspalveluista aiheutuvat käyttökustannukset.

2.4. Työministeriön hallinnonala

Työllisyyslain (275/87) nojalla talousarvion työllisyysmäärärahoista voidaan osoittaa tai myöntää talousarvion perustelujen mukaisesti määrärahoja valtion virastoille ja laitoksille, kunnille ja kuntainliitoille sekä yksityisille ja yhteisöille rakentamista, kunnossapitoa, perus-

parannusta, laajentamista ja rakenteellisesti uudelleen järjestämistä koskeviin hankkeisiin tai muihin investointeihin. Työllisyysmäärärahoista investointeihin myönnettävä valtionapu ei saa ylittää muun samaan kohteeseen myönnettävän tuen kanssa kysymyksessä olevaa tukea koskevaa enimmäismäärää eikä 90 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Vaikeimmilla työttömyysalueilla voidaan kuitenkin myöntää ylimääräistä valtionapua enintään 20 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Jos valtionavun määrästä ei ole erityisiä säännöksiä, valtionapu yhdessä muun valtionavun kanssa ei saa ylittää 75 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Lisäksi sellaisen työvoimatoimistoon työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuneen henkilön työllistymistä, jota ei voida työllistää muuten, voidaan tukea työllisyysmäärärahojen avulla. Yrittäjäksi ryhtyvälle työttömälle työnhakijalle voidaan myöntää tukea hänen toimeentulonsa turvaamiseksi sinä aikana, jonka yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen arvioidaan kestävän. Yrittäjäksi ryhtyvälle voidaan myöntää työllistämistuki enintään 15 kuukauden ajalta.

2.5. Opetusministeriön hallinnonala

Opiskelijalle myönnetään tukea opintolain (65/94) nojalla. Tuki myönnetään Suomen kansalaiselle, joka harjoittaa oppivelvollisuuden jälkeisiä päätoimisia opintoja, jotka kestävät yhtäjaksoisesti vähintään kaksi kuukautta.

Opintotuki koostuu opintorahasta, asumislisästä ja valtion takaamasta opintolainasta. Aikuisopintotukeen oikeutetuille myönnetään opintorahan sijaan aikuisopintoraha ansionmenetyskorvauksena. Aikuisopintorahaa voi saada 30—59-vuotias, jos hän ei opintoja välittömästi edeltävän viiden vuoden aikana ja 25—29-vuotias, jos hän ei opintoja välittömästi edeltävän kahdeksan vuoden aikana ole ollut päätoimiseksi katsottavassa koulutuksessa, johon voidaan myöntää opintotukea. Jos hakijalla ei ole ammatillista peruskoulutusta ja hän on täyttänyt 30 vuotta, ei aiempia opiskelujaksoja tutkita. Opintoraha ja aikuisopintoraha ovat verollista tuloa. Se, miten ja kenen kanssa opiskelija asuu, ratkaisee, saako hän opintotuen asumislisää vai yleistä asumistukea.

Korkeakoulussa ja yliopistossa tukea voi saada tutkinnon tai tieteellisen jatkotutkinnon

suorittamiseen. Myös korkeakoulussa suoritettaviin ammatillisiin tutkintoihin voidaan myöntää opintotukea. Lukiossa opintotukea voi saada lukion oppimäärän suorittamiseen. Muussa oppilaitoksessa opintotukea voi saada tutkintoon johtavan koulutuksen, ammatillisen kelpoisuuden tuottavan tai sitä lisäävän kurssin suorittamiseen. Kansanopistossa tai muussa yleissivistävää koulutusta antavassa keskiasteen oppilaitoksessa tuki voidaan myöntää myös muuhun päätoimiseen opiskeluun. Kansalaisopistoissa tai kesäyliopistoissa opintotukea voi saada vain päätoimisia ammatillisia täydennysopintoja varten.

Päätoimisena pidetään lukion, ammatillisen oppilaitoksen tai kansanopiston päiväopetukseen järjestettyjä opintoja sekä korkeakoulututkinnon suorittamista. Muu koulutus on päätoimista, jos opiskelun edellyttämä työmäärä on vähintään 25 viikkotuntia tai keskimäärin vähintään kolme opintoviikkoa tukikuukautta kohti.

Opintotuen myöntämisen perusteina ovat hakijan opintomenestys ja taloudellisen tuen tarve.

Opintotuki myönnetään opintoihin ulkoilla, jos opinnot vastaavat edellä lueteltuja opintoja Suomessa tai sisältyvät Suomessa suoritettavaan tutkintoon.

Opintotukea ei myönnetä, jos opiskelija saa työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea, työvoimakoulutuksen koulutustukea tai luopumiskorvausta, kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturman perusteella, lasten kotihoidon tuen lisäosaa, hakija on suorittamassa varusmies- tai siviilipalvelusta, suorittaa vankeusrangaistusta ja opiskelee rangaistuslaitoksessa tai vieraan valtion opintotukea.

2.6. Sisäasiainministeriön hallinnonala

Alueiden kehittämisestä annettu laki (1135/93) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Lain tavoitteena on edistää maan alueiden omaehtoista kehittämistä ja tasapainoista alueellista kehitystä. Aluekehitysvastuu on säädetty kunnille ja valtiolle. Aluekehitysviranomaisena toimii pääsääntöisesti maakunnallisesta edunvalvonnasta ja seutukaavoituksesta huolehtiva kuntayhtymä eli maakunnan liitto. Valtion viranomaisten on toiminnassaan otettava huomioon kyseisen lain tavoite.

Lain tavoitteen saavuttamiseksi laaditaan määräaikaista tavoiteohjelmia, joilla kehittämistoimia suunnataan. Niiden valmistelusta ja toteuttamisen seurannasta vastaa sisäasiainministeriö yhteistyössä muiden ministeriöiden ja aluekehitysviranomaisten kanssa ja niistä sekä niiden yhteensovittamisesta päättää valtioneuvosto. Tavoiteohjelmien sisältö määritellään aluekehitysviranomaisen hyväksymissä aluekehittämisohjelmissa, jonka perusteella rahoitukseen osallistuvat valtion ja kuntien viranomaiset sekä yhteisöt laativat ohjelmasuorituksia alueen suurimmista hankkeista. Valtion viranomaiset sopivat rahoitusosuutensa valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen puitteissa. Talousarviossa nimetään erikseen ne eri hallinnonalojen määrärahat, joilla kyseisen lain tavoitteita voidaan edistää. Lisäksi talousarvioon otetaan alueen elinkeinoelämän omatoimisen kehittämisen avustamiseksi määräraha, jonka jakamisesta alueittain sisäasiainministeriö päättää.

Lain nojalla on erikseen määrätty kehitysalueet ja rakennemuutosalueet tuen porrastamiseksi. Kehitys- ja rakennemuutosalueen yrityksille myönnettävien julkisten investointien enimmäisosuuksien osalta on viitattu yritystuesta annettuun lakiin. Muille kuin yrityksille myönnettävän kehittämisrahan enimmäisosuus on rajattu 70 prosenttiin hankkeen kokonaiskustannuksista. Enimmäismäärä voidaan kuitenkin erityisen painavista syistä ylittää.

3. Liittymissopimus

Suomi on 24 päivänä kesäkuuta 1994 allekirjoittanut Euroopan unionin kanssa sopimuksen liittymisestä unioniin. Sopimuksessa Suomi sitoutuu noudattamaan yhteisön sekä nykyistä että tulevaa lainsäädäntöä lähes sellaisenaan.

Pohjoisen sijaintinsa vuoksi Suomi poikkeaa maataloutensa puolesta nykyisistä jäsenmaista. Sen vuoksi liittymisasiakirjassa on sovittu luotavaksi tavoitteen 1 mukaisia alueita vastaava erityinen tavoite 6, jota koskevilla alueilla harva asutus voidaan erityisesti ottaa huomioon. Mitä nykyisissä säädöksissä sanotaan tavoitteesta 1, tulisi Suomessa koskemaan tavoitetta 6. Tämä on tarkoitettu pysyväksi poikkeukseksi. Sopimusasiakirjojen mukaan ta-

voitteen 6 soveltamisalaan kuuluvat Suomessa pohjoiset ja itäiset NUTS II -luokitusalueet, jotka käsittävät Lapin maakunnan ja Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon maakunnat sekä eräitä lähialueita. Liitteessä 2 on annettu näille alueille suunnattavia määrärahoja koskeva ohjeellinen sitoumus, jonka mukaan vuosina 1995—1999 yhteisön osuudesta on yhteensä 1 109 miljoonaa ecua eli noin 7 000 miljoonaa markkaa, josta vuonna 1995 myönnettäisiin 90 miljoonaa ecua eli noin 570 miljoonaa markkaa ja seuraavina vuosina hieman nouseva määrä.

Lisäksi liittymisasiakirjan liitteessä 6 olevassa pöytäkirjassa on sovittu maatilatalouden rakennetukea koskevista siirtymäajan järjestelyistä. Suomi voi vuoden 1999 loppuun asti tukea sika- ja kanatalouden laajennusinvestointeja riippumatta siitä, mitä neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2328/91 säädetään. Samoin mainitun säädöksen estämättä Suomi voi vuoden 2001 loppuun asti myöntää tukea taloudellisissa vaikeuksissa oleville tiloille.

Liittymissopimukseen kuuluvien asiakirjojen mukaan on edelleen sovittu, etteivät sikatalous-, muna- ja siipikarja-alalla tehtävät investoinnit saa aiheuttaa kokonaistuotantokapasiteetin kasvua ja että tuki myönnetään tuottajakohtaisissa rajoissa, jotka määritetään neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 29 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen. Myöskään lisätuet puutarhaviljelyn alan tuotannossa sekä elävien kasvien ja kukkaviljelytuotteiden tuotannossa eivät saa aiheuttaa kokonaistuotantokapasiteetin kasvua ja myös ne on myönnettävä tuottajakohtaisissa rajoissa edellä mainittua menettelyä noudattaen. Mainitussa asiakirjassa on myös sovittu tuottajajärjestöistä ja niiden liitoista annettua asetusta sovellettavaksi Suomessa koko maassa tuotteisiin, joita kyseisen asetuksen 3 artikla koskee. Samassa yhteydessä on lisäksi sovittu maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukemisesta annetussa asetuksessa tarkoitettujen suunnitelmien toimittamisesta kolmen kuukauden kuluessa liittymisestä. Myös niin sanottuja LFA-alueita koskevan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (ETY) N:o 3669/93, soveltamisesta luonnonhaittakorvauksia maksettaessa on todettu, että kaikkia epäsuotuisia alueita Suomessa pidetään neuvoston direktiivissä (ETY) N:o 268/75 tarkoitettuina vuoroalueina.

4. Yhteisön lainsäädäntö

4.1. Perustamissopimus

Yhteisön maataloutta koskeva lainsäädäntö perustuu yhteisön perustamissopimuksen 38—47 artikloihin. Näistä erityisesti 38—42 artiklat vaikuttavat maatalouden rakenteeseen.

Yhteismarkkinat käsittävät 38 artiklan mukaan myös maatalouden ja maataloustuotteiden kaupan. Tavoitteena on 39 artiklan mukaan lisätä maatalouden tuottavuutta teknistä kehitystä edistämällä ja varmistamalla tuotannon järkiperäinen kehittäminen sekä tuotannon tekijöiden paras mahdollinen hyödyntäminen. Edelleen tavoitteena on taata maatalousväestön kohtuullinen elintaso, vakauttaa markkinat, varmistaa elintarvikkeiden saatavuus sekä taata kohtuulliset tuottajahinnat. Tällöin kuitenkin otetaan huomioon maatalouden erityisluonne.

Sopimuksen kilpailusääntöjä koskevaa lukua sovelletaan 42 artiklan mukaan myös maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan, mutta vain siltä osin, kuin neuvosto on erikseen määrännyt niin meneteltäväksi.

Kilpailusääntöihin kuuluvassa valtioneuvoston asetuksessa 92 artiklassa taas on katsottu yhteismarkkinoille sopimattomaksi jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosiolla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, siltä osin kuin tuki vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Yhteismarkkinoille soveltuu artiklan mukaan yksittäisille kuluttajille myönnettävä sosiaalinen tuki, joka myönnetään harjoittamatta syrjintää tuotteiden alkuperän perusteella, sekä tuki luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi. Yhteismarkkinoille soveltuvana taas voidaan pitää tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen poikkeuksellisen alhaisen elintason alueilla tai vakavilla vajaatyöllisyysalueilla, yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen, jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen ja tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen edellyttäen, ettei siitä synny ristiiriitaa yhteisen edun kanssa, sekä tukea, josta neuvosto määrää enemmistöllä päättää.

Taloudellisesta ja sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta taas säädetään 130 a—130 e artiklassa. Näistä 130 a -artiklan mukaan yhteisö

edistääkseen koko yhteisön sopusointuista kehitystä, kehittää ja harjoittaa toimintaansa taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi. Yhteisö pyrkii erityisesti vähentämään eri alueiden välisiä eroja sekä muita heikommassa asemassa olevien alueiden jälkeenhäätävyyttä.

Artiklassa 130 b edellytetään, että jäsenvaltiot harjoittavat talouspolitiikkaansa ja soveltavat sitä yhteen siten, että myös artiklassa 130 a tarkoitetut tavoitteet saavutetaan. Yhteisen politiikan ja sisämarkkinoiden toteuttamisessa otetaan huomioon sekä 130 a että 130 c artiklassa tarkoitetut tavoitteet ja osallistutaan niiden toteuttamiseen, mitä yhteisö tukee toiminnallaan muun muassa rakennerahastojensa kautta.

Artiklan 130 e 2 kohdassa maatalousrahaston ohjausosasto on viittauksin 43 artiklaan kytketty yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamiseen.

4.2. Rakenne- ja rahastolainsäädäntö

Yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamiseksi on perustettu maatalousrahasto, joka jakautuu tuki- ja ohjausosastoon. Tukiosastosta rahoitetaan maatalouden markkinointikustannukset sekä interventiomenot. Lisäksi tukiosastosta rahoitettavaksi on siirretty osa aikaisemmin ohjausosastosta rahoitettuja maatalouden rakenteeseen vaikuttavia toimenpiteitä. Tällaisia ovat maatalouden varhaiseläkejärjestelmä, metsittämistoimenpiteiden tukeminen sekä ympäristöä säästävien toimenpiteiden tukeminen. Ohjausosasto puolestaan kuuluu neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 mukaan yhteisön rakennerahastoihin, joilla yhteisö toteuttaa sekä rakenne- että aluepolitiikkaansa.

Rakennerahastojen tehtävistä säädetään rahastokausittain. Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2052/88, joka on uudistettu kokonaan neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2081/93, on säädetty päättävöitteet, joita rahastojen varoilla on toteutettava. Yhteisön rakennerahastojen kautta tehtävien toimien on 1 artiklan 1 kohdan mukaan tuettava perustamissopimuksen artikloissa 130 a ja 130 c asetettuja yleisiä tavoitteita. Rahastojen on tarkoituksenmukaisella tavalla osaltansa vaikuttava viiden etusijalle asetetun tavoitteen saavuttamiseen. Artiklan kohdan 5 mukaan näihin etusijatavoitteisiin kuuluu muun muassa maaseudun kehit-

tämisen edistäminen. Tavoite on jaettu erikseen kohdaksi 5 a, johon jäljempänä viitataan tavoitteena 5 a ja jolla tarkoitetaan maatalouden rakenteiden sopeuttamisen nopeuttamista siten, että perustana ja rajoina on yhteisen maatalouspolitiikan uudistus, sekä kohdaksi 5 b, johon jäljempänä viitataan tavoitteena 5 b ja jolla tarkoitetaan maaseutualueiden kehittämisen ja rakennesopeutuksen helpottamista. Tavoitteen 5 a mukaisten toimenpiteiden rahoittamiseen osallistuvat ohjausosasto sekä kalatalouden rahoitusväline, sikäli kuin kysymyksessä on kalatalouden rakennekehitys. Tavoitteen 5 b mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat sekä ohjausosasto, Euroopan sosiaalirahasto että Euroopan aluekehitysrahasto.

Ohjausosaston tehtäväksi on edellä mainitun neuvoston asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa säädetty erityisesti maatalouden ja samassa yhteydessä metsätalouden rakenteiden vahvistaminen ja uudelleenjärjestäminen mukaan lukien maa- ja metsätaloustuotteiden markkinointi ja jalostus sekä maatalouden luonnonhaittojen vaikutusten korvaamisessa avustaminen. Edelleen tehtävänä on varmistaa maataloustuotannon muuttamista sekä huolehtia riittävien täydentävien toimien kehittämisestä viljelijöille. Lisäksi tehtävänä on varmistaa oikeudenmukainen elintaso viljelijöille sekä auttaa maaseudun sosiaalisen rakenteen kehittämistä, suojella ympäristöä sekä säilyttää maaseutua. Artiklassa on tähdennetty toimenpiteiden kohdistumista kumpaakin sukupuolta oleviin viljelijöihin. Ohjausosasto osallistuu myös teknisen avun ja tiedotustoiminnan rahoitukseen sekä avustaa yhteisön tasolla tehtäviä tutkimuksia ja pilottisuunnitelmia.

Yhteisön tehtävät ovat mainitun neuvoston asetuksen 4 artiklan mukaan sellaisia, että ne täydentävät tai avustavat vastaavaa kansallista toimenpidettä. Niitä toteutetaan kiinteässä yhteydessä komission, jäsenvaltion ja toimivaltaisten viranomaisten ja elinten kesken. Jäsenvaltio voi oman lainsäädäntönsä ja hallintonsa rajoissa osoittaa kansalliset, alueelliset tai paikalliset elimet. Kaikkien osapuolten on tavoiteltava yhteistä päämäärää. Yhteistyö kattaa sekä valmistelun ja rahoituksen että etukäteisiä jälkikäteisarvioinnin ja -tarkkailun. Yhteistyöhön osallistumista hoitavalla on oltava tarpeellinen toimivalta rahoitus- ja muissa toimenpiteissä.

Komission tehtävänä on ryhtyä toimiin varmistamiseksi, että yhteisön toimenpiteet autta-

vat asetuksen 1 artiklassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamista ja tuovat lisäarvoa kansallisiin aloitteisiin. Komissio voi myös avustaa toimenpiteitä rahoittamalla valmiisteleviä tutkimuksia ja antamalla teknistä apua.

Rakennerahastoista annettavan tuen muoto riippuu 5 artiklan mukaan toimenpiteen luonteesta. Rakennerahastotuki annetaan pääasias-
sa toimenpideohjelmien osarahoituksena, kansallisen tukijärjestelmän osarahoituksena, johon kuuluvat takaisinmaksut, sekä niin sanottujen global grant -tukien myöntämisenä, jolloin jäsenvaltion osoittama tuen välittäjä jakaa tuen lopullisille edunsaajille. Lisäksi tukea annetaan sopivien suunnitelmien osarahoituksena sekä teknisen avun tukemisena.

Euroopan investointipankin ja muiden rahoituslähteiden kuin rakennerahastojen rahoitustuki annetaan etupäässä yksittäisinä lainoina tai niin sanottuina global loans -lainoina, muuna ohjelmien ja teknisen avun osarahoituksena sekä takauksina.

Yhteisön tuki annetaan sellaisena eri tukimuotojen yhdistelmänä, jonka antama kannustin on mahdollisimman tehokas. Toimenpideohjelmat taas käsittävät sarjan monivuotisia toimenpiteitä, jotka voidaan toimeenpanna useammankin rakennerahaston, Euroopan investointipankin tai muun rahoituslähteen tuella. Milloin useampi rahoituslähde osallistuu rahoitukseen, toimenpiteen toteutukseen voidaan käyttää yhdentynyttä lähestymistapaa.

Mainitun asetuksen 6 ja 7 a artiklassa on säädetty yhteisön toimenpiteiden arvioinnista ja tarkastuksista. Toimenpiteitä on toteutettava siten, että ne edistävät perustamissopimuksen tavoitteita. Tarvittaessa toimenpidettä voidaan kesken toteutuksen muuttaa, mikäli siihen ilmenee aihetta. Toimenpiteitä myös arvioidaan jälkikäteen, jotta nähtäisiin, mikä vaikutus niillä on ollut kysymyksessä olevaan rakenteelliseen ongelmaan ja miten asetuksen mukaiset tavoitteet on saavutettu. Tarkastuksin taas valvotaan, etteivät toimenpiteet ole vastoin perustamissopimuksen mukaisia yhteisön periaatteita erityisesti, mitä tulee kilpailusääntöihin, julkisiin sopimuksiin, ympäristönsuojeluun sekä naisten ja miesten yhdenmukaiseen kohteluun.

Asetuksen 8 ja 9 artiklan mukaan sekä tavoitteen 1 mukaisia kehityksessä jälkeenjääneitä alueita että tavoitteen 2 mukaisia taantuvia teollisuusalueita varten laaditaan alueelliset suunnitelmat, jotka yhteisöjen komissio hyväk-

syy ja joiden perusteella se vahvistaa yhteisötuen puitteet. Tavoitetta 1 koskevaan suunnitelmaan on sisällytettävä maatalouden rakenteita koskevat tavoitteen 5 a mukaiset toimenpiteet siten, että niiden osuus on suunnitelmassa erotettavissa.

Artiklassa 11 säädetään hyvin lyhyesti tavoitteen 5 a eli maatalouden rakenteiden parantamisesta. Artiklassa lähinnä viitataan 3 artiklan 4 ja 5 kohtaan, jossa edellytetään annettavaksi täsmällisempiä säädöksiä tuen myöntämisestä, myöntöedellytyksistä, yhteisön osallistumisesta sekä eri rahoituslähteiden yhteensovittamisesta.

Sen sijaan 11 a artiklassa säädetään varsin tarkkaan tavoitteen 5 b mukaisten maaseutualueiden kehittämistä koskevasta menettelystä, alueiden valinnasta ja suunnitelmien sisällöstä.

Yhteisön rahoitusosuutta määrättäessä kiinnitetään 13 artiklan mukaan huomiota kysymyksessä olevan, varsinkin alueellisen tai sosiaalisen ongelman vakavuuteen, jäsenvaltion taloudelliseen kantokykyyn, toimenpiteen erityiseen merkitykseen yhteisön, alueen ja kansakunnan kannalta sekä ehdotetun toimenpiteen erityispiirteisiin.

Rakennerahastoista myönnettävä yhteisön osuus eri tavoitteita koskevien toimenpiteiden rahoituksessa on enintään 75 prosenttia kokonaiskustannuksista ja vähintään 50 prosenttia julkisten kustannusten kokonaismäärästä tavoitteen 1 mukaisilla alueilla. Koheesiorahoituksen kysymyksessä ollessa enimmäismäärä voi nousta 85 prosenttiin kokonaiskustannuksista. Sen sijaan näiden alueiden ulkopuolella yhteisön rahoituksen enimmäismäärä on 50 prosenttia kokonaiskustannuksista ja vähintään 25 prosenttia julkisen tuen määrästä. Vähimmäismääriä ei kuitenkaan sovelleta tulota tuottaviin investointeihin.

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 täytäntöönpanosta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoituslähteiden kanssa annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 4253/88 säättää lähemmin eri rahoituslähteiden toiminnan yhteensovittamisesta.

Asetuksen mukaan yhteensovittamisessa käytetään muun muassa tukikehyksiä, monivuotisia menoarvioennusteita, yhdentyneitä tukimuotoja sekä yhteistyötä eri rahoituslähteiden kesken. Muut kuin tavoitetta 5 a koskevat suunnitelmat on laadittava sopivalla alueellisel-

la tasolla. Jäsenvaltion on osoitettava toimivaltainen viranomaisen suunnitelman laatimista varten. Erityisesti tavoitteen 1 mukaiseen suunnitelmaan on sisällytettävä myös maaseudun kehittämistä koskevat toimenpiteet. Toisaalta maaseutualueita koskeviin tavoitteen 5 b mukaisiin aluesuunnitelmiin on sisällytettävä työllisyyttä ja ammattikoulutusta koskevia toimenpiteitä. Suunnitelmien on sisällettävä kutakin rahastoa varten tarvittavat yksityiskohtaiset tiedot mukaan lukien haetun tuen määrä. Käsittelyn nopeuttamiseksi ohjelmia koskeva tukihakemus voidaan sisällyttää suunnitelmaan. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että suunnitelmat ovat keskenään johdonmukaisia ja ottavat huomioon yhteisön toimintaperiaatteet. Suunnitelmat laaditaan kolmeksi tai kuudeksi vuodeksi. Niitä voidaan tarkistaa vuosittain. Suunnitelmiin on sisällytettävä riittävät tiedot rakennetoimenpiteen ja jäsenvaltion taloudellisten, sosiaalisten ja alueellisten toimintaperiaatteiden välisen yhteyden arvioimisesta.

Tavoitteisiin 1—4 ja 5 b liittyvät tukikehykset laaditaan jäsenvaltion kanssa sopien ja niistä päättää komissio. Tukikehys laaditaan kolmeksi tai kuudeksi vuodeksi. Se sisältää muun muassa toimenpiteiden etusijajärjestyksen, myöhemmin päätettävän tuen suuntaviivat, rahoitussuunnitelman, seuranta- ja arviointimenetelmät, menetelmän lisäysperiaatteen todentamiseksi sekä järjestelyt ympäristöviranomaisen kytkemiseksi yhteisön tukikehyksen toimeenpanoon.

Jotta rakennerahastojen tuella olisi todellista taloudellista vaikutusta, ei rakennerahastoista myönnettävä tuki voi korvata jäsenvaltion kuhunkin tavoitteeseen koko valtakuntansa alueella käyttämiä julkisia menoja. Sen vuoksi myös jäsenvaltion on pääsääntöisesti säilytettävä aikaisempi tukitasonsa kuhunkin tarkoitukseen.

Komissio päättää tukikehyksen hyväksymisestä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa suunnitelman saamisesta. Samalla yhteisöjen komissio päättää tukihakemuksista. Mikäli jäsenvaltio esittää vain yhden ohjelma-asiakirjan, joka sisältää kaikki asianomaista tavoitetta koskevat tiedot, komissio tekee näistä yhden päätöksen.

Tuki, joka myönnetään tukikehyksen rajoissa, käsittää pääasiassa rajoitetun määrän ohjelmia. Tuki myönnetään käyttäen yhdentynyttä lähestymistapaa, jos ohjelma käsittää useamman kuin yhden rahaston tai jonkin muun

rahoituslähteen rahoitusta, toimenpiteet vahvistavat toisiaan ja siitä todennäköisesti on saatavissa merkittävää hyötyä ja jos tarvittava hallintojärjestelmä on olemassa.

Tukihakemukset valmistelee jäsenvaltion asianomainen kansallinen, alueellinen tai paikallinen viranomaisen tai jäsenvaltion osoittama muu elin. Hakemukseen on sisällytettävä riittävät tiedot hakemuksen arvioimiseksi, ellei niitä ole jo sisällytetty suunnitelmaan. Yhteisöjen komissio kiinnittää erityisesti huomiota muun muassa sen arvioimiseen, miten ehdotettu toimenpide edesauttaa asianomaisen tavoitteen saavuttamista. Komissio päättää yleensä kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen saamisesta tuen myöntämisestä.

Tavoitteiden 1—4 ja 5 b mukainen tuki hyväksytään vain, jos toimenpide sisältyy yhteisön tukikehykseen. Yhteisö ei osallistu sellaisten menojen tukemiseen, jotka ovat syntyneet ennen tukihakemuksen saapumista.

Myönnettäessä tukea tuloatuottavaan investointiin yhteisöjen komissio ottaa tuen määräästä päättäessään huomioon, investoinnin luonteen mukaisesti, investointiin käytettävissä olevan omarahoituksen bruttoylijäämän ilman kansallisia julkisia menoja. Yritysten investointitukea ei kuitenkaan milloinkaan myönnetä yli 50 prosenttia tavoitteen 1 mukaisilla alueilla eikä muuallakaan yli 30 prosenttia hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista.

Euroopan investointipankista myönnettävien lainojen ja avustusten yhdistelmästä päätetään investointipankin yhteydessä yhteisön tukikehyksestä päätettäessä.

Yhteisön tuki myönnetään vain, jos yhteisön tukikehyksen täytäntöönpanoa koskeva toimenpide on yhdenmukainen tukikehyksen rahoitussuunnitelman kanssa. Hallinnollisilta viiveiltä välttyäkseen jäsenvaltioiden on varmistettava mahdollisuuksien mukaan maksatushakemusten toimittaminen tasaisesti pitkin vuotta.

Yhteisön talousarviositoumukset tehdään niiden yhteisöjen komission päätösten perusteella, joilla se hyväksyy jäsenvaltion toimenpiteet. Niiden voimassaoloaika riippuu toimenpiteen luonteesta. Yli kahden vuoden sitoumukset maksetaan vuotuisina osamaksuina. Ensimmäisen vuotuismaksun yhteydessä sitoumukset tehdään komission antaessa päätöksen toimenpiteen hyväksymisestä. Myöhempien maksatusten yhteydessä sitoumusten on perustuttava alkuperäiseen tai muutettuun toimenpiteeseen

ja sen toimeenpanon edistymiseen. Alle kahden vuoden tai alle 40 miljoonan ecun eli 252 miljoonan markan toimenpiteissä koko määrään sitoudutaan komission päättäessä toimenpiteen hyväksymisestä.

Yhteisön menoarvion mukaiset maksut suoritetaan asianomaiselle kansalliselle, alueelliselle tai paikalliselle viranomaiselle tai elimelle, jonka jäsenvaltio sitä varten on osoittanut. Yhteisö suorittaa maksun yleensä kahdessa kuukaudessa hyväksyttävän hakemuksen saapumisesta. Maksut voivat olla joko ennakkoja tai lopullisia maksuja todellisten kustannusten perusteella. Yli kahta vuotta pidempien toimenpiteiden maksatusten on liityttävä edellä mainittuihin vuotuisiin osamaksuihin. Jokaiseen sitoumukseen liittyvä ennakko voi nousta 50 prosenttiin sitoumuksen määrästä. Seuraava ennakko yhdessä aikaisemman ennakon kanssa ei saa ylittää 80 prosenttia sitoumuksen määrästä. Lisäksi vastuullisen elimen on todistettava, että vähintään puolet ensimmäisestä ennakosta on käytetty ja että toimenpide edistyy tyydyttävällä tavalla. Maksut on suoritettava vähentämättöminä lopullisille tuen saajille.

Saldon perusteella sitoumusten maksut suoritetaan edellyttäen, että asianmukainen elin toimittaa komissiolle kuuden kuukauden kuluessa kyseessä olevan vuoden päättymisestä tai toimenpiteen loppuun suorittamisesta hakemuksen, asianmukaisen selonteon sekä todistuksen, jossa vahvistetaan kyseisiin asiakirjoihin sisältyvä tieto. Jäsenvaltion on osoitettava viranomaiset, joilla on oikeus antaa mainittuja todistuksia. Samoin jäsenvaltion on varmistuttava, että tuen saajat saavat maksut mahdollisimman nopeasti ja yleensä vähintään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun jäsenvaltio on saanut määrärahan, edellyttäen kuitenkin, että tuen saaja täyttää maksun edellytykset.

Komission päätökset, sitoumukset ja maksut määrätään ecuina.

Toimenpiteitä toteuttaessaan jäsenvaltion on myös varmistuttava toimenpiteiden asianmukaisesta suorittamisesta, estettävä sääntöjenvastainen menettely sekä ryhdyttävä toimiin niiden suhteen saadakseen takaisin ne summat, jotka on sääntöjen vastaisen toiminnan tai laiminlyöntien vuoksi menetetty. Lukuunottamatta tilannetta, jossa tuen saaja tai välittäjä voi todistaa, ettei ole mainitusta menettelystä vastuussa, jäsenvaltio on velvollinen palauttamaan asiattomasti maksetut erät. Lainoja varten välittäjä voi jäsenvaltion ja komission

suostumuksin hankkia pankkitakauksen tai muun vakuuden riskiä varten.

Jäsenvaltion on tiedotettava komissiolle niistä toimenpiteistä, joihin komissio on ryhtynyt edellä esitetyn suhteen. Erityisesti jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kuvaus hallinto- ja valvontajärjestelmästä, joka on luotu varmistamaan toimenpiteiden tehokas täytäntöönpano. Jäsenvaltioiden on säännöllisesti ilmoitettava komissiolle hallinnollisten toimenpiteiden ja oikeudenkäyntien edistymisestä.

Jäsenvaltion on myös pidettävä komission saatavilla mikä tahansa kansallinen valvontaselvitys toimenpiteistä, jotka sisältyvät ohjelmiin tai muihin toimiin.

Jäsenvaltion kansallisten lakien nojalla suorittamien tarkastusten estämättä komission palveluksessa olevilla on oikeus suorittaa paikan päällä tarkastuksia, mukaan lukien pistokekkeet, rakennerahaston rahoittamien toimenpiteiden osalta.

Ennen paikan päällä suoritettavaa tarkastusta komissio ilmoittaa asiasta jäsenvaltiolle kaiken tarvittavan avun saamiseksi. Ilman tällaista ilmoitusta suoritettava tarkastus toimitetaan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 mukaisen yhteistyön ehtojen rajoissa. Jäsenvaltion edustajat voivat osallistua tarkastuksiin.

Komissio voi myös vaatia jäsenvaltiota suorittamaan paikan päällä tarkastuksia todentaakseen maksatuspyyntöjen säännönmukaisuuden. Komission edustajat voivat ottaa osaa mainittuihin tarkastuksiin, mikä on heidän velvollisuutensa jäsenmaan niin pyytäessä.

Komission on myös varmistuttava tarkastusten yhteensovittamisesta välttääkseen toistuvia tarkastuksia samassa asiassa. Komission ja jäsenvaltion on välittömästi luovutettava toisilleen kaikki asiaan liittyvä oleellinen tieto tarkastuksen tuloksista.

Minkä tahansa toimenpiteen viimeistä maksutuserää seuraavan kolmen vuoden ajan vastuullinen elin tai viranomainen on velvollinen pitämään komission saatavilla kaikki kuluja ja tarkastuksia koskevat asiakirjat.

Mikäli toiminta tai toimenpide ei näytä oikeuttavan koko myönnettyyn tukeen tai sen osaan, komissiolle on oikeus tietyin edellytyksin suorittaa tutkinta, jonka seurauksena se voi vähentää tai lykätä tukea, jos siinä paljastuu säännösten vastaista toimintaa tai merkittäviä muutoksia, joilla on vaikutusta täytäntöönpanoon. Kaikki perusteettomasti maksettu tuki

on tällöin palautettava komissiolle. Myöhästyneille maksuille on suoritettava korkoa.

Yhteistyösopimuksen rajoissa komission ja jäsenvaltioiden on varmistettava rakennerahastoista myönnetyn tuen tehokas seuranta. Se toteutetaan yhteisesti sovituin raportein, pistokkein ja seurantakomiteoin. Seurannassa kiinnitetään erityisesti huomiota toimenpiteen vaikuttavuuteen tavoitteen suhteen. Jokaisesta monivuotisesta toimenpiteestä jäsenvaltion osoittaman viranomaisen on esitettävä raportti toimenpiteen edistymisestä. Raportti on esitettävä kuuden kuukauden kuluessa toimintavuoden päättymisestä ja lopullinen raportti toiminnan päättymisestä.

Neuvoston asetuksella (ETY) N:o 4256/88 on säädetty neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 täytäntöönpanosta sikäli, kuin kyseinen asetus koskee maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosastoa. Ensiksi mainitun asetuksen 2 artiklassa on säädetty, mitä tavoitteen 5 a mukaisten yhteisten toimenpiteiden erityisesti tulee koskea. Näihin kuuluvat muun muassa markkinapolitiikkaa seuraavat toimenpiteet, jotka edesauttavat palauttamaan tasapainon tuotannon ja markkinoiden vetävyys välille sikäli kuin toimenpiteitä ei rahoiteta tukiosastosta, vuoristo- ja epäsuotuisilla alueilla epäsuotuisia viljelyolosuhteita korvaava tuki, nuorten viljelijöiksi ryhtymisen rohkaiseminen, maatilojen rakenteiden tehokkuuden parantaminen, maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin parantaminen, tuottajajyhdistysten perustamisen rohkaiseminen sekä yhteistoiminnan edistäminen.

Tavoitteen 1 mukaisilla alueilla rahasto rahoittaa maaseutuympäristön kestävään kehitykseen liittyviä toimenpiteitä, joihin kuuluvat maa- ja metsätalouden rakenteiden vahvistaminen sekä maaseutumaiseman varjelu ja edistäminen. Niiden toimenpiteiden tarkoituksena, joita rahastosta kyseisellä alueella rahoitetaan, on erityisesti liitettävä maatalouden rakenteiden jälkeenjääneisyyteen. Tavoitteena on 5 a-toimenpiteiden lisäksi muun muassa maatalouden tuotannonmuutosten, monipuolistamisen ja muiden kuin elintarviketuotteiden tuotannon edistäminen. Lisäksi kysymykseen tulevat maatalouden kehittämiseen liittyvät maaseudun infrastruktuurihankkeet sikäli kuin Euroopan aluekehitysrahasto ei rahoita niitä, uusjaot, maanparannukseen liittyvät hankkeet sekä kastelu- ja ojitus hankkeet. Edelleen toimenpiteet voivat liittyä turismin ja käsityöammattien

edistämiseen, luonnontuhojen aiheuttamien vaurioiden korjaamiseen sekä metsien hyödyntämiseen sekä ympäristön- ja maisemansuojeluhankkeisiin, neuvontapalvelujen ja ammattikoulutuksen tukemiseen, maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin edistämiseen sekä maa- ja metsätalouden tutkimukseen ja kehittämiseen.

Tavoitteen 5 b mukaisilla alueilla käytetään samoja toimenpiteitä kuin tavoitteen 1 mukaisilla alueillakin.

Tavoitteen 1 mukaisille alueille laaditaan ohjelmia, joihin voi kuulua yhdentynyt lähestymistapa sekä niin sanottuja global grant-tukia. Samoja tukimuotoja käytetään myös tavoitteen 5 b mukaisilla alueilla, joilla toimenpiteet voivat olla useampaakin tarkoitusta varten. Näillä alueilla myös maaseudun kehittämissuunnitelmien on sisällettävä kuvaus maatalouden rakenteiden ongelmista.

Rahaston vuotuisia varoja voidaan käyttää muun muassa valmistaviin etukäteisarvioihin, seurantaan sekä jälkikäteen suoritettuihin arviointeihin ja tiedotukseen.

Jäsenvaltion on toimitettava yhteisöjen komissiolle tarvittavat tiedot sen toteamiseksi, ovatko toimenpiteet sopusoinnussa yhteisön eri toimintaperiaatteiden kanssa.

4.3. Maatalouden rakenteen parantaminen

Maatilojen investointien rahoituksesta säädetään neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2328/91 ja epäsuotuisien alueiden erityistuesta neuvoston direktiivissä (ETY) N:o 268/75. Maatalouden tulotason sekä elin-, työskentely- ja tuotanto-olosuhteiden parantamiseksi jäsenvaltioiden on otettava käyttöön maatilojen investointitukijärjestelmä. Tukijärjestelmä tulee sovellettavaksi sellaisenaan liittymisen myötä. Jäsenvaltio voi omassa lainsäädännössään kuitenkin vaikuttaa eräiltä osin tuen kohdentamiseen.

Investointitukijärjestelmää on sovellettava viljelijöihin, jotka harjoittavat maataloutta päätoiminaan. Jäsenvaltio voi kuitenkin ulottaa tukijärjestelmän myös sellaisiin viljelijöihin, jotka olematta päätoimisia saavat kuitenkin vähintään 50 prosenttia kokonaistulostaan maataloudesta, metsätaloudesta, turismista, käsityöammateista tai sellaisesta tilalla harjoitettavasta maaseutua ylläpitävästä toiminnasta, joka oikeuttaa julkiseen tukeen. Edellytyksenä kuitenkin on, että suoraan maataloudesta saa-

tava tulo on vähintään 25 prosenttia viljelijän kokonaistulosta ja että tilan ulkopuoliset toiminnot eivät vaadi yli puolta viljelijän kokonaistyöajasta. Tukea voidaan myöntää myös sellaisia maatiloja varten, joilla maatalouden harjoittaja on oikeushenkilö. Tällöinkin edellä mainittujen pää- tai sivutoimisuusvaatimusten on täyttyvä.

Viljelijällä on oltava asianmukainen ammattitaito ja -pätevyys.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on myös suunnitelma tilan olennaiseksi parantamiseksi. Suunnitelmassa on osoitettava laskelmin investointien tarpeellisuus tilan ja sen talouden kannalta. Edelleen suunnitelman on osoitettava, että sen toteuttaminen aikaansaa pysyvän parannuksen tilanteeseen erityisesti henkilötyövuotta kohden laskettuna työtulona tai että se on välttämätön nykyisen työtulon säilyttämiseksi.

Viljelijän on ryhdyttävä pitämään yksinkertaista kirjanpitoa, joka sisältää ainakin tulojen ja menojen kirjauksen sekä tarvittavat tositteet, sekä laadittava vuotuinen tase varoistaan ja vastuistaan.

Tukijärjestelmä on rajoitettu koskemaan vain sellaisia tiloja, joilla työtulo miestyövuotta kohden on vähemmän kuin vertailutulo. Tällä tarkoitetaan alueen muiden kuin maataloustyöntekijöiden keskimääräistä bruttotuloa, joka jäsenvaltion on määriteltävä. Toisaalta tukea ei myönnetä, jos suunnitelmien mukainen toiminta johtaa siihen, että työtulo ylittää vertailutulon 20 prosentilla.

Tukea voidaan myöntää myös maatalouden harjoittajille, jotka suunnitelman toteuttuaan edelleen täyttävät tuen myöntämisen ehdot.

Tukijärjestelmää sovelletaan investointeihin, jotka liittyvät markkinoiden vaatimuksiin perustuvaan laadun parannukseen tai tuotannonmuutokseen, tilan toimintojen monipuolistamiseen erityisesti turismin ja käsityötoimintojen tai maatilalla harjoitettavan tilan tuotteiden jatkojalostuksen tai myynnin avulla, tilan mukauttamiseen tuotantokustannusten alentamiseen tai energiansäästöön, elin- ja työskentelyolosuhteiden parantamiseen, kotieläinyritysten hygieniaoletuhteiden parantamiseen ja saattamiseen eläinten hyvinvointia koskevien yhteisön standardien mukaisiksi sekä ympäristön suojeluun ja parantamiseen.

Kaikkien tuettavien investointien on sisällyt-

tävä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 5 artiklassa tarkoitettuun suunnitelmaan ja niiden on oltava välttämättömiä suunnitelman toteuttamiseksi. Tuettaviin investointeihin eivät kuitenkaan kuulu menot, jotka johtuvat maanostosta tai teuraaksi hankittavista sioista, kanoista ja vasikoista. Muuten kotieläinten ensimmäinen osto on tukikelpoinen investointi, mikäli se on sisällytetty suunnitelmaan.

Tuki voidaan kuitenkin evätä tai sitä voidaan rajoittaa, jos investoinnin vaikutuksesta sellaisten tuotteiden tuotanto tilalla lisääntyy, joilla ei ole normaaleja markkinoita. Neuvosto ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin ja määrittelee tuotteet, jotka kuuluvat edellä mainittuun luokkaan. Nykyisin tukea ei maidontuotantotiloille myönnetä, jos investoinnin tarkoituksena on lisätä tuotantoa yli vahvistetun kiintiön tai etukäteen vahvistetun lisäkiintiön. Edellä mainituin ehdoin tukea voidaan myöntää edellyttäen, ettei investoinnin johdosta lypsylehmien lukumäärä nouse miestyövuotta kohden yli 40 eikä tilaa kohden yli 60 lypsylehmän silloin, kun tilalla käytetään yli 1,5 henkilötyövuoden työpanos ja että lypsylehmien lukumäärä ei kasva yli 15 prosentilla. Lihakarjatiloihin muita kuin ympäristönsuojeluun liittyviä investointeja voidaan tukea vain, jos suunnitelman toteututtua lehmä on enintään kaksi tuotannossa olevaa rehuhehtaaria kohden. Sikataloudessa investointi ei saa lisätä sikapaikkoja. Tällöin yhden emakon katsotaan vastaavan 6,5 lihasikaa. Sikatalouteen liittyvien investointien tukeminen on sallittua vain, jos suunnitelman toteututtua tilalla on vähintään 35 prosentin rehuomavaraisuus. Kananmuna- ja siipikarjatiloihin ei myönnetä lainkaan investointitukea.

Tuettavan investoinnin enimmäismäärää ei sinänsä ole rajoitettu. Yhteisön osarahoitusosuus rajoittuu kuitenkin tilakohtaisesti investointeihin, jotka kuuden vuoden ajanjaksona eivät ylitä 73 224 ecua eli noin 461 300 markkaa henkilötyövuotta kohden eivätkä 146 448 ecua eli noin 922 600 markkaa tilaa kohden. Jäsenvaltio voi asettaa nämä enimmäismäärät tätäkin alhaisemmiksi. Hyväksyttävän suunnitelman mukaisten, mainitut rajat ylittävien investointien tukeminen jää kokonaan kansallisesti rahoitettavaksi.

Yhteisön investointitukijärjestelmä ei varsinaisesti rajoita tilakokoa, vaikka yleisesti yhteisön tavoitteena onkin välttää maatalouden siirtymistä teollisuuslaitteiksi. Jäsenvaltio voi kuitenkin rajoittaa investointitukijärjestelmän

koskemaan vain perheviljelmäluonteisia viljelmää.

Kehittämissuunnitelma voi koskea yhtä tilaa tai useampaaakin, jos nämä ovat muodostaneet ryhmän, jonka tarkoituksena on kaikkien näiden tilojen tai niiden osien yhteensulautuminen.

Tilasuunnitelmia hyväksytään tuensaajaa kohden vain kaksi kuuden vuoden ajanjaksona. Määräaika lasketaan ensimmäisen suunnitelman hyväksymisestä.

Tukea voidaan myöntää neuvoston direktiivin (ETY) N:o 268/75 2 ja 3 artiklassa tarkoitetuilla epäsuotuisilla viljelyalueilla eli niin sanotuilla LFA-alueilla enintään 45 prosenttia kiinteän omaisuuden hankinnoista ja enintään 30 prosenttia muun omaisuuden hankinnoista. Muualla vastaavat enimmäismäärät ovat 35 ja 20 prosenttia.

Tuki voidaan myöntää avustuksena tai korkotukena. Ellei jäsenvaltio käytä avustuksia, sen on vuosittain laadittava taulukko tuen arvosta prosenttiosuutena investoinnin arvosta. Tällöin on otettava huomioon normaaliehtoisten lainojen vuosittainen keskikorko, korkotuen arvo, lainaehdot, koron ja lyhennysten maksun lykkäykset sekä kaikki muut tekijät, joita on käytetty. Korkotuki ja muut helpotukset lainaehdoissa on ilmaista avustusta vastaavin termein.

Tukijärjestelmä kattaa asetuksen mukaan myös sellaisten maatalatalouden harjoittajien ottamien lainojen ja niiden korkojen takuun, joiden vakuus tai henkilötakaus on riittämätön.

Investointitukea voidaan myöntää myös useammalle sellaiselle tilalle yhteisesti, joiden tarkoituksena on tilojen tai niiden osien yhtyminen. Tällöin kaikkien osakkaiden on täytettävä tukiehdot. Investoinnin arvoa koskevat enimmäismäärät voidaan kertoa ryhmän tilojen lukumäärällä, ei kuitenkaan yli kolmella. Investoinnin johdosta tilan lehmäluku ei saa nousta yli 120 lehmän. Edellä mainituin rajoituksin yhteisöjen komissio voi oikeuttaa jäsenvaltion myöntämään tukea myös osuuskunnille.

Jäsenvaltio voi myöntää yksinomaan kansallisistakin varoista investointitukea tiloille. Jäsenvaltio ei kuitenkaan saa myöntää kysymyksessä olevan asetuksen 5 ja 9 artiklan ehdot eli lähinnä tuloja ja työaikaa sekä tilojen yhteenliittymiä koskevat ehdot täyttyville tiloille investointitukea, joka ylittää asetuksen 7 artiklan 2 kohdassa säädetty tukikelpoisen investoinnin enimmäismäärät tai tuen prosentuaaliset enim-

mäismäärät. Perustamissopimuksen kilpailusääntöjä koskevien 92—94 artiklan perusteella tukea voidaan edellä sanotun estämättä kuitenkin myöntää maatalan rakennusten rakentamiseen, yleisen edun tähden tehtävään tilan rakennusten uudelleen sijoittamiseen, maanparannustoimenpiteisiin sekä ympäristön suojelua ja parantamista koskeviin investointeihin.

Jos jäsenvaltio myöntää tukea sellaisille tiloille, jotka eivät täytä edellä mainittuja 5 artiklassa säädettyjä edellytyksiä, tuen määrän on oltava 25 prosenttia alhaisempi kuin 7 artiklan mukaisesti myönnetyn tuen. Rajoitus ei kuitenkaan ulotu energian säästöä tai maanparannusta koskeviin investointeihin, joita voidaan tukea 7 artiklan 2 kohdan mukaisten enimmäismäärien rajoissa.

Rajoitus tuen alentamisesta 25 prosentilla ei myöskään koske satunnaista tukea pienille tiloille, jotka eivät täytä 5 artiklan kriteerejä. Tukea ei voida myöntää 25 252 ecua eli noin 159 000 markkaa ylittäviin investointeihin eikä paremmin ehdoin kuin 7 artiklassa on säädetty.

Tuki sellaisiin investointeihin, jotka eivät täytä 5 artiklan edellytyksiä, on kokonaan kielletty, lukuun ottamatta hanhien ja ankkojen kasvattamisessa hanhenmaksan tuotantoon tai karjan hankintaan liittyviä investointeja, silloinkin kun kyseessä ei ole ensimmäinen hankinta. Lisäksi tilalla, joka ei täytä 5 artiklan kriteerejä, tai edellä tarkoitettulla pienellä tilalla, lypsylehmien lukumäärä henkilötyövuotta ja tilaa kohden ei saa ylittää 40 lehmää.

Mitkään edellä mainitut tuen myöntämistä koskevat kiellot ja rajoitukset eivät kuitenkaan koske maanostoa, enintään vuoden käyttöpääomaluottoja, siitoseläinten hankintaa, sovittujen luottojen ja niiden korkojen vakuuksia, ympäristön suojelua ja parantamista koskevaa investointia, joka ei lisää tuotantoa, eivätkä eläinten hyvinvointiin liittyviä investointeja.

Jäsenvaltion myöntämä kansallinen tuki ei silti saa olla ristiriidassa perustamissopimuksen 92—94 artiklan kilpailusäännösten kanssa.

Edellä selostetun lisäksi LFA-alueilla voidaan myöntää tukea yhteisinvestointihankkeisiin, jotka koskevat rehuntuotantoa varastointi ja jakelu mukaan lukien, laidunten parantamista ja varustamista sekä vain vuoristoalueilla vesipisteitä ja laitumille johtavia pikkuteitä. Alueilla, joilla karjankasvatus on vähäistä, tuki voidaan laajentaa muihinkin hankkeisiin. Lisäksi tukea voidaan myöntää, milloin se on taloudellisesti tarkoituksenmukaista, pienimuo-

toisiin vesihuolto- ja kasteluhankkeisiin sekä paimentamisessa välttämättömien asumusten rakentamiseen. Tuen määrä ei saa ylittää 120 688 ecua eli noin 760 000 markkaa yhteisinvestointihanketta kohden eikä 603 ecua eli noin 3 800 markkaa laidunhehtaaria kohden tai 5 923 ecua eli noin 37 300 markkaa kasteltavaa hehtaaria kohden.

Mainitun asetuksen (ETY) N:o 2328/91 10 artiklan nojalla on mahdollista myöntää käynnistystukea alle 40-vuotiaalle viljelijälle. Nuoren viljelijän edellytetään ryhtyvän tai siirtyvän päätoimiseksi viljelijäksi tilalla, joka vaatii viimeistään kahden vuoden kuluessa vähintään yhden henkilötyövuoden työpanoksen. Samoin viimeistään kahden vuoden kuluessa viljelijällä on oltava asianmukainen ammattitaito. Viljelijän on otettava sekä oikeudellinen että verotuksellinen vastuu tilasta. Tietyin edellytyksin tukea voi saada myös yhdistyksen tai osuuskunnan jäsenenä.

Käynnistystuki voi käsittää sekä enintään 12 082 ecun eli noin 76 100 markan avustuksen, joka voidaan maksaa viiden vuoden aikana, että sellaisen lainan korkotukea, joka on otettu tilanpidon aloittamista varten. Korkotuen suuruus ei saa ylittää viittä prosenttia eikä laina-aika 15 vuotta. Korkotuen pääoma-arvo ei saa ylittää 12 082 ecua eli noin 76 100 markkaa. Avustus voidaan myöntää korkotukena ja vastaavasti korkotuki avustuksena.

Nuorelle viljelijälle voidaan lisäksi myöntää investointeihin lisätukea, jos se sisältyy investointiavustuksen saamisen edellytyksenä olevaan tilan kehittämissuunnitelmaan. Edellytyksenä on lisäksi, että nuorella viljelijällä jo on tarvittava ammattitaito ja että suunnitelma esitetään viiden vuoden kuluessa tilanpitoon ryhtymisestä. Tuen enimmäismäärä on 25 prosenttia myönnettävästä investointituesta.

Maatiloja voidaan avustaa myös muilla toimenpiteillä. Jäsenvaltio voi ottaa käyttöön järjestelmän, jolla rohkaistaan maatiloja kirjanpidon aloittamiseen. Tukea myönnetään hakemuksesta päätoimisille viljelijöille. Tukea maksetaan enintään neljän vuoden ajan, jona kirjanpitoa pidetään. Jäsenvaltio voi valita tuen määrän 700 ja 1 197 ecun eli noin 4 400 ja 7 500 markan väliltä. Kirjanpidon on sisällettävä vähintään vuotuiset alkavat ja päättävät taseet, rahana tai tavarana suoritettujen tilipahtumien järjestelmällisen ja säännöllisen kirjauksen sekä päätyttävä kultakin vuodelta tilan yleiskuvaukseen erityisesti tilan panosten suh-

teen, yksityiskohtaiseen taseeseen ja tuloslaskelmaan sekä erityisesti ansaittuun työtuloon henkilötyövuotta kohden liittyvään tietoon, jotta voitaisiin arvioida yrityksen johdon tehokkuus ja tilan päätuotantosuurten tuottavuus. Sikäli kuin jäsenvaltion asianomainen elin valitsee tilan kirjanpitotiedon luovuttajaksi tieteellistä tutkimusta sekä etenkin yhteisön kirjanpitotietojärjestelmää varten, tukea saavan viljelijän on luovutettava kirjanpitotietonsa kyseiselle elimelle mutta nimettömänä.

Jäsenvaltio voi hakemuksesta myöntää yhteistoimintaan kannustavaa tukea tunnustetuille yhteenliittymille, joiden päämääränä on tilojen vastavuoroinen apu, mukaan lukien uuden teknologian ja työmenetelmien käyttö ympäristön suojelemiseksi ja maaseudun säilyttämiseksi, vaihtoehtoisten viljelymenetelmien käyttöönotto, tuotantovälineiden entistä järkipäisempi yhteiskäyttö sekä maatilojen toimiminen yhteenliittymänä. Tukea voidaan myöntää toimintakustannuksiin enintään 15 044 ecua eli noin 94 800 markkaa.

Samoin jäsenvaltio voi myöntää tukea lomituspalveluyhdistysten toiminnan käynnistämiseen. Tukea saavilla yhdistyksillä on oltava vähintään yksi täysipäiväinen, ammattitaitoinen työntekijä. Tuki on enintään 12 035 ecua eli noin 75 800 markkaa täysipäiväistä lomittajaa kohden. Tuki jaksotetaan työntekijän ensimmäiselle viidelle työvuodelle.

Edelleen jäsenvaltio voi hakemuksesta myöntää tukea neuvontayhdistyksille, jotka aikovat aloittaa tai lisätä tilojen liikkeenjohtoa avustavaa palvelua. Tällä tarkoitetaan yksilöllistä apua maatalan teknisessä, taloudellisessa, rahoituksellisessa ja hallinnollisessa johtamisessa. Tukea saavassa yhdistyksessä on oltava tietty vähimmäismäärä maanviljelijäjäseniä ja sen on työllistettävä vähintään yksi täysipäiväinen, ammattitaitoinen työntekijä. Enimmäistuki työntekijää kohden, joka voi olla myös vuosittain aleneva, on viideltä ensimmäiseltä vuodelta 54 400 ecua eli noin 343 000 markkaa. Vaihtoehtoisesti tukea voidaan myöntää suoraan viljelijälle edellä mainittujen neuvontapalvelujen käyttämiseen. Tuen enimmäismäärä on tällöin 750 ecua eli noin 4 700 markkaa tilaa kohden ja sen maksu jaetaan vähintään kahdelle vuodelle.

Lisäksi ammattikoulutusta varten on kyseisessä asetuksessa oma tukijärjestelmänsä. Sikäli kuin tarkoitukseen ei ole käytettävissä Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavaa tukijärjes-

telmää, jäsenvaltiossa voidaan kysymyksessä olevan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 28 artiklan nojalla ottaa käyttöön tukijärjestelmä ammattitaidon edistämiseksi. Sitä on sovellettava alueilla, joilla tarve sellaiseen on ilmeisin, ja sitä sovelletaan henkilöihin, jotka täyttävät asetuksen muiden tukijärjestelmien paitsi LFA-tuen edellytykset. Koulutustuen tarkoituksena on edistää muiden tukijärjestelmien sujuvaa käyttöönottoa. Koulutustukea myönnetään oppivelvollisuusiän jälkeisiin ammatillisiin perus- ja jatkokursseihin, tuotannon muutokseen tähtäävään tai ympäristönsuojelua taikka metsien hyödyntämistä edistävään lisäkoulutukseen. Lisäksi tukikelpoisia ovat liikkeenjohdolliset kurssit tuottajaorganisaatioiden ja osuuskuntien johtajille sekä ammattikoulutus nuorille viljelijöille. Viimeksi mainitun koulutuksen täytyy kestää vähintään 150 tuntia. Tuki voidaan myöntää kursseille osallistumista varten tai kurssin järjestämiseen. Enimmäistuki on 8 457 ecua eli noin 53 300 markkaa kurssin päättävää henkilöä kohden. Tästä summasta 3 020 ecua eli noin 19 000 markkaa on annettava tuotannon uudelleen-suuntaamiseen liittyviin kursseihin.

4.4. Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin kehittäminen

Maataloustuotteiden jalostus- ja markkinointiohjelmien kehittämiseen liittyvästä tavoitteesta 5 a mukaisiin toimenpiteisiin kuuluvasta tukijärjestelmästä säädetään neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 866/90. Yhteisöjen komission päätöksessä (ETY) N:o 173/94 määrätään yhteisön toimintaperiaatteiden mukaisesti ja erityisesti yhteinen maatalouspolitiikka huomioon ottaen valintakriteereistä, joita käytetään tukikelpoisia hankkeita valittaessa.

Kyseisen tukijärjestelmän tavoitteena on helpottaa maataloustuotteiden käsittelyn, jalostuksen ja markkinoinnin kehittämistä ja järkeistämistä. Järjestelmän on myös edesautettava tavoitteiden 1 ja 5 b saavuttamista.

Tukikelpoisia ovat investoinnit, jotka täyttävät vähintään yhden seuraavista edellytyksistä:

1) investointien avulla helpotetaan tuotannon uudelleen suuntaamista nähtävissä olevan kysynnän suuntautumisen mukaan tai helpotetaan uusien markkinoiden luomista maataloustuotteille, erityisesti koskien uusia ja korkea-

luokkaisia tuotteita, biologisesti tuotetut tuotteet mukaan lukien;

2) investoinnit vähentävät markkinainterventoiden tarvetta edistämällä pitkän aikavälin rakennekehitystä aloilla, joilla se on tarpeen;

3) investoinnit kohdistetaan seuduille, joilla on erityisiä vaikeuksia sopeutua maatalousmarkkinoiden kehityksestä johtuviin taloudellisiin seurauksiin, tai investoinneista on hyötyä näille seuduille;

4) investoinnit parantavat tai järkeistävät maataloustuotteiden markkinointikanavia tai jalostusmenetelmiä; tai

5) investoinnit kehittävät tuotteiden laatua, esilletuloa ja valmistusta tai kannustavat hyödyntämään sivutuotteita, erityisesti kierrättämään jätettä.

Yhteisötuen tehokkuuden varmistamiseksi sekä yhteisön toimintaperiaatteiden, erityisesti yhteisen maatalouspolitiikan, huomioon ottamiseksi investointien rahoituksen on perustuttava suunnitelmiin, joiden tarkoituksena on parantaa kyseessä oleviin tuotteisiin liittyviä rakenteita. Nämä yhteisön vastaaviin tukikehyksiin perustuvat suunnitelmat esittää jäsenvaltio.

Tämän järjestelmän mukaiset toimet on sisällytettävä jäsenmaiden laatimiin ja esittämiin tavoitteeseen 1, Suomessa siis tavoitteeseen 6, mukaisia alueita koskeviin suunnitelmiin. Tavoitteeseen 5 b mukaisilla alueilla taas kysymyksessä olevaa investointitukijärjestelmää koskevat tiedot on annettava erillään alueella suoritettavia muita toimenpiteitä koskevista tiedoista.

Suunnitelmista täytyy ilmetä vähintään suunnitelmaan sisältyvien sektoreiden määrittäminen, alkutilanne ja kehityssuunnat erityisesti koskien maatalouden tärkeyttä ja tulevia markkinoita, maataloustuotteiden jalostus- ja markkinointiohjelmaa, olemassa olevaa kapasiteettia sekä maantieteellistä jakautumista. Edelleen suunnitelmaan on sisällytettävä sen päämäärät ja keinot, mikä tarkoittaa arviota suunnitelman toteuttamisaikataulusta, selvitystä tarpeista, joita suunnitelma tyydyttää, tavoitteista, avustuksista ja keinoista tavoitteiden saavuttamiseksi, erityisesti mainintaa investoinnin kokonaismäärästä sekä jäsenvaltion osarahoituksesta, sekä arviota suunnitelman vastaavuudesta jäsenvaltion omien ja yhteisön ympäristönormien suhteen sekä toimenpiteistä vastaavuuden lisäämiseksi.

Suunnitelma voidaan uusia tai päivittää, mikäli toteutukseen arvioitu aika on kulunut

umpeen tai taloudellinen kehitys edellyttää alkuperäisen suunnitelman uudelleen arviointia.

Liittymissopimuksen mukaan Itävalta, Norja, Ruotsi ja Suomi esittävät nämä suunnitelmat kolmen kuukauden kuluessa liittymisestään unionin jäseniksi. Yhteisön tukikehys kyseiseen tarkoitukseen valmistellaan yhteistyössä edellä mainittujen suunnitelmien pohjalta. Muita kuin tavoitteen 1 kattamia alueita koskevilta osin tukikehyyksiä voidaan tarkistaa vuosittain määrärahojen riittävyyden turvaamiseksi. Tukikehyyksestä on ilmeistä yhteisön priorisointiperiaatteet, tuen kokonaismäärä sekä sen taso. Tavoitteen 1 mukaisilla alueilla tässä tarkoitettu tuki on kuitenkin sisällytettävä kyseistä tavoitetta koskeviin tukikehyyksiin.

Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosaston tulee tarjota tukeaan toteutettaessa maataloustuotteiden jalostus- ja markkinointitoimien kehittämiseen liittyvän tukijärjestelmän mukaisia toimia. Ohjausosaston avustusmuotoja ovat toimintaohjelmien osarahoittaminen tai niin sanottujen global grant -avustuksien myöntäminen.

Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosasto maksaa edellä esitettyjen avustusmuotojen mukaista tukea vain tietyt ehdot täyttävälle investoinnille. Tukikelpoisten investointien on liityttävä:

- maataloustuotteiden valmistuksen, säilyttämisen, käsittelyn ja jalostuksen järjestämiseen tai kehittämiseen, sivutuotteiden kierrätykseen tai jätteiden muokkaamiseen;

- markkinointikanavien kehittämiseen, mukaan lukien hinnanmuodostuksen avoimuus;

- uuden jalostustekniikan käyttöön, mukaan lukien uusien tuotteiden ja sivutuotteiden kehittäminen etsimällä uusia markkinoita ja innovatiivisia investointeja; tai

- tuotteiden laadun parantamiseen.

Etusija annetaan maataloustuotteiden markkinointirakenteita parantaville investoinneille, varsinkin jos tällaiset investoinnit rohkaisevat kehittämään uusia markkinoita. Tällaisten investointien osalta tukikelpoisia kustannuksia ovat muut kuin maanhankintaan liittyvät rakennusten ja kiinteän omaisuuden hankintakustannukset, uusien koneiden ja laitteiden, myös tietokoneiden ja niiden ohjelmien hankintakustannukset, sekä eräät yleiskustannukset.

Tuettavien investointien on osaltaan parannettava tilannetta kulloinkin kyseessä olevalla

perusmaatalouden tuotantosektorilla. Erityisesti niiden on taattava perustuotteiden tuottajille riittävä ja pysyvä osuus taloudellisesta hyödyistä ottamalla huomioon kunkin sektorin erityisluonne.

Investointien tulee koskea Rooman sopimuksen liitteessä II lueteltuja tuotteita lukuun ottamatta kalastukseen ja kalanviljelyyn liittyviä tuotteita. Kuitenkin myös CN-koodien 4502, 4503 ja 4504 mukaisiin tuotteisiin liittyvät investoinnit ovat sallittuja. Mainittu Rooman sopimuksen liitteen II luettelo on hyvin yksityiskohtainen ja sisältää kymmeniä tuotteita, joista vain esimerkinomaisesti mainittakoon liha, maitotuotteet, viljalajit ja myllyteollisuuden tuotteet. Yhteisöjen komissio voi hyväksyä myös muita tuotteita koskevat investoinnit edellyttäen, että tuensaajalla on suorat sopimuksiin perustuvat yhteydet perusmaataloustuotteiden tuottajiin. Tukeen kelpaamattomiksi katsotaan muun muassa voihin ja maitojauheeseen sekä pääsääntöisesti kaikki sikojen, nautojen, lampaiden tai siipikarjan teurastuksiin liittyvät investoinnit.

Investointien tuottavuudesta on esitettävä riittävä todistus.

Tukikelpoisia eivät ole vähittäiskauppatasolla tehtävät investoinnit eivätkä investoinnit kolmansista maista tuotavien tuotteiden jalostukseen ja markkinointiin.

Tuki on myönnettävä sellaisille luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille tai niiden muodostamille ryhmille, jotka ovat viime kädessä vastuussa investointien rahoituksesta. Komissio päättää yhteisön osarahoituskelpoisen tuen myöntämisestä.

Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosastosta maksettavan tuen osuus tukikelpoisten investointien hyväksyttävistä kustannuksista on korkeintaan 50 prosenttia tavoitteen 1 mukaisilla alueilla ja 30 prosenttia muilla alueilla.

Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosastosta maksettava tuki maksetaan yleensä avustuksena. Muita tukimuotoja käytettäessä tuki ei saa ylittää vastaavan avustuksen määrää.

Jäsenvaltion on sitouduttava osallistumaan osarahoituskelpoisen investoinnin rahoitukseen vähintään viiden prosentin osuudella hyväksyttävistä kustannuksista. Tuensaajan osuus tukikelpoisten investointien hyväksytyistä kustan-

nuksista ei saa olla alle 25 prosenttia tavoitteen 1 mukaisilla alueilla eikä alle 45 prosenttia muilla alueilla.

Jäsenvaltiot voivat toimeenpanna kyseisen neuvoston asetuksen soveltamisalan piiriin kuuluvia, maataloustuotteiden jalostus- ja markkinointiolojen kehittämiseen liittyviä tukitoimenpiteitä, jotka tuen myöntämistä koskevien edellytysten tai sääntöjen osalta eroavat edellä selostetuista tai joiden enimmäismäärät ylittävät edellä mainitut enimmäismäärät, edellyttäen, että nämä toimenpiteet eivät ole ristiriidassa perustamissopimuksen 92—94 artiklan kanssa.

Ennakot ja loppuerät maksetaan jäsenvaltion asianomaiselle viranomaiselle tai, milloin katsotaan sopivaksi, mainitun asetuksen 16 artiklan 1 kohdassa määritellylle välityselimelle, joiden on maksettava tuki kahdessa viikossa lopulliselle saajalle. Näiden on lisäksi tarkastettava tuensaaajien menoja koskevat asiakirjat sekä varmistettava, että asiakirjat ovat kunnossa, ennen kuin yhteisö maksaa osuutensa. Viranomaisen tai välityselimen on myös tehtävä tarkastuksia paikan päällä. Yhteisöjen komissiolle on vuosineljänneksittäin annettava lausunto maksetuista tuista sekä vuosittain toimeenpanokertomus.

Metsätaloustuotteiden jalostus- ja markkinointiolojen kehittämistä määrätään neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 867/90. Komission päätöksessä (ETY) N:o 173/94 säädetään valintakriteereistä, joita käytetään määrittäessä tukikelpoisia niin maa- kuin metsätaloudenkin tuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin kehittämiseksi tarkoitettuja investointeja.

Edellä selostettuja maataloustuotteita koskevia toimenpiteitä sovelletaan myös metsätaloustuotteiden jalostus- ja markkinointiolojen kehittämiseen ja järjeistämiseen, jotta kyseinen sektori osaltaan voisi edesauttaa maatalouden rakenteiden parantamista.

Puun jalostuksen ja markkinoinnin kehittäminen ja järjeistäminen tarkoittaa tässä yhteydessä kotimaisten puiden kaatamista, paloittelua, varastointia, suojaavaa käsittelyä ja kuivaamista sekä kaikkia puihin liittyviä ennen puiden päätymistä teolliselle sahalaitykselle tehtäviä työvaiheita koskevia investointeja.

Investointeja rahoitettaessa ovat ensisijalla sellaisten pienten ja keskisuurten yritysten investoinnit, joiden järjeistäminen voi myötävaikuttaa maatalous- ja maaseutuympäristön yleiseen ja taloudelliseen kehitykseen.

4.5. Tuottajaryhmien ja niiden yhdistysten perustamistuki

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1360/78 säädetään tuottajaryhmistä ja niiden liitoista. Komission asetuksessa (ETY) N:o 220/91 taas säädetään ensiksi mainitun asetuksen soveltamisesta maa- ja tuotekohtaisesti.

Tukitoimenpiteen tarkoituksena on edistää viljelijöiden kaupallista järjestäytymistä tietyillä alueilla. Tuki koskee ainoastaan suuren joukon sellaisten pienten tilojen myyntiin tarjoamia tuotteita, jotka eivät ole riittävästi järjestäytyneitä markkinointia varten. Tuen avulla perustettavien tuottajaryhmittymien ja niiden liittojen toiminnan tavoitteena tulee olla tuotannon sopeuttaminen jäsentensä markkinatilanteen mukaiseksi, tarjonnan keskittäminen, tuotteiden kauppakelpoisiksi saattaminen sekä tarjonta tukkuostajille.

Lähtökohtaisesti tukijärjestelmä on velvoittava. Kyseinen komission asetus kattaa kaikki merkittävät maataloustuotteet, mutta sitä sovelletaan vain rajoitettuun määrään tuotteita kunkin maan tarpeiden mukaisesti. Tukialueiksi on kelpuutettu useita jäsenmaita. Italiassa lukuisat tuotteet kuuluvat tuen piiriin, osassa Ranskaa oliiviöljy ja viini sekä merentakaisen alueiden trooppiset hedelmät ja naudanliha ja Belgiassa naudan- ja sianliha sekä vilja. Sittemmin unioniin liittyneet uudet jäsenvaltiot Espanja, Portugali, Irlanti ja Kreikka ovat saaneet tätä tukea mitä moninaisimpien tuotteiden tuottajille. Sen sijaan Saksa, Englanti, Hollanti, Tanska ja Luxemburg eivät kuulu lainkaan kyseisen tuen piiriin.

Komission asetuksen (ETY) N:o 220/91 liitteessä määrätään maittain ja tuotteittain tuottajaryhmiltä ja/tai niiden liitoilta vaadittava vuotuisen tuotannon vähimmäislaajuus esimerkiksi eläinmäärinä, pinta-alayksikköinä tai liikevaihtona, joka liitoilla pitää olla vähintään 0,1 miljoonaa ecua eli noin 0,63 miljoonaa markkaa mutta enintään 65,0 miljoonaa ecua eli noin 410 miljoonaa markkaa. Liitoilta edellytetään yleensä 0,5—20,0 prosentin vähimmäisosuutta kansallisesta tuotannosta. Vaadittava viljelijäjäsenen vähimmäismäärä vaihtelee tuottajaryhmissä 5—300 välillä. Se voidaan ilmoittaa myös prosenttiosuutena tuottajien lukumäärästä kyseisellä alueella.

Tuki on myönnettävä kolmen vuoden kuluessa tuottajaryhmän tai niiden liiton tunnusta-

misesta. Tukea voidaan maksaa viiden vuoden ajan.

Tuen enimmäismäärä tuottajaryhmälle on vuosittain aleneva siten, että ensimmäisinä kahtena vuonna tuki on kymmenen prosenttia, sitten kahdeksan ja seuraavina vuosina kuusi ja neljä prosenttia jäsenten toimittamien tuotteiden arvosta. Tuki ei saa ylittää todellisia toiminta- ja perustamiskustannuksia.

Tuottajaryhmien liitoille tuki maksetaan kolmena vuonna. Sen enimmäismäärä on vuosittain aleneva. Ensimmäisenä vuonna tuki on 100 prosenttia todellisista perustamis- ja käyttökustannuksista ja seuraavina kahtena vuotena 80 ja 40 prosenttia. Tuen kokonaismäärä ei saa ylittää 120 000 ecua eli noin 756 000 markkaa.

Edellä mainitut enimmäisetuet voidaan tarkoin määrättyjen alueiden ja tuotteiden osalta ylittää neuvoston päätöksellä sellaisten erityisongelmien vuoksi, jotka johtuvat vaikeuksista sopeutua yhteisen maatalouspolitiikan vaatimuksiin ja sen taloudellisiin seuraamuksiin.

Yhteisön rahoitusosuus on pääsääntöisesti 25 prosenttia, mutta tavoitteen 1 mukaisella alueella vähintään 50 prosenttia.

4.6. Puutarhatuottajien markkinointiyhteenliittymät

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1035/72 koskee pääasiassa hedelmä-, marja- ja vihannesalan markkinajärjestelyjä, mutta asetuksen 13—15, 18 ja 36 artiklassa säädetään myös puutarhatuottajien markkinointiyhteenliittymistä. Kyseistä asetusta täydentää komission asetus (ETY) N:o 2118/78 sekä neuvoston asetus (ETY) N:o 3285/83. Edellisessä säädetään hyväksyttävistä, tuottajien yhteenliittymien perustamiseen liittyvistä perustamis- ja hallintokuluista ja jälkimmäisessä yhteenliittymien sääntöjen ulottamisesta koskemaan näihin kuulumattomia tuottajia.

Tuottajien markkinointiyhteenliittymillä on keskeinen merkitys puutarha-alalla, erityisesti markkinoinnissa ja markkinoiden tasapainon seuraamisessa. Niiden perustaminen on vapaaehtoista, mutta yhteisön säädökset ja yhteenliittymän omat säännöt sitovat jäseniä. Intervention toteuttaa vain poikkeustapauksessa valtio. Useimmiten sen toteuttavat markkinointiyhteenliittymät.

Markkinointiyhteenliittymien perustamista tuetaan Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosaston varoista. Yhteisön tuki edellyttää myös kansallista rahoitusta. Kansallisista varoista voidaan lisäksi tukea yhteenliittymän interventiorahaston perustamista.

Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosasto myöntää puutarhasektorille neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1035/72 mukaista markkinointiyhteenliittymien perustamiseen tarkoitettua tukea.

Perustamistukea myönnetään pääsääntöisesti uusille yhteenliittymille, mutta tietyin edellytyksin sen myöntäminen myös jo olemassa oleville on mahdollista.

Komission ilmoituksen mukaan tukea varten ei ole olemassa kiinteää määrärahaa, mutta rahoitus järjestetään kaikille tukeen oikeutetuille. Tämä merkitsee myös jäsenvaltiolle velvoitetta myöntää tuki aina, kun markkinayhteenliittymä on tukikelpoinen.

Jotta markkinointiyhteenliittymälle voitaisiin myöntää tukea, sen on oltava viljelijöiden omasta aloitteesta perustettu ja jäseniä velvoitein sitova sekä jäsenmaan virallisesti tunnustama.

Tuen perustana on yhteenliittymän kautta markkinoidun tuotannon arvo keskimäärin tunnustamista edeltäviltä kolmelta vuodelta.

Tuki on luonteeltaan väliaikaista ja se myönnetään alenevasti siten, että ensimmäisenä vuonna tuen määrä on viisi prosenttia, seuraavana viisi, sitten neljä, kolme ja viimeisenä vuotena kaksi prosenttia.

Tukea maksetaan viitenä vuonna enintään markkinointiyhteenliittymän tunnustamista seuraavan seitsemän vuoden aikana. Tuki ei saa ylittää perustamisesta aiheutuvia todellisia hallinto- ja perustamiskustannuksia. Myönnettävän tuen käyttökohteista säädetään tarkemmin komission asetuksessa (ETY) N:o 2118/78.

Hedelmä- ja vihannessektorilla yhteisön osuus maksetuista tuista voi olla 50 prosenttia. Tuki on ohjelmaperusteista.

Tuottajaryhmistä intervention suorittajana säädetään neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1035/72 15 ja 18 artiklassa sekä osittain 14 artiklassa. Interventiot liittyvät markkinointiyhteenliittymän toimintaan.

Markkinointiyhteenliittymien perustamisen tuki on tarkoitettu kannustamaan entistä tehokkaampaan markkinointiin. Tavoitteena on edistää viljelijöiden yhteistyötä tehostamalla

muun muassa tuotteiden markkinointia, tarjoamalla suuria tuote-eriä kauppaan sekä järjestämällä tarvikkeiden yhteisostoja ja tuotteiden yhteiskuljetuksia.

4.7. Epäsuotuisien alueiden maatalouden tukijärjestelmä

Yhteisön epäsuotuisien alueiden maatalouden tukemiseksi kehittämästä järjestelmästä säädetään vuoristoilla ja mäkisillä sekä tietyillä epäsuotuisilla alueilla harjoitettavasta maataloudesta annetussa neuvoston direktiivissä (ETY) N:o 268/75 ja maatalouden rakenteiden tehokkuuden kehittämisestä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2328/91. Direktiivissä (ETY) N:o 268/75 annetaan alueiden valintaperusteet. Asetuksessa (ETY) N:o 2328/91 taas säädetään epädullisten viljelyolosuhteiden korvaamiseksi maksettavasta tuesta.

Epäsuotuisien alueiden eli niin sanottujen LFA-alueiden maatalouden tukijärjestelmän tavoitteena on turvata maatalouselinkeinon jatkuvuus ja siten ylläpitää väestön vähimmäistaso tai säilyttää maaseutu tietyillä, maatalouden harjoittamisen kannalta epäsuotuisilla alueilla. Euroopan unionin jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön kyseisen tukijärjestelmän edistääkseen maatalouden harjoittamista ja lisätäkseen maataloustuloja mainituilla alueilla.

LFA-alueiden maatalouden tukijärjestelmän mukaisia toimia sovellettaessa tulisi ottaa huomioon kullakin alueella vallitseva tilanne ja alueen kehittämistavoitteet.

Tukialueet määritetään erityisiä tukialuekriteerejä noudattaen. Jäsenvaltioiden on tehtävä yhteisöjen komissiolle esitys niistä alueista, joilla jäsenvaltiot ottavat huomioon tukialuekriteerit katsovat voitavan soveltaa LFA-alueiden maatalouden tukijärjestelmää ja joilla jäsenvaltiot aikovat sitä soveltaa. Yhteisöjen neuvoston on hyväksyttävä luettelo.

Jäsenvaltion hakemuksesta voidaan LFA-tukea myöntää myös sellaisille alueille, jotka eivät täytä tukialuekriteerejä. Poikkeus voi koskea enintään 1,5 prosenttia kyseisen jäsenvaltion koko viljellystä alueesta.

LFA-alueiksi luetaan vuoristoalueet, joilla maatalouden harjoittaminen on välttämätöntä maaseudun suojelun kannalta, erityisesti eroosion torjumiseksi tai vapaa-ajan tarpeiden tyydyttämiseksi. LFA-alueisiin katsotaan kuu-

luvan myös alueet, joilla ei voida olla varmoja vähimmäisväestön tai maaseudun säilymisestä, sekä pienet, erityisistä haitoista kärsivät alueet.

Neuvoston direktiivissä (ETY) N:o 268/75 on yksityiskohtaisesti säädetty kriteerit, joiden täyttymistä edellytetään, jotta alue voitaisiin hyväksyä joko vuoristomaatalouden piiriin kuuluvaksi tai muuten epäsuotuisaksi maatalousalueeksi.

Jäsenvaltiot voivat maksaa vuosittain korvausta pysyvästi epädullisista viljelyolosuhteista maatalouden harjoittamisen tukemiseksi. Korvaus voidaan myöntää viljelijöille, joilla on vähintään kolme hehtaaria käyttökelpoista viljelysmaata ja jotka sitoutuvat harjoittamaan maataloutta LFA-alueiden maatalouden tukijärjestelmän tavoitteiden mukaisesti vähintään viiden vuoden ajan korvauksen ensimmäisestä maksupäivästä lukien. Korvauksen saaja voidaan vapauttaa viljelysitoumuksestaan niin sanotuissa force majeure -tapauksissa. Näitä ovat esimerkiksi tilan pakkolunastus tai lunastaminen yleisen edun nimissä. Myös silloin, kun viljelijä saa eläkettä tai varhaiseläkettä, hänet on vapautettava kyseisestä sitoumuksesta. Yhteisön osarahoitusta ei saa kuitenkaan korvauksiin, joita maksetaan eläkkeellä tai varhaiseläkkeellä olevalle maatilatalouden harjoittajalle.

Jäsenvaltiot voivat asettaa tiettyjä lisäehtoja korvauksen myöntämiselle.

Jäsenvaltiot voivat maksaa korvausta joko tilan kotieläinyksikköjen, peltoläimien tai niiden yhdistelmän mukaan. Korvausta ei tarvitse maksaa kaikille jäljempänä mainituille tuotantosunnille.

Tiloille, joilla on nautoja, lampaita, vuohia tai hevosia, korvaus maksetaan kotieläinyksikköjen perusteella. Mainitut eläimet muunnetaan kotieläinyksiköiksi siten, että yli kaksivuotiaat sonnit, lehmät ja muut nautaeläimet sekä yli puolivuotiaat hevoset vastaavat 1,0 kotieläinyksikköä, alle kaksi- mutta yli puolivuotiaat nautaeläimet 0,6 kotieläinyksikköä sekä lampaat ja vuohet 0,15 kotieläinyksikköä.

Lehmät, joiden maito on tarkoitettu myytäväksi, lasketaan korvaukseen oikeuttaviksi kotieläinyksiköiksi vain aiemmin mainituilla vuoristoalueilla. Muilla LFA-alueiden maatalouden tukeen oikeutetuilla alueilla näin voidaan tehdä ainoastaan, jos maitotalous on tärkeä osa niiden maataloutta. Tällöin voidaan tukea maksaa kuitenkin vain korkeintaan 20 lypsy-lehmälle. Korvausta ei myöskään makseta

enemmälle kuin 1,4 kotieläinyksikölle rehuntuotannossa olevaa tilan pellohehtaaria kohti.

Jos tilan tuotantosuunta ei liity nautakarjaan, lampaisiin, vuohiin tai hevosiin, maksetaan korvaus viljelyjen pellohehtaarien mukaan. Koko viljelyalasta on kuitenkin vähennettävä vehnän viljelyyn käytetty ala, paitsi alueilla, joilla vehnän hehtaarisato ei ylitä 2,5 tonnia, karjan ruokkimiseen tarkoitettu ala, yli puoli hehtaaria ylittävä omenan-, päärynän- ja persikanviljelyyn käytetty ala sekä muilla kuin vuoristoalueilla muun muassa sokerijuurikkaan viljelyyn tai intensiiviseen viljelyyn käytetty ala.

Jäsenvaltiot voivat maksaa korvausta enintään 123 ecua eli noin 775 markkaa kotieläinyksikköä tai pellohehtaaria kohden. Tuen vähimmäismäärä on kuitenkin 20,3 ecua eli noin 128 markkaa vastaavia yksikköjä kohden. Kotieläinyksikköä tai pellohehtaaria kohden maksettavan korvauksen saa kuitenkin korottaa 146,2 ecuun eli noin 920 markkaan, jos kyseisen LFA-alueen pysyvän luonnonhaitan katsotaan olevan niin vakava, että sen hyvittämiseksi on oikeutettua maksaa korotettua korvausta.

Jäsenvaltiot voivat erilaistaa korvauksen määrän tilan taloudellisen tilanteen ja tukikelpoisen viljelijän tulojen perusteella. Korvauksen määrä voi vaihdella myös sen mukaan, onko tilalla käytetty ympäristönsuojelun ja maaseudun säilyttämisen vaatimukset täyttäviä viljelymenetelmiä. Tällöin ei kuitenkaan mitään lisäyksistä saatavaa hyötyä saa yhdistää ympäristönsuojelun ja maaseudun säilyttämisen kannalta sopivista maatalouden tuotantomenetelmistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2078/92 perusteella maksettavaan tukeen.

Rahaston tukea voidaan maksaa tilaa kohden enintään 120 kotieläinyksiköstä tai pellohehtaaria kohden. Täysimääräisenä korvaus voidaan maksaa kuitenkin vain ensimmäisistä 60 kokonaisesta yksiköstä; 60—120 yksiköstä maksettavasta korvauksesta yhteisö osarahoittaa vain puolet.

LFA-alueiden maatalouden tukijärjestelmän rahoituksesta vastaavat jäsenvaltio ja Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosasto yhdessä. Viimeksi mainitun osuus on pääsääntöisesti 25 prosenttia. Joillakin erikseen määrätyillä alueilla yhteisön osarahoitusosuus voi olla suurempi.

4.8. Varhaiseläkejärjestelmä

Neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2079/92 on luotu varhaiseläkejärjestelmä, joka tuli voimaan kesäkuussa vuonna 1992. Tukijärjestelmä on vapaaehtoinen, mutta jos se otetaan käyttöön yhteisön osarahoittamana, sitä on toteutettava koko jäsenvaltion alueella ja sitä varten on luotava monivuotiset ohjelmat joko kansallisella tai alueellisella tasolla. Ohjelmiin on sisällytettävä muun muassa kuvaus alueen rakenteellisesta tilanteesta tilaluvuittain, kokoluokittain sekä ikä- ja tuloryhmittäin. Sen lisäksi ohjelmassa on arvioitava tietyin indikaattorein tuleva kehitys alueella samoin kuin erilaisten tukijärjestelmien kustannukset.

Varhaiseläkejärjestelmän tarkoituksena on turvata iäkkäiden viljelijöiden, näiden iäkkäiden perheenjäsenten ja palkattujen maataloustyöntekijöiden toimeentulo, kun maatalouden harjoittaminen tilalla lopetetaan. Järjestelmän avulla voidaan edistää myös maatilojen sukupolvenvaihdoksia ja viljelyn jatkamista elinkelpoisilla tiloilla sekä parantaa edelleen näiden elinkelpoisuuden edellytyksiä, sillä tuen saaminen edellyttää tilan laajentamista. Edelleen järjestelmän avulla myös tuetaan maatalousmaan siirtymistä muihin kuin maataloudellisiin tarkoituksiin.

Varhaiseläkejärjestelmän mukainen korvaus voidaan myöntää kertakorvauksena luopumisesta, luovutetun maa-alueen koosta riippumattomana vuosittaisena korvauksena tai vuosittaisena hehtaariperusteisena korvauksena. Lisäksi voidaan maksaa lisäeläkettä, mikäli kansallisen eläkejärjestelmän antama eläke on riittämätön maataloustuotannon lopettamiseen. Korvausmuotoja voidaan myös yhdistää ja korvaukset voivat vuosittain asteittain pienentyä.

Mainituissa asetuksessa on määritelty henkilö- ja tilakohtaiset korvauksen enimmäismäärät, joita Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosasto voi osarahoittaa. Tuki lasketaan luopumisesta eläkeiän saavuttamiseen asti vuotuisena 4 000 ecun eli noin 30 400 markan tilakohtaisena korvauksena sekä vuotuisena 250 ecun eli noin 1 900 markan hehtaariperusteisena korvauksena 10 000 ecuun eli noin 76 000 markkaan asti tilaa kohden.

Lisäksi kyseisen asetuksen nojalla yhteisö voi osarahoittaa jäsenvaltion myöntämää käynnistysavustusta palveluille ja palveluverkostoille.

Käynnistysavustusta myönnetään hankkeisiin, joiden tarkoituksena on maatalouden rakenteiden parantaminen ja maaseudun rationaalisen käytön edistäminen.

Yhteisön osarahoitusosuus on tavoitteen 1 mukaisilla alueilla 75 prosenttia ja muualla 50 prosenttia tukijärjestelmän kustannuksista.

Eläkkeen saamiseksi luopujan on oltava luopumishetkellä vähintään 55-vuotias, kuitenkin alle normaalin eläkeiän. Hänen on pitänyt harjoittaa maataloutta päätoimisesti 10 luopumista edeltävää vuotta. Luovutuksensaajalla taas on oltava riittävät ammatilliset taidot ja pätevyys. Hänen on ryhdyttävä tilan päätoimiseksi viljelijäksi vähintään viideksi vuodeksi.

Tilalla työskennelleen työntekijän pitää samoin olla luopumishetkellä vähintään 55-vuotias mutta ei normaalia eläkeikää saavuttanut. Hänen on lopetettava maataloustyöt pysyvästi sekä täytettävä eräät ajalliset ja määrälliset vaatimukset tilalla työskentelystä. Lisäksi hänen on kuuluttava jonkin sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

Luovutuksensaajan, joka ei viljele luovutettua tilaa, on sitouduttava käyttämään maata asetuksessa säädettyllä tavalla.

4.9. Maatalouden ympäristötuki

Euroopan yhteisön maatalouden ympäristötukijärjestelmästä säädetään ympäristönsuojelun ja maaseudun säilyttämisen kanssa yhteensopivista maatalouden tuotantomenetelmistä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2078/92. Tukijärjestelmän tavoitteena on vähentää maatalouden harjoittamisesta aiheutuvia ympäristöhaittoja sekä osaltaan turvata viljelijöiden kohtuulliset tulot. Järjestelmän tarkoituksena on edistää sellaisten tuotantomenetelmien käyttöä, jotka vähentävät maatalouden aiheuttamaa ympäristökuormitusta, säilyttävät maatalousmaisemaa sekä edistävät luonnon monimuotoisuutta. Asetus velvoittaa jäsenvaltiota ottamaan tukijärjestelmän käyttöön.

Tukea voidaan kyseisen asetuksen mukaan maksaa viljelijälle, joka vähintään viideksi vuodeksi sitoutuu rajoittamaan lannoitteiden ja/tai kasvinsuojeluaineiden käyttöä tai siirtymään muutoin laajaperäisempään tuotantoon, supistamaan eläintiheyttä rehuntuotantoon käytettyä peltoalaa kohti, ylläpitämään maaseudun kulttuurimaisemaa, pitämään kunnossa viljelykäytöstä poistettua maata, kesannoimaan maa-

talusmaata 20 vuodeksi ympäristön suojelemiseksi tai hoitamaan maata virkistyskäyttöä tai vapaa-ajan toimintoja varten. Lisäksi tukijärjestelmä voi sisältää koulutukseen ja neuvontaan liittyviä toimenpiteitä, joilla edistetään viljelijöiden siirtymistä ympäristöystävällisiin viljelymenetelmiin. Vuotuinen tuki maksetaan hehtaaria tai eläinyksikköä kohti viiden vuoden ajan. Pitkäaikaisessa kesannoinnissa sitoumukset tehdään kuitenkin 20 vuodeksi. Toimenpiteet voivat koskea koko maatilaa tai sen osaa. Tukijärjestelmään sitoutuminen on viljelijälle vapaaehtoista.

Maksettavan tuen tulee korvata viljelijälle kustannukset ja tulonmenetykset, jotka koituvat tukijärjestelmän mukaisten toimenpiteiden toteuttamisesta. Tukea voidaan myös käyttää osittain taloudellisenä kannustimena.

Tuen määrä riippuu toteutettavista toimenpiteistä ja tilan tuotantosunnasta. Esimerkiksi tuki toimenpiteiden kohteena olevaa, markkinajärjestelyjen piiriin kuuluvan kasvin viljelyyn käytettyä hehtaaria kohden on enintään 150 ecua eli noin 1 140 markkaa, kesannoitaessa kuitenkin 600 ecua eli 4 560 markkaa hehtaarilta.

Tukijärjestelmän toteuttamiseksi jäsenvaltion tulee laatia alueelliset ohjelmat tai valtakunnallinen maatalouden ympäristöohjelma. Jäsenvaltion laatimaa valtakunnallista ohjelmaa voidaan täydentää alueellisilla ohjelmilla. Ympäristöohjelman hyväksyy komissio. Yhteisön tukiosuus on 75 prosenttia tavoitteen 1 mukaisilla alueilla ja 50 prosenttia muualla.

Jäsenvaltion on päätettävä tuen yleisistä ehdoista ja muun muassa tuen määrästä.

4.10. Pellon metsityksen ja metsänparannuksen tuki

Maatalousmaan metsitystukea myönnetään maatalouden metsitystoimenpiteitä koskevasta yhteisön tukijärjestelmästä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2080/92 nojalla. Kysymyksessä on tukiohjelma, jolla edistetään tavoitteen 5 a mukaisia metsätaloustoimenpiteitä mukaan lukien pellon metsitys. Asetuksen mukaiset toimenpiteet ovat jäsenvaltiolle pakollisia.

Tuen tavoitteena on edesauttaa markkinaorganisaatioiden sääntöjen avulla alulle pantuja muutoksia, myötävaikuttaa metsävarojen parantamiseen ja maaseudun käyttämiseen ympä-

ristön tasapainon huomioon ottavalla tavalla sekä taistella kasvihuoneilmiötä vastaan.

Asetus ei kuitenkaan kiellä jäsenvaltioita ottamasta käyttöön lisätöimenpiteitä, joiden ehdot tai korvaukset eroavat tässä esitetyistä tai korvaukset ylittävät asetuksessa esitetyt, kunhan ennen kaikkea yhteisön kilpailusäännöt sen sallivat. Tuen suuruus on tavoitteen 1 mukaisilla alueilla 75 prosenttia ja muilla alueilla 50 prosenttia julkisesta rahoituksesta.

Tukea myönnetään Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausosaston tukiosastosta kansallisten tai alueellisten ohjelmien rajoissa tai jäsenvaltioiden toimeenpanemien vyöhykkeittäisten suunnitelmien perusteella. Ohjelmissa ja suunnitelmissa asetetaan ehdot tuen myöntämiselle, tuen määrälle ja kestolle. Useampivuotisista ohjelmista tulee ilmetä erityisesti tuen määrät ja ajanjakso, jolloin tukea maksetaan. Tuen määrä arvioidaan metsitysten hoidosta aiheutuvien todellisten kustannusten perusteella tai maatalousmaan metsittämisestä aiheutuvien tulonmenetysten perusteella. Ohjelmassa tulee esittää arviointi- ja valvontamenetelmät sekä muut toteutetut tai suunnitellut toimenpiteet samoin kuin tiedotusmenettely.

Vyöhykkeittäisissä metsityssuunnitelmissa on otettava huomioon ympäristöolosuhteiden erilaisuus, luonnonolot ja maatalouden rakenne. Suunnitelmissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota päämäärän asettamiseen ja olosuhteisiin ottaen huomioon metsitettävien alueiden sijainti sekä ryhmittely metsänhoitotapojen ja puulajien perusteella.

Tukea myönnetään maatalousmaan metsityksen yhteydessä metsitys- ja taimikonhoitokustannuksiin. Tuki on hehtaarikohtaista ja sitä voidaan myöntää sekä yksityisille maanomistajille että yhteisöille, myös julkisyhteisöille. Julkisyhteisöille annettu tuki on kuitenkin rajattu vain metsityskustannuksiin. Metsityskustannuksiin myönnettävän tuen määrä on enintään 3 000 ecua eli noin 22 800 markkaa hehtaarilta havupuuistutuksissa ja 4 000 ecua eli noin 30 400 markkaa lehtipuu- tai sekametsäistutuksissa. Istutus- ja taimikonhoitokustannusten osalta voidaan tuen maksu yhdistää ja porrastaa viidelle vuodelle. Tuen suuruus riippuu istutettavista puulajeista. Lyhytkiertoviljelyyn ryhtymisestä maksetaan tukea vain päätoimisille viljelijöille.

Tukea maksetaan myös metsityksestä aiheutuvien tulonmenetysten korvaamiseksi. Tulonmenetyskorvausta voidaan maksaa hehtaari-

kohtaisesti vuosittain enintään 20 vuoden ajan. Tuen suuruus riippuu siitä, onko omistaja viljelijä vai ei. Viljelijöille korvaus on enintään 600 ecua eli noin 4 560 markkaa ja muille 150 ecua eli noin 1 140 markkaa hehtaarilta vuodessa.

Mainitun asetuksen mukaista investointitukea myönnetään metsämailla metsämaan parannukseen ja suojavyöhykkeiden hoitoon, korkkitammimetsiköiden uudistamiseen ja parantamiseen, metsäteiden rakentamiseen, palokujien ja vesipisteiden tekoon sekä maatalouskoneiden muuttamiseen metsätalouskäyttöön. Tukea voidaan myöntää vain viljelijöille, joiden ei kuitenkaan tarvitse olla päätoimisia. Myös viljelijöiden yhtymät voivat saada tukea.

Metsänparannustöiden tuki on enintään 700 ecua eli noin 5 320 markkaa hehtaarilta, 18 000 ecua eli noin 136 800 markkaa kilometriltä metsäautoteihin sekä 150 ecua eli noin 1 140 markkaa sellaista metsämaahehtaaria kohden, joka on varustettu metsäpalojen suojavyöhykkein ja vesipistein.

Tulonmenetyskorvaukset on yhteisön ohjeiden mukaan arvioitava jäsenmaissa siten, että ne vastaavat maankäyttötavan muutoksesta aiheutuvia menetyksiä. Tämä voidaan tehdä muun muassa viranomaisten suorittaman todellisen sadon menetyksen arvion, vuokratulojen tai markkinakorkojen perusteella. Metsitys- ja taimikonhoitokustannukset on määrättävä korkeammiksi silloin, kun metsitys tehdään jaloja lehtipuita käyttäen. Mainitussa asetuksessa esitetyt tuen määrät ovat enimmäismääriä ja jokaisen jäsenmaan on määrättävä omista olosuhteistaan lähtien maksettavat tuen määrät, kuitenkin niin että yhteisön maatalouden rakennemuutoksen aikaansaamiseksi asettamat tavoitteet toteutuvat.

Rahoitettavat metsänparannustyöt eivät saa olla sellaisia, joiden voidaan katsoa kuuluvan normaaliin metsänhoitoon. Uudistamisen jälkeinen metsitys, harvennukset ja puunkorjaukseen liittyvät työt eivät kuulu tuen piiriin, ei myöskään metsäteiden kunnossapito.

4.11. Metsien hyödyntämisen tuki

Toimenpiteistä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4256/88 täytäntöönpanemiseksi koskien suunnitelmaa yhteisön maaseutualueilla sijaitsevien metsien kehittämistä ja optimaalista hyödyntämistä annetussa neuvoston asetukses-

sa (ETY) N:o 1610/89 on täsmennetty toimenpiteitä, joita tavoitteen 5 b mukaisilla alueilla voidaan käyttää metsätaloudessa kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Tuki perustuu ohjelmiin. Jäsenvaltion on laadittava yhteisöjen komission hyväksymän tukikehyksen rajoissa ohjelma, joka on yhtenäinen monivuotinen kehittämis- ja tukitoimien runko. Metsätaloustoimenpiteet ovat yleensä osa jonkin maaseutualueen kehittämissuunnitelmaa. Vain Irlannille, joka kokonaisuudessaan kuuluu tavoitteen 1 piiriin, on hyväksytty erillinen metsätalousohjelma.

Hyväksyttäviä toimenpiteitä ovat taimitarhojen perustaminen ja parantaminen, metsitys ja metsämaan parantaminen maatalousmaan suojaamiseksi, eroosion estäminen, metsäpalojen tai muiden luonnontuhojen vahingoittaman metsämaan uudistaminen, ensiharvennus, metsäteiden tekeminen, tilusjärjestelyt ja maanomistajien muodostamien yhdistysten perustamisen tukeminen sekä neuvontakampanjat.

5. Yhteisön maatilojen rakenteen parantamista sekä maataloustuotteiden jalostusta ja markkinointia koskevan lainsäädännön soveltaminen nykyisin

Investointitukijärjestelmän käyttöönottopa vaihtelee jonkin verran nykyisissä jäsenvaltioissa. Samoin vapaaehtoisten rakennetukien käytönotossa on eroja. Jäljempänä on keskitytty neuvoston asetusten (ETY) N:o 2328/91, 866/90, 867/90 ja 2079/92 toimeenpanoon.

5.1. Saksa

Saksassa liittovaltio hyväksyy 5 a -toimenpiteiden puitesuunnitelman osavaltioiden kanssa neljäksi vuodeksi kerrallaan. Puitesuunnitelma käsittää lähes 90 prosenttia kaikista maatalouden rakennetoimenpiteistä. Osavaltiot voivat kuitenkin itsenäisesti antaa suunnitelmaa tiukempia määräyksiä osavaltiossa toteutettavista toimenpiteistä. Yhteisöjen komissio hyväksyy toimenpiteet osavaltiokohtaisesti.

Vain päätoimiset viljelijät ovat oikeutettuja nuorten viljelijöiden aloittamisavustukseen. Vuoden 1943 jälkeen syntyneiltä viljelijöiltä vaaditaan täysimääräisen tuen saamiseksi maatalouskoulun käymistä. Päinvastoin kuin Suo-

messä, tilaa ei yleensä osteta vanhemmilta, vaan se vuokrataan. Investointeja rahoitetaan sekä korkotukilainoilla että normaalikorkoisilla lainoilla. Korkotuki vaihtelee alueittain. Alimmillaan viljelijän maksettavaksi jäävä korko on vain yksi prosentti. Takaisinmaksuaika voi olla jopa 30—35 vuotta. Lisäksi investointeihin on mahdollista saada avustusta sekä nuorten viljelijöiden tukea. Omarahoitusosuuden on kuitenkin oltava vähintään 10 prosenttia koko hankkeesta.

Osavaltioiden itsenäinen asema näkyy siinä, mitä ja miten eri osavaltioissa tuetaan. Erilaisuutta aiheuttaa myös entisen Saksan demokraattisen tasavallan alueiden kuuluminen tavoitteen 1 piiriin.

Saksassa käytetään kokonaan kansallisia varoja muun muassa tuotantorakennusten saneeraukseen. Tuotantoedellytyksiin vaikuttaa lisäksi alhainen maataloustulon verotus. Suuri osa viljelijöistä ei maksa tuloveroa lainkaan.

5.2. Ranska

Ranskassa ovat käytössä kaikki neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaiset tukimuodot paitsi 14 artiklan mukainen yhteenliittymän käynnistysavustus. Tilaa ja viljelijää koskevat vaatimukset ovat osaksi mainittua asetusta tiukemmat.

Investointituki myönnetään neuvontajärjestön avustuksella laaditun kehittämissuunnitelman perusteella yleensä korkotukena, jonka suuruus määräytyy alueittain. Laina-aika on enintään 15 vuotta. Omaa rahoitusta viljelijältä vaaditaan vähintään 20 prosenttia kustannuksista. Koulutusvaatimuksena on maatalousalan tutkinto tai riittävän pitkä työkokemus.

Nuoret eli 21—35-vuotiaat viljelijät voivat saada joko korkotukea tai avustusta yrityksen tuoton mukaan kolmen vuoden aikana. Avustuksen määrä vaihtelee alueittain noin 80 000—165 000 markan välillä. Korkotukilainaa voidaan myöntää LFA-alueilla 2,65 prosentin korolla enintään 12 vuoden ajaksi ja muilla alueilla 3,90 prosentin korolla enintään 9 vuoden ajaksi. Koko laina-aika on enintään 15 vuotta. Nuorten viljelijöiden tuen koulutusvaatimus, joka vastaa suomalaista ylioppilastutkintoa, on muihin tukimuotoihin verrattuna korkeampi. Tämän tuen saamisen edellytyksenä on 10 vuoden viljely ja kirjanpito sekä arvonnalisäverotukseen sitoutuminen. Nuori vil-

jelijä saa tehdä vähennyksiä sekä omaisuusverotuksessa että sosiaaliturvamaksuissa.

Maatilanostoa ei Ranskassa tueta. Noin puolet pelloista on vuokrapeltoa. Siitä huolimatta ongelmana on nuorten viljelijöiden velkaantuneisuus. Velkaantuneita viljelijöitä pyritään auttamaan kansallisista varoista myönnettävillä seitsemän vuoden korkotukilainoilla.

Myös neuvoston asetuksen (ETY) N:o 866/90 mukainen tuki on käytössä.

5.3. Yhdistynyt kuningaskunta

Isossa-Britanniassa maatalouden rakennetuet ovat osa maatalouden ja ympäristönsuojelun tukijärjestelmää (The Farm and Conservation Grant Scheme), jonka tarkoituksena on auttaa viljelijöitä ylläpitämään tehokkaita viljelymenetelmiä ottaen kuitenkin huomioon ympäristönsuojelun sekä maaseudun ja villieläinten suojelun.

Laatimalla kehittämissuunnitelman tuen hahjoja voi päästä osalliseksi useasta tuesta, kuten maanparannus- ja energiaa säästävien investointien tuesta, sekä saada korkeampaa tukea puutarhatalouden toimenpiteisiin kuin muutoin.

Ilman kehittämissuunnitelmaakin voi saada tukea tavallisiin maa- ja puutarhatalouden kehittämistoimenpiteisiin. Tässä tukijärjestelmässä ei tarvitse käyttää mitään määrättyä osaa työajasta tilalla tehtäviin töihin, mutta avustuksen määrä on suhteessa tilalla käytettävään työaikaan.

Ison-Britannian maatalouden ja ympäristönsuojelun tukijärjestelmän mukaisten tukien määrä investointikustannuksista on 15–40 prosenttia kohteesta riippuen. LFA-alueilla tuen määrä on 0–15 prosenttiyksikköä suurempi kuin muilla alueilla.

Investointituki on enintään 42 500 punttaa eli noin 340 000 markkaa henkilötyövuotta kohti. Tukea voi saada kuuden vuoden aikana enintään 85 000 punttaa eli noin 680 000 markkaa.

Lisäksi käytössä on ylimääräinen, neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2328/91 perustuva investointituki sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 866/90 mukainen markkinoinnin ja jalostuksen tuki.

5.4. Italia

Italiassa on sovellettu kaikkia muita neuvos-

ton asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaisia tukitoimia paitsi tukea lomitussyhdistyksille. Samoin on sovellettu neuvoston asetuksen (ETY) N:o 866/90 mukaista maataloustuotteiden markkinointia ja jalostusta koskevaa tukijärjestelmää sekä markkinointiyhteenliittymätukea.

5.5. Espanja

Espanjassa ovat käytössä kaikki neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaiset tukitoimet, maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukijärjestelmä sekä lisäksi maatilojen varhaiseläkejärjestelmä.

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 perusteella on annettu kansallinen säädös sekä tehty ministeriön päätöksiä. Autonomiset alueet käyttävät niille siirrettyä lainsäädäntövaltaa tämän säädöksen suhteen.

Edellä mainitun asetuksen kaikki tukimuodot ovat käytössä ja tuki myönnetään enimmäismäärien mukaisena. Tuensajille asetetut rajoitukset ovat myös asetuksen mukaisia, mutta lisäksi vaaditaan esimerkiksi asumista tilan läheisyydessä.

Kehittämissuunnitelman perusteella myönnettävä investointituki maksetaan joko avustuksena ja korkotukilainana tai vain korkotukilainana. Lisäksi maksetaan avustuksena lainanottokulut sekä ensimmäisiä lainanlyhennyksiä siten, että kokonaistuki on sallitun enimmäismäärän mukainen.

Neuvoston asetusten (ETY) N:o 866/90 ja 867/90 mukainen tuki maataloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen edistämiseksi on erittäin tärkeä Espanjassa. Tuen enimmäismäärät ovat tavoitteen 1 mukaisilla alueilla 30 prosenttia ja muilla alueilla 20 prosenttia. Tuki myönnetään lainojen korkotukena.

5.6. Alankomaat

Alankomaissa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaisista tukitoimista sovelletaan investointeihin, nuoriin viljelijöihin sekä koulutukseen liittyviä toimenpiteitä. Lisäksi käytössä on maataloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen tukijärjestelmä.

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaisen investointitukijärjestelmän ehtoja on tiukennettu muun muassa siten, että hakijan on käytettävä vähintään 75 prosenttia työajastaan

maatilalla ja kyseisen maatilalla on työllistettävä vähintään yksi henkilö kokopäiväisesti. Kehittämisuunnitelman enimmäispituus on 18 kuukautta. Avustuksen suuruus on 10—30 prosenttia hyväksytyistä investointikustannuksista ympäristöä parantavissa investoinneissa ja vastaavasti 10—20 prosenttia tuotteiden laatua tai työskentelyoloja parantavissa investoinneissa sekä 2,5 prosenttia muihin investointeihin otettujen lainojen arvosta.

Alankomaissa on käytössä myös kansallinen investointitukijärjestelmä. Sen mukaisten avustusten suuruus hyväksytyistä investointikustannuksista on 10—25 prosenttia ympäristöä parantavissa investointeissa sekä 10—15 prosenttia tuotteiden laatua parantavissa investointeissa.

Puhtaasti kansallinen tuki on Alankomaissa määrällisesti merkittävämpää kuin yhteisön osarahoittama. Pääasiallisena rahoituskohteena on ympäristön tilaa parantava tuki.

Maatilojen investointitukea täydentäviä tukimuotoja Alankomaissa ei sovelleta muun muassa kirjanpidon pakollisuuden, kansallisen lomitussäätöjärjestelmän taikka eräiden tukimuotojen vähäisen merkityksen vuoksi.

Alankomaissa maksetaan maataloustuotteiden jalostus- ja markkinointiolojen parantamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 866/90 mukaista tukea vain vähimmäismäärä.

5.7. Belgia

Belgiassa on käytössä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaisista tuista muut paitsi neuvontajärjestöjen ja lomituksen tuki. Lisäksi käytössä on maataloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen tukijärjestelmä sekä tuottajaorganisaatioiden perustamisen tuki.

Belgiassa on neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 perusteella annettu kansallinen säädös, jota sovelletaan koko maassa. Investointitukea myönnetään lähinnä tuotantorakennusten rakentamiseen ja koneiden hankintaan. Lisäksi tuetaan nuoria viljelijöitä toiminnan aloittamisessa.

Investointituki myönnetään yleensä kahdeksi vuodeksi laaditun kehittämisuunnitelman perusteella korkotukena. Korkotuen suuruus on 3—5 prosenttia ja laina-aika 5—15 vuotta. Korkotuki maksetaan vuosittain pankeille, jotka hoitavat viljelijän puolesta korkotuen hakemiseen liittyvät velvoitteet. Investointituen suu-

ruus kokonaiskustannuksista on noin 35 prosenttia. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että viljelijä on päätoiminen ja että hänellä on riittävä koulutus tai kokemus. Nuoren viljelijän tuen yläikäraja on 40 vuotta.

Muista edellä mainitun asetuksen mukaisista toimenpiteistä ovat käytössä ammattikoulutuksen ja neuvonnan tuki.

Belgiassa maksetaan myös neuvoston asetuksen (ETY) N:o 866/90 mukaista tukea maataloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen edistämiseksi.

Lisäksi voidaan myöntää pelkästään kansallista tukea yritystoiminnan käynnistämisestä ja hallinnosta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Tämä tuki vastaa osittain edellä mainitun asetuksen mukaista kirjanpitolukea.

5.8. Kreikka

Kreikassa ovat käytössä kaikki neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaiset tukitoimet lomituspalveluyhdistysten tukea lukuunottamatta. Lisäksi käytössä ovat maataloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen tukijärjestelmä sekä tuottajaorganisaatioiden perustamisen tuki.

Alle 100 000 asukasta käsittävillä Aigeanmeren saarilla sovelletaan kyseisen asetuksen sijasta ensisijaisesti asetuksen (ETY) N:o 2019/93 säännöksiä, joilla pyritään tukemalla pieni-muotoista maataloustuotantoa turvaamaan tiettyjen maataloustuotteiden saatavuus näillä saarilla. LFA-alueiden tuen osalta Kreikka on pinta-alallisesti suurimpia tuen saajia, sillä alueeseen kuuluu 78,3 prosenttia koko maasta. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 yksityiskohtaisesta soveltamisesta määrätään ministeriön päätöksissä.

5.9. Portugali

Portugalissa ovat käytössä kaikki neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaiset tukimuodot lukuunottamatta tukea lomituspalveluiden järjestämiseen. Tukien enimmäismäärät ovat hiukan alhaisemmat kuin kyseisen asetuksen sallimat määrät. Esimerkiksi kokonaisinvestoinnit saavat olla enintään 70 950 ecua eli noin 450 000 markkaa henkilötyövuotta tai 141 900 ecua eli noin 895 000 markkaa maati-

laa kohti. Investointituki myönnetään avustuksena, korkotukena tai näiden yhdistelmänä.

Pienten tilojen ja muille kuin päätoimisille viljelijöille myönnetään vastaavat kansallisesti rahoitetut tuet.

Neuvoston asetuksia (ETY) N:o 866/90 sekä 867/90 sovelletaan koko mannermaassa.

Asetusten (ETY) N:o 866/90 ja 867/90 mukaisille investoinneille maksetaan kolmen taasoista tukea. Pienille ja keskisuurille tuottajayhdistyksille, jotka investoivat sektoreittain etusijalle asetettuihin kohteisiin, maksetaan suurinta tukea eli 62,5 prosenttia.

5.10. Tanska

Tanskassa sovelletaan asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaisista tukitoimista kaikkia muita paitsi neuvonnan tukea. Tukijärjestelmistä on käytössä myös maataloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen edistämisen tuki.

Tanskassa sovelletaan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaista maatalouden investointitukea, tuetaan nuoria viljelijöitä sekä maksetaan maatilojen yhteenliittymille ja lomituspalveluja tarjoaville yhdistyksille aloittamistukea. Kahden viimeksi mainitun tuen merkitys on viime vuosina jäänyt vähäiseksi. Tanskassa ei ole LFA-alueita.

Investointituki maksetaan avustuksena. Viljelijä saa vuosittain tiettyä osuutta investointikustannuksista vastaavan avustuksen. Kiinteän omaisuuden osalta vuotuinen avustus on kymmenen vuoden ajan 5,5 prosenttia ja muun omaisuuden osalta seitsemän vuoden ajan 4 prosenttia investointikustannuksista.

Ympäristön parantamiseksi myönnetään myös kansallista avustusta karjanlannan varastointiin ja rehun säilöntään liittyviä laitteistoja koskeviin investointeihin, jotka ovat välttämättömiä ympäristölainsäädännön vaatimusten vuoksi. Tuki on 25—45 prosenttia investointikustannuksista.

Nuoret viljelijät saavat Tanskassa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaista korotettua maatalouden investointitukea. Varsinaisen nuoren viljelijän aloittamisavustus myönnetään lainamuotoisena tukena ja siihen voi liittyä valtiontakaus. Laina myönnetään 20 vuodeksi siten, että valtio maksaa lyhennykset ja korot neljänä ensimmäisenä vuotena, minkä jälkeen valtion osuus lainanhoitokuluista pienenee seuraavien kolmen vuoden aikana 80, 60

ja 40 prosenttiin. Tässä tuessa yhteisön osarahoitus käytetään täysimääräisesti hyväksi. Siitä ylimenevä etuus maksetaan kansallisista varoista.

Maataloudellisten yhteenliittymien kehittämiseksi voidaan tietyin ehdoin myöntää myös kansallista tukea.

Tanskassa sovelletaan maataloustuotteiden jalostus- ja markkinointitukijärjestelmää. Tähän järjestelmään liittyen Tanskassa myönnetään myös puhtaasti kansallisia avustuksia maatalous- ja kalataloustuotteiden kehittämiseksi sekä alkutuotannossa että jalostuksessa.

5.11. Irlanti

Irlannissa sovelletaan maatalouden investointitukijärjestelmän lisäksi maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin edistämisen tukijärjestelmää.

Investointitukijärjestelmää sovellettaessa kiinteiden investointien tuki vaihtelee LFA-alueella 15—45 prosentin ja muilla alueilla 15—35 prosentin välillä. Irtaimiston osalta tukea myönnetään vain lietalantavaunujen ja säilörehukaluston hankintaan. Tuki on enintään 10 prosenttia.

Irlannissa on normaaleihin tukiedellytyksiin lisätty ehto, jonka mukaan tuen saajalla ei saa olla verovelkoja valtiolle.

Nuorten viljelijöiden tuen ikärajaksi on asetettu yhteisön tukijärjestelmän salliman 40 vuoden sijasta 35 vuotta. Tuen enimmäismäärä on 5 600 punttaa eli noin 45 000 markkaa, kun yhteisö voisi osarahoittaa lähes neljä kertaa suuremman tuen.

Neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2328/91 sisältyviä investointitukea täydentäviä tukitoimenpiteitä eli kirjanpidon, yhteistoiminnan, lomitussyhdistysten tai talousneuvontayhdistysten käynnistystukea ei Irlannissa ole milloinkaan sovellettu.

Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuesta on Irlannissa kaksi kolmasosaa kohdistunut lihatuotteisiin. Tuki myönnetään vähintään 100 000 ecun eli noin 630 000 markan investointeihin, koska hallinnollisten kustannusten ei haluta nousevan liian korkeiksi suhteessa tuettaviin investointeihin. Irlanti kuuluu niihin maihin, joissa tuki myönnetään yrittäjille ecuina, jolloin kurssiriski jää heidän kannettavakseen.

5.12. Luxemburg

Luxemburgissa on käytössä kaikki neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaiset tukitoimet lukuunottamatta kirjanpitotukea. Lisäksi käytössä on myös maataloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen edistämisen tuki.

6. Toimenpidesuunnitelmat Ruotsissa

Ruotsin maa- ja metsätalousministeriön kesäkuussa 1994 laatiman työryhmäselvityksen mukaan Ruotsissa toivotaan poliittista päätöstä siitä, mitä rakennetukimuotoja otetaan käyttöön, sekä tuen tasosta. Vasta sen jälkeen on tarkoituksena säätää tarvittavat lait.

Mainittu selvitys lähtee valtiopäivien aikaisemmasta kannanotosta, jonka mukaan Ruotsi tarvitsee kilpailukykyistä maataloutta. Selvityksessä on pohdittu kahta vaihtoehtoa. Ensimmäisen vaihtoehdon mukaan Ruotsissa otettaisiin käyttöön valtakunnanlaajuisesti korkeimman mahdollisen tukitason investointituki maataloilille, nuorten viljelijöiden tuki, maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuki, varhaiseläketuki sekä jatkokoulutustuki. Toisessa vaihtoehdossa keskityttäisiin alueellisiin näkökohtiin, jolloin käyttöön otettaisiin maatilojen investointituki alueellisesti ja tukikohteittain rajoitettuna, nuorten viljelijöiden tuki sekä maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuki sekä jatkokoulutustuki alueellisesti ja koulutusaloittain rajoitettuna.

Investointitukijärjestelmää on ehdotettu sovellettavaksi yli 15 peltohehtaarin tiloihin kuten nykyistäkin tukijärjestelmää. Maatalouteen katsottaisiin kuuluvan myös pienimuotoinen kalastus, turkistarhaus, peuran kasvatusta, hevosten pito, sieniviljelmät, mehiläistarhat sekä niihin verrattavat toiminnot.

Nykyinen alle 35-vuotiaiden aloittamisavustus laajennettaisiin alle 40-vuotiaisiin ja mukaan otettaisiin myös puutarha- ja poronhoitoyritykset. Sen sijaan kalanviljely ja turkistarhaus ehdotetaan jätettäväksi järjestelmän ulkopuolelle niiden riskialttiuden takia. Jotta suuria yrityksiä ei turhaan ryhdyttäisi pilkkomaan, ehdotetaan käynnistystuki myönnettäväksi henkilö- eikä tilaperusteisena.

Puutarha-alan tuottajaorganisaatioiden perustamistuki ehdotetaan otettavaksi käyttöön

ainakin sopeutumisvaiheen ajaksi. Jo olemassa olevat organisaatiotkin saisivat tukea lisätukannuksiinsa.

Myös Ruotsissa tuotannon tehokkuus on heikko eräillä elintarviketeollisuuden aloilla. Tukikelpoisiksi arvioidaan työryhmän ehdottamalla tukitasolla noin kolmisenkymmentä projektia.

Varhaiseläkejärjestelmän käyttöönottoon selvityksessä suhtaudutaan epäroiden. Kysymys on siitä, onko järjestelmä todella tehokas väline rakenteen järkeistämiseksi vai ovatko sen vaikutukset vain välillisiä. Myös alin mahdollinen ikäraja eli 55 vuotta asetetaan vastakkain toisen mahdollisuuden, osa-aikaeläkkeen 60 vuoden ikärajan kanssa. Edelleen selvityksessä esitetään tarkkaan harkittavaksi, voiko varhaiseläkkeen saada vain vuokraamalla tilansa, vai vaaditaanko tilan luovuttamista.

Ammattikoulutustukea pidetään tärkeänä nimenomaan sopeutumisvaiheen aikana. Sen sijaan neuvontajärjestöjen, lomitusjärjestöjen ja kirjanpidon käyttöönoton tukea selvityksessä ei pidetä tarpeellisena ottaa käyttöön Ruotsissa.

7. Nykytilanteen arvio

Viime vuosikymmenien ylituotantotilanteen takia maatalatalouden rakenteellisilla kehittämistoimenpiteillä ei ole tiukkojen tuotannonrajoitusten takia voitu aikaansaada olennaisia parannuksia tilarakenteeseen.

Maatalatalouden rakenteen kehitystä on perinteisesti kuvattu tilalukumäärän ja keskimääräisten pelto- ja metsäpinta-alojen kehityssarjoilla. Nämä luvut osoittavat, että rakennekehitys tilalukumäärän perusteella arvioituna on ollut varsin nopeata.

Vuosi	Tilojen lukumäärä ¹⁾ 1 000 kpl	Keskipeltoala ha	Keskimetsäala ha
1959	285	8,9	31,5
1969	263	9,9	32,8
1980	184	12,4	35,1
1990	172	14,5	40,2
1994 (arvio)	160	15,3	52,9

¹⁾ yli 2 peltohehtaarin tilat

Erityisesti kotieläintaloutta harjoittavien tilojen lukumäärän väheneminen on ollut 1980- ja 1990-luvun alkupuoliskolla erittäin merkittävä. Esimerkiksi maitotilojen lukumäärä on vähen-

tynyt 85 000 tilasta 33 000 tilaan vuosien 1980—1994 välisenä aikana.

Rakennekehityksen kuvaaminen yksinomaan tilalukujen kehityksen perusteella antaa kuitenkin varsin puutteellisen kuvan todellisesta kehityksestä. Kun samalla tarkastellaan tuotantoon jääneiden tilojen yksikkökokoja ja niiden kehitystä kuvaavia lukuja, havaitaan esimerkiksi maidontuotannossa suuresta tilalukumäärän vähennyksestä huolimatta keskilehmäluvun nousseen 10 lehmästä vain 12 lehmään tilaa kohden. Sika- ja kanatalouden kehitys on ollut samankaltainen. Kokonsa puolesta meidän kotieläintilamme eivät ole kilpailukykyisiä verrattuna tiloihin muualla Euroopassa.

Maatalouspolitiikan avulla on hoidettu monia muitakin tavoitteita kuin pelkästään maataloutta. Seurauksena on ollut, että varsinaisesti maatalouden tuottavuuteen ja rakennekehitykseen liittyvien tavoitteiden osalta on jouduttu joustamaan.

Maatiloihin, niiden toiminnan edistämiseen, maa- ja metsätaloustuotteiden jalostukseen sekä maaseudun yritys- ja muun toiminnan edistämiseen liittyvistä toimenpiteistä säädetään nykyisin myös usean eri hallinnonalan lainsäädännössä. Samoin useat ministeriöt joutuvat hallinnoimaan mainittuja toimenpiteitä, mikä jonkin verran vaikeuttaa maatilatalouden rakennetoimenpiteiden vaikutusten arviointia. Vaikka kokonaisvastuu nimenomaan alkutuotannosta ja siinä toimivista yrityksistä onkin maa- ja metsätalousministeriöllä, muidenkin hallinnonalojen toimenpiteillä on ollut vaikutusta maatilatalouteen liittyvästä tai siihen rinnastettavasta toiminnasta toimeentulonsa saavien tai maaseudulla asuvien elinolosuhteisiin ja toimeentulomahdollisuuksiin.

Kansallisessa lainsäädännössä on jo jonkin aikaa jouduttu ottamaan huomioon maatalouden kytkennät laajemmin maaseutuun ja siellä asuviin ihmisiin. Samoin koko elinkeinorakenteen ja ansiolähteiden muutos yhteiskunnassa on muuttanut suhtautumista maatilatalouteen ja sen rakenteeseen.

Vielä 1980-luvun puolivälissä lainsäädäntö maatilatalouden rakenteita koskevilta osin perustui kiinteisiin pinta-aloihin, joiden uskottiin takaavan vakaissa taloudellisissa oloissa osittain valtion tuen turvin ja suhteellisen kiintein tuottajahinnoin perustan toimeentulolle.

Jo maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä säädetty laki (1031/86) toi kuitenkin uuden näkökohdan maaseudun

elinkeinotukiin, kun maatilojen pienimuotoista yritystoimintaa voitiin edistää pyrkien kannattavaan yritystoimintaan. Tavoitteena on ollut uusien työpaikkojen luominen maaseudulle.

Sen jälkeen tarkastelunäkökulma on investointien tukemisessa entistä enemmän painotunut nimenomaan yrittäjyyteen ja taloudellisiin näkökohtiin. Maaseutuelinkeinolain mukaan lähes kaikkien tukitoimien edellytyksenä on kannattava toiminta, mikä ei rajoitu pelkästään maatilalan pienyritystoimintaan, vaan myös itse maatilatalouteen. Maatilalan kannattavuuden lisäämistä laajennusinvestointien avulla on kuitenkin rajoittanut tiukka kiintiö- ja lupajärjestelmä. Lisäksi se on usealla tilalla estänyt hyödyntämästä kaikkea olemassa olevaa kapasiteettia. Kun kokonaistuotanto ei ole riittävästi alentunut, tilojen poistumakaan ei ole mahdollistanut tuotannonrajoitusten väljämistä.

Edellä mainittu on osaltaan heijastunut kannattavuusongelmana maatiloille, mitä erityisesti tuottajahintojen aleneminen, korkojen nousu ja eräät maatalouspolitiikkaan liittyvät maksut ovat heikentäneet. Seurauksena on ollut varsin huomattavat velkaongelmat etenkin tiloilla, jotka on hankittu 1980-luvun jälkipuoliskolla ja joilla on vielä muutenkin investoitu. Huomattavan vaikeassa tilanteessa olevien tilojen normaaliehtoisia lainoja vakautettiin korkotukilainoiksi vuonna 1992 siten, että korkotuki lakkaa vuonna 1995. Jotta ongelmiin voitaisiin tarttua ennen kaikkein pahinta vaihetta, maaseutuelinkeinolakiin otettiin säännökset vapaaehtoisesta velkajärjestelystä syksyllä 1993. Sen avulla voidaan kyllä auttaa yksittäistapauksissa velkaista tilaa, kun perusteellisesti selvitetään koko tilan taloudellinen asema, mutta se ei sovellu massamenettelyksi, kun koko elinkeinonalan kyky hoitaa lainojaan heikkenee.

Maatilojen investointituissa on Suomessa painopiste siirretty avustuksista halpapakorakenteeseen lainoitukseen. Seurauksena on ollut investointia kohden myönnetyn tuen tason alentuminen. Nykyinen alhaiseen korkoon liittyvä tuki jää varsinkin valtionlainoissa alle 20 prosentin, mikä on huomattavasti alle yhteisön hyväksymän enimmäistukitason. Toisaalta maanostojen ja asuinrakennusten tukemista yhteisössä ei tunneta, joten tilakohtaisesti tämä taas lisää investointitukea, mutta ei riitä vielä saattamaan sitä tuen enimmäistasolle.

Neuvonta on Suomessa korkealla tasolla, mutta sen resursseja on viime vuosina vähennetty, kun juuri nyt erityisesti siirtymävaiheessa

olisi tarvetta liiketaloudelliseen neuvontaan tiloilla.

Tilojen yhteistoimintaa on tuettu jatkuvasti lähinnä yhteisinvestointeja avustamalla, mutta toistaiseksi yhteistoiminta ei ole lähtenyt käyntiin niin tehokkaasti, kuin voisi olla mahdollista. Tosin Suomen ilmasto-olosuhteet asettavat tietyt rajoitukset tilojen yhteisten koneiden käytölle. Tilakoon suurentamisen edistäminen siten, että ne sulautuisivat kokonaan tai osittain yhteen, ei ole ollut mahdollista.

Kirjanpito tiloilla toimii nykyisin verotuksen vähimmäisvaatimusten mukaisena. Veroilmoitusta varten pitää tietyt kokonaissummat olla vuoden lopussa selvillä, minkä lisäksi tositteet on säilytettävä. Kun kirjanpitoa pidetään lähes yksinomaan verotuksen vuoksi, ei sen analysointi tilojen kannattavuuden selvittämiseksi ole yksinkertaista eikä tarvittavaa aineistoa nykyisiltä kirjanpitotiloilta ole riittävästi.

Suomalainen lomitussjärjestelmä toimii huomattavasti paremmin kuin yhteisön nykyinen järjestelmä, eikä sen muuttamiseen tässä vaiheessa ole tarvetta.

Myös varhaiseläkejärjestelmä sukupolvenvaihdoseläkkeineen ja luopumiskorvauksineen on toiminut tyydyttävästi. Sen kustannukset ovat kuitenkin varsin mittavat, sillä ne ovat nousseet jo 1 002 miljoonaan markkaan, joka jakautuu puoliksi maa- ja metsätalousministeriön ja puoliksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Maa- ja metsätalousministeriön osuus yksistään on noin 4,5 prosenttia koko hallinnonalan määrärahoista.

Ympäristönäkökohdat ovat tulleet ajankohtaisiksi ja ovat näkyneet erityisesti maatilojen investointiavustusvarojen suuntaamisessa. Avustusvarat on, huolimatta säästösten mahdollistamasta huomattavasta kohdevalikoimasta, ohjattu viime vuosina lähes yksinomaan lantalojen ja puristenesteverastojen rakentamisen tukemiseen erityisesti vedenhankintavesistöjen alueilla. Sen sijaan peltoviljelyn ympäristöhaittojen vähentämiseen ei ole ollut säästöspohjaista keinoja, vaan viljelymenetelmiä on ohjattu ympäristöä säästävään suuntaan lähinnä suosituksin ja neuvonnalla. Tämä toiminta ei ole ainakaan toistaiseksi ollut riittävän tehokasta.

Metsityksiä on Suomessa tuettu 1960-luvulta lähtien. Tosin metsityspalkkioiden tuen taso on huomattavasti alhaisempi kuin yhteisön tukitoiminnassa. Samoin erilaisia metsänparannustoita, lähinnä metsäojituksia ja metsäautoteitä,

on tuettu pitkään. Yleensä komission suhtautumista Suomen varsin kehittyneeseen metsätalouden infrastruktuuriin eli teiden, ojitusten ja taimitarhojen tasoon on vaikeaa arvioida. Koska rahoituksen painopistettä ollaan siirtämässä entisestään kehityksessä jälkeen jääneiden ja taantuvien alueiden kehittämiseen, riippuu Suomelle myönnettävien tukien määrä siitä, minkälaiseksi tilanne täällä arvioidaan eli mitkä alueet pääsevät 5 b- tai 6 -tukialueiksi, ja katsotaanko näillä alueilla nimenomaan metsätalous kehitettäväksi sektoriksi.

Erityisesti puutarhatuotteiden markkinointi Suomessa poikkeaa useimmista yhteisön nykyisistä jäsenmaista. Tällä hetkellä Suomessa myydään vajaat 20 prosenttia tuotteista tuottajien yhteisten organisaatioiden kautta. Tanskassa ja Hollannissa sitä vastoin tuottajien osuus markkinoista on 70—90 prosenttia.

Suomen maatalouden rakenne on erilainen kuin muualla Euroopassa, koska siellä ei metsällä ole maatilojen tulonmuodostuksessa juuri lainkaan merkitystä, vaan maatilojen tulo tulee todella maataloudesta. Sen sijaan Suomessa tila, jolla ei ole lainkaan metsämaata, on harvinainen. Tukijärjestelmien käyttöönottoa harkittaessa tämä on otettava huomioon ja tukijärjestelmiä sovellettava siten, että hyödynnetään maatilojen metsät mahdollisimman tehokkaasti. Nykyisin esimerkiksi rakentamisessa on siirrytty merkittävästi valmiina toimitettuihin tuotantorakennuksiin ja jätetty tilan oma puutavara hyödyntämättä siten kuin aikaisemmin oli tapana. Metsämaata käytetään tulonlähteenä yhä useammin pystyy myynnein hyödyntämättä edes hankintahakkuumahdollisuutta puun muusta hyödyntämisestä puhumatta. Peltolan pirstaleisuuden ja maan pinnanmuodostuksen takia Suomeen ei laajalti edes voi muodostua samanlaisia peltoaukeita kuin muualla alavilla mailla. Kotieläintaloudessa samanlaista skaalaetua kuin esimerkiksi Tanskan sikatiloilla ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä edes tavoittelemaan siitä aiheutuvien investointikustannusten vuoksi. Sen sijaan tiloja olisi monipuolistettava ja löydettävä luonnollinen yhteys tilan pellon, kotieläinten ja metsän käytön välille siten, että ne vahvistavat toisiaan.

Yhteisön yhteinen maatalouspolitiikka kannustaa viljelijöitä yhteistyöhön. Tämä osoitetaan selvästi muun muassa myöntämällä tukea tuottajien yhteismarkkinoinnin järjestämiseen. Tuottajien yhteiset organisaatiot ja yhteistoi-

minta varmistaisivat viljelijöiden toimintamahdollisuuksia myös tulevaisuuden Suomessa.

8. Pääasialliset ehdotukset

8.1. Liittymäkohdat muihin hallituksen esityksiin

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä. Kyseisen esityksen mukaan eduskunnalle annetaan erikseen esitykset tarvittavista lainsäädäntötoimista, joita liittyminen aiheuttaa.

Liittymisestä seuraisi, että unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa (CAP) koskevat säädökset tulisivat välittömästi Suomea velvoittaviksi. Yhteiseen maatalouspolitiikkaan liittyy tukia, jotka yhteisö rahoittaa kokonaan ja jotka maksetaan Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosastosta. Näitä tukia ja markkinajärjestelyjä varten jäsenvaltiolla pitää kuitenkin olla hallintojärjestelmä. Tätä varten eduskunnalle on annettu esitykset laiksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntönnpanosta ja laiksi maatalouden interventiorahastoksi.

Markkinajärjestelyjen ja yhteisön kokonaan rahoittamien tukien lisäksi yhteiseen maatalouspolitiikkaan kuuluu tukijärjestelmä, jossa yhteisö rahoittaa osan tuesta ja edellyttää jäsenvaltion rahoittavan osan. Tällaiset tuet rahoitetaan pääasiassa ohjausosastosta. Varhaiseläkekeitä, pellon metsitystä ja metsänparannustoimenpiteitä sekä maatalouden ympäristötukea koskevat toimenpiteet rahoitetaan kuitenkin tukiosastosta. Tämä esitys koskee näitä yhteisön osaksi rahoittamia maatilatalouden, elintarviketeollisuuden ja maaseudun tukia. Esityksessä ehdotetaan näiden tukien hallinnointia varten säädettäväksi laki maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä.

Edellä mainitun lain säätämistä pidetään tarpeellisenä ensinnäkin siksi, että lainsäädäntöön ei nykyisin sisälly säännöksiä Suomen valtion ulkopuolisen yhteisön julkisten varojen hallinnoimisesta yhdessä valtion omista varoista peräisin olevan tuen kanssa. Säännöksiä ei ole varsinkaan siitä, miten varat ohjataan valtion talousarvion tai sen ulkopuolisen rahaston kautta lopulliselle tuen saajalle. Laki koski koko rakennetukea, sekä yhteisön että

Suomen valtion tukiosuutta. Laki on välttämätön, sillä jäsenmaata velvoittavien tukijärjestelmien, investointituen, markkinajärjestöjen perustamistuen, maatalouden ympäristötuen sekä metsitys- ja metsänparannustuen hallinnointiin ei ole riittäviä säännöksiä. Toiseksi liittymisvaiheessa on tärkeää laintasoisesti ratkaista, miten maatilatalouden rakennetta halutaan kehittää ja miten yhteisön rakennetukia on tarkoitus kehittämisessä käyttää, mutta varsinainen yksityiskohtainen sääntely on syytä valtuuksin siirtää valtioneuvostolle ja ministeriöille.

Siltä osin, kuin yhteisen maatalouspolitiikan lisäksi on mahdollista toteuttaa maatilatalouden rakennepoliittikkaa pelkästään kansallisin varoin, kyseisistä tuista säädettäisiin nykyisissä rakenteen kehittämistä koskevilla laeilla. Koska ne eivät saisi olla ristiriidassa yhteisölainsäädännön kanssa, esitetään tässä näistä laeista maaseutuelinkeinolakia, porotalouslakia, luontaiselinkeinolakia, maatilatalouden kehittämisrahastosta annettua lakia sekä luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annettua lakia muutettavaksi yhteisölainsäädännön kanssa yhteensopiviksi. Lisäksi niissä ehdotetaan otettavaksi huomioon sopeutustarpeet, joita maataloilla liittymisvaiheessa on. Osa niistä siirtymäajan tukitoimista, joihin yhteisö jäsenyysneuvotteluissa antoi mahdollisuuden, ehdotetaan tässä esityksessä otettavaksi käyttöön. Niitä ovat sikatalouden, kananmunantuotannon ja siipikarjatalouden laajennusinvestointien tukeminen, maatilalainojen koron alentaminen sekä puutarhatalouden vakauttamislainajärjestelyt. Muut kansalliset toimenpiteet sisältyvät hallituksen esitykseen laiksi maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuesta. Kaikkiin näihin esityksiin liittyy myös hallituksen esitys laiksi eräiden maatalouden alaan kuuluvien lakien kumoamisesta. Viimeksi mainitun esityksen mukaan kumottaisiin ne kansalliset lait, jotka yhteistä maatalouspolitiikkaa koskeva yhteisölainsäädäntö kokonaan korvaa. Kumottaviin lakeihin kuuluu muun muassa laki maataloustuotannon tasapainottamisesta, jonka nojalla on tehty pellon metsityssopimuksia ja kesannointisopimuksia.

8.2. Tukijärjestelmien soveltaminen ja käyttöönotto

Investointitukijärjestelmä velvoittaa Suomea joka tapauksessa. Jotta maatilat Suomessa kil-

pailun kiristytessä eivät jäisi heikompaan asemaan kuin maatilat yhteisön nykyisissä jäsenmaissa, ehdotetaan, että enimmäistukitasoja ei lainsäädännössä rajoitettaisi, vaan tarvittaessa joitakin rajauksia voitaisiin tehdä pelkästään valtioneuvoston päätöksellä. Nykyisiä tukimuotoja eli avustusta, korkotukea ja valtionlainaa ehdotetaan käytettäväksi myös yhteisön osarahoittamissa tuissa.

Nykyinen maaseutuelinkeinolain mukainen nuorten viljelijöiden käynnistystuki ehdotetaan korvattavaksi yhteisön vastaavalla tukijärjestelmällä. Nuoren viljelijän ikä nousisi 35 vuodesta 40 vuoteen, mutta toisaalta tuki tulisi koskemaan vain päätoimisia viljelijöitä.

Kirjanpitoon kannustava tuki ehdotetaan otettavaksi käyttöön. Nykyinen kannattavuustutkimuksia varten ylläpidetty kirjanpitolaverkosto ja siitä saatu aineisto on suppea ja verkosto käsittää vain noin 1 000 tilaa. Sen avulla ei saada riittävästi tietoja eri kokoluokkien, tuotantosuuntien ja eri paikkakunnilla sijaitsevien tilojen kannattavuudesta. Ottamalla käyttöön kirjanpitotukiaineisto olisi mahdollista laajentaa 4 000 tilaan ja sen avulla voitaisiin uusia maatilojen kirjanpidossa käytetyt käsitteet nykyisiä liiketaloudellisia käsitteitä vastaviksi.

Kilpailun kiristytessä etenkin pienten tilojen asema suhteellisesti heikkenee, elleivät ne pysty löytämään sopivia yhteistyömuotoja ja -kumppaneita. Yhteistoimintaan kannustava tuki ehdotetaan otettavaksi käyttöön tätä tarkoitusta varten.

Maatilojen taloudellisen ja etenkin liikkeenjohtamiseen liittyvät taidot korostuvat entisestään. Sen vuoksi neuvonnan tukijärjestelmä sekä ammattikoulutukseen liittyvät tukijärjestelmät ehdotetaan otettavaksi käyttöön.

Tuottajaorganisaatioiden perustamisen tukeminen on jäsenvaltiolle pakollista. Siitä joudutaan kuitenkin antamaan täydentäviä määräyksiä kansallisesti.

Liittymissopimuksen mukaan tuottajaorganisaatioiden ja niiden liittojen tukemista koskevaa järjestelmää sovellettaisiin koko Suomen alueella. Esitystä siitä, mitkä tuotteet tulisivat tuen piiriin, ei vielä ole tehty. Kun tuotteet on päätetty, tukijärjestelmä on otettava käyttöön.

Sen sijaan maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuki on vapaaehtoinen järjestelmä. Se on kuitenkin varsin keskeinen väline ohjattaessa elintarviketeollisuutta kilpailukykyisemmäksi. Varsinkin tilan-

teessa, jossa suojattu elinkeinonala joutuu kilpailemaan sekä yhteisön sisämarkkinoilla että etsimään kauppakumppaneja yhteisön ulkopuolelta, tuki on välttämätön. Myös puun nykyistä monipuolisempaa hyödyntämistä aluetasolla olisi mahdollista edistää. Mainittujen syiden vuoksi esityksessä ehdotetaan mainittu tukijärjestelmä otettavaksi myös Suomessa käyttöön.

Nykyistä varhaiseläkejärjestelmää sinänsä ei olisi välttämätöntä korvata. Koska se kuitenkin jouduttaisiin rahoittamaan kansallisesti ja samaan tarkoitukseen on mahdollista saada yhteisöltä osarahoitusta, ehdotetaan, että yhteisön osarahoittaman tuen käyttöönotto mahdollistettaisiin. Sama koskee pellon metsitys- ja metsänparannusjärjestelmää.

Jäsenyydestä neuvoteltaessa ympäristötukea pidettiin eräänä keskeisenä tukena, jonka avulla helpotettaisiin suomalaisten maatilojen sopeutumista yhteisön markkinointijärjestelmän mukanaan tuomaan hintatasoon. Sen avulla voitaisiin myös entistä tehokkaammin puuttua maatalouden ympäristölle aiheuttamiin rasituksiin. Tämän vuoksi mainittua tukijärjestelmää ehdotetaan sovellettavaksi täysimääräisenä.

Tuotannon tukemiseen liittyvä LFA-tukijärjestelmä oli niin ikään keskeisessä asemassa jäsenyydestä neuvoteltaessa. Sen ottaminen käyttöön ja ulottaminen mahdollisen laajalle siten, ettei lainsäädännössä tuen enimmäistasoa rajoiteta, on ehdotuksen keskeisiä päämääriä.

Tärkeää ehdotetussa laissa maa- ja metsätalouden rakennepoliittisiksi toimenpiteiksi ovat myös siihen sisältyvät valtuudet antaa asiassa alemmanasteisia määräyksiä. Kyseinen yhteisölainsäädäntö on niin yksityiskohtaista, ettei se sinänsä enää vaadi laintasosta säätelyä, mutta kuitenkin edellyttää tai mahdollistaa useimmissa tapauksissa kansallisia määräyksiä toimivaltaisista viranomaisista sekä tuen yksityiskohdista. Kansallisesti on myös mahdollista useimmissa tapauksissa kiristää tuen myöntöedellytyksiä, ei sen sijaan laventaa. Ehdotuksen pääasiallisena tarkoituksena on laissa antaa valtioneuvostolle sekä joissakin tapauksissa maa- ja metsätalousministeriölle sekä kauppa- ja teollisuusministeriölle valtuus antaa kyseiset yksityiskohtaiset määräykset.

Lain soveltamisala rajautuu siihen rakennetukseen, jota Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosaston varoista maatilojen ja maaseudun rakenteen parantamiseen myönnetään sekä tukiosaston varoista myön-

nettäviin markkinaorganisaatioiden toimia myötäileviin eli niin sanottuihin accompanying measures -toimenpiteisiin. Laki ehdotetaan annettavaksi niin väljänä, ettei niiden kyseisiä toimenpiteitä säätelevien yhteisön säädösten muutoksesta tai korvaamisesta taikka kyseiseltä alalta annettavan uuden toimenpiteen säätämisestä huolimatta kyseisten toimenpiteiden soveltaminen olisi mahdollista ehdotettavan lain nojalla. Uusi toimenpide olisi kuitenkin mahdollista ottaa käyttöön vain, jos valtion talousarviossa nimenomaan annetaan siihen valtuus ja määräraha. Lisäksi asetuksella osoitettaisiin tarvittavat toimivaltaiset viranomaiset.

Tukijärjestelmiä sovelletessa oikeusturvajärjestelyt noudattaisivat nykyisiä järjestelmiä. Keskeinen asema olisi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalla. Eduskunnan lausuman mukaisesti on selvitetty tarvittavat toimenpiteet muutoksenhaun saattamiseksi Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden mukaiseksi. Tätä koskeva lakiesitys, joka täydentää nyt annettua hallituksen esitystä, tullaan antamaan viipymättä.

8.3. Kansalliset tuet

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaan kansallinen lisätuki tai tuki investointeihin on sallittu vain tietyin edellytyksin. Tästä sallitusta kansallisesta, toissijaiseksi jäävästä tuesta säädetäisiin edelleen maaseutuelinkeino-, porotalous- ja luontaiselinkeinolaissa, joita ehdotetaan muutettavaksi päällekkäisyyksien poistamiseksi.

Liittymissopimuksen mahdollistamat siirtymäajan järjestelyt on tarkoitus toteuttaa pääasiassa maaseutuelinkeinolaissa avulla sikäli kuin kysymys on maatilojen rakennetta koskevista toimenpiteistä. Siten sika-, kananmuna- ja siipikarjalatalouden laajennusinvestointeja tuettaisiin vuoden 1999 loppuun maaseutuelinkeinolaissa nojalla, edellyttäen kuitenkin että neuvoston asianomaisen asetuksen muulta kuin tuotantosuunnan osalta sallivat sen.

Samoin taloudellisissa vaikeuksissa olevien tilojen auttaminen jäisi osittain maaseutuelinkeinolaissa säädettyä. Siinä muutettaisiin vanhojen maatilain mukaisten lainojen ja myyntihintasaamisten korko neljäksi prosentiksi, lukuunottamatta asunto-, asuntolisä-, asun-

tokorkotuki- ja asuinympäristön parantamislainoja.

Luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain 2 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että korkotukilainoja voitaisiin myöntää myös kasvihuoneyritysten ja avomaan puutarhavielujen tuotantoon investointeihin sekä hankintoihin ja näistä jo aiheutuneiden velkojen vakauttamiseen.

Koska yhteisön osarahoittamat järjestelmät on tarkoitus saattaa ensisijaisiksi, ehdotetaan myös porotalous- ja luontaiselinkeinolakia muutettavaksi siten, että yhteisön säädöksiä sovelletaan aina ensisijaisesti.

8.4. Maatilatalouden kehittämisrahasto

Maatilatalouden kehittämisrahastosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi. Tarkoituksena ei ole muuttaa rahaston asemaa, toimintaperiaatteita tai valtiosääntöoikeudellista asemaa, vaan kysymys on rahaston käytöstä yhteisön rahoituksen ohjaamisessa.

Maatilatalouden kehittämisrahastoa on tarkoitus käyttää yhteisön osarahoitteisen tuen pääasiallisena kansallisena rahoituslähteenä niin sanottujen 5 a -tukien osalta, LFA-tukea kuitenkin lukuun ottamatta. Rahaston tehtävät säilyvät päämääriltään entisinä nimenomaan maatilatalouden rakenteen ohjaamisen apuvälineenä. Samoin varat rahasto saisi valtiolta, sillä yhteisö maksaa 5 a -tuen nimenomaan valtiolle ja tuki sisältäisi talousarvion tulomomentin selitykseen.

Mikäli rahoitustoiminnassa aiotaan ylläpitää samaa tukitasoa kuin nykyisissä unionin jäsenmaissa, edellyttää se kehittämisrahaston toiminnan osalta selvää painopisteen muutosta lainoituksesta avustuksiin. Tämä vaikeuttaisi rahaston toimintaa pitkällä aikavälillä, koska rahaston vuotuiset tulot tulevat tällöin vähenevän sitä mukaa kuin sen lainoihin sijoitettu pääoma lainoitukseen vuosittain sijoitettujen varojen vähenemisen vuoksi alenee.

9. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä. Esitystä valmisteltaessa maa- ja metsätalousministeriö on ollut yhteydessä seuraaviin tahoihin: valtiovarain-

ministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, sisäasiainministeriö, ympäristöministeriö, työministeriö, opetusministeriö, maaseutuelinkeino-
piirit, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto, Svenska lantbruksproducenternas Centralförbund, Maaseutukeskusten liitto, Svenska lantbrukssällskapens förbund, Kansallis-Osake-Pankki, Osuuspankkien Keskuspankki Oy, Postipankki Oy, Suomen Yhdyspankki Oy, Sp-palvelu Oy ja Arsenal Oy. Lisäksi ehdotettuja lakeja on useaan otteeseen käsitelty ulkoministeriön alaisessa rakenne- ja aluepoliittisessa jaostossa.

10. Esityksen vaikutukset

10.1. Vaikutukset maatalouden rakenteeseen

Ilman tukea Suomessa ei ole mahdollista harjoittaa maataloutta siten, että tuotteiden myyntitulo ylittäisi tuotantopanosten kustannukset. Viljelijän työtulo jää pääosin tuen varaan.

Unioniin liittymisen vuoksi maatalous pääsee osalliseksi yhteiseen maatalouspolitiikkaan liittyvistä tuista. Toisaalta kuitenkin maataloustuotteiden hinta laskee heti jäsenyyden alusta, kun kotimaisista tavoitehinnoista luovutaan.

Yhteisön maatalouspolitiikka on perinteisesti luotu varsin hyvätuottoisia maatalousalueita varten. Yhteisön laajenemisen myötä käyttöön otettu LFA-tuki on osa järjestelmää, jolla heikotuottoisia alueita, joilla maataloudella alueen tulonmuodostuksessa on olennainen osa, voidaan pitää tuotannossa ja siten asuttuina. Myös Suomi kuuluu viljelyolosuhteiltaan alueisiin, joissa ilman LFA-tuen käyttöönottoa maatalouden harjoittaminen suuresta osasta maata lakkaa lähes kokonaan.

Maatalouden ympäristötukijärjestelmä on myös olennainen osa viljelijöiden tulonmuodostuksen turvaamiseksi tarvittavia tukia. Toisaalta se kuitenkin mahdollistaa nykyistä huomattavasti tehokkaammin maataloustuotannon ympäristövaikutusten huomioon ottamisen, ohjaa tuotantoa vähemmän ympäristöä rasittaviin tuotantomenetelmiin ja sitä kautta vähitellen parantaa ympäristön tilaa.

Pellon metsityksen tukemista koskevan järjestelmän käyttöönotto ei juuri muuta nykyistä järjestelmää. Tuki vain olisi yhteisön osarahoittama.

Tukijärjestelmä kokonaisuudessaan, sekä pelkästään yhteisön rahoittama tuki, nyt käytöön otettavaksi ehdotettu LFA-tuki ja ympäristötuki samoin kuin kansalliset siirtymäajan sekä pysyvämmiksi tarkoitetut tuet, mahdollistaa jäsenyyden alkuvaiheessa sen, etteivät viljelijöiden tulot laskisi romahdusmaisesti eikä tämä vaarantaisi maatalouden jatkuvuutta, vaan jäsenyyden vaikutuksia voitaisiin ohjata niin, että sopeutuminen muutokseen tapahtuu hallitusti.

Jotta viljelijöiden tulotason säilyminen kohtuullisella tasolla myöhemmin voitaisiin turvata, on maatalouden rakennetta parantavat toimenpiteet kuitenkin otettava heti käyttöön. Ellei siirtymäaikana ole riittävästi vahvistettu tilojen tulonhankkimiskykyä ja taloudellista perustaa, alkaa viljelijöiden tulotaso siirtymäajan tukien lakattua laskea.

Kotieläinyritysten kilpailukyvyyn parantamiseksi on yrityskoon kasvattaminen välttämätöntä. Liittyminen unioniin estää kuitenkin liittymissopimuksen mukaan kotieläintuotannon kokonaismäärän kasvattamisen. Maidon tuotannon kansallinen kiintiö sopimuksen mukaan on 2 342 miljoonaa kiloa, joka suunnilleen vastaa nykyistä tuotantomäärää sekä bonus-kiintiö 200 miljoonaa kiloa, sika- ja kanatalouden laajennusinvestointien tukeminen ei myöskään sopimuksen mukaan saa johtaa kokonaistuotannon nousuun. Yksittäisen maatalan yrityskoon kasvattaminen edellyttää edelleenkin vastaavasti huomattavan suurta luopumishalukkuutta kotieläintiloilla.

Luopumishalukkuuden arvioiminen juuri nyt on kuitenkin varsin vaikeaa, koska erittäin monella tilalla etsitään tällä hetkellä uusia maataloutta täydentäviä toimintoja. Heikko työllisyystilanne estää mittavan siirtymisen maataloudesta palkkatyöhön. Vähäisestääkään tuotannosta ei yleensä luovuta, ellei varteen otettavia vaihtoehtoja ole olemassa. On aivan ilmeistä, että pienten kotieläintilojen ikääntyneiden viljelijöiden tuotannosta luopumista tulee edesauttaa varhaiseläkejärjestelyin. Näin vapautuvia tuotantomahdollisuuksia on puolestaan tehokkaasti käytettävä kehityskelpoisten tilojen tuotannon kasvattamiseen.

Maatalouden rakennekehitystä arvioitaessa on vapautuvan tuotantokapasiteetin ohella kiinnitettävä erityistä huomiota maatalojen velkaantumiskehitykseen. Maatalojen vieraan pääoman kanta on noin 26 000 miljoonaa markkaa. Sen kasvattaminen mittavilla uusinvest-

toinneilla edelleen vaikeuttaisi tilojen velanhoidokykyä. Näin ollen rakennekehityksen nopeus riippuu tilojen taloudellisista mahdollisuuksista toteuttaa investointeja. Nämä mahdollisuudet on vain rahoitusasemaltaan kyllin terveillä tiloilla.

Käytettävissä olevien julkisten rahoitusresurssien ja yhteisön osarahoituksen tehokkaalla hyödyntämisellä olisi siirtymäkauden 1995—1999 aikana mahdollista laajentaa maidontuotanto noin 4500 tilalla. Tämä edellyttää noin 6500 maidontuotantotilan luopuvan tuotannostaan. Tämä voisi tapahtua pääasiassa varhaiseläkejärjestelmän turvin. Näiden luopuvien tilojen tuotannon volyymin on arvioitu olevan noin 275 miljoonaa litraa eli 12 prosenttia maidontuotannosta. Tämän perusteella olisi vuosina 1995—1999 mahdollista laajentaa 2 500 maitotalousten tuotantoa 86 000 litralla tilaa kohti ja lisätä maidontuotantoa 2 000 tilalla keskimäärin 30 000 litralla ilman rakennusinvestointeja hyödyntämällä tällä hetkellä tyhjinä olevia lypsylehmäpaikkoja. Tuotantorakenteen kehittyessä tällä tavoin olisi vuonna 2 000 toiminnassa noin 26 000 maitotilaa, joiden keskituotanto olisi noin 90 000 litraa, mikä vastaa noin 14—15 lehmän keskikarjakokoa.

Sika- ja kanatalouden rakenteen on arvioitu kehittyvän samansuuntaisesti kuin maitotalouden. Merkittävien rakenteellisten muutosten aikaansaaminen sikataloudessa edellyttää huomattavan monen tuottajan tuotannosta luopumista, koska valtaosa sikatiloista on pieniä. Vuoden 1990 maatalouslaskennan mukaan 59 prosenttia sikatiloista oli alle 50 lihotussian tiloja. Yhteensä tämän kokoisia tiloja oli 4 910 kappaletta. Eläkejärjestelyin voitaisiin nopeuttaa sikatilojen luopumista tuotannosta tuotantotilan saamiseksi laajennushankkeille. Vinoutuneen rakenteen korjaaminen siirtymäkauden aikana edellyttää, että noin puolet sikatiloista eli yli 4 000 tilaa luopuu siirtymäkauden aikana, jolloin tuotantoon jäisi noin 4 200 lihasikalaa. Porsastuotannossa edellytetään vastaavasti kolmanneksen emakkotiloista luopuvan, jolloin tuotantoon jäisi runsaat 4 000 tilaa. Kun osalla sikatiloista harjoitetaan tulevaisuudessakin yhdistelmätuotantoa, sikatilojen kokonaismäärä olisi vuonna 2 000 noin 7 000. Emakkotiloilla olisi keskimäärin 31 emakkoa ja lihasikatiloilla vastaavasti n. 160 lihasikaa. Vuonna 1990 vastaava emakkomäärä oli 21 lihasikamäärä 82.

Kanataloudessa arvioidaan noin 4 800 tilan luopuvan siirtymäkauden aikana. Tuotantoon

jäisi siten edelleen yli 8 000 kanatila, joilla olisi keskimäärin 540 kanaa. Vastaava luku vuonna 1990 oli 323.

Kotieläintaloudessa arvioidaan siirtymäkauden aikana yhteensä 17 500 tilan luopuvan nykyisestä tuotannostaan ja siirtyvän karjattomaan maataloustuotantoon, etsiytyvän muuhun kuin maatalouteen tai siirtyvän eläkkeelle. Mahdollisia varhaiseläkejärjestelmän piiriin siirtyviä karjatilajoja on noin 10 000. Toiminnan monipuolistamisella pyritään vuosittain luomaan uutta korvaavaa toimintaa noin 1000 tilalla eli viidessä vuodessa noin 5 000 tilalle. Toiminnan monipuolistamisen ja karjattomaan tuotantoon siirtymisen takia kasvinviljely- ja monitoimitilojen määrän arvioidaan pysyvän siirtymäkauden aikana lähes ennallaan. Aktiivista toimintaa harjoittavien tilojen kokonaismäärän arvioidaan vähenevän nykyisestä 100 000 maatilasta 83 000:een vuoteen 2 000 mennessä.

Tuotantotoimintaa jatkavista tiloista vain joka toisen arvioidaan antavan viljelijäperheelle koko toimeentulon. Uusien maatilataloutta täydentävien tai sitä korvaavien toimintojen luominen on välttämätöntä maaseutuväestön toimeentulon turvaamiseksi. Uutta toimintaa kehitettäessä on mahdollisuuksien mukaan hyödynnettävä tilan nykyiset resurssit, etenkin rakennuskanta. Samalla on kiinnitettävä entistä suurempaa huomiota tilojen väliseen yhteistoimintaan kustannustason alentamiseksi.

10.2. Taloudelliset vaikutukset

Yhteisön rakennerahastoista jäsenvaltioille myönnettävät osarahoitusosuudet päätetään rahastokausittain etukäteen. Suomen osuudeksi koko jäljellä olevaksi rahastokaudeksi kaikista rakennerahastoista yhteensä myönnettäväksi rahoitusosuudeksi on jäsenyysneuvotteluissa sovittu 1 704 miljoonaa ecua eli noin 10 736 miljoonaa markkaa. Tämä enimmäismäärä rajoittaa myös maatalouden rakennetoimiin yhteisöltä saatavaa rahoitusosuutta sikäli, kuin kysymys on Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosastosta myönnettävästä tuesta. Muunnettaessa ecuja markoiksi on käytetty ecun kurssia 6,3 paitsi tukiosastosta rahoitettavissa tuissa, joissa on käytetty vihreän ecun kurssia 7,6.

Maatilojen yhteisön osarahoitteisen investointitukijärjestelmän toimeenpano esitetyssä

muodossa ilman yhteisinvestointitukea ja nuorten viljelijöiden investointitukea merkitsisi keskimäärin noin 235 miljoonan markan julkisia menoja vuosittain, mistä yhteisö korvaisi osarahoituksena noin 77 miljoonaa markkaa vuodessa. Tukijärjestelmän käyttöönotolla valtion lopulliseksi menoksi jäävät kustannukset eivät lisääntyisi. Yhteisinvestointituki ja nuorten viljelijöiden investointituki käsittäisivät noin 40 miljoonaa markkaa vuodessa, mistä yhteisön osuus olisi noin 14 miljoonaa markkaa.

Nuorten viljelijöiden tuki korvaisi osittain nykyisen kansallisen nuorten viljelijöiden tuen ja maatilojen sukupolvenvaihdosten lainoituk- sen. Vaikka yhteisön nuorten viljelijöiden tuki kokonaisuutena on yli puolet suurempi kuin vastaava tuki Suomessa, sukupolvenvaihdosten lainoituksessa on tarkoitus laskea lainoitettavaa osuutta sekä julkisen tuen osuutta lähinnä lyhentämällä aikaa, jolta alhaista korkoa peritään. Näiden yhteisvaikutuksen odotetaan johtavan siihen, että aloittamisavustuksena myönnettävä julkinen tuki alenee nykyisistä vastaa- vista tuista. Tästä yhteisö korvaa Suomelle vielä keskimäärin noin 25 prosenttia.

Yhteistoimintatuen kokonaismäärän arvioi- daan jäävän vähäiseksi, noin viiteen miljoon- naan markkaan vuosittain, josta yhteisön osuus olisi 1,25 miljoonaa markkaa. Kyseistä tukea tulisi myönnettäväksi lähinnä siirtymäaikana.

Kirjanpidon aloittamisen tuki tulisi käyttöön aikaisintaan vuonna 1996 ja se rajoittuisi ai- kaan, jona uudistetaan kannattavuustutkimus- ta varten tarvittavien kirjanpitotilojen saami- nen järjestelmän piiriin. Julkisten kustannusten osuus rajoittuisi noin 5 vuoteen ja olisi vuosit- ain keskimäärin 8 miljoonaa markkaa, mistä yhteisö korvaisi Suomelle noin 4 miljoonaa markkaa.

Ammattikoulutuksen edistämisen tuki kor- vaisi nykyisen tukijärjestelmän. Tukea myön- nettäisiin keskimäärin noin 10 miljoonaa mark- kaa vuodessa, josta yhteisön osuudeksi arvioi- daan 5 miljoonaa markkaa.

Ohjelmaperusteisiin aluehankkeisiin 5 b ja 6 alueilla arvioidaan käytettävän noin 195 mil- joonaa markkaa vuodessa. Tällöin mukana ovat myös ne metsänparannukseen, kuivatus- töihin ja uusjakoihin liittyvät hankkeet, joita yhteisö osarahoittaa. Näissä tuissa yhteisön osuus olisi noin 110 miljoonaa markkaa. Li- säksi maaseutuelinkeinolain mukaisia hankkei- ta rahoitettaisiin noin 60 miljoonalla vuodessa,

missä lisäystä olisi nykyisen maaseuturahaan nähden 20 miljoonaa markkaa.

Tuottajaorganisaatioiden käynnistämistu- keen arvioidaan tarvittavan noin 10 miljoonaa markkaa alkuvuosina, josta yhteisö korvaisi noin 5 miljoonaa markkaa. Tuki painottuu siirtymäaikaan.

Suurten ja keskisuurten elintarviketeolli- suusyriyten markkinoinnin ja jalostuksen tu- keen arvioidaan rahastokautena eli vuosina 1995—1999 tarvittavan noin 900 miljoonaa markkaa, josta yhteisön osuus olisi noin 500 miljoonaa markkaa. Näihin lukuihin eivät sisälly siirtymäkauden kansalliset tuet. Näistä tuista vastaa kauppa- ja teollisuusministeriö. Vastaavat summat maa- ja metsätalousministe- riön hallinnonalalla olisivat tilatasolla tapahtu- van markkinoinnin ja jalostuksen kehittämisen osalta vastaavana kautena enintään 180 miljoonaa markkaa, jossa yhteisön osuus olisi 100 miljoonaa markkaa.

Edellä mainituista tuista avustuksena ja val- tionlainana myönnettävät tulisivat pääosin rahoitettavaksi maatilatalouden kehittämisrahas- ton varoista siltä osin, kuin tuki myönnetään maataloushallinnon kautta lukuunottamatta 5 b tukea, LFA-tukea, ympäristötukea ja pellon metsityksen ja metsänparannuksen tukea. Ra- haston kulutusmenot olisivat kaikkiaan noin 530 miljoonaa markkaa vuodessa, josta ehdo- tetun lain mukaisia menoja olisi noin 260 miljoonaa markkaa. Sijoitusmenot valtionlai- noihin muodostuisivat pääosin ehdotetun lain mukaisesta lainoituksesta.

Ehdotettuun lakiin sisältyvä mahdollisuus korkotukilainoitukseen tulisi käyttöön vasta jonkin ajan kuluttua eikä aiheuttaisi merkittä- viä kustannuksia. Korkotukilainoitusta käytet- täisiin lähinnä kokonaan kansalliseen tukeen.

Maaseutuelinkeinolain nojalla jäisivät rahoit- tettavaksi lähinnä siirtymäajan sika-, kananmu- na- siipikarjatalouteen liittyvät investoinnit, joissakin tapauksissakin mahdollisesti myön- nettävä lisätuki, asuntojen rakentaminen sekä lisämaanostot. Näitä rahoitettaisiin lähinnä korkotukilainoina. Korkotukilainoja arvioi- daan myönnettävän noin 650 miljoonaa mark- kaa vuosittain ja niistä arvioidaan aiheutuvan noin 25 miljoonan markan kustannukset vuosittain.

Maaseutuelinkeinolain nojalla hoidettaisiin edelleen lisäksi valtion maankäyttötoiminta, jolla on tarkoitus vahvistaa tilarakennetta. Esi- tykseen ei sisälly muutoksia tähän. Samoin

yksilölliset vapaaehtoiset velkajärjestelyt hoidettaisiin edelleen maaseutuelinkeinolain nojalla kuten tähänkin asti.

Maaseutuelinkeinolain muutos, jolla laskeaan maatilalain nojalla myönnettyjen valtion- ja korkotukilainojen sekä sen nojalla syntyneiden valtion myyntihintasaamisten korkoa, aiheuttaisi lisäystä korkotukimenoihin noin 29 miljoonaa markkaa vuodessa sekä alentaisi kehittämisrahaston varoja noin 60 miljoonaa markkaa vuodessa.

Puutarhayritysten korkotukilainoihin myönnettäisiin korkotukea yhteensä 40 miljoonaa markkaa.

LFA-tukea maksettaisiin enintään 1 930 350 hehtaarilta peltoa. Yhteisön päätöksellä hyväksytään tuen perusteena oleva peltoala, joka voi olla enintään 85 prosenttia viljellystä peltoalasta. Vuonna 1990 koko viljelty peltoala oli 2 271 000 hehtaaria, josta 85 prosenttia on edellä mainittu 1 930 350 hehtaaria. Tuki otettaisiin käyttöön täysimääräisenä siten, että yhteisön osarahahoittamaa tukea maksettaisiin enintään 920 markkaa yksikköä kohden enintään 120 yksiköltä. Kokonaan kansallisin varoin tukea maksettaisiin siltä osin kuin tilan laskentayksiköt ylittävät 120 yksikköä. Koko LFA-tuki toisi valtiolle noin 1 500 miljoonan markan menot vuosittain, joista yhteisö korvaisi Suomelle noin 455 miljoonaa markkaa. Lopulliseksi menoksi jäisi tällöin noin 1 045 miljoonaa markkaa vuosittain. Tuki korvaisi osan nyt myönnettävistä eläin- ja peltoperusteista tuotantotuista ja olisi osa tukijärjestelmää, jolla taattaisiin se, ettei maatalousyrittäjien tulo laske kohtuuttomasti Euroopan unioniin liittymisen myöntä ja maatalouden harjoittamisen edellytykset ylipäänsä säilyisivät Suomessa. Tuki maksettaisiin talousarvion määrärahasta.

Pellon metsityksessä ei ole tarkoitus käyttää yhteisön tukijärjestelmän mahdollistamia tuen enimmäismääriä, sillä istutuskustannukset Suomessa ovat alhaisemmat. Sen sijaan tulonmenetyksen korvaamisessa käytettäisiin enimmäistukea.

Pellon metsitystä koskevia sopimuksia arvoi-

daan tehtävän vuosittain noin 10 000 hehtaarilta. Tuesta aiheutuisi vuosittain noin 50 miljoonan markan metsityskustannukset ja 100 miljoonan markan kustannukset tulonmenetykskorvauksina. Valtion vuotuiset menot metsitystöistä ajoittuisivat kuitenkin kolmelle vuodelle. Metsänparannustöiden tuki olisi sen sijaan osa tavoitteen 5 b mukaista tukea.

Euroopan unionin kanssa käydyissä Suomen liittymisneuvotteluissa on sovittu varattavaksi maatalouden ympäristötukeen 135 miljoonaa ecua eli kaupallisella kurssilla laskettuna noin 850 miljoonaa markkaa yhteisön osarahoitusta, mikä edellyttäisi yhtä suurta kansallista rahoitusta. Maatalouden ympäristötuen kokonaismääräksi tulee siten 270 miljoonaa ecua, joka vastaa noin 1 700 miljoonaa markkaa vuodessa seuraavien viiden vuoden ajan. Vuoden 1995 talousarvioesityksessä ympäristötukeen esitetään 1 700 miljoonaa markkaa. Vastaavasti yhteisön maatalouden ohjaus- ja tukirahaston osuudeksi tulona arvioidaan 850 miljoonaa markkaa.

Varhaiseläkejärjestelmän käyttöönotto merkitsisi sitä, että osa nykyisistä varhaiseläkkeiden kustannuksista tulisi yhteisön osarahoittamiksi. Eläkkeensaajien määrän odotetaan kasvavan liittymisen alkuvuosina. Nykyiseen vuosittain noin 2 000 tulevaan uuteen eläkkeensaajaan verrattuna uusia eläkkeitä myönnettäisiin noin 3 000 vuodessa. Eläkkeen määrä pysyisi lähes saman suuruisena kuin viime vuosina myönnettyissä. Eläkkeitä myönnettäisiin ensimmäisenä vuotena noin 130 miljoonaa vuodessa ja niistä sarahoituskelpoisia olisi noin 110 miljoonaa, mistä yhteisön arvioidaan rahoittavan noin 60 miljoonaa.

Ehdotuksen mukaisen tukijärjestelmän käyttöönoton kustannuksiksi on ilman ympäristötukea, luopumistukea ja pellon metsityksen tukea arvioitu olevan vuonna 1995 noin 2 257 miljoonaa markkaa, josta yhteisön osuudeksi jäisi noin 34,4 prosenttia eli 777 miljoonaa markkaa ja kansallisesti rahoitettavaksi 1 480 miljoonaa markkaa. Tämä 782 miljoonaa markkaa olisi rakennerahastoista maatalouteen osoitettava yhteisön rahoitusosuus.

Tuki jakautuisi seuraavasti:

	EU:n osuus milj. mk	Kansallinen osuus milj. mk	Yhteensä milj. mk
LFA-tuki	455	1 045	1 500
maataloustuotteidenjalostuksen ja markkinoinnintuki	100	150	250
maaseudun kehittäminen (5b)	110	85	195
maatalouden rakennetuki (5a)	117	191	308
yhteensä	782	1 471	2 253

Maatalouden 5a rakennetoimenpiteisiin osoitettavaan tukeen sisältyisi myös Ahvenanmaan osuus. Näistä maatalouden rakennetuki (5a) korkotukimenoja lukuun ottamatta myönnettäisiin myönnettäisiin maatilatalouden kehittämisrahastosta. Sen sijaan muut kansalliset tukiosuudet on tarkoitettu myöntää valtion talousarvion määrärahasta. Tältä osin esitys liittyy vuoden 1995 talousarvioesitykseen.

Nykyinen rahastokausi päättyy vuonna 1999. Rahastokauden myöhempinä vuosina tukijärjestelmien kokonaistaso pysyisi likipitään ennallaan, mutta sen painotus hieman muuttuisi. Maatilojen investointitukiin on tarkoitettu käyttää 10–20 prosenttia enemmän varoja kuin vuonna 1995 ja luonnonhaittakorvauksiin jonkin verran vähemmän.

Vastaavat menot tukiosaston rahoitettavista tuista olisivat:

	EU:n osuus milj. mk	Kansallinen osuus milj. mk	Yht. milj. mk
ympäristötuki	850	850	1 700
luopumistuki	50	60	110
metsitystuki	25	40	65
yhteensä	925	950	1 875

Kokonaisuutena valtion lopulliset menot kasvaisivat vuosina 1995–1999 verrattuna vastaaviin tukimenoihin vuonna 1994. Sen jälkeen menot alkaisivat supistua.

10.3. Ympäristövaikutukset

Maatalous on tällä hetkellä suurin yksittäinen vesistöjen ravinnekuormittaja. Paikoin maatalous aiheuttaa myös pohjavesien pilaantumista. Maaseudun kulttuurimaiseman ylläpitämisessä maataloudella on ratkaiseva merkitys. Maatalouden ympäristövaikutusten tutkimukseen on viime vuosina panostettu voimavaroja ja haitat tunnetaan kohtuullisen hyvin. Maata-

louden ympäristönsuojelulle on asetettu tavoitteet mm. valtioneuvoston periaatepäätöksessä vuodelta 1988, maaseudun ympäristöohjelmassa vuodelta 1992 sekä Itämeren suojelusopimuksen puitteissa tehdyissä kansainvälisissä sitoumuksissa.

Maatalouden ympäristönsuojelua on Suomessa tähän asti edistetty lähinnä vapaaehtoisuuteen perustuen neuvonnan, koulutuksen ja tiedotuksen avulla. Myös eräitä taloudellisia ohjauskeinoja on ollut käytössä. Valmisteltavana on ETA-lainsäädännön mukaisen nitraattidirektiivin voimaansaattaminen syksyn 1994 aikana. Maatalouden ympäristönsuojelua ohjaavaa lainsäädäntöä Suomessa ei ole. Tähän mennessä maatalouden ympäristönsuojelulle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen on edennyt varsin hitaasti, eivätkä käytetyt keinot ole siten olleet riittäviä. Yhteisön maatalouden ympäristötuki antaa huomattavasti laajemman ja tehokkaamman mahdollisuuden maatalouden ympäristöhaittojen vähentämiseen.

Maatalouden tukijärjestelmien muutos nykyisestä, pääasiallisesti hinta- ja tuotantopohjaisesta tuesta, pinta-ala- ja eläinyksikköpohjaiseen tukeen tulee jo sinänsä johtamaan maatalouden laajaperäistymiseen. Laajaperäistymisen merkitsee ympäristökuormituksen vähenemistä ainakin jossain määrin ja siten ympäristön tilan parantumista.

Maatalouden ympäristötuen ehtoja on valmisteltu siten, että niiden toteuttaminen täyttäisi ne tavoitteet, jotka maataloudelle on asetettu.

Ympäristötuen mahdollisen alueittaisen porastuksen arvioidaan merkitsevän sitä, että lähes kaikki eteläisimmän Suomen viljelijät sitoutuvat järjestelmään ja sen ehtoihin. Myös maan keski- ja pohjoisosissa, missä tuki on suunniteltu maksettavaksi alhaisempana kuin eteläisimmässä Suomessa, valtaosan viljelijöistä arvioidaan sitoutuvan ympäristötukijärjestelmään.

Tuotantomenetelmät tulevat muuttumaan

huomattavasti ympäristöystävällisempään suuntaan niillä tiloilla, jotka sitoutuvat järjestelmään. Erityisesti lannoitteiden, mutta myös torjunta-aineiden käyttö tulee vähentymään. Luonnonmukaisen viljelyn, jonka tukeminen kuuluu tämän asetuksen piiriin, arvioidaan lisääntyvän huomattavasti nykyisestä. Vesien suojelun kannalta on tärkeää, että kevyemmät muokkausmenetelmät ja talviaikainen kasvi- peitteisyys tulevat lisääntymään ja suojakaistat perustetaan vesistöjen ja valtaojien varsille. Lisäksi pitkäaikaisen kesannointijärjestelmän avulla maan käyttöä voidaan ohjata siten, että nykyisin viljelyssä olevaa maata voidaan käyttää suojavyöhykkeiden, peltojen reunavyöhykkeiden, kosteikkojen ja laskeutusaltaiden perustamiseen.

Ympäristötuen mukaisten toimenpiteiden toteutuminen merkitsisi pitkällä aikavälillä vesiä rehevöittävän ravinnekuormituksen merkittävää pienentymistä ja siten rehevöitymiskehityksen ja sen mukanaan tuomien haittojen pysähtymistä ja vähenemistä erityisesti Suomenlahden, Saaristomeren ja Selkämeren rannikkoalueilla. Myös sisävesissä arvioidaan tapahtuvan veden laadun oleellista paranemista, joka tosin tapahtuu pitkähkön ajan kuluessa. Ympäristötuen toimenpiteistä seuraa torjunta-aineiden käytön väheneminen, joka johtaa niiden käytöstä aiheutuvien haittojen vähenemiseen. Karjaloudesta johtuvan ilman typpikuormituksen arvioidaan toimenpiteiden johdosta pienenevän. Valtakunnallisesti ja myös alueellisesti arvokkaita kulttuurimaisemia pystytään tuen avulla pitämään avoimina peltomaisemina. Tuen avulla pystytään myös ylläpitämään ja edistämään maatalousympäristön luonnon monimuotoisuutta, perinnemaisemien hoitoa sekä suojelemaan eräitä uhanalaisia lajeja sekä alkuperäisrotuja. Tuki vaikuttaa osaltaan myös maaseudun asuttuna pitämiseen.

10.4. Organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Ehdotettujen lakien täytäntöönpanosta huolehtisivat lähinnä maa- ja metsätalousministeriö, maaseutuelinkeinopiirit ja kuntien maaseutuelinkeinoveranomaiset.

Euroopan unioniin liittymisen myötä tulee maaseutuelinkeinohallinnon hoidettavaksi aivan uusia tuki- ja rahoitusjärjestelmiä. Nuorten viljelijöiden tuen ja investointituen lisäksi tul-

laan harkitsemaan yhteisön kirjanpitojärjestelmän sekä yhteistoiminnan aloittamistuki- ja ammattikoulutustukijärjestelmien ottamista käyttöön. Näiden 5 a-tavoitteen mukaisten rakennepoliittisten toimenpiteiden osalta maa- ja metsätalousministeriö vastaa siitä, että yhteisön lainsäädäntö ja kansallinen rahoituslainsäädäntö muodostavat toimivan kokonaisuuden.

Maa- ja metsätalousministeriön tehtäviin kuuluu myös rahaliikenteen hoitaminen yhdessä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen kanssa. Samanaikaisesti sen on huolehdittava jo olemassa olevien, tosin vähenevien, kansallisten järjestelmien hoitamisesta. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön sekä kauppa- ja teollisuusministeriön on huolehdittava tuotteiden jalostukseen ja markkinointiin liittyvien tukijärjestelmien käyttöönottamisesta.

Maatalouden ohella myös puutarhatalouden osalta siirtymäkauden toimenpiteet ovat siinä määrin mittavia, että toimenpiteiden tehokas täytäntöönpano edellyttää tältä osin lisähenkilöstön tarvetta. Kaiken kaikkiaan rakenteellisten ja rahoituksellisten toimenpiteiden osalta henkilöstön lisätarve maa- ja metsätalousministeriössä on seitsemän henkilöä. Kauppa- ja teollisuusministeriön arvioidaan selviytyvän muutoksesta ilman lisähenkilöstöä.

Maatilatalouden kehittämisrahaston nykyistä organisaatiota ja kokoonpanoa esitetään muutettavaksi niin, että se pystyisi hoitamaan yhteisön rakennerahastojen 5 a-tukien maksamisen mahdollisimman kattavasti. Maatilatalouden kehittämisrahaston työvaliokunta esitetään lakkautettavaksi ja johtokunnan kokoonpanoa muutettavaksi siten, että siinä on edustettuna keskeisimmät 5 a-tukia myöntävät viranomaiset ja rahoitustoiminnan yhteistyötohot.

Tukea koskevat hakemukset ohjattaisiin maaseutuelinkeinopiireille, jotka toimisivat myös ensiasteen päätöksentekijöinä. Maaseutuelinkeinopiirien tulisi huolehtia niin ikään siitä, että 5 a-tavoitteen mukaiset tuet 6-alueella sisällytetään alueellisiin maaseutuohjelmiin. Myös maatalouden ja maaseudun monipuolistamista koskevat toimenpiteet rahoitetaan 5 b-alueella osin ohjelmaperusteisena. Näin lisätäisiin alueen omaa vaikutusmahdollisuutta tukitoimenpiteiden kohdentamiseen. Tukien myöntäminen ei lisäisi työmäärää maaseutuelinkeinopiireissä. Sen sijaan työmäärää tulee lisäämään tilastointi, valvonta ja tuen vaikutusten seuranta.

Myös kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisien valvontatehtävät tulisivat olennaisesti lisääntymään. Silloin, kun maaseutuelinkeinoviranomaiset hoitavat muitakin tehtäviä, tulisi näissä kunnissa työmäärä voimakkaasti lisääntymään ja tämä edellyttää kunnissa tehtävien uudelleen kohdentamista.

Valtaosa investoinneista edellyttäisi tilakoh- taista kehittämissuunnitelmaa. Kun kehittämis- suunnitelma on laadittava yhdessä viljelijän ja neuvonnan kanssa, edellyttää laskelmien tulkit- seminen ja kirjanpidon käyttöönnoton varmistami- nen neuvonnalta voimavarojen panostusta tilakohtaisen kehittämissuunnitelman ja siihen liittyvien laskelmien laatimiseen. Tästä syystä

maatalousneuvonnan työmäärä tulisi nykyises- tä lisääntymään.

Maatalouden ympäristötuen toimeenpanoa varten ei perusteta uusia viranomaisia. Toi- meenpano edellyttää noin kahden henkilön työpanosta maa- ja metsätalousministeriössä. Tukijärjestelmä aiheuttaa lisätehtäviä myös ympäristöministeriössä. Aluetasolla maatalous- hallinnossa ympäristötukijärjestelmän toimeen- pano on tarkoitus hoitaa nykyisiä voimavaroja kohdentamalla. Ympäristöhallinnossa aluetasolla tehtävä suunnittelutyö ja seuranta esite- tään hoidettavaksi ympäristöhallinnon uudis- tuksen yhteydessä vapautuvilla ja uudelleen- kohdennettavilla voimavaroilla.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

Laki maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä

1 luku. Yleisiä säännöksiä

1 §. *Tavoitteet.* Lain 1 §:n 1 momentissa määriteltäisiin lain tarkoitus. Lain tavoitteeksi asetettaisiin maatilatalouden sekä maaseu- tuelinkeinojen rakenteellinen sopeutuminen yhteisön yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Toi- saalta siinä korostettaisiin niitä mahdollisuuksia, joita yhteisön rakennerahastoista myönnet- tävä tuki tarjoaa koko maaseudun kehittämi- selle.

Laki on tarkoitus rajoittaa yksinomaan nii- hin toimenpiteisiin, joita yhteisö osarahoittaa Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston varoilla. Ehdotettu laki koski sekä yhteisön tukiosuutta että jäsenvaltion tukiosuutta. Py- kälän 4 momentissa rajoitettaisiin tavoitteiden toteuttaminen niihin mahdollisuuksiin, joita 2 §:ssä tarkoitetut EU:n toimenpiteet tarjoavat. Pykälän 3 momentissa asetettaisiin lain tavoit- teeksi täydentävän kansallisen lainsäädännön antaminen. Lailla myös annettaisiin valtuutus alemman asteisten määräysten antamiseen.

2 §. *Soveltamisala.* Laki on tarkoitus rajata koskemaan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 ja sitä täydentävän yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanoa siltä osin, kuin se

koskee nimenomaan maa- ja metsätalouden sekä maaseutuelinkeinojen rakenteeseen sekä maataloustuotteiden jalostukseen ja markki- nointiin vaikuttavia tukia.

Yhteisöllä on oma kalastuspolitiikka ja sen rakenneohjausta varten on juuri perustettu oma rahoitusväline kalatalouden rakenteen oh- jaukseen. Ehdotettu uusi laki ei koskisi tätä rakennetukea, josta säädetään neuvoston ase- tuksessa (ETY) N:o 2080/93.

3 §. *Maaseutuelinkeinojen sekä elintarvike- teollisuuden rakennetuet.* Pykälän 1 momentissa on säädetty tyhjentävästi ne 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun neuvoston asetuksen 1 artiklassa tarkoitetun tavoitteen 5 a mukaista tukea kos- kevat säädökset, joiden mukaisia tukia ehdo- tettu laki tällä hetkellä koskisi. Laki on kui- tenkin tarkoitettu joustavaksi, lähinnä EU:iin liittymisen johdosta säädettäväksi valtuuslaiksi. Tarkoitus on luoda niin joustava säädösjärjes- telmä, ettei kyseisten neuvoston asetusten muuttaminen tai korvaaminen uusilla tai ko- konaan uusien asetusten antaminen 2 §:ssä tar- koitetulta alalta estäisi toimenpiteen täytän- töönpanon jatkamista tai vastaavanlaisen tuen käyttöönottoa myöhemmin valtioneuvoston päätöksen nojalla. Tällöin kuitenkin ehdotetun lain 50 §:n mukaisesti edellytyksenä olisi, että vuotuisessa talousarviossa on tarvittava valtuus ja määräraha siihen. Pykälän 2 momentista ilmenee, että ensisijainen tukisäädös on aina vastaava yhteisön säädös, jonka nojalla siis

tuen myöntämisen perusteet määräytyvät. Kansallinen lainsäädäntö on täydentävää.

2 luku. Maatilaritusten tuki

4 §. *Maatilojen ja tiloilla toimivien maaseutuyritysten investointituki.* Pykälässä tarkoitettu investointitukijärjestelmä on pakollinen kaikissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa, kun on kysymys neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista päätoimisista viljelijöistä.

Kaikkien tuettavien investointien on sisällyttävä 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun tilan kehittämissuunnitelmaan ja niiden on oltava välttämättömiä suunnitelman toteuttamiseksi. Kehittämissuunnitelmia hyväksytään tuensaa-jaa kohti vain kaksi kuuden vuoden ajanjaksona. Määräaika lasketaan ensimmäisen suunnitelman hyväksymisestä. Yhteisön nykyisen käytännön mukaan suunnitelmaa voi muuttaa kerran, edellyttäen kuitenkin, että 5 artiklan tavoitteet edelleen täyttyvät.

Tukea voidaan myöntää kuuden vuoden ajanjaksona investointeihin, jotka ovat enintään 73 224 ecua eli noin 461 300 markkaa henkilötyövuotta ja 146 448 ecua eli noin 922 600 markkaa tilaa kohti. Jäsenvaltio voi asettaa rajat alemmiksi. Tuen enimmäismäärä on LFA-alueilla enintään 45 prosenttia kiinteään omaisuuteen kohdistuvista investoinneista ja enintään 30 prosenttia muista investoinneista. Muilla alueilla vastaavat enimmäismäärät ovat 35 prosenttia ja 20 prosenttia.

Tuki voidaan myöntää avustuksena tai korkotukena. Jos tukea ei myönnetä avustuksena, jäsenvaltion on vuosittain laadittava taulukko, josta ilmenee tuen arvo prosentteina investoinnin arvosta ottaen huomioon korkotukea saamattomien lainojen keskimääräinen vuosikorko, korkotuen suuruus, laina-aika, korkotuki ja kuoletusten lykkäykset ja kaikki muut muutujat, joita käytetään tuen kuvaamisessa vastaavin tukikäsittimin.

Yhteisön investointitukijärjestelmä sisältää eräitä tuotannon määrää koskevia tilakohtaisia rajoituksia. Jäsenvaltio voi rajoittaa investointitukijärjestelmän koskemaan vain perheviljelmäluonteisia viljelmiä. Voimassa oleva maaseutuelinkeinolain mukainen investointitukijärjestelmä on kuitenkin juuri muutettu koskemaan myös muita kuin perheviljelmiä eikä tilakoon

rajoittamiseen nykyisessä tilanteessa näyttäisi olevan tarvetta.

Kehittämissuunnitelma voi koskea yhtä tilaa tai useampaakin, jos nämä ovat muodostaneet yhteenliittymän, jonka tarkoituksena on kaikkien näiden tilojen tai niiden osien yhteensulautuminen. Jäsenvaltion on määrättävä yhteenliittymän laillisesta muodosta, vähimmäiskestosta, joka ei saa alittaa kuutta vuotta, pääomasta, sekä jäsenten osallistumisesta hallintoon.

Pykälässä ehdotetaan investointitukea myönnettäväksi sekä päätoimisille että osa-aikaisille viljelijöille. Tuen prosentuaalisia enimmäismääriä ei ehdoteta laintasoisesti alennettaviksi. Sen sijaan valtioneuvoston päätöksillä voitaisiin tarvittaessa asettaa erilaisia prosentuaalisia enimmäismääriä eri investointikohteisiin. Samoin valtioneuvoston päätöksellä määrättäisiin avustuksen markkamääräinen enimmäismäärä. Edelleen pykälässä ehdotetaan tuki myönnettäväksi joko avustuksena, korkotukena tai valtiolainana. Valtionlainan enimmäismäärä olisi 80 prosenttia.

Koska jäsenvaltion on vuosittain laadittava korkotuen muuntotaulukko avustukseksi, ei laintasoisesti ole tarkoituksenmukaista säätää korosta tai korkotuen enimmäismäärästä. Nämä määräytyvät jo kysymyksessä olevan asetuksen perusteella siten, että vertailukorko olisi pitkä markkinakorko ja tuen enimmäistaso riippuisi siitä, minkä yhteisö hyväksyy.

Vaikka vastaavassa asetuksen (ETY) N:o 2328/91 7 artiklassa mainitaankin vain korkotuki, on tuki yhteisöjen komissiolta saatujen alustavien tietojen mukaan mahdollista myöntää myös valtiolainana siten, että tuen muodostaisi markkinakoron ja lainan saajalta perityn koron välinen erotus. Tästä erotuksesta yhteisö maksaisi Suomelle osan rahoitusosuuksenaan.

Edellä mainitun johdosta ehdotetaan, että valtioneuvoston päätöksellä annettaisiin kyseinen 7 artiklassa tarkoitettu muuntotaulukko ja lainaan liittyvät muut tarvittavat yksityiskohdalliset määräykset.

5 §. *Nuorten viljelijöiden käynnistystuki.* Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 10 artiklan mukaan voidaan nuorelle viljelijälle myöntää tilanpitoa aloitettaessa sekä avustusta että korkotukea. Kummankin enimmäismäärä on 12 082 ecua eli noin 76 100 markkaa. Nykyisin Suomessa on mahdollista myöntää käynnistystukea vain, jos nuori viljelijä hankkii omistuk-

seensa maatilaa. Yhteisön käynnistystukijärjestelmä ehdotetaan otettavaksi käyttöön enimmäismääräisenä siten, että myös vuokratilalla toimivien olisi mahdollista saada tukijärjestelmän mukainen enimmäistuki. Tilanpidon aloittamisesta johtuvina lainoina tulisivat tällöin kysymykseen joko maatilaa ostamisesta johtuva laina taikka tilan irtaimiston, lähinnä koneiden ja eläinten hankkimiseen otettu laina. Maaseutuelinkeinolain mukainen valtiontaukausjärjestelmä on tarkoitettu viimeksi mainitussa tapauksessa ulottaa myös luottolaitosten varoista myönnettyihin irtaimistolainoihin, joihin myönnetään korkotukea.

Kyseisen artiklan mukainen korkotuki voi olla enintään 5 prosenttia enintään 15 vuoden ajalta. Yhteisöjen komissiolta saatujen alustavien tietojen mukaan myös tässä on kysymyksessä nimenomaan pitkään viitekorkoon sidottu laina. Koska lainan ehdot ovat jo varsin tarkkaan säädellyt, ehdotetaan, että valtioneuvosto tässäkin tapauksessa päättäisi käytettävästä korosta ja korkotukiprosentista. Lainamuotona on tarkoitettu käyttää valtionlainaa.

Tarkoitettu ei ole, että riski koko sukupolvenvaihdoksen rahoittamisesta jää valtiolle. Sen vuoksi ehdotetaan, että valtionlainan enimmäismääräksi säädettäisiin 80 prosenttia riippumatta siitä, onko se myönnetty maatilaa vai irtaimiston hankintaan. Valtioneuvosto voisi rajoittaa enimmäismäärää vielä tästäkin.

6 §. *Nuorten viljelijöiden investointituki.* Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 11 artiklan mukainen nuoren viljelijän 25 prosentin lisätuki ehdotetaan otettavaksi käyttöön täysimääräisenä. Tuki myönnettäisiin aina avustuksena ja sen enimmäismäärä määräytyisi 4 §:n 2 momentin perusteella.

7 §. *Yhteisinvestointituki.* LFA-alueella voidaan myöntää erityistä yhteisinvestointiavustusta. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 20 artiklassa on lueteltu sen kohteet. Tuki ehdotetaan otettavaksi käyttöön LFA-alueilla, jotka eivät ole tavoitteen 5 b mukaisia alueita. Lisäksi Suomessa tulisivat kysymykseen ensisijaisesti investoinnit, joilla voidaan alentaa tilojen rehukustannuksia. Yhteisinvestointiavustuksilla niillä olisi mahdollista tällä perusteella tukea myös yhteisiä kuivatus- ja vesihuoltohankkeita. Poronhoitoalueella tulisivat kysymykseen myös paliskuntien paimentopaikoille rakennettavien työpaikka-asuntojen rahoittaminen, ellei niitä tueta erillisinä tavoitteen 6 mukaisina aluehankkeina.

Avustus ei kuitenkaan ole hankerahoitusta, joissa tuki maksettaisiin hankkeen toteuttajalle, vaan avustus myönnettäisiin erikseen jokaiselle hankkeeseen osallistuvalla viljelijällä hänen osuuttaan investoinnista vastaavana osana.

Tarkemmat määräykset tämänkin tuen ehdoista antaisi valtioneuvosto.

8 §. *Korkotuki- ja valtionlainat.* Tämän lain nojalla myönnettyjen valtionlainojen valtionvastuu ja varat lainoitukseen sekä luottolaitokselle maksettava hoitokorvaus määräytyisivät samoin kuin maaseutuelinkeinolain mukaisessa lainoituksessa. Muutenkin lainojen teknisessä hoidossa menetteltäisiin samoin.

Laina-ajoista, lainan lyhennyksen ja koron kannosta, maksujen suorittamisen alkamisajan kohdasta, lykkäyksen myöntämisestä tilapäisen maksuvaikkeen vuoksi, pääomamäärältään vähäisen saamisen suorittamisesta yhdellä kertaa tai muutoin säännönmukaista lyhyemmässä ajassa sekä muista lainaehtoista antaisi tarkemmat määräykset valtioneuvosto. Tällöin on otettava huomioon, että lainoille jälkikäteen myönnettävät maksuhelpotukset jäisivät kokonaan kansallisista varoista rahoitettaviksi ja niitä koskevaan järjestelmään on aina saatava yhteisöjen komission suostumus. Myös maksujen suorittamisen alkamisen ajankohta on erillainen kuin maaseutuelinkeinolain nojalla, jossa valtionlainojen koron ja lyhennyksen maksut pääsääntöisesti alkavat vasta kahden vuoden kuluessa lainan myöntämisestä. Etukäteistietojen mukaan yhteisöosarahoitteisten lainojen säännönmukaisten maksujen on alettava 12 kuukauden kuluessa lainan myöntämisestä.

Maaseutuelinkeinolain mukaisen lainan saaminen tai mahdollisuus saada maaseutuelinkeinolain mukaista lainaa on tuonut joitakin oikeusvaikutuksia, joko mahdollistanut joitakin tai toisaalta sulkenut niitä pois. Koska tämän lain mukaisella lainajärjestelmällä korvataan suurimmaksi osaksi maaseutuelinkeinolain mukainen investointi- ja maatilanoistolainoitus, ehdotetaan tämän lain mukaisten kyseisiin tarkoituksiin myönnettyjen lainojen tuovan samat oikeusvaikutukset.

3 luku. Maatilatalouden toimintaedellytysten parantaminen

9 §. *Kirjanpitoavustus.* Kirjanpidon edistämisen tuki ehdotetaan otettavaksi käyttöön ennen kaikkea edustavamman otoksen saamiseksi

maatilojen ja tiloilla toimivien maaseutuyritysten kannattavuustutkimusta varten. Nykyinen kirjanpitojärjestelmä tuo tutkimuksen ulottuville noin 1 100 tilaa eli noin 65 tilaa maaseutuelinkeinopiiriä kohden. Näistä tiloista noin 10 prosenttia on sellaisia, ettei tietoja joko puutteellisuksien tai muiden syiden vuoksi voida käyttää tutkimuksissa. Kuntaa kohti kirjanpitotiloja on noin 2—3, mikä ei mitenkään voi antaa edustavaa kuvaa, kun kannattavuutta pitäisi arvioida tilakoon, tuotantosuunnan, tilan sijainnin, yritysmuodon tai muun näihin verrattavan seikan perusteella. Tavoitteena on saada kirjanpitotiloiksi noin 4 000 tilaa. Tukijärjestelmä on tarkoitettu luoda siten, että tilat, jotka tukea saavat, voitaisiin kytkä myös yhteisön kirjanpitotietojärjestelmään ja tietojen luovuttaminen tutkimusta varten olisi tuen saajan velvollisuus. Valtioneuvosto määrisi tarkemmin tästä velvollisuudesta.

10 §. *Yhteenliittymän käynnistysavustus.* Unioniin liittymisen myötä käy yhteistoiminta kaiken kokoisilla, mutta etenkin pienillä tiloilla, entistä tärkeämmäksi. Varsinkin maatilatalouden tuotantovälineiden yhteiskäyttöä on syytä edistää. Sen vuoksi ehdotetaan otettavaksi käyttöön tukijärjestelmä, joka mahdollistaisi yhteistoimintatuen. Tuen enimmäismäärä on 18 123 ecua eli noin 114 200 markkaa ryhmittymää kohden. Ryhmittymän on oltava jäsenvaltion tunnustama. Jäsenvaltion on päätettävä ryhmittymän oikeudellisesta muodosta sekä ehdoista, joiden mukaisesti jäsenten välisen yhteistyön on toimittava. Vähimmäisehdoksi statuksen suhteen ehdotetaan säädettäväksi avoin yhtiö tai rekisteröimätön yhdistys. Muutoin kyseiset seikat ehdotetaan jätettäväksi valtioneuvoston päätettäväksi.

11 §. *Neuvontajärjestöjen tukeminen.* Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 16 artiklassa tarkoitettua avustusta voidaan maksaa maatalousalan yhteenliittymälle, jonka tarkoituksena on aloittaa maatalouden neuvontapalvelujen tarjoaminen. Jäsenvaltion on muun muassa päätettävä näiden yhteenliittymien oikeudellisesta muodosta sekä osakkaina olevien maatilatalouden harjoittajien vähimmäismäärästä sekä yhteenliittymän vähimmäiskestosta, joka ei voi olla alle 10 vuotta. Suomessa tulisivat kysymykseen vain yhdistykset, yhtiöt ja osuuskunnat. Yksityisyrittäjien kyseisiä palveluja tarjoavat yritykset tai säätiöt eivät voisi saada tukea suoraan. Sen sijaan viljelijä, joka ostaa

kysymyksessä olevia palveluja tällaisilta yrityksiltä, voisi saada tukea. Valtioneuvostolle ehdotetaan annettavaksi oikeus antaa tätä tukimuotoa koskevat tarkemmat määräykset.

4 luku. Tuotantoon ja metsitykseen liittyvät tuet

12 §. *Epäsuotuisien maatalousalueiden määrittäminen.* Eräiden vuoristoalueiden ja eräiden epäsuotuisien alueiden maataloudesta annetussa neuvoston direktiivissä (ETY) N:o 268/75 säädetään muun muassa kriteerit, joiden perusteella LFA-alueet valitaan. Päätöksen asiasta tekee yhteisöjen komissio, tosin Suomen esityksestä. Siltä osin, kuin kyseisen direktiivin täytäntöönpano edellyttää toimenpiteitä Suomessa, ehdotetaan valtioneuvostolle säädettäväksi annettavaksi oikeus antaa niistä tarvittavat päätökset ja määräykset.

13 §. *Tuki pysyvän luonnonhaitan korvaamiseksi.* Edellä tarkoitetuilla LFA-alueilla voidaan maatilatalouden harjoittajalle myöntää mainitun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 17—19 artiklan mukaista vuotuista korvaavaa tukea.

Jäsenyydestä neuvoteltaessa Suomen kanta LFA-tukea saavan alueen rajaamisessa oli ja edelleenkin on, että tuen on perustuttava viljelyksessä olevaan peltoalaan, joka oli 2 271 000 ha, eikä koko siihen alaan, joka on tilastoissa pelto-nimikkeellä. LFA-tukea saavan alueen piiriin tulisi siten peltoa 1 930 300 ha, mikä on 85 prosenttia viljellystä peltoalasta, ja tuen ulkopuolelle jäisi 340 650 ha peltoa. Jotta yhteisöjen komissio hyväksyisi viljellyn pellon lähtökohdaksi, se edellyttää Suomen sitoutuvan siihen, että yhteisön rahoittamaa tukea ei makseta mainittua suuremmalle alalle. Tämä sitoutuminen peltoalaan voinee tapahtua parhaiten ottamalla lakiin joko LFA-tuen piiriin tuleva peltoala tai viljelty peltoala. Säännös perustuisi tällöin liittymissopimuksen julistukseen N:o 37.

Tukea maksetaan kotieläinyksikköjen tai peltohehtaarien tai molempien perusteella tuotantosuunnasta riippuen. Tuki maksetaan vain viljeltyjen peltohehtaarien perusteella. Jäljempänä 30 §:ssä taas säädettäisiin, mitä tässä tarkoituksessa luettaisiin viljeltyyn peltoon. Tuki ehdotetaan otettavaksi käyttöön täysimääräisenä siten, ettei lain tasolla rajoitettaisi tuen markkamääräistä enimmäismäärää. Valtioneuvosto päättäisi tuen enimmäismäärästä kysy-

myksessä olevan neuvoston asetuksen 19 artiklan sallimissa rajoissa sekä niistä tuen yleisistä ehdoista, joista jäsenvaltio voi 17—19 artiklan nojalla päättää kuten tuen erilaisesta tasosta alueen eri osissa, tukikelpoisista viljelijöistä ja maataloista sekä tuettavasta tuotannosta. Maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa tarvittaessa vielä tarkempia ohjeita tukijärjestelmän toimeenpanosta.

14 §. *Maatalouden ympäristötuki.* Maatalouden ympäristötukijärjestelmä on osa yhteistä maatalouspolitiikkaa. Tukijärjestelmän tavoitteena on vähentää maatalouden harjoittamisesta aiheutuvia ympäristöhaittoja sekä osaltaan turvata viljelijöille kohtuulliset tulot. Koska maatalouden ympäristötuki tulisi olemaan olennainen osa maatilatalouden harjoittajien tulonmuodostusta, ehdotetaan tukijärjestelmä sovellettavaksi siten, että lain tasolla sen enimmäismääriä ei rajoitettaisi, vaan alueiden erilaisesta tukitasosta päättäisi valtioneuvosto. Tuki on ohjelmaperusteista. Jotta ympäristönäkökohdat tulisivat asianmukaisesti otetuiksi huomioon, ehdotetaan, että vastuu valtakunnallisen maatalouden ympäristöohjelman laatimisesta olisi maa- ja metsätalousministeriöllä, mutta ohjelma olisi laadittava yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa.

Maatalouden ympäristötukien yleisistä ehdoista ja enimmäistukimääristä päättäisi valtioneuvosto. Tarkemmat määräykset ja ohjeet maatalouden ympäristötukijärjestelmän toimeenpanosta antaisi maa- ja metsätalousministeriö, mutta sen olisi ennen sitä kuultava ympäristöministeriötä.

15 §. *Metsityksen ja metsänparannuksen tuki.* Myös neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2080/92 tarkoitettu maatalouden metsitys- ja metsänparannustoimenpiteitä koskeva tukijärjestelmä ehdotetaan otettavaksi käyttöön. Kysymyksessä on järjestelmä, jonka avulla on mahdollista toteuttaa maatalouden rakennemuutoksia ja jossa yhteisön tukiosuus on suhteellisen suuri. Myös tämä tuki on ohjelmaperusteista. Esityksessä ehdotetaan, että vastuu ohjelmien laatimisesta olisi maa- ja metsätalousministeriöllä.

Sikäli kuin kysymys on metsänparannustöiden tukemisesta, noudatetaan voimassa olevaa metsänparannuslakia. Sen sijaan pellon metsittämistä koskevan tuen enimmäismäärästä sekä yleisistä ehdoista päättäisi valtioneuvosto. Samoin kuin maatalouden ympäristötukien osalta maa- ja metsätalousministeriö antaisi tarvitta-

essa tarkemmat ohjeet myös tämän tukijärjestelmän toimeenpanosta.

16 §. *Maataloudesta luopumisen tuki.* Yhteisön varhaiseläkejärjestelmä ehdotetaan otettavaksi käyttöön. Tukijärjestelmä on kuitenkin tarkoitus panna Suomessa toimeen siten, että yhteisö ei osarahoittaisi kaikkia varhaiseläkkeitä, vaan osa aikaisemman kaltaisesta järjestelmästä voisi jäädä edelleen käyttöön. Tältä osin kysymys on lähinnä sellaisten tilojen sukupolvenvaihdoksista, joilla jatkaja ei sukupolvenvaihdoksen jälkeen laajenna tilaa. Koska yhteisön osarahoitus on kytketty siihen, että viljelyn edelleen jatkuessa tilalla sitä parannetaan laajentamalla, ei entisen kokoisiksi jääville tiloille ilmeisesti ole mahdollista saada osarahoitusta, vaikka tila muuten Suomen olosuhteisiin nähden olisi kookaskin. Eduskunnalle annetaan erillinen esitys laiksi maatalousyrittäjien varhaiseläkkeestä.

5 luku. Ammattitaidon edistäminen

17 ja 18 §. *Tuen saaja ja tuen tavoitteet.* Vastuu ammattiopetuksen järjestämisestä on ensi sijassa opetushallinnolla. Samoin se tuki, mitä ammattiopetukseen yhteisöltä etupäässä on mahdollista saada, liittyy Euroopan sosiaalirahaston rahoitukseen. Kyseisen rahaston rahoittamaa järjestelmää, joka olisi nimenomaan tarkoitettu maataloudellisiin ammattiopintoihin, ei kuitenkaan ole luotu. Toistaiseksi yhteisö osarahoittaa asetuksen (ETY) N:o 2328/91 nojalla Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosaston varoista kyseistä opetusta. Kyseisen asetuksen mukaan tukea voi myöntää ammatillisiin perusopintoihin, mutta ensisijassa se on kuitenkin tarkoitettu kurssimuotoisiin lisäopintoihin. Tuki ehdotetaan otettavaksi käyttöön Suomessa, koska nimenomaan liittymisen alkuvaiheessa on tarpeen lisätä maatilatalouden harjoittajien mahdollisuuksia saada kaikki tarpeellinen tieto maatalouselinkeinon kannattavuuden lisäämistä varten. Avustus on ensisijaisesti tarkoitettu maa-seutuyrittäjien talous- ja yrittäjätietoutta lisäävään koulutukseen. Avustusta voidaan myöntää myös maatilalan yritystoiminnan monipuolistamiseksi tai ylituotannosta kärsivällä tuotannonalalla tuotantosuunnan muutosta varten tarpeelliseen koulutukseen tai harjoitteluun. Etenkin tuotantosuuntaa muutettaessa ja maatilojen pienyritystoimintaan ryhdyttäessä on

yhteisössä havaittu investointituen tavoitteen jääneen saavuttamatta, ellei maatilatalouden harjoittaja ole sitä ennen hankkinut itselleen lisäkoulutusta alalta. Kun tuki käytettäisiin etupäässä yrittäjille, joiden tarkoituksena on suorittaa tilallaan investointi tai ryhtyä maatilatalouden harjoittajaksi, koulutustuki tehostaisi investointituen vaikutusta.

Tuki voitaisiin myöntää sekä koulutettavalle että koulutuksen tai harjoittelun järjestäjälle. Tukea ei kuitenkaan myönnettäisi maatilatalouden perusopetukseen. Myös muu koulutustuki estäisi kyseisen koulutustuen myöntämisen.

6 luku. Maa- ja metsätaloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen tuki

19 §. *Tuen saaja.* Neuvoston asetusten (ETY) N:o 866/90 ja 867/90 mukainen tukijärjestelmä ehdotetaan otettavaksi käyttöön siten, että toimivalta jakautuisi sekä maa- ja metsätalousministeriön että kauppa- ja teollisuusministeriön kesken, joista viimeksimainittu käsittelee nimenomaan keskisuurten ja suuryritysten hankkeet. Maa- ja metsätalousministeriölle taas kuuluisivat hankkeet, joissa olisi kytkentä maa-seutuun tai alkutuotantoon. Suomessa tuki on ensiarvoisen tärkeä etenkin siirtymäaikana yhteismarkkinoiden muuttaessa elintarvikesektorin toimintaedellytyksiä kauttaaltaan.

Edellä mainitun asetuksen (ETY) N:o 866/90 mukaan tuki on myönnettävä luonnolliselle tai oikeushenkilölle tai niiden ryhmille, jotka ovat viime kädessä vastuussa investointien rahoittamisesta. Asetus ehdotetaan Suomessa toimeenpantavaksi siten, että jäsenvaltion tukiosuuden maksaminen olisi mahdollista sellaiselle luonnolliselle henkilölle, yhdistykselle, yhtiölle, osuuskunnalle tai näille yhteisesti, jonka pääasiallisena elinkeinona, tarkoituksena tai toimialana on maa- ja metsätaloustuotteiden jalostus ja markkinointi joko yksinomaan tai alkutuotannon ohella. Tukea voitaisiin, myöntää lisäksi muullekin yhteisölle, joka vastaa tukikelpoisen investoinnin toteuttamisesta ja rahoittamisesta ja joka on itsenäinen oikeushenkilö. Tuen saajien piiri jäisi näinkin varsin laajaksi, mikä on tarkoituskin. On nimittäin otettava huomioon, että kyseessä on ohjelmaperusteinen tuki. Hankkeet joutuvat kilpailemaan keskenään eikä ole tarkoituksenmukaista rajata elin-

keinoa kehittäviä hankkeita kovin jyrkästi sillä perusteella, kuka on tuen hakijana.

Sen sijaan tuen saajana voisi olla valtion, kunnan, kuntaliittojen taikka näiden pääosin omistama yritys tai muu yhteisö, joka pääosin kuuluu valtiolle tai kunnalle, ainoastaan tutkimushankkeisiin liittyvissä investoinneissa. Rajoitus johtuu siitä, että julkisyhteisöiltä useimmiten puuttuu riittävä vaikutusyhteys alkutuotannon harjoittajiin.

20 §. *Tuen määrä ja muodot.* Kysymyksessä olevan neuvoston asetuksen mukaan tuki on ensijaisesti myönnettävä avustuksena. Jos näin ei tehdä, käytetty tuki on muunnettava avustusekvivalentiksi. Tukimuodoiksi, joina tuki Suomessa myönnettäisiin varsinaiselle tuen saajalle, ehdotetaan avustusta, korkotukea tai valtionlainaa. Viimeksi mainittu tulisi lähinnä kysymykseen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tukitoimissa. Tuki voitaisiin myöntää myös edelleen välitettävänä avustuksena valtioneuvoston päätöksessä tarkemmin määrättävin tavoin. Tuen enimmäismäärää ei ole tarkoitus rajata neuvoston asetuksessa säädetyistä, vaan siitä päättäisi tarvittaessa valtioneuvosto. Pääsääntöisesti se määräytyisi ohjelmakohtaisesti.

21 §. *Tuen ohjaaminen.* Neuvoston asetuksessa on edellytetty tuettavien investointien tuovan parannusta perusmaatalouden asianomaisille sektoreille, joilla niiden on taattava alkutuottajille asianmukainen ja kestävä osuus taloudellisesta hyödystä. Tämän lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että sen lisäksi, mitä 19 §:ssä tarkoitettu neuvoston asetuksessa tuen myöntämisen edellytyksistä ja tarkoituksesta säädetään, mainittua neuvoston asetusta Suomessa toteutettaessa on etenkin siirtymäkautena erityisesti kiinnitettävä huomiota yritysten kannattavan toiminnan edellytyksiin sekä siihen, miten hankkeen toteuttaminen alueellisesti vaikuttaa alkutuotannossa toimivien maatalousyrittäjien toimeentulomahdollisuuksiin, samoin kuin ympäristövaikutuksiin.

22 §. *Sitoutuminen suunnitelmaan.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi vastuusta suunnitelman laatimisesta ja sen toteuttamiskelpoisuudesta. Vaikka yhteisöä varten riittääkin valtakunnallinen ohjelma, sen laatiminen ilman sektorikohtaisia selvityksiä on mahdotonta. Tälöin taas korostuu asianomaisen elinkeinonalan oma vastuu siitä, että kyseistä elinkeinonalaä ylipäättään tuetaan, sekä siitä, millaisia hankkeita tuetaan. Tämän vuoksi yrittäjien oma etu

on avustaa kyseisen suunnitelman laatimisessa siten, että kaikki mahdolliset ongelmat tulevat selvitettyiksi, mutta toisaalta vain todella loppuun asti toteutettavaksi aiotut hankkeet tulevat mukaan suunnitelmiin.

23 §. *Suunnitelman mukainen tukeminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että kaikki maa- ja metsätaloustuotteiden markkinoinnin edistämiseen tarkoitettut investointihankkeet on otettava huomioon kyseistä alaa koskevassa valtakunnallisessa suunnitelmassa, nekin jotka on tarkoitus rahoittaa kansallisin varoin muuta kautta. Sen vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, ettei tukea myönnettäisi lainkaan, ellei toimenpidettä ole otettu huomioon kysymyksessä olevassa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 866/90 tarkoitettussa suunnitelmassa. Ei ole tarkoituksenmukaista vinouttaa elinkeinonalaan tuilla, joita eri viranomaiset myöntävät toisistaan tietämättä eri päämäärät mielessään.

7 luku. Tuottajaryhmien tukeminen

24 §. *Tuki puutarhatuottajajärjestöille.* Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1035/72 13, 14 ja 14 a—14 g artiklassa tarkoitettu käynnistystukijärjestelmä on jäsenmaita velvoittava. Suomessa puutarhasektorilla on järjestäytymisen tarvetta, mutta toisaalta on vaikea arvioida, miten nopeasti eri tuottajat ryhmittyvät siten, että täyttävät tuen myöntämisen edellytykset. Varsinkin ajatellen biologisesti tuotettujen vihannesten vientiä, sekä myyntiä muissa yhteisön jäsenmaissa että niiden ulkopuolella, tuki voi tarjota mahdollisuuksia auttaa suomalaisia puutarhayrityksiä yhteismarkkinaolosuhteissa. Tukijärjestelmä yhteisön jäsenmaissa käsittää sekä hedelmät että marjat.

Tuki myönnetään 1 momentissa tarkoitettun asetuksen 14 artiklassa säädetyin tavoin. Valtioneuvostolle ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuus rajoittaa joidenkin kustannusten hyväksymistä tukikelpoisiksi perustamis- ja hallintokustannuksiksi. Ainakin alkuvaiheessa maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä olisi tunnustaa tuottajaorganisaatiot kysymyksessä olevassa neuvoston asetuksessa tarkoitetuiksi tuottajajärjestöiksi. Valtioneuvosto kuitenkin päättäisi, mikä viranomainen tunnustuksen antaa.

25 §. *Tuki muiden tuottajajärjestöjen perustamiseen.* Myös neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1360/78 tarkoitettu käynnistysavustus on

jäsenvaltiota velvoittava tukijärjestelmä, joka toimii pääasiassa samoin kuin 24 §:ssä tarkoitettu tukijärjestelmäkin. Suomessa on varsin monta tuotannon alaa, jotka eivät ole sillä tavalla järjestäytyneitä, että voisivat tehokkaasti hyödyntää markkinoita. Tällaisia ovat esimerkiksi mauste-, lääke- ja rohdoskasvien tuottajat, sienimöt, eräiden turkiseläinten kasvattajat, riistan tarhaajat ja harvinaisten eläinten kasvattajat. Tärkein ryhmä, joka tuesta ilmeisesti hyötyisi, jos se hyväksytään tukikelpoiseksi tuotannonalaksi, ovat kuitenkin tavanomaisella maataloussektorilla biologisen tuotannon harjoittajat. Lisäksi kukat kuuluisivat tähän järjestelmään, sillä puutarhasektorin tuki kattaa vain syötävät puutarha-alan tuotteet. Muuten tätä tukimuotoa koskevat samat seikat kuin 24 §:ssä tarkoitettuaakin.

8 luku. Ohjelmaperusteinen tuki

26 §. *Tuen tavoitteet.* Se rakennetuki, mitä yhteisö jäsenvaltioissa osarahoittaa, on kaiken kaikkiaan erilaisiin ohjelmiin, tukijärjestelmiin tai suunnitelmiin perustuvaa. Nämä ovat kuitenkin koko jäsenvaltion kattavia valtakunnallisia järjestelmiä tai ohjelmia. Tässä pykälässä sen sijaan tarkoitetaan ohjelmia, jotka on laadittu alueellisella perusteella, Suomessa tavoitteen 6 mukaisilla alueilla tai 5 b alueilla. Näihin kohteisiin voitaisiin ehdotuksen mukaan myöntää aikaisemmissa pykälissä tarkoitettujen tukijärjestelmien lisäksi tukea, joka perustuisi alueen omiin hankkeisiin.

Kysymys olisi tällöin hankkeesta, jonka osarahoitus tulisi Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosastosta ja kansallinen osuus maa- ja metsätalousministeriön hallinnon alan määrärahoista. Tällöin on yhteisön alue- ja rakennepoliittisten tavoitteiden lisäksi otettava huomioon myös suomalaiset maaseutupoliittiset tavoitteet nimenomaan sekä ne tavoitteet, joita maatalouden rakennerationalisointi ja toimintaedellytysten parantaminen edellyttää.

Valtioneuvosto päättäisi tarkemmin niistä seikoista, jotka neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2052/88 ja 4253/88 säädetyin lisäksi vaikuttavat 1 momentin mukaisen tuen myöntämiseen.

27 §. *Tuen saajat.* Tukea ehdotetaan myönnettäväksi tukikelpoiselle yrittäjälle, yritykselle tai järjestölle tai niille yhteisesti taikka valtio-

neuvoston tarkemmin määräämin edellytyksin muulle yhteisölle. Kovin tiukasti tuen saajia ei ole tarkoituksenmukaista rajata, sillä tarkoituksena on nimenomaan hyödyntää alueen omat ideat ja voimavarat. Tukea voitaisiin myöntää myös kunnalle tai kunnalliselle viranomaiselle, milloin vastuu toimenpiteen toteuttamisesta on tarkoituksenmukaisinta antaa niille. Tuki myönnettäisiin tällöin niin sanottuna global grant -tukena. Valtio toisin sanoen antaisi tuen kunnalle tai kuntayhtymälle ja tämä voisi jakaa tuen lopullisille tuen saajille.

28 §. *Tuet ja niiden kohteet.* Tukimuotoina voitaisiin käyttää samoja kuin investointituissa. Lisäksi tuki voitaisiin myöntää ottamalla kokonaisrahoitus aluksi valtiolle ja perimällä hyödynsaajilta myöhemmin heidän osuutensa.

Tällaisissa tuissa vaikutusten arviointi on erityisen tärkeää. Koska kysymys on nimenomaan maatalouden tukirahoista, usean varsin erilaisenkin hankkeen kilpaillessa keskenään, olisi tuki ensisijaisesti myönnettävä hankkeisiin, joiden avulla merkittävää hyötyä ohjautuu mahdollisimman monelle maaseutuyrittäjälle. Hyödyn pitää olla myös sellaista, että sillä on oleellinen vaikutus hyödynsaajan toimeentuloon tai elinympäristöön. Toisaalta kriteerinä voisi olla merkittävä vaikutus alueen hyvinvoinnin lisääntymiseen. Tällöin tuen vaikutus maaseutuyrittäjien asemaan olisi epäsuorempi, mutta kuitenkin oletettavissa.

Varsinkin infrastruktuurihankkeissa sekä selaisissa suurehkoissa hankkeissa, jotka esimerkiksi ovat tärkeitä ympäristön, maiseman tai maaseutuympäristön suojelun tai parantamisen kannalta ja joista ei kenellekään hankkeeseen osallistujalle ole osoitettavissa välitöntä taloudellista hyötyä, mutta hankkeen tuoma hyöty alueelle kokonaisuutena on erityisen huomattava, voisivat julkiset kustannukset kattaa hankkeen kustannukset kokonaan. Tällöin vastuu hankkeen toimeenpanosta kuuluu valtiolle. Hankkeen kohteen tulisi kuitenkin ainakin hankkeen toteuttamisen jälkeen jäädä julkisyhteisön omistukseen. Hankkeen ei kuitenkaan tarvitse olla kiinteä investointi, vaan kysymys voi olla myös hankkeesta, jossa kustannukset ovat lähinnä palkkakustannuksia ja hankkeen päämääränä tiedon tuottaminen tai yhteyksien luominen.

Myös uusjaot sekä kuivatus- tai vesihuoltohankkeet voisivat kuulua kysymyksessä oleviin ohjelmaperusteisiin hankkeisiin. Niiden tukemisen yksityiskohdista säädettäisiin kuitenkin

erikseen. Eduskunnalle on tarkoitus antaa erillinen esitys uusjakojen tukemisesta annetun lain muuttamiseksi tältä osin. Myös laki valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin on tarkoitus uusia kokonaan, mutta sitä koskeva hallituksen esitys annettaneen vasta vuoden 1995 puolella.

Ohjelmaperusteista tukea koskevat säännökset koskisivat myös yhteisön muita ohjelmia, esimerkiksi Leader- ja Interreg -ohjelmia.

29 §. *Suunnitelmaan sisällytettävät toimenpiteet.* Alueiden kehittämisestä annetussa laissa (1135/93) on säädetty menettelystä kotimaisten aluehankkeiden rahoitusmenettelyssä. Lain nojalla osa valtion talousarvion rahoista korvamerkitään aluekehitysrahoiksi. Niiden varojen osalta, jotka eivät ole kyseisiä aluekehitysrahoja, asianomaisen hallinnonalan on ensisijaisesti edistettävä oman hallinnonalan tavoitteita.

Aluekehitysrahojen ulkopuolelle jäävillä varoilla on kuitenkin mahdollista, samalla kun edistetään hallinnonalalle ensisijaisesti asetettuja tehtäviä, toteuttaa myös alueellisia tavoitteita. Sen vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että yhteisön osarahoitteisia maatalouden hallinnonalan sekä horisontaalisia että nyt tarkoitettuja alueellisia tukia on mahdollista käyttää myös niihin ohjelmiin, joista aluekehityslaissa säädetään. Lisäksi niitä olisi mahdollista käyttää siten, että vastaavan tyyppisiä, mutta ilman aluekehitysviranomaista syntyneitä, esimerkiksi kahden eri hallinnonalan tai valtion ja kunnan tai kuntien yhteisiä hankkeita, voitaisiin toteuttaa samalla tavoin.

9 luku. Erityiset säännökset

30 §. *Tuettavien tilojen peltoala.* Useimmat tukimuodot lähtevät siitä, että maatilatalouden harjoittajalla on peltoa ja että hän on viljellyt sitä tai viljelee edelleen. Suomessa on pitkään harjoitettu tuotannon rajoittamiseksi toimia, joilla olemassa olevaa peltoa on pidetty poissa tuotannosta. Pääasiassa nämä ovat olleet pitkäaikaisia, useiksi vuosiksi tehtyjä sopimuksia, joiden tarkoituksena on ollut poistaa pelto määräajaksi tai lopullisesti tuotannosta. Milloin kysymyksessä on ollut lyhytaikainen toimi tai toimenpide, jonka luonteeseen on kuulunut odottaa peltoa takaisin tuotantoon kuten kuudeksi vuodeksi tehdyissä luopumiseläkelain mukaisissa viljelemättömyyssoitumuksissa, voitaisiin viljelemättömyys hyväksyä. Toisaalta

kyseinen rajoitus estää tuomasta tuen piiriin uutta, vuoden 1992 jälkeen raivattua tai raivatavaa peltoa.

31 §. *Tuen rahoitus.* Olennaista kyseisen lain mukaisissa tuissa on yhteisön osarahoitusosuus. Kaikki yhteisön osarahoitus tulisi lisäksi Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahastosta. Tavoitteen 5 b -mukainen tuki rahoitettaisiin sieltä aina. Tavoitteen 5 a mukaisista tuista sieltä rahoitettaisiin luopumistuki, ympäristötuki sekä metsityksen ja metsänparannuksen tuki.

Kaikki yhteisön tuki kulkisi talousarvion kautta, joko niin, että se tuloutettaisiin talousarvion tulomomentin kautta valtiovarastoon tai, ottamatta talousarvioissa tulona huomioon, maatilatalouden kehittämisrahastoon. Yhteisön rahoituksessa käytettäisiin yhteisö-lainsäädännön mahdollistamaa ennakkomaksujärjestelmää. Tällöin yhteisöltä haettaisiin kunkin tukijärjestelmän mahdollistamat ennakkomaksut, josta yhteisön tukiosuutta maksettaisiin samalla kuin kansallistakin tukea. Kul-lekin vuodelle asianomaiseen tarkoitukseen osoitetun yhteisön maksusitoumuksen viimeisen maksuosuuden voisi kuitenkin saada vasta lopullisten kokonaiskustannusten perusteella. Yhteisön maksuosuutta on haettava viimeistään kuuden kuukauden kuluessa jäsenvaltion menojen syntymisestä tai hankkeen loppuun suorittamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön asiana olisi hakea yhteisön maksuosuudet. Yhteisöjen asianomainen elin maksaisi ne valtiokonttorille, joka tulouttaisi takuuosastosta tulevat erät talousarvioon. Ohjausosastosta tulevien varojen tulouttamisen valtiokonttori siirtäisi maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuk-sen tehtäväksi, joka maksuosuushakemusten tekijänä tietäisi, mikä maksatusosuus kuuluisi talousarvioon ja mikä maatilatalouden kehittä-misrahastoon. Sekä tukiosastosta tulevien että 5 b -toimenpiteisiin tulevien varojen tuloutta-minen voidaan säätää pelkän tukijärjestelmän perusteella. Sen sijaan 5 a toimenpiteistä tuloutettaessa pitää olla yksityiskohtaiset tiedot, mitä toimenpidettä saatu rahoitus koskee. Li-säksi ehdotetussa laissa maatilatalouden inves-tointitukijärjestelmä sekä nuorten viljelijöiden tuki on ehdotettu toimeenpantavaksi siten, että sen kustannukset voidaan maksaa joko talous-arvion määrärahasta, jos kysymyksessä on kor-kotuki, tai kehittämisrahastosta, jos kysymyk-sessä on avustus tai valtionlaina. Samoin

19 §:ssä tarkoitettu jalostuksen ja markkinoin-nin tuki jakautuisi talousarvion ja kehittämis-rahaston kesken sen mukaan, miltä hallin-nonalta tuki myönnetään. Koska tietopalve-lukeskus joutuisi joka tapauksessa huolehti-maan pääosasta tuen maksatuksia koskevasta kirjanpidosta ja selvittämään maksujen jakau-tumisen jäsenvaltion ja yhteisön välillä, tehtävä olisi tarkoituksenmukaisinta uskoa sille.

Koko tuki maksettaisiin lopulliselle tuensaa-jalle yhtenä tukena markkoina riippumatta siitä, että yhteisön osuus määrätään ecuina. Kurssitappiot ja -voitot jäisivät valtiolle. Tuki pyritäisiin lisäksi maksamaan tuen saajalla pääsääntöisesti saman aikataulun mukaisesti kuin yhteisö maksaa tukiosuutta jäsenvaltiolle. Valtio ei rahoittaisi pitkiksi ajoiksi omista varoistaan hankkeita, joiden maksuosuuden saisi yhteisöltä vasta pitkähkön ajan jälkeen.

Tuen saaja ei varsinkaan tukiosaston osara-hoittamissa tuissa välttämättä tiedä yhteisön rahoituksen suuruutta, vaan ainoastaan tuen kuulumisen yhteisön tukijärjestelmään. Sen si-jaan hankerahoituksessa yhteisön rahoitus-osuus näkyisi myös päätöksessä.

32 §. *Viranomaiset.* Lain täytäntöönpanosta huolehtisivat lähes samat viranomaiset, jotka tähän asti ovat huolehtineet maaseutuelinkei-nolain mukaisen investointi- ja tuotantotukijär-jestelmän täytäntöönpanosta. Siltä osin kuin kysymys on maa- ja metsätaloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen tuesta täytän-töönpanosta huolehtisi myös kauppa- ja teolli-suusministeriö, jonka aloitteen varaan jäisi sen alaisen piirihallinnon käyttö. Myös ympäristö-viranomaisia voitaisiin käyttää. Valtioneuvosto päättäisi maa- ja metsätalousministeriön hallin-nonalan ulkopuolisten organisaatioiden käytös-tä.

Ehdotetun uuden lain toimeenpanossa on tarkoitus käyttää kuntien maaseutuelinkeinovi-ranomaisia. Tehtävien luonne ja määrä on vielä avoin. Koska ehdotetussa laissa ei ehdoteta mitään voimassa olevia tukijärjestelmiä kumot-tavaksi, ehdotettu laki toisi lisää tehtäviä kun-nille. Erikseen annettussa hallituksen esityksessä eräiden maatalouden alaan kuuluvien lakien kumoamisesta kuitenkin ehdotetaan huomatta-va määrä lakeja kumottavaksi, joiden mukais-ten tehtävien hoitaminen kunnissa lakkaa ja joiden nojalla valtionosuutta tulisi alentaa. Kokonaisvaikutus kuntatason tehtäviin selvit-tään alemmanasteisia säädöksiä annettaessa.

33 §. *Pysyvän tuotannonhaitan korvaamista*

koskevan tuen valvonta. LFA-alueiden tuotantotuki kuuluu tiettyihin yhteisön tukijärjestelmiin liittyvän integroidun hallinto- ja valvontajärjestelmän piiriin. Valtioneuvosto päättäisi kyseistä järjestelmää varten tarvittavista viranomaisista ja valvontamenettelystä.

34 §. *Kaikkia tukia koskeva valvonta.* Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4253/88 edellytetään, että jäsenvaltiolla on riittävät hallinnolliset valmiudet huolehtia tuen oikeasta kohdentamisesta sekä tarvittavat keinot tuen valvomiseksi. Valvontaoikeus, joka tuo tuen myöntäjille myös valvontavelvollisuuden, ehdotetaan säädettäväksi laajaksi, kuten nykyisessä maaseutuelinkeinolaissa ja maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetussa laissakin.

Tuotanto-, asuin- ja toimistotiloihin ja niissä säilytettäviin välineisiin ja tietoihin valvontaoikeus voisi kohdistua vain, jos valvottavalla kohteella on merkitystä tuen myöntämisen tai maksamisen kannalta.

Metsitykseen ja metsänparannukseen liittyvää tukea voisivat valvoa myös metsälautakunnat. Samoin maatalouden ympäristötukea voisivat valvoa vesi- ja ympäristöpiirit. Samoin kuin viimeksi mainitun lain nojallakin, poliisi olisi velvollinen tarvittaessa antamaan virkapuuta.

35 §. *Rakentamiseen liittyvän tuen valvonta.* Kaikkea rakentamiseen liittyvää tukea ei ole tarkoituksenmukaista valvoa kuittien perusteella. Koska rakennushankkeen seuranta valmiusasteen mukaan on osoittautunut onnistuneeksi menetelmäksi, ehdotetaan säädettäväksi samantyyppinen valvontamenettely rakennushankkeille kuin maaseutuelinkeinolaissakin.

36 §. *Luottolaitosten valvonta.* Luottolaitosten valvonta ehdotetaan toimivaksi samoin periaattein kuin maaseutuelinkeinolain mukaisessa lainoituksessakin.

37 §. *Jalostuksen ja markkinoinnin tukeen liittyvä valvonta.* Valvonta kuuluisi maa- ja metsätaloustuotteiden jalostusta ja markkinointia koskevan tuen osalta kauppa- ja teollisuusministeriölle ja sen yrityspalvelun piiritomistoille, joilla olisi siis samat oikeudet kyseisen tuen osalta kuin maa- ja metsätalousministeriöllä ja maaseutuelinkeinopiireillä siltä osin kuin tuki on myönnetty kyseisellä hallinnonalalla.

38 §. *Valtiontuen kertymän valvonta.* Yhteisön kilpailuperiaatteiden noudattamiseksi ja vääristävän valtiontuen valvomiseksi jo ETA-

lainsäädäntö edellyttää teollisuudelle myönnetyn valtiontuen kertymän valvontaa. Sanottu koskee myös pienyritystoimintaa. Tarkoituksena on valvoa sekä hankkeittain että yrityksittäin tuki-intensiteettiä. Tämä koskisi myös ehdotetun lain muuta kuin maatalouteen myönnettyä tukea.

39 §. *Euroopan yhteisön tarkastajien oikeudet.* Euroopan yhteisöjen toimielimillä ja niiden määräämillä tarkastajilla on oikeus neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 23 artiklan 2 kohdan 1 alakohdan nojalla aina oikeus suorittaa mitä tahansa yhteisön tukiosuuteen liittyviä tarkastuksia ilmoittamalla siitä etukäteen jäsenvaltiolle. Kyseisen 2 kohdan 2 alakohdan mukaan ilman ennakkoilmoitusta tarkastus on mahdollinen vain yhteistyön rajoissa. Ehdotuksessa kuitenkin lähdetään siitä, ettei yhteisön tarkastusoikeutta tässä kohden ole syytä rajoittaa.

40 §. *Pysyvän luonnonhaitan korvaamista koskevan tuen lakkauttaminen ja takaisinperiminen.* LFA-tuen takaisinperiminen ja väärin maksetun tuen seuraamukset ovat ensisijaisesti integroitua hallinto- ja valvontajärjestelmää säätelevän neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3558/92 mukaiset. Tarvittaessa voidaan lisäksi soveltaa kyseiseen tukeen seuraamuksia, joista säädetään maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 7 §:ssä. Tällöin tuen suhteen noudatettaisiin samoja periaatteita kuin nykyiseen pinta-alalisiin.

41 §. *Muun pelto-, metsä- tai kotieläinperustaisen tuen lakkauttaminen ja takaisinperiminen.* Maatalouden ympäristötuen takaisinperimiseen sovellettaisiin myös maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 7 §:ää. Menettely sopii kyseiseen tukeen, koska sen hallinnointi tulee hoidettavaksi joko kyseisen lain nojalla tai vastaavanlaisin järjestelyin. Sen sijaan metsänparannustöitä ja varhaiseläkkeitä koskevat mainitun 7 §:n säännökset ainoastaan siinä tapauksessa, että kyseisessä lainsäädännössä takaisinperinnästä ei säädetä lainkaan tai ei säädetä siltä osin, mistä mainituissa 7 §:ssä säädetään. Voimassa olevan metsänparannuslain takaisinperimissäännökset eivät ole nykyisellään riittävät. Esitys metsänparannuslain muuttamisesta muun muassa tältä osin annetaan myöhemmin.

Vilpillisen menettelyn ennalta ehkäisemiseksi ehdotetaan yhteisesti usealle myönnettävissä

tuissa säädettäväksi yhteisvastuu palautettavasta tuesta.

42 §. *Muun tuen lakkauttaminen ja takaisinperiminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi pääperiaatteet, joiden perusteella tuki voidaan periä takaisin. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 23 artiklan 1 kohdan 1 alakohdan 3 luetelmakohdassa säädetään, milloin yhteisön myöntämän osarahoituksen takaisinperimiseen on ryhdyttävä. Sen mukaan jäsenvaltion on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimiin periäkseen takaisin määrät, jotka on menetetty säännönsäntöjen toimien tai laiminlyöntien vuoksi. Muutoin, paitsi milloin jäsenvaltio ja/tai välittäjä ja/tai hankkeen alkuunpanija esittää todisteen siitä, etteivät ne ole vastuussa kyseisestä menettelystä, jäsenvaltio on vastuussa väärin maksetun tuen palauttamisesta.

Edellä mainittu asetuksen säännös on säädetty varsin ankaraksi siinä mielessä, ettei se jättäisi säännönsäntöjen toimissakaan lainkaan harkinnan varaa sen suhteen, minkä vuoksi menettely ei ole ollut säädösten tai päätösten taikka sopimusten mukaista. Tämä voi johtaa varsin kohtuuttomiin lopputuloksiin tapauksissa, jos tuen saaja tosin on vastuussa esittämästään tiedosta tai menettelystä, mutta esimerkiksi hänen ei voida odottaa kiinnittäneen huomiota johonkin vähäiseen yksityiskohtaan, joka kokonaisuuden kannalta ei ole ollut oleellinen tai muuttuneet olosuhteet ovat vaatineet toimimista toisin kuin tukea haettaessa tai päätöstä annettaessa on odotettu.

Vaikka pääperiaate onkin, että tuki lakkautetaan tai peritään takaisin taikka valtionlaina irtisanotaan, ehdotetaan tuen myöntävälle viranomaiselle jätettäväksi harkintavalta sen suhteen, menetelläänkö näin yksittäistapauksessa sekä tukeen puuttumisen laajuus. Mitä moitittavampaa tuen saajan menettely on, sen varmemmin koko myönnettyyn tukeen puututtaisiin. Varsinkin silloin, jos tuen väärä myöntäminen on johtunut yksinomaan viranomaisen toimista, ei tukea yleensä perittäisi takaisin tuen saajalta, jos takaisinperiminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen. Tällöin yhteisön osarahoitusosuuksien palauttaminen, mikäli se sitä vaatii, jäisi valtiolle vahingoksi.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuen takaisinperimisessä tai lakkauttamisessa noudatettavat pääperiaatteet. Tukeen puututtaisiin, jos se on käytetty kokonaan eri tarkoitukseen kuin se on myönnetty. Samoin meneteltäisiin, jos tuen saaja on tieten tahtoen esittänyt

virheellisiä tietoja tuen saamiseksi ja kyseisellä tiedolla on ollut olennainen merkitys tuen myöntämiseen tai maksamiseen. Myös muu samassa tarkoituksessa tehty vilppi vaikuttaisi samoin.

Jos sen sijaan tuen saaja toimii toisin, kuin tukea myönnettäessä on odotettu tukeen puuttumisen pitäisi olla sekä julkisen edun kannalta perusteltua että kyseisessä tapauksessa kohtuullista. Vilpillisen menettelyn ennaltaehkäisemiseksi ehdotetaan, yhteisesti useille myönnettävissä tuissa säädettäväksi yhteisvastuu palautettavasta tuesta tai sen osasta.

43 §. *Takaisinperimisen ja irtisanomisen seuraamukset.* Maaseutuelinkeinolain mukaan valtionlaina voidaan irtisanoa ja maksetut hoitopalkkiot periä takaisin, mutta riippumatta siitä, millä perusteella laina on irtisanottu, valtio ei voi hallinnollisin menettelyin vaatia korvausta etuudesta, jonka alhainen korko on tuonut mukanaan. Ainoastaan, jos kysymyksessä on ollut suoranainen petos, rikosoikeudenkäynnissä on voitu vaatia vahingonkorvausta. Jotta tärkeimmissä väärinkäyttötapauksissa hyöty alhaisesta korosta ei jäisi tuen saajalle, ehdotetaan, että myös korkoetus voitaisiin periä tuensaajalta.

Lisäksi tahallisissa tai törkeän huolimattomissa väärinkäytöksissä perittävä tuki voitaisiin korottaa joko 20 prosentilla tai, jos kysymys on erittäin törkeästä menettelystä, enintään 100 prosentilla. Lisäksi perittävistä tuesta voitaisiin vaatia korkoa sekä irtisanotusta valtionlainasta lisäkorkoa.

Nykyisin voimassa olevien säännösten nojalla tukien perimisessä on ilmennyt vaikeuksia, kun tuettu omaisuus on menossa ulosottoon eikä päätöstä takaisinperimisestä ehditä lainvoimaisesti tehdä ennen ulosmittausta. Laki verojen ja maksujen perimisestä ulosottoon (368/61) perustuu siihen, että vero tai maksu on eräännyttään sellaisenaan ulosottokelpoinen. Takaisin perittävä avustus taas edellyttää hallintopäätöstä, jota muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50) 14 §:n mukaan ei saa ilman lainvoimaa panna täytäntöön, ellei erikseen niin säädetä. Milloin esimerkiksi tilasta, jota varten myönnetty avustus olisi perittävä takaisin, on jo annettu pakkohuutokauppa-kuulutus, tila ehditään myydä ennen valituksen ratkaisua. Takaisinperiminen pakkohuutokautta jälkeen ei yleensä onnistu.

44 §. *Irtisanomis- ja viivästyskorot.* Korosta,

sekä irtisanomis- että viivästyskorosta, päättäisi valtioneuvosto.

45 §. *Rikosoikeudelliset seuraamukset.* Riippumatta siitä, missä muodossa tässä laissa tarkoitettu tuki annetaan taikka tekeekö lopullisen myöntöratkaisun yhteisön toimielin vai suomalainen viranomainen, sovellettaisiin tukeen kohdistuviin väärinkäytöksiin rikoslain 29 luvun 5—9 §:ää.

46 §. *Ennakotieto.* Nykyinen tukikäytäntö maaseutuelinkeinolain mukaisessa tukemisessa on osoittanut, että tuen saajilla on tarvetta etukäteen varmistua, miten jokin suunniteltu toimenpide, jota ei ole otettu huomioon tukea myönnettäessä, vaikuttaa tuen maksamiseen tai aiheuttaisiko se mahdollisesti tuen takaisin perimisen. Samanlainen tarve on olemassa ehdotetunkin lainsäädännön nojalla. Siksi ennakotietomenettely ehdotetaan otettavaksi mukaan myös kysymyksessä olevaan tukitoimintaan.

On kuitenkin mahdollista, että jäsenvaltion käsitys menettelyn hyväksyttävyydestä on erilainen kuin yhteisön valvontaviranomaisten. Tällöinkin tuen saajan pitäisi voida luottaa saamaansa ratkaisuun. Jos yhteisön tarkastajat puuttuvat ratkaisuun ja vaativat valtiota palauttamaan yhteisön osuuden tuesta, jäisi palautettava määrä tällöin valtion vahingoksi.

47 §. *Tietojensaanti ja luovutus.* Ensisijassa päätös perustuu hakijan itsensä antamiin tietoihin. Ellei hakija pyynnöstä huolimatta toimita niitä, hakemusta ei voida ratkaista. On kuitenkin tilanteita, joissa tuesta päättävällä viranomaisella pitää olla mahdollisuus varmistua tietojen paikkansapitävyydestä. Lisäksi tuen maksuja ja käyttöä valvottaessa on tärkeää saada sellaistaakin tietoa, joka muuten olisi salassa pidettävää. Edellytyksenä kuitenkin on, että kyseisellä tiedolla on olennainen merkitys ratkaisussa ja että sillä on selvä yhteys tukeen tai tukikelpoisuuteen. Kaikki näin saatu tieto olisi myös mahdollista luovuttaa yhteisön asianomaisille valvontaviranomaisille silloin, kun kysymyksessä on osarahoitisuus.

48 §. *Viittaussäännös.* Viittaussäännökset kohdistuvat maaseutuelinkeinon tukitehtävien hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 2 §:n 2 momenttiin kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisesta, 4 §:ään oikeudesta saada verottajalta tietoja myös hakijan puolison taikka kuolinpesän osakkaiden tai yhtymän osakkaiden tuloista, varallisuudesta, tilan tai karjan suuruudesta taikka muusta tuen

määräytymisen perusteena olevasta seikasta, 6 §:n 1 momenttiin lainvoimaisen ratkaisun itseoikaisusta, 8 §:n 5 momenttiin poliisin virka-avusta valvonnassa sekä 11 ja 12 §:ään kunnalle tehtävien suorittamisesta maksettavasta korvauksesta sekä toimituskirjojen leimaverovapaudesta. Kun kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen tulisi myöntämään tuen, ehdotetun lain 12—14 §:ssä tarkoitettua tuen osalta päätöksen muoto ja tiedoksianto määräytyisi edellä mainitun lain 3 ja 5 §:n perusteella. Kyseisen lain 6 §:n 2 ja 3 momentin mukaisesti näiden tukien osalta olisi mahdollista maksaa myös tuen saajalle korkoa, jos tukea on perusteettomasti ja ilman hakijan omaa myötävaikutusta maksettu liian vähän. Toimeenpanevienviranomaisten salassapitovelvollisuus perustuisi edellä mainitun lain 9 §:ään.

49 §. *Valitusoikeus.* Ratkaisuihin, joita tehdään lakiehdotuksen 12—14 §:ssä tarkoitetuista tuista, sovellettava valitusmenettely olisi maaseutuelinkeinon tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 10 §:n mukainen. Tällöin kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen ratkaisusta valitettaisiin maaseutuelinkeinopiiriin ja sen ratkaisusta edelleen maaseutuelinkeinon valituslautakuntaan, sen ratkaisusta voimassa olevan oikeuden mukaan.

Oikeuteen hakea muutosta ratkaisuihin, jotka koskevat 15, 16 ja 26 §:ssä tarkoitettuja tukia, sovellettaisiin, mitä asiasta metsänparannustöiden osalta metsänparannuslaissa, varhaiseläkkeiden osalta maatalouden luopumistuesta annetussa laissa, uusjakojen osalta muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa sekä kuivatustöiden tukemisen osalta valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annetussa laissa säädettäisiin. Valitusoikeus noudattaisi sitä menettelyä, josta näistä laintasoisesti erikseen säädellyistä tukitoimista kulloinkin on voimassa.

Muuten tämän lain nojalla annettuihin ratkaisuihin haettaisiin muutosta siten, kuin maaseutuelinkeinolaissa muutoksenhausta säädetään sen jälkeen, kun maaseutuelinkeinolaki olisi erillisen hallituksen esityksen mukaisesti tältä osin muutettu. Muutosta ei kuitenkaan saisi hakea päätökseen, joka koskisi sellaista hanketta tai ohjelmaa, jonka yhteydessä yhteisöjen toimielimen päätöksellä yksittäisen tuen saajan tuen määrä tulisi päätetyksi. Lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen, joka koskisi 19 §:ssä tarkoitettua tukea, ei saisi

hakea muutosta, ellei kysymyksessä ole tuen lakkauttamista tai takaisinperimistä koskeva päätös.

50 §. *Muun tuen käyttöönottoaminen.* Valtioneuvosto voisi tämän lain nojalla päättää tämän lain soveltamisalaan kuuluvan uuden tukijärjestelmän käyttöönottoamisesta, jonka toteuttaminen on jäsenvaltion päätettävissä. Edellytyksenä olisi, että siihen myönnetään yhteisön osarahoitusta ohjausosastosta eli kysymyksessä on tyypillinen rakennetoimenpide ja että valtion vuotuisessa talousarviossa on siihen tarvittava valtuutus ja määräraha. Sen sijaan rakennepoliittikkaa täydentävien tukien, takuuosastosta rahoitettavien niin sanottujen accompanying measures -toimenpiteiden käyttöönotto edellyttäisi lain muutosta.

51 §. *Vastuu Euroopan yhteisöjen säädösten toimeenpanosta.* Maa- ja metsätalousministeriön asiana olisi huolehtia asianmukaisesta 2 ja 3 §:ssä tarkoitetun yhteisölainsäädännön toimeenpanosta ja asianmukaisesta noudattamisesta sekä tarvittavien ohjelmien laatimisesta Suomessa.

Maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukijärjestelmän toimeenpano olisi kuitenkin jaettu maa- ja metsätalousministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön kesken. Toimivallan jaosta päätettäisiin asetuksella.

52 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus.* Olisi tärkeätä säätää myös siitä tilanteesta, että valtio joutuu palauttamaan yhteisön rahoitusosuuden jonkun tai joidenkin hankkeen osapuolten toimenpiteiden vuoksi. Lähinnä kysymykseen tulisivat alueellisiin hankkeisiin liittyvät tuet. Laajahkon hankkeen toteuttaminen saattaa estyä sen johdosta, että jotkut osarahoittajat luopuvat kesken hankkeesta. Samoin muille osakkaille on saattanut aiheutua huomattavia-kin kustannuksia valmistelutöistä, jotka toisten osakkaiden menettelyjen vuoksi jäävät turhiksi. Vastuu sille, joka kärsii menetyksiä jakautuisi sen mukaan, missä määrin osakkaan menettely on aiheuttanut toiselle vahinkoa tai valtiolle palauttamisvelvollisuutta.

53 §. *Tarkemmat määräykset.* Valtioneuvostolle ehdotetaan annettavaksi valtuus antaa myös ne muut tarkemmat määräykset, joita 3 §:ssä tarkoitettujen neuvoston asetusten sekä tämän lain täytäntöönpanossa mahdollisesti tarvitaan niiden lisäksi, mistä valtioneuvosto ehdotetussa laissa edellä jo on velvoitettu antamaan. Määräykset eivät kuitenkaan saisi

koskea niitä seikkoja, joista jo säädetään 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja seikkoja koskevassa lainsäädännössä.

Valtioneuvostolla edellä tarkoitetuissa yhteyksissä tarkoitetaan valtioneuvostosta annetun lain 5 §:n ja valtioneuvoston ohjesäännön 11 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla valtioneuvoston yleisistuntoa. Valtioneuvoston määräykset tukien yleisistä ehdoista on tarkoitus julkaista säädöskokoelmassa. Niihin luettaisiin myös muualla ehdotetussa laissa valtioneuvoston päätettäväksi jätetyt seikat. Maa- ja metsätalousministeriölle sekä kauppa- ja teollisuusministeriölle uskottua määräystenantovaltaa käyttäisi asianomainen ministeri siten kuin siitä erikseen säädetään.

54 §. *Voimaantulo.* Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vasta sen jälkeen, kun Suomi on liittynyt Euroopan unionin jäseneksi. Sen vuoksi voimaantulon tarkempi ajankohta ehdotetaan jätettäväksi määrättäväksi asetuksella. Ennen lain voimaan tuloa voitaisiin kuitenkin jo ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Laki maaseutuelinkeinolain muuttamisesta

1 §. *Tavoitteet.* Suomi joutuu Euroopan unioniin liittyessään pääsääntöisesti luopumaan kansallisista, maataloutta säätelevistä laeista ja osittain sopeuttamaan ne yhteisön yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Kansallisen tukijärjestelmän soveltaminenkaan ei saa poiketa yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteista. Tätä koskeva lisäys ehdotetaan tehtäväksi 1 §:n 1 momenttiin.

3 §. *Lain soveltamisala.* Koska yhteisön investointitukijärjestelmä on otettava käyttöön kaikissa jäsenvaltioissa, kansallinen tukijärjestelmä voidaan säilyttää vain sikäli, kuin yhteisölainsäädäntö sallii sen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi kolme momentti, jonka mukaan maaseutuelinkeinolain mukaiset tuet jäisivät toissijaisiksi tuiksi EU:n vastaaviin tukijärjestelmiin nähden.

Maatilojen investointituki myönnettäisiin aina ensisijaisesti maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain nojalla yhteisön osarahoituksin. Maaseutuelinkeinolain mukaisen investointituen myöntäminen olisi mahdollista vain kolmessa tapauksessa. Ensinnäkin tukea voitaisiin myöntää, jos neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaan yhteisön investointitukijärjestelmä ei koske tie-

tyn tyyppistä tilaa, tuotantoa tai investointia, mutta toisaalta asetuksen 12 artikla ei myöskään estä kansallisen tuen myöntämistä. Toiseksi tukea maaseutuelinkeinolain nojalla olisi mahdollista myöntää kansallisena lisätukena edellyttäen, että mainittu 12 artikla sallii lisätuen myöntämisen. Kolmanneksi tuki olisi mahdollista siirtymäaikana sika- ja kanataloudessa. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon, etteivät muut kuin tuotantosuuntaa koskevat säännökset saisi estää tuen myöntämistä kyseisen neuvoston asetuksen nojalla.

4 §. *Määritelmät.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 kohta, jossa määriteltäisiin liittymisasiakirja. Sillä tarkoitettaisiin Suomen liittymisestä Euroopan unioniin allekirjoitettua sopimusta. Sopimuksen liitteenä olevassa pöytäkirjassa N:o 6 on sovittu siirtymäajoista, jolloin Suomi saa poiketa tietyistä yhteisön rakennetukisäädösten säännöksistä.

7 §. *Taloudelliset edellytykset.* Maaseutuelinkeinolain nojalla tuetaan yrityksiä, joilla on jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset. Näin on tarkoitus menetellä myös Suomen liittyttyä unioniin. Ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista, että suunnitelmat ja laskelmat, joita tuettavilta investoinneilta vaaditaan, oleellisesti poikkeaisivat toisistaan riippuen siitä, onko tuki yhteisön osarahoittamaa vai kokonaan kansallista. Samanlainen kehittämissuunnitelma laskelmineen, joka neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaan edellytetään yhteisön osarahoittamia hankkeita tuettaessa, vaadittaisiin myös maaseutuelinkeinolain mukaista tukea myönnettäessä. Tarvittaessa voitaisiin lisäksi antaa asetuksella tarkempia määryksiä niistä seikoista, joita on otettava huomioon kannattavuutta arvioitaessa.

9 §. *Muu valtion rahoitustuki.* Voimassa olevan pykälän mukaan hankkeeseen myönnetty muu valtion tuki tai KERA Oy:n tuki on otettava huomioon maaseutuelinkeinolain mukaisen tuen enimmäismäärässä. Tämän lisäksi liittymisen jälkeen kansallista lisätukea myönnettäessä on huolehdittava myös, ettei tuki ylitä muu valtiontuki ja KERA Oy:n tuki mukaan lukien niitä enimmäismääriä, jotka kysymyksessä oleva neuvoston asetys (ETY) N:o 2328/91 kansalliselle lisätuelle sallii.

10 §. *Vyöhykejako ja erityisalue-etuudet.* Suomen liittyessä unioniin maa tulee eri tukimuotoja varten jaettavaksi useaan eri tukialueeseen, joiden seurauksena tuotantopoliittinen tuki painottuu maan pohjois- ja itäosiin. Kun lisäksi

si maataloustuotteiden hintataso sopeutetaan heti unionin hintoihin, maan eteläosien luontaisesti muita osia paremmat viljelyolosuhteet eivät vaikuta viljelijöiden tulonmuodostukseen enää samalla tavoin kuin nykyisin. Korkotukilainojen ja valtionlainojen koron erilaistaminen korkovyöhykkeittäin ei tällöin enää ole perusteltua. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

13 §. *Yrityskoko.* Tuettavan maatilan enimmäiskokoa koskevia rajoituksia on jo väljennetty lailla (805/93), jolloin luovuttiin perheviljelmästä tuettavan tilan enimmäiskokona. Tuettavan viljelmän vähimmäiskoko määräytyy 1 momentin viittauksena 7 §:n kannattavuusvaatimukseen. Koska tämä joka tapauksessa on tuen myöntämisen edellytyksenä, pykälän 1 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

14 §. *Aloittamisavustus.* Nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamista on tarkoitus tukea yhteisön osarahoittamalla nuorten viljelijöiden käynnistystuella. Vastaavasta kansallisesta järjestelmästä luovuttaisiin, minkä johdosta pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

15—18 §. Voimassa olevassa 15 §:ssä säädetään ainoastaan maatilatalouden tuotannollisten investointien avustuksista. Niiden lainoituksesta säädetään 18 §:ssä. Avustuksen enimmäismäärä on nykyisin 60 prosenttia ja laina 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Lainoitettaviin kustannuksiin saadaan sisällyttää myös asuin ympäristön parantamistöitä. Samaan tarkoitukseen voidaan myöntää lainaa ja avustusta enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Sekä liittymisasiakirja että sovellettavaksi tuleva yhteisön lainsäädäntö mahdollistavat kansallisen investointituen myöntämisen tietyin poikkeuksin. Nämä poikkeukset ehdotetaan mainittavaksi 15 §:ssä, jossa muutenkin säädettäisiin investointituesta.

Mainitussa 15 §:ssä todettaisiin kysymykseen tulevat tukimuodot, joita olisivat avustus, korkotukilaina ja valtionlaina. Tuki olisi määrältään keskimäärin yhteisön tuen tasoista. Mikäli tuki myönnetään korkotukilainana tai valtionlainana, sekä korkotukilainan korkotuki että valtionlainan korkoetus eli markkinakoron ja perityn koron erotus muunnettaisiin avustukseksi. Avustuksen tai lainoitusta käytettäessä avustusekvivalentin enimmäismäärä olisi 30 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista, joka yhteisön valtiontukikäytännön perusteella ilmeisesti voisi olla korkein kysymykseen tuleva kansallinen tukitaso. Toisaalta yhteisön viral-

lista kantaa Suomessa sallittuun maatalouden kansalliseen tukeen ei vielä ole käytettävissä. Omarahoituksen edistämiseksi tuetulla luotolla ei kuitenkaan voisi rahoittaa koko investointia, vaan lainan enimmäismäärä olisi 70 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Samaan hankkeeseen myönnettäisiin vain yhdenlaista tukea. Kuitenkin riippumatta siitä, missä muodossa tuki muuten annetaan, rakennushankkeiden suunnittelukustannuksiin ja työsuojeluinvestointeihin voitaisiin myöntää lisäksi avustusta. Tuen enimmäismäärä hanketta kohden ei tällöinkään saisi ylittyä.

Maanostolainoituksesta säädetään voimassa olevissa 16 ja 17 §:ssä. Lainoituksen edellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi yksinomaan 16 §:ssä. Maatilojen sukupolvenvaihdosten lainoittamisesta maaseutuelinkeinolain nojalla luovuttaisiin. Kokonaisten maatilojen hankintaa, milloin niitä ei osteta lisämaiksi, tuettaisiin liittymisen jälkeen vain yhteisön osarahoittaman nuorten viljelijöiden käynnistystuen avulla. Lainoitus voisi koskea kokonaista maatilaa ainoastaan poikkeustapauksissa, nimittäin avioeroissa ja perinnönjaoissa. Tällöin lainaa voitaisiin myöntää suoritukseen, jonka tämä joutuu osituksessa toisen puolison yksinomaiseen omistukseen jääneestä maatilasta toiselle puolisolalle maksamaan, sekä lakiosaan, jonka pesän osakas joutuu yksinomaiseen omistukseensa saamastaan maatilasta toiselle osakkaalle suorittamaan. Lainoitus voi koskea myös lakiosan täydennystä perinnönjaon mukaisesti perittävältä aikaisemmin ostetun tai saadun maatilalta osalta. Kummassakin tapauksessa maatala on vaarassa pirstoutua muualla laissa säädettyjen toisen osapuolen suojaksi säädettyjen periaatteiden vuoksi ilman, että tilaa viljelevällä useimmissa tapauksissa olisi paljoakaan mahdollisuuksia estää sitä. Lainan enimmäismäärä olisi edellisessä tapauksessa 70 prosenttia ja jälkimmäisessä 40 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta. Tulevien tilanpidonjakajien lainoitus säilyisi, mutta vaiheittaisten sukupolvenvaihdosten lainoituksesta luovuttaisiin. Sen sijaan yhteismetsän osakaskunnalle voitaisiin edelleen myöntää lisämaanostolainaa enintään 40 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta.

Sekä 17 että 18 §:n säännökset siirrettäisiin toiseen kohtaan, minkä vuoksi ne ehdotetaan kumottaviksi.

19—22 §. Myös maaseudun pienyritystoiminnassa tarpeellisen käyttöomaisuuden hankin-

taan ja sen muutos- ja parannustöihin, ympäristönsuojelun tehostamiseen sekä eläinkannan monipuolistamiseen myönnettäisiin tuki unionin jäsenenä pääsääntöisesti yhteisön osarahoittaman investointitukijärjestelmän kautta. Tuki maaseutuelinkeinolain nojalla olisi toissijainen ja koskisi vain tilanteita, joissa yhteisön investointitukijärjestelmä ei koske kyseistä yritystä eikä yhteisön järjestelmä estä kansallista tukea. Esimerkiksi viime vuosikymmenellä perustetut metsätilat jäisivät kansallisen rahoituksen varaan sekä varsinaista metsätaloutta koskevien investointiensä osalta että tilalla harjoitetun pienyritystoiminnan osalta. Ainoastaan 5 b- ja 6 -aluetuet olisivat mahdollisia metsänparannuslain mukaisen tuen lisäksi.

Pienyritystoiminnan tukimuotoina voitaisiin samoin kuin maatilojen investoinneissa edelleen käyttää avustusta, korkotukilainaa tai valtionlainaa. Tuen taso määräytyisi samoin kuin maatilatalouden investointituessaakin. Säännökset investointilainoituksesta ehdotetaan siirrettäväksi 22 §:stä 19 §:ään. Pykälä olisi rakenteeltaan tällöin samanlainen kuin maatilatalouden investointeja koskeva 15 §. Investointituen ja käynnistysavustuksen enimmäismääräksi avustuksena ehdotetaan 30 prosenttia, mikä vastaa pääsääntöisesti yhteisön tulkintaa kansallisten valtiontukien enimmäismäärästä muualla kuin erityisalueilla ja olisi yhdenmukainen yritysten tukemisesta annetun lain koko maata koskevien enimmäistukiprosenttien kanssa. Kehittämisavustuksen enimmäismäärä säilyisi 75 prosenttina. Rajoitus tuen toissijaisuudesta ehdotetaan lisättäväksi 19—21 §:ään. Sen sijaan käyttöpääomalainoituksesta luovuttaisiin.

22 a §. *Ohjelmaoperusteiset avustukset.* Tavoitteen 2 b ja 6 mukaisilla alueilla on mahdollista rahoittaa erilaisia alueellisia hankkeita yhteisön osarahoitteisen tuen avulla. Sen sijaan näiden alueiden ulkopuolella maaseudun kehittämissä hankkeita ei juurikaan ole yhteisön tuella mahdollista rahoittaa. Jotta myös nämä alueet pääsisivät osallisiksi vastaavista maaseudun kehittämisen mahdollisuuksista, ehdotetaan maaseutuelinkeinolakiin lisättäväksi uusi 22 a § ohjelmaoperusteisesta avustuksesta. Tukea voitaisiin myös 5 b ja 6 alueilla myöntää niihin hankkeisiin ja ohjelmiin, joihin yhteisön osarahoittamat varat eivät riittäisi tai joita niillä varoin ei ole tarkoituksenmukaista rahoittaa. Edellytyksenä on, että kilpailusäännöt sallivat kyseisten hankkeiden rahoittamisen kansallisin varoin. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää sellaisiin

valtakunnallisiin hankkeisiin, joita osittain kylä toteutetaan 5 b tai 6 alueilla, mutta myös niiden ulkopuolella. Näitä ovat esimerkiksi tuotantorenkaana toimivien erikoiskasvien tai muiden tavanomaisesta poikkeavien tuotteiden tuotanto-, pakkaus-, myynti- ja kuljetustietouden levittäminen tuotteen yhtenäistämiseksi, vertikaalisten tuotantoketjujen laadunparannus- ja arvonnäisyysprojektit ja kapeiden tuotantosektoreiden vienninedistämishankkeet.

26 §. *Valtionlainat.* Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnettyjen valtionlainojen vuotuinen korko on voimassa olevassa laissa porrastettu korkovyöhykkeittäin 4–7 prosenttiin. Alhaisimmat korot ovat maan pohjois- ja itäosissa. Kokonaan kansallisen rahoituksen turvin myönnettävissä valtionlainoissa ehdotetaan käytettäväksi samanlaista korkomekanismia kuin ehdotetuissa yhteisön osittain tukemissa lainoissakin. Korko olisi pitkä markkinaehtoinen korko, joka hyväksyttäisiin asetuksella. Lainansaajalta perittäisiin kuitenkin tätä korkoa viisi prosenttiyksikköä alhaisempaa korkoa. Siinä tapauksessa, että kyseinen markkinaehtoinen korko laskisi hyvin alhaisella tasolla, olisi lainansaajan kuitenkin maksettava lainasta asetuksella tarkemmin määrittävää minimikorkoa. Korko olisi keskimäärin hiukan yli neljä prosenttia eli saman suuruinen kuin nykyisin peritään uusista valtionlainoista.

Asetuksella säädettäisiin, mitä korkoja voitaisiin käyttää kokonaiskorkona, avustukseksi muunnetun korkoetuuden enimmäismäärästä sekä korkoetuuden muuntamisesta avustukseksi.

28 §. *Korkotukilainat.* Voimassa olevan 28 §:n 3 momentin mukaan luottolaitokselle maksetaan korkotukilainasta korkotukena 50 prosenttia luottolaitoksen perimästä korosta. Tukimekaniikka ehdotetaan muutettavaksi myös korkotukilainoissa samanlaiseksi kuin yhteisön osarahoittamissa korkotukilainoissa. Korkona käytettäisiin edelleen markkinakorkoa, mutta korkotuki olisi viisi prosenttiyksikköä peritystä korosta, kuitenkin vähintään asetuksella säädettävä vähimmäiskorko. Asetuksella säädettäisiin samoista seikoista kuin valtionlainoituksessakin.

32 §. *Varojen ohjaus.* Varojen käytön ohjauksessa huomioon otettaviin seikkoihin ehdotetaan lisättäväksi myös maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain mukainen varainkäyttö sekä alueellisten kehittä-

tämisohjelmien mukaisten toimenpiteiden edellyttämien hankkeiden rahoittaminen.

49 §. *Avustuksen takaisinperiminen.* Voimassa olevassa 49 §:n 1 momentissa on lueteltu perusteet, joiden nojalla avustus peritään takaisin. Takaisinperimisen perusteeksi ehdotetaan lisättäväksi se, ettei avustuksen saaja ole noudattanut 7 §:n 1 momenttiin lisättäväksi ehdotettua suunnitelmaa.

Mitä aikaisemmin on maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain 42 §:n kohdalla todettu vaikeuksista periä takaisin väärin perustein myönnettyjä avustuksia, koskee myös maaseutuelinkeinolaisten mukaisia avustuksia. Kokemukset tuen takaisinperimisen vaikeuksista ovat peräisin juuri maaseutuelinkeinolaisten mukaisista avustuksista sekä maaseutuelinkeinolaisten tukitehtävä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain mukaisista takaisinperimistilanteista. Sen vuoksi 49 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa helpotettaisiin mahdollisuutta turvata takaisinperiminen.

50 §. *Myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanominen.* Mitä edellä 49 §:n kohdalla on sanottu takaisin perittävästä avustuksista, koskee myös takaisin perittäviä valtion myyntihintasaamisia.

52 §. *Kehittämisrahaston varojen käyttökohdet.* Koska aloittamisavustukset on ehdotettu poistettavaksi maaseutuelinkeinolaista, ehdotetaan myös kehittämisrahaston käyttökohteita koskevaa 52 §:n 1 momentin 4 kohtaa muutettavaksi.

54 §. *Tarkemmat säännökset ja määräykset.* Myös niistä suunnitelmista, joita tilojen investointien yhteydessä tulisi laadittaviksi, antaisi maa- ja metsätalousministeriö tarkemmat määräykset.

59 a §. *Eräiden aikaisemman lainsäädännön mukaisten saamisten korot.* Maatilalaisten lainojen korot vaihtelevat nykyisin neljästä prosentista yli yhdeksään prosenttiin. Korkoja on vuodesta 1991 lähtien kolme eri kertaa nostettu. Lainojen ja saamisten keskikorko on nyt noin 5,5 prosenttia. Samaan aikaan tilojen kannattavuus on jatkuvasti heikentynyt. On ilmeistä, että unioniin liittymisen myötä osalla tiloista tulojen alenemisen vuoksi tulee olemaan suuria vaikeuksia hoitaa lainojaan.

Edellä 4 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaisessa liittymisasiakirjassa Suomi sai mahdollisuuden siirtymäaikana vuoden 2001 loppuun asti myöntää ylimääräistä tukea tiloille, jotka

ovat taloudellisissa vaikeuksissa. Osana tätä tukea ehdotetaan 59 a §:ään lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan maatilalain mukaisten lainojen ja valtion myyntihintasaamisten korko alennettaisiin 1 päivästä tammikuuta 1995 neljään prosenttiin. Sanottu ei kuitenkaan koskisi valtion varoista myönnettyjä asunto- ja asuntolisälainoja, asuinympäristön parantamislainoja eikä asuntokorkotukilainoja.

Laki porotalouslain muuttamisesta

Mitä edellä maaseutuelinkeinolain muuttamisen perusteluissa on todettu lain toissijaisuudesta, tulisi koskemaan myös porotalouslakia. Porotalousinvestointien rahoitus hoidettaisiin mahdollisuuksien mukaan sekä yhteisön maatilojen investointitukijärjestelmän sekä maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukijärjestelmän perusteella. Tukitasoa on tarkoitus laskea siten, että se vastaisi yksityisten porotalouden harjoittajien investoinneissa LFA-alueiden kiinteiden investointien enimmäismäärää sekä paliskuntien hankkeissa maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukijärjestelmän tavoitteen 1 mukaisella alueella sovellettavaa enimmäismäärää. Lainojen tukimekanismi muutettaisiin samantapaiseksi kuin ehdotetussa maaseutuelinkeinolain muutoskessakin. Myös vastaavien porotalouden edistämistä koskevien hankkeiden tukeminen olisi mahdollista. Tuen saajalta edellytettäisiin kuitenkin aina omarahoitusosuutta.

Laki luontaiselinkeinolain muuttamisesta

Vastaavat muutokset, mitä on ehdotettu porotalouslakiin, ehdotetaan samoilla perusteilla tehtäväksi myös luontaiselinkeinolakiin.

Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta

Voimassa olevan maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain mukaan kehittämisrahaston muodostavat asutusrahastoon kuuluneet varat, rahaston toiminnasta kertyvät varat sekä ne varat, jotka talousarviossa rahastoon siirretään. Pykälän alkuosaan on ehdotuksessa

tehty vain teknisluonteisia tarkistuksia. Säännöstä on lisäksi täydennetty unionin jäsenyyden aiheuttamien muutostarpeiden johdosta. Kehittämisrahastoa tulisi voida käyttää yhteisön rakennerahastoista saatavien varojen välittämiseen. Maataloutta ja maaseutua koskevien rakennetoimenpiteiden osarahoituksena saatavat varat olisi tarvittaessa voitava tulouttaa kehittämisrahastoon, josta ne maksettaisiin edelleen, samoin kuin kansallinen rahoitusosuus, lopulliselle tuensaajalle. Ehdotuksen mukaan rahastoon kuuluisivat siten myös ne varat, jotka yhteisön rakennerahastoista sinne tuloutetaan. Suurin osa yhteisön maatalouden ja maaseudun rakennetuesta myönnetään maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosastosta. Nykyisen lain 2 pykälässä olevat rahaston hallintosäännökset on siirretty omaksi 2 a pykäläksi. Rahaston hallintosäännöksiin ehdotetaan vain pientehköjä tarkistuksia. Johtokunnan tehtäviin on tehty yhteisön jäsenyydestä johtuva lisäys.

Voimassa olevan lain mukaan rahaston varoja voidaan käyttää maatilatalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen sekä niiden kehittämistä tarkoittavan toiminnan edistämiseen siten kuin siitä erikseen säädetään. Rahaston tehtäväaluetta on tarkennettu. Ehdotuksen mukaan varoja olisi mahdollista käyttää maatilatalouden rakenteen parantamiseen, maaseutuelinkeinojen edistämiseen, maaseudun elinolojen ja toimeentulomahdollisuuksien parantamiseen sekä näiden toimenpiteiden edelleen kehittämiseen. Nämä sisältyvät jo nyt rahaston päämääriin, sillä voimassa olevan 3 §:n 2 momentin mukaan rahaston varoilla on edistettävä maaseutuelinkeinolain mukaisten tavoitteiden toteutumista. Näihin taas maaseutuelinkeinolain 1 §:n mukaan kuuluu maatilatalouden rakenteen ja toimintaedellytysten parantaminen sekä maaseudun elinkeinotoiminnan edistäminen ja monipuolistaminen. Maaseutuelinkeinolakiä sovellettaessa tämä on lähinnä tarkoittanut toimeentulomahdollisuuksien parantamista tukemalla tilalla harjoitettavaa sivuelinkeinotoimintaa.

Kehittämisrahaston varojen käytöstä on säädetty erityisesti maaseutuelinkeinolaissa ja ehdotetaan säädettäväksi uudessa unionin jäsenyyden johdosta annettavassa laissa maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä. Viimeksi mainitun lain tarkoituksena olisi mahdollistaa yhteisön tukijärjestelmien käyttöönotto Suomessa.

Laki luottolaitosten varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta

2 §. Lain 2 §:ssä on lueteltu kohteet, joihin korkotukilainoja on voitu myöntää. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 14 kohta, jonka mukaan puutarhatalouteen voitaisiin myöntää korkotukilainoja velkojen vakuuttamiseen ja suhdanteiden tasaamiseen. Unioniin liittymisen takia puutarhataloudelle aiheutuu erittäin vakavia sopeutumisvaikeuksia. Elinkeino on jo ennestään taloudellisissa vaikeuksissa viime aikojen heikosta taloudellisesta kehityksestä johtuneen velkarasituksen vuoksi. Siksi sopeutumista ehdotetaan helpotettavaksi kyseisellä korkotukijärjestelyllä. Puutarhayritykset velkaantuivat runsaiden, markkinakorkoisilla lainoilla ja valuuttaluotoilla toteutettujen investointien vuoksi. Vuosikymmenen vaihteen jälkeinen devalvaatio vain lisäsi velkataakkaa ja samalla tuotteiden myyntitulot laskivat. Suomen liittyminen unioniin vuoden 1995 alusta laskee tuotteiden hintoja entisestään. Puutarhayrityksillä on tällä hetkellä yritystoimintaan kohdistuvia luottoja noin 1 300—1 500 miljoonaa markkaa.

2. Tarkemmat säännökset

Yksityiskohtaisia määräyksiä annettaisiin maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain nojalla seuraavista seikoista:

asetuksella toimivallan jaosta maa- ja metsätalousministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön kesken (51 §) ja toimivallasta lakia täytäntöönpanossa (53 §) sekä tiettyjä yhteisön tukijärjestelmiä koskevasta yhdenmukaisuudesta hallinto- ja valvontajärjestelmästä 27 päivänä marraskuuta 1992 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3508/92 ja sen nojalla annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3887/92 tarkoitetuista viranomaisista ja valvontamenetelystä (33 §),

valtioneuvoston määräyksellä maatilojen ja tiloilla toimivien maaseutuyritysten investointitukena myönnettävän avustuksen enimmäismäärästä, lainan korosta, korkotuesta ja -etuudesta sekä korkotuen ja -etuuden avustukseksi muuntamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 5 artiklan 2—6 kohdissa samoin kuin 9 artiklan 6 kohdassa tarkoitettuja seikoista (4 §), nuorten viljelijöiden käynnis-

tystukena myönnettävän avustuksen enimmäismäärästä, lainan korosta, korkotuesta ja -etuudesta sekä korkotuen ja -etuuden avustukseksi muuntamisesta (5 §), nuorten viljelijöiden investointitukena myönnettävän avustuksen enimmäismäärästä, lainan korosta, korkotuesta ja -etuudesta sekä korkotuen ja -etuuden avustukseksi muuntamisesta (6 §), yhteisinvestointitukena myönnettävän avustuksen enimmäismäärästä, lainan korosta, korkotuesta ja -etuudesta sekä korkotuen ja -etuuden avustukseksi muuntamisesta (7 §), korkotukilainojen ja valtionlainojen laina-ajosta, lainan lyhennysten ja koron kannosta, maksujen suorittamisen alkamisajankohdasta, lykkäyksen myöntämisestä tilapäisen maksuvaikeuden vuoksi, pääomamäärältään vähäisen saamisen suorittamisesta yhdellä kertaa tai muutoin säännönmukaista lyhyemmässä ajassa sekä muista lainaehdoista (8 §), edellytyksistä ja tavoista, joilla kirjanpitoavustusta saanut viljelijä velvoitetaan vähintään tuen maksamisen ajan luovuttamaan tilaansa liittyvä kirjanpitoaineisto maatalouden taloudelliselle tutkimuslaitokselle maatalouden kannattavuustutkimuksessa käytettäväksi (9 §), yhteenliittymän käynnistysavustukseen oikeuttavaksi hyväksyttävistä kustannuksista ja käynnistystuen ehdoista (10 §), avustuksen määrästä täysipäiväisten neuvojen perusteella ja neuvontajärjestöjen tukemiseen tarkoitettua tuen käyttämisestä kyseisessä artiklassa tarkoitettujen palvelujen ostamiseen (11 §), toimenpiteistä, joita vuoristoalueiden ja eräiden epäsuotuisien alueiden maataloudesta annetun neuvoston direktiivin (ETY) N:o 268/75 täytäntöönpano Suomessa edellyttää (12 §), pysyvän luonnon haitan korvaamiseksi tarkoitettua tuen enimmäismäärästä sekä yleisistä ehdoista (13 §), maatalouden ympäristötukien yleisistä ehdoista ja enimmäistukimääristä (14 §), pellon metsittämistä koskevan tuen enimmäismäärästä sekä yleisistä ehdoista (15 §), maa- ja metsätaloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen tukemiseksi myönnettävän lainan korosta, korkotuesta ja -etuudesta sekä korkotuen ja -etuuden avustukseksi muuntamisesta ja tarvittaessa maa- ja metsätaloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen tukemiseksi myönnettävän avustuksen enimmäismäärästä (20 §), rajoituksista, jotka koskevat puutarhatuottajajärjestöille käynnistysavustuksena myönnettävään tukeen oikeuttavia perustamis- ja hallintokustannuksia ja tukikelpoisten tuottajajärjestöjen tunnustamisesta (24 §), niistä toimenpiteistä,

joihin on ryhdyttävä, jotta sektori hyväksyttäisiin kelpoiseksi saamaan muiden tuottajajärjestöjen perustamiseen myönnettävää tukea, rajoituksista, jotka koskevat mainittuun tukeen oikeuttavia perustamis- ja hallintokustannuksia ja tukikelpoisten tuottajajärjestöjen tunnustamisesta (25 §), niistä seikoista, jotka neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2052/88 säädetyn lisäksi vaikuttavat tuen myöntämiseen alueilla, jotka on hyväksytty neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 1 artiklassa säädetyn 5 b tavoitteen kohteeksi, sekä alueilla, jotka on hyväksytty 24 päivänä kesäkuuta 1994 Suomen liittymisestä Euroopan unioniin allekirjoitettuun sopimukseen liittyvän pöytäkirjan N:o 6 1 ja 4 artiklassa tarkoitetun tavoitteen 6 kohteeksi (26 §), ohjelmaperusteisen tuen myöntämisestä korkotuki- tai valtionlainana (28 §), lääninhallitusten, vesi- ja ympäristöpiirien, työvoimapiirien toimistojen, kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistojen, metsälautakuntien sekä muidenkin kunnan viranomaisten kuin maatalousviranomaisten samoin kuin KERA Oy:n ja alan neuvontajärjestöjen käyttämisestä apuna maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain mukaisissa tehtävissä (32 §), valtiontuen kertymän valvonasta (38 §), takaisin maksettavaksi määrätystä tuesta, tuen lakkauttamisesta, jo maksetun tuen perimisestä osaksi tai kokonaan takaisin valtiolle tai valtionlainan irtisanomisesta osaksi tai kokonaan, jos tuki on myönnetty väärin perusteiden, tuen myöntämisen perusteena ollut toiminta on muuttunut, loppunut tai supistunut, tuen kohteena ollut omaisuutta on luovutettu, tukipäätöksessä taikka tuen perusteena olleessa asiakirjassa asetettuja ehtoja ei ole noudatettu tai tuen lakkauttamiseen, takaisinperimiseen tai lainan irtisanomiseen on muu näihin verrattava painava syy (42 §), maksettavaksi määrättyjen avustusten, myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanomiskorosta sekä viivästyneille maksuerille suoritettavasta korosta (44 §), uuden tukijärjestelmän käyttöönottoamisesta ja tarvittaessa muista jäsenvaltion päätettävistä seikoista (52 §),

valtioneuvoston päätöksellä maa- ja metsätaloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen tukemiseksi tarkoitetun tuen myöntämisestä edelleen välitettävänä avustuksena (20 §), tuen piiriin hyväksyttävän peltoalan rajoittamisesta investointeja tuettaessa (30 §), siitä, milloin takaisin maksettavaksi määrätystä tuesta ja perittävästä korkoetuudesta voidaan määrätä

suoritettavaksi korkoa sekä irtisanotusta valtionlainasta lisäkorkoa (43 §),

maa- ja metsätalousministeriön määräyksellä tarkemmista ohjeista pysyvän luonnonhaitan korvaamiseksi tarkoitetun tukijärjestelmän toimeenpanosta (13 §), tarkemmista maatalouden ympäristötukijärjestelmän toimeenpanoon liittyvistä määräyksistä ja ohjeista (14 §), metsityksen ja metsänparannuksen tukemiseksi tarkoitetun tukijärjestelmän toimeenpanoa koskevista tarkemmista ohjeista (15 §), muun kuin 30 §:n 1 momentissa tarkoitetun pellon hyväksymisestä tuen piiriin (30 §), maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetussa laissa tarkoitetun tuen maksamisesta, Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston maksuosuuden hakemiseen tarvittavista selvityksistä sekä viranomaisista, jotka vahvistavat selvitysten tiedot (31 §), siitä, milloin vastaavissa tehtävissä voidaan käyttää apuna kasvintuotannon tarkastuskeskusta, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitosta ja muita maa- ja metsätalousministeriön alaisia laitoksia ja metsälautakunnille ja neuvontajärjestöille suoritettavista maksuista (32 §), maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetussa laissa tarkoitettujen suunnitelmien ja ohjelmien laatimisesta oman hallinnon alansa osalta, tuen haku-, myöntö-, maksamis-, seuranta- ja valvontamenettelystä, tuen lakkauttamisesta ja takaisinperinnästä, tukea myöntävistä viranomaisista, samoin kuin muista vastaavista menettelyyn liittyvistä seikoista (52 §),

kauppa- ja teollisuusministeriön määräyksellä siltä osin kuin kysymys on sen hallinnon alalle kuuluvasta jalostuksen ja markkinoinnin tuesta (52 §).

Yksityiskohtaisia määräyksiä annettaisiin maaseutuelinkeinolain muuttamisesta annetun lain nojalla seuraavista seikoista:

asetuksella tarvittaessa maaseutuelinkeinolain muuttamisesta annetun lain mukaista tukea hakevan yrityksen kannattavuuden arvioinnista (7 §), avustuksen, korkotukilainan tai valtionlainan myöntämisestä maatilatalouden tuotannollisiin investointeihin sekä tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin ja mainitun korkotukilainan korkotuen ja -etuuden muuttamisesta avustukseksi (15 §), perusteista, joilla voidaan myöntää maanostolainaa lisäalueen hankintaan enintään 40 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta ja lainoitettavan lisäalueen enimmäisikäisyydestä (16 §), pienyritystoiminnan in-

vestointituen myöntämisestä avustuksena, korkotukilainana tai valtionlainana ja lainan myöntämisestä pienyritystoiminnan investointituen kiinteistön hankintaan (19 §), avustuksen myöntämisestä maaseudun pienyritystoiminnan käynnistämiseen ja kyseisen käynnistysavustuksen myöntämisestä yrittäjän itsensä osalta (20 §), avustuksen myöntämisestä maaseudun pienyritystoiminnan kehittämiseen (21 §), perusteista ja tavoista myöntää avustusta sellaiseen aluesuunnitelmaan perustuvan ohjelman toteuttamiseen liittyvään hankkeeseen, jonka pääasiallisena tarkoituksena on edistää maaseutuelinkeinolain muuttamisesta annetun lain 1 §:n mukaisia tavoitteita (22 a §), korosta, jota lainansaajan on vähintään maksettava maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetystä lainasta, kyseisen lainan hyväksyttävistä markkinaehtoisista koroista, korkoetuuden muuntamisesta avustukseksi ja avustuksen enimmäismäärästä (26 §), maaseutuelinkeinolain muuttamisesta annetun lain nojalla myönnettyjen korkotukilainojen korkotuen enimmäismäärästä suhteessa hankkeen tai tuettavan kohteen koko määrään (28 §), maaseutuelinkeinolain muuttamisesta annetun lain nojalla myönnetyn avustuksen takaisinperimisestä (49 §), kyseisen lain mukaisen valtionlainan, valtion myyntihintasaamisen ja korkotuen määräämisestä takaisin maksettavaksi osaksi tai kokonaan (50 §), sekä ajankohdasta, jolloin laki tulee voimaan,

maa- ja metsätalousministeriön määräyksellä maatilataloudellisiin tarkoituksiin hankittavan omaisuuden käyvästä luovutushinnasta maan eri osissa (16 §), maatilatalouden kehittämisrahastoon kertyvien tulojen sekä lainoitukseen käytettävissä olevien varojen samoin kuin korkotukilainojen ja avustusten ohjaamisesta (32 §), tarvittavien maksuvalmius-, kannattavuus- ja muiden laskelmien, suunnitelmien sekä sopimusten laatimistavasta ja kauppa- ja velkakirjakaavojen, hakemus-, sopimus- ja päätöskaavojen sekä muiden tämän lain toimeenpanoa varten tarpeellisten kaavojen sekä menettelytapamääräysten ja -ohjeiden sekä neuvontajärjestöjen osuudesta velkajärjestelyssä annettujen määräyksien vahvistamisesta (54 §).

Yksityiskohtaisia määräyksiä annettaisiin porotalouslain muuttamisesta annetun lain nojalla seuraavista seikoista:

asetuksella kehittämissuunnitelmien laatimisesta (4 §), porotaloustilaan liitettävän lisäalueen myyntihintojen maksuajoista sekä kysei-

seen myyntihintaan liittyvän korkoetuuden, korkovapauden ja lyhennysvapauden enimmäismäärästä (21 §), korosta, jota lainansaajan on vähintään maksettava maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetystä lainasta, kyseisen lainan hyväksyttävistä markkinaehtoisista koroista, korkoetuuden muuntamisesta avustukseksi ja avustuksen enimmäismäärästä sekä kyseiseen lainaan myönnetyn korkoetuuden, korkovapauden ja lyhennysvapauden enimmäismäärästä (22 §), avustusten prosentuaalisista enimmäismääristä (26 §), palkintien tukemiseksi myönnettävän avustuksen enimmäismäärästä (27 §), edellytyksistä, joilla voidaan myöntää tukea sellaisten hankkeiden kustannuksiin, joiden tarkoituksena on porotalouden harjoittamisen sekä porotaloustuotteiden jatkojalostuksen edistäminen (29 a §) sekä ajankohdasta, jolloin laki tulee voimaan.

Yksityiskohtaisia määräyksiä annettaisiin luontaiselinkeinolain muuttamisesta annetun lain nojalla seuraavista seikoista:

asetuksella kehittämissuunnitelman laatimisesta (4 §), luontaiselinkeinotilan ja lisäalueen myyntihintojen maksuajoista (28 §), korosta, jota lainansaajan on vähintään maksettava maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetystä lainasta, kyseisen lainan hyväksyttävistä markkinaehtoisista koroista, korkoetuuden muuntamisesta avustukseksi ja avustuksen enimmäismäärästä sekä kyseiseen lainaan myönnetyn korkoetuuden, korkovapauden ja lyhennysvapauden enimmäismäärästä (29 §), avustusten prosentuaalisista enimmäismääristä (33 §), tuen myöntämisestä sellaisten hankkeiden kustannuksiin, joiden tarkoituksena on luontaiselinkeinojen harjoittamisen sekä luontaiselinkeinoista saatujen tuotteiden jatkojalostuksen sekä muun luontaiselinkeinolain muuttamisesta annetun lain mukaisen toiminnan edistäminen (35 a §), sekä ajankohdasta, jolloin laki tulee voimaan.

Yksityiskohtaisia määräyksiä annettaisiin maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta annetun lain nojalla seuraavista seikoista:

asetuksella maatilatalouden kehittämisrahaston johtokunnan kokoonpanosta ja toimikaudesta sekä maa- ja metsätalousministeriön vastaamasta maatilatalouden kehittämisrahaston hallinnon hoitamisesta muilta osin, kuin on mainitun lain 2 a §:n 1 momentissa rahaston johtokunnalle tehtäväksi annettu (2 a §),

valtioneuvoston määräyksellä maatilatalou-

den kehittämisrahaston johtokunnan nimittämisestä,

maa- ja metsätalousministeriön määräyksellä maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelman vahvistamisesta ja kehittämisrahastosta kulutusmenoina maksettavien erien poistamisesta pääomaa vähentäen rahaston tileistä (3 §).

3. Voimaantulo

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan sen jälkeen, kun Suomi on liittynyt Euroopan unioniin. Koska liittymisajankohta riippuu paitsi kansallisesta hyväksymismenettelystä myös nykyisten jäsenvaltioiden hyväksymisestä, ehdotetaan, että voimaantulosta annettaisiin asetus.

4. Säättämisyjärjestys

Maatilatalouden kehittämisrahasto on val-

1.

Laki

maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Tavoitteet

Tämän lain tarkoituksena on edistää maatilatalouden sekä maaseutuelinkeinojen rakenteellista sopeutumista Euroopan yhteisön yhteiseen maatalouspolitiikkaan sekä luoda edellytyksiä myös muulle maaseudun kehittämiselle.

Edellä 1 momentissa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi tämän lain nojalla on mahdollista ottaa käyttöön Euroopan yhteisön tukijärjestelmiä siten kuin jäljempänä säädetään.

Tässä laissa säädetään sellaisista Euroopan yhteisön tukijärjestelmistä 1 momentin tarkoituksiin, joiden rahoitukseen osallistuvat sekä Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahasto että jäsenvaltio. Laki koskee sekä yhteisön että Suomen rahoitusosuutta tuesta. Suomen rahoitusosuus voi olla sekä valtion että muun julkisyhteisön myöntämää tukea.

Tällä lailla myös täydennetään tukijärjestel-

tion talousarvion ulkopuolinen rahasto. Rahastosta annettu laki on alunperin säädetty tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Jos se säädettäisiin nyt, olisi se tehtävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Nyt lakiin tehtäväksi ehdotetut muutokset eivät muuta kokonaisjärjestelyn luonnetta ja asiallista merkitystä toiseksi. Myöskään valtion talousarvion vuotuisuusperiaatetta ei muuteta toiseksi. Näin ollen hallitus katsoo, että maatilatalouden kehittämisrahastosta annettua lakia koskeva muutos on tehtävissä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että asian laadun huomioon ottaen siitä hankittaisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

miä koskevaa Euroopan yhteisön lainsäädäntöä sikäli, kuin jäsenvaltiolle annetaan siihen mahdollisuus tai sitä jäsenvaltiolta edellytetään.

2 §

Soveltamisala

Tämä laki koskee rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 ja sitä täydentävän Euroopan yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanoa siltä osin, kuin se koskee:

1) maa- ja metsätalouden sekä maaseutuelinkeinojen rakenteiden ja toimintaolosuhteiden parantamista;

2) maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin kehittämistä;

3) pysyvän luonnonhaitan korvaamista;

4) tuottajajärjestöjen perustamisen tukemista;

- 5) maataloudesta luopumisen tukea;
- 6) pellon metsitystä ja metsänparannustöitä;
- 7) ympäristöä säästävien tai parantavien viljelymenetelmien käyttöä sekä maiseman- ja luonnonhoitoa;
- 8) vesivarojen käyttöä ja hoitoa; tai
- 9) uusjakojen tukemista.

Tämä laki ei koske kalatalouden tukea, josta säädetään neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2080/93, koskien säännöksiä asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen osalta tai kyseistä asetusta täydentävässä lainsäädännössä.

Uusjakojen sekä kuivatus- ja vesihuoltohankkeiden tukemisesta on voimassa, mitä uusjakojen tukemisesta annetussa laissa sekä valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annetussa laissa säädetään, jollei tästä laista muuta johdu.

3 §

Maaseutuelinkeinojen sekä elintarviketeollisuuden rakennetuet

Tukea voidaan myöntää, jos siitä säädetään

- 1) maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2328/91;

- 2) maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 866/90;

- 3) metsätaloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 867/90;

- 4) vuoristoalueiden ja eräiden epäsuotuisien alueiden maataloudesta annetussa neuvoston direktiivissä (ETY) N:o 268/75;

- 5) tuottajaryhmittymistä ja niiden liitoista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1360/78;

- 6) hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1035/72;

- 7) maatalouden varhaiseläketukea koskevista yhteisön järjestelyistä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2079/92;

- 8) ympäristönsuojelun ja maaseutuympäristön hoidon vaatimusten kanssa sopusointuisista maatalouden tuotantomenetelmistä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2078/92;

- 9) maatalousmaan metsitystä ja metsätaloustoimenpiteitä koskevasta yhteisön tukijärjestel-

mästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2080/92 tai

- 10) asetuksen (ETY) N:o 4256/88 soveltamisesta koskevista säännöksistä yhteisön maaseutualueiden metsien kehittämistä ja hyödyntämistä koskevan ohjelman osalta annetussa asetuksessa (ETY) N:o 1610/89.

Tukea myönnettäessä on noudatettava, mitä 1 momentissa tarkoitetuissa tai niitä täydentävissä säädöksissä tuen myöntämisen edellytyksistä, määrästä ja menettelystä säädetään.

2 luku

Maatilayritysten tuki

4 §

Maatilojen ja tiloilla toimivien maaseutuyritysten investointituki

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 5—8 artiklassa tarkoitettuna investointitukena kyseisen asetuksen 5 artiklassa tarkoitetuille yksityisille viljelijöille yksin tai yhteisesti tai viljelijöiden 5 artiklassa tarkoitettua toimintaa varten muodostamille yrityksille voidaan myöntää avustusta, korkotukea tai valtionlainaa. Lainaa voidaan myöntää enintään 80 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista, ei kuitenkaan yli valtioneuvoston vahvistaman enimmäismäärän.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tukea voidaan myöntää myös, kun kysymyksessä on edellä mainitun neuvoston asetuksen 9 artiklassa tarkoitettu tavoin yhteenliittyneiden maatilojen investointi.

Valtioneuvosto päättää tarkemmin avustuksen enimmäismäärästä, lainan korosta, korkotuesta ja -etuudesta sekä korkotuen ja -etuuden avustukseksi muuntamisesta sekä 5 artiklan 2—6 kohdissa samoin kuin 9 artiklan 6 kohdassa tarkoitetuista seikoista.

5 §

Nuorten viljelijöiden käynnistystuki

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 10 artiklassa tarkoitettuna käynnistystukena voidaan nuorelle viljelijälle myöntää avustusta. Lisäksi voidaan myöntää korkotukea tai valtionlainaa ensimmäisen maatalon tai, harjoitettaessa maataloutta vuokratilalla, maatalousri-taimiston hankintaan enintään 80 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta. Laina ei

kuitenkaan saa ylittää valtioneuvoston vahvistamaa enimmäismäärää.

Mitä 4 §:n 3 momentissa säädetään, koskee myös nuorten viljelijöiden käynnistystukea.

6 §

Nuorten viljelijöiden investointituki

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 11 artiklan mukaisena lisätukena investointeihin voidaan 5 §:ssä tarkoitettulle nuorelle viljelijälle myöntää avustusta, korkotukea tai valtionlainaa. Avustuksen määrä on enintään 25 prosenttia 4 §:n 3 momentissa säädetyn tuen enimmäismäärästä siten, kuin valtioneuvosto tarkemmin päättää.

7 §

Yhteisinvestointituki

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 20 artiklassa tarkoitettua avustusta voidaan myöntää sanotun asetuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla alueilla maatilatalouden harjoittajien yhteisinvestointeihin. Ensisijaisesti tuki on myönnettävä sellaisiin yhteisinvestointeihin, joiden pääasiallisena tarkoituksena on alentaa rehuntuotannon, varastoinnin ja jakelun kustannuksia, sekä maatilojen kuivatus- ja vesihuoltohankkeisiin. Avustuksesta maksetaan jokaiselle hankkeeseen osallistuvalla viljelijällä hänen osuuttaan investoinnista vastaava osa.

Mitä 4 §:n 3 momentissa säädetään, koskee myös yhteisinvestointitukea.

8 §

Korkotuki ja valtionlainat

Mitä maaseutuelinkeinolain 4 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdassa, 26 §:n 1 ja 4—6 momentissa, 27 §:ssä, 28 §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 29 §:n 4 momentissa sekä 30 ja 31 §:ssä korkotuki- ja valtionlainasta säädetään, koskee myös tämän lain nojalla myönnettyä korkotukea ja valtionlainaa.

Laina-ajoista, lainan lyhennysten ja koron kannosta, maksujen suorittamisen alkamisajan kohdasta, lykkäyksen myöntämisestä tilapäisen maksuvaikeuden vuoksi, pääomamäärältään vähäisen saamisen suorittamisesta yhdellä kertaa tai muutoin säännönmukaista lyhyemmässä ajassa sekä muista lainaehdoista antaa tarkemmat määräykset valtioneuvosto.

Milloin maaseutuelinkeinolain mukaisen lai-

nan saaminen oikeuttaa lainansaajan muuhun tukeen, etuuteen, vapautukseen valtiolle tai kunnalle tulevasta verosta tai muusta julkisesta maksusta tai on esteenä muun tuen myöntämiselle taikka tuo muun vastaavan oikeusvaikutuksen, vaikuttaa 4 ja 5 §:n nojalla myönnettävä valtionlaina tai korkotuki samalla tavoin.

3 luku

Maatilatalouden toimintaedellytysten parantaminen

9 §

Kirjanpitoavustus

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 13 artiklassa tarkoitettua avustusta voidaan myöntää kirjanpidon aloittamiseen. Tukea saanut viljelijä voidaan velvoittaa vähintään 10 vuoden ajan luovuttamaan tilaansa liittyvä kirjanpitoaineisto maatalouden taloudelliselle tutkimuslaitokselle maatalouden kannattavuustutkimuksessa käytettäväksi valtioneuvoston tarkemmin määräämin edellytyksin ja tavoin.

10 §

Yhteenliittymän käynnistysavustus

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 14 artiklassa tarkoitettua avustusta voidaan myöntää sellaisten viljelijöiden tilojen yhteenliittymää varten, jotka ovat perustaneet ainakin avoimen yhtiön tai rekisteröimättömän yhdistyksen edistääkseen mainitun 14 artiklan ensimmäisen kohdan menetelmin osakastilojen tuotantokustannusten alenemista, vaihtoehtoisia tuotantotapoja tai ympäristönsuojelua. Valtioneuvosto määrää tarkemmin avustettavaksi hyväksyttävistä kustannuksista ja käynnistystuen kestosta.

11 §

Neuvontajärjestöjen tukeminen

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 16 artiklassa tarkoitettua avustusta voidaan myöntää yhdistykselle, yhtiölle tai osuuskunnalle, jonka tarkoituksena on aloittaa maatalouden neuvontapalvelujen tarjoaminen tai lisätä sitä. Avustuksen määrä on vuosittain aleneva. Se lasketaan sellaisten täysipäiväisesti palkattujen neuvojen määrän perusteella, joiden pääasiallisena tehtävänä on tämän lain

mukaisia tavoitteita edistäen tarjota talousneuvontaa ja avustaa liiketaloudellisten laskelmien laatimisessa, valtioneuvoston tarkemmin määräämin tavoin. Tuen saajan on oltava maa- ja metsätalousministeriön määräämin tavoin hyväksytty.

Kyseisessä artiklassa tarkoitettua tukea voidaan myöntää myös maatilatalouden harjoittajalle kyseisessä artiklassa tarkoitettujen palvelujen ostamiseen siten, kuin valtioneuvosto tarkemmin määrää.

4 luku

Tuotantoon ja metsitykseen liittyvät tuet

12 §

Epäsuotuisien maatalousalueiden määrittäminen

Valtioneuvosto antaa tarkemmat määräykset toimenpiteistä, joita neuvoston direktiivin (ETY) N:o 268/75 täytäntöönpano Suomessa edellyttää.

13 §

Tuki pysyvän luonnonhaitan korvaamiseksi

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla alueilla Suomessa voidaan maatilatalouden harjoittajalle myöntää mainitun asetuksen 17 artiklassa tarkoitettua vuotuista korvaavaa tukea 18 artiklassa tarkoitetuille maatilatalouden harjoittajille. Tukea maksetaan kotieläinyksiköiden tai viljelyksessä olevien peltohehtaarien tai molempien perusteella siten kuin kyseisen asetuksen 19 artiklassa säädetään.

Edellä 1 momentissa mainitulla alueella voidaan kuitenkin tukea maksaa yhteensä enintään yksikkömäärästä, joka vastaa 1 930 350 hehtaaria viljelyksessä olevaa peltoa. Mikäli 1 momentissa tarkoitettulla alueella metsitetään viljelyksessä olevaa peltoa 15 §:ssä tarkoitettun tuen avulla, vähennetään edellä mainittua peltoalaa metsitettyjen peltohehtaareiden alalla.

Tuen enimmäismäärästä sekä yleisistä ehdoista päättää valtioneuvosto, ympäristöasioiden osalta kuitenkin kuultuaan ensin ympäristöministeriötä. Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet tukijärjestelmän toimeenpanosta.

14 §

Maatalouden ympäristötuki

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2078/92

toimeenpanosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee asetuksen tarkoittamat maatalouden ympäristöohjelmat ja niiden toimeenpanon yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa.

Maatalouden ympäristötukien yleisistä ehdoista ja enimmäistukimääristä päättää valtioneuvosto. Tarkemmat määräykset ja ohjeet maatalouden ympäristötukijärjestelmän toimeenpanosta antaa maa- ja metsätalousministeriö kuultuaan ympäristöministeriötä.

15 §

Metsityksen ja metsänparannuksen tuki

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2080/92 tarkoitettun ohjelman laatii maa- ja metsätalousministeriö.

Metsänparannustöiden tukemisesta säädetään metsänparannuslaissa. Pellon metsittämistä koskevan tuen enimmäismäärästä sekä yleisistä ehdoista päättää valtioneuvosto. Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet tukijärjestelmän toimeenpanosta kuultuaan ympäristöministeriötä.

16 §

Maataloudesta luopumisen tuki

Maatalousyrittäjälle ja hänen puolisolleen voidaan myöntää neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2079/92 tarkoitettua tukea siten kuin maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa laissa (/) säädetään. Kyseisen lain nojalla voidaan myöntää myös varhaiseläkkeitä, joiden rahoittamiseen Euroopan yhteisö ei osallistu.

5 luku

Ammattitaidon edistäminen

17 §

Tuen saaja

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 28 artiklassa tarkoitettua avustusta voidaan myöntää ensisijaisesti sitä tuotantosuuntaa tai yritystoimintaa koskeviin kursseihin, lisäkoulutukseen tai harjoitteluun, jolla maatilatalouden harjoittaja toimii tai ryhtyy toimimaan tai tässä laissa tarkoitettu nuori viljelijä ryhtyy toimi-

maan. Avustus voidaan myöntää kurssin osanottajalle tai koulutukseen taikka harjoitteluun osal-

listuvalle. Avustus voidaan myöntää myös opilaitokselle tai harjoittelun järjestäjälle.

Avustusta ei myönnetä maatilatalouden peruskoulutukseen eikä yleissivistävään koulutukseen. Tässä laissa tarkoitettua tukea ei myönnetä opiskelijalle, joka saa tukea opintoihinsa muualta.

18 §

Tuen tavoitteet

Tuen tavoitteena on parantaa maaseutuelinkeinojen harjoittajien mahdollisuuksia menestykselliseen yritystoimintaan. Avustus on ensisijaisesti tarkoitettu maaseutuyrittäjien talous- ja yrittäjätietoutta lisäävään koulutukseen. Avustusta voidaan myöntää myös maatilayritystoiminnan monipuolistamiseksi tai ylituotannosta kärsivällä tuotannonalalla tuotantosuunnan muutosta varten tarpeelliseen koulutukseen tai harjoitteluun. Avustusvarat on tällöin ohjattava tukemaan sellaisia maatilatalouden harjoittajia, joiden tarkoituksena on tehdä tuotannon monipuolistamiseksi tai tuotantosuunnan muuttamiseksi tarpeellinen investointi.

6 luku

Maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuki

19 §

Tuen saaja

Neuvoston asetusten (ETY) N:o 866/90 ja 867/90 mukaista tukea voidaan myöntää sellaiselle luonnolliselle henkilölle, yhdistykselle, yhtiölle, osuuskunnalle tai näille yhteisesti, jonka pääasiallisena elinkeinona, tarkoituksena tai toimialana on maa- ja metsätaloustuotteiden jalostus ja markkinointi joko yksinomaan tai alkutuotannon ohella.

Tukea voidaan myöntää 1 momentissa säädetyn lisäksi muullekin yhteisölle, joka vastaa 1 momentissa tarkoitettujen asetusten mukaan tukikelpoisen investoinnin toteuttamisesta ja rahoittamisesta ja joka on itsenäinen oikeushenkilö.

Tuen saajana voi olla ainoastaan tutkimushankkeisiin liittyvissä investoinneissa valtion, kunnan, kuntaliittojen taikka näiden pääosin omistama yritys tai muu yhteisö.

Muu kuin julkisyhteisö tulee kysymykseen tuen saajana ainoastaan edellytyksellä, että se

antaa tuen myöntäjälle riittävät vakuudet tai pitää voimassa hankkeen toteuttamisen ajan vahinkovakuutusta sen varalle, että hanke jää kesken ja siitä aiheutuu vahinkoa joko tuen myöntäjälle tai muulle hankkeen rahoittajalle.

20 §

Tuen määrä ja muodot

Edellä 19 §:ssä tarkoitettu tuki voi olla avustusta, korkotukea tai valtionlainaa. Tuki voidaan myöntää myös edelleen välitettävänä avustuksena valtioneuvoston päätöksessä tarkemmin määrättävin tavoin.

Mitä 4 §:n 3 momentissa säädetään, koskee myös 1 momentissa tarkoitettua tukea, kuitenkin niin, että tuen enimmäismäärästä valtioneuvosto antaa tarkempia määräyksiä vain tarvittaessa.

21 §

Tuen ohjaaminen

Sen lisäksi, mitä 19 §:ssä tarkoitetuissa neuvoston asetuksissa tuen myöntämisen edellytyksistä ja tarkoituksesta säädetään, mainittuja neuvoston asetuksia Suomessa toteutettaessa ja hankkeita ohjelmaan esitettäessä on etenkin siirtymäkautena erityisesti kiinnitettävä huomiota yritysten kannattavan toiminnan edellytyksiin sekä siihen, miten hankkeen toteuttaminen alueellisesti vaikuttaa alkutuotannossa toimivien maatalousyrittäjien toimeentulomahdollisuuksiin, samoin kuin ympäristövaikutuksiin.

22 §

Sitoutuminen suunnitelmaan

Neuvoston asetusten (ETY) N:o 866/90 ja 867/90 mukaista suunnitelmaa laadittaessa on asian luonteeseen sopivalla tavalla tuotantosektoreittain selvitettävä sektorilla toimivien yrittäjien ja yritysten investointisuunnitelmat sekä arvioitava niiden toteuttamiskelpoisuus.

23 §

Suunnitelman mukainen tukeminen

Maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin edistämiseksi ei myönnetä tämän lain nojalla eikä muutenkaan tukea, ellei toimenpidettä ole otettu huomioon kysymyk-

sessä olevassa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 866/90 tarkoitettussa suunnitelmassa eikä sanotun neuvoston asetuksen 16 artiklasta muuta johdu.

7 luku

Tuottajaryhmien tukeminen

24 §

Tuki puutarhatuottajajärjestöille

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1035/72 13, 13 a, 13 b, 14 sekä 14 a—14 g artiklassa tarkoitettua käynnistysavustusta myönnetään tunnustetuille tuottajajärjestöille, joiden tarkoituksena on parantaa Suomessa tuotettujen hedelmien, marjojen ja vihannesten pääsyä markkinoille.

Tuki myönnetään 1 momentissa tarkoitettun asetuksen 14 artiklassa säädetyllä tavalla. Valtioneuvosto voi rajoittaa joidenkin kustannusten hyväksymistä tukikelpoisiksi perustamis- ja hallintokustannuksiksi. Valtioneuvosto myös päättää tuottajajärjestön tunnustamisen edellytyksistä.

25 §

Tuki muiden tuottajajärjestöjen perustamiseen

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1360/78 tarkoitettua käynnistysavustusta myönnetään sellaisille tunnustetuille tuottajajärjestöille, joiden tarkoituksena on parantaa Suomessa tuotettujen maataloustuotteiden pääsyä markkinoille samoin kuin maataloilla jalostettujen tuotteiden tai palvelujen markkinointia. Tukea ei myönnetä sektorille, jota ei ole erikseen hyväksytty kysymyksessä olevaan tukeen oikeutetuksi. Valtioneuvosto päättää niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdyttävä, jotta sektori hyväksyttäisiin tukikelpoiseksi.

Tuki myönnetään 1 momentissa tarkoitettun asetuksen 10 artiklassa säädetyllä tavalla. Valtioneuvosto voi rajoittaa joidenkin kustannusten hyväksymistä tukikelpoisiksi perustamis- ja hallintokustannuksiksi. Valtioneuvosto myös päättää tuottajajärjestön tunnustamisen edellytyksistä.

8 luku

Ohjelmaperusteinen tuki

26 §

Tuen tavoitteet

Edellä tässä laissa säädetyt tuen lisäksi

voidaan myöntää tukea alueilla, jotka on hyväksytty neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 1 artiklassa säädetyt 5 b tavoitteen kohteeksi, sekä alueilla, jotka on hyväksytty Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehtyyn sopimukseen liittyvän pöytäkirjan N:o 6 1 ja 4 artiklassa tarkoitettun tavoitteen 6 kohteeksi.

Myönnettäessä tukea 1 momentissa tarkoitettuja alueita varten tämän lain nojalla on edellä mainitussa neuvoston asetuksessa ja sen nojalla annetuissa neuvoston asetuksissa säädetyt lisäksi Suomessa erityisesti kiinnitettävä huomiota alueiden tasapainoiseen kehittämiseen, maaseutuyrittäjien toimeentulomahdollisuuksien parantamiseen, palvelujen oikeudenmukaiseen saatavuuteen sekä elinkeinon tukemisen avulla saavutettavaan alueelliseen hyvinvointiin. Tukea suunnattaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota alueiden omiin luontaisiin voimavaroihin sekä ympäristönsuojeluun ja maisemanhoitoon. Tuen on mahdollisimman tehokkaasti vahvistettava myös niitä päämääriä, joita tässä laissa tarkoitettuja tukia koskeissa sektorisuunnitelmissa ja -ohjelmissa kyseisille tuille on asetettu.

Valtioneuvosto päättää tarkemmin niistä seikoista, jotka neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2052/88 säädetyt lisäksi on otettava huomioon 1 momentin mukaisen tuen myöntämisessä.

27 §

Tuen saajat

Tukea voidaan myöntää tämän lain mukaan tukikelpoiselle yrittäjälle, yritykselle tai järjestölle tai niille yhteisesti taikka valtioneuvoston tarkemmin määrittämin perustein muulle yhteisölle. Milloin hankkeen toimeenpano on tarkoituksenmukaisinta antaa kunnan tai kuntayhtymän taikka kunnallisen viranomaisen tehtäväksi, toimivat ne samalla vastuulla kuin valtio välittäessään tuen lopullisille tuen saajille.

Milloin kysymys on metsänparannuksesta, uusjaoista, kuivatuksista ja vesihuoltohankkeista sekä ympäristön hoitoa edistävästä hankkeista, osakkaina voi olla myös muita luonnollisia henkilöitä kuin yrittäjiä.

Mitä edellä 19 §:n 4 momentissa säädetään, koskee myös tässä pykälässä tarkoitettua tukea.

28 §

Tuet ja niiden kohteet

Tuki myönnetään avustuksena tai valtioneuvoston määräämin edellytyksin 8 §:ssä tarkoitettuna korkotukena tai valtionlainana. Tuki voidaan myöntää myös jättämällä valtion ensin maksaman hankkeen kustannukset osaksi tai kokonaan perimättä hankkeen muilta osakkailta tai hyödynsaajilta.

Tuki on ensisijaisesti myönnettävä hankkeisiin, joiden avulla hyöty ohjautuu mahdollisimman monelle maaseutuyrittäjälle tai joiden vaikutus alueen hyvinvoinnin lisääntymiseen on merkittävä. Tällöin on kiinnitettävä huomiota myös hankkeiden ympäristövaikutuksiin.

Tässä laissa tarkoitettua tukea voidaan osoittaa myös sellaisiin valtion, kunnan tai kuntayhtymän hankkeisiin, joissa hankkeen kohde jää asianomaisen julkisyhteisön omistukseen eikä kustannusten periminen muilta hyödynsaajilta hankkeen luonteen, kustannusten suuruuden tai hyödyn ja kustannusten vaikean kohdentamisen vuoksi ole tarkoituksenmukaista. Tuki voi kattaa kustannukset kokonaankin.

Uusjakoja sekä kuivatus- tai vesihuoltohankkeita tuetaan siten kuin uusjakojen tukemisesta annetussa laissa sekä valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annetussa laissa kustannusten perimättä jättämisestä säädetään. Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosaston osarahoittaman tuen myöntämisen edellytyksenä mainittuihin hankkeisiin kuitenkin on, että hanke täyttää myös tässä laissa säädetty edellytykset.

Milloin kysymys on metsään liittyvistä toimenpiteistä, on otettava huomioon, mitä neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1610/89 säädetään.

Edellä 1—5 momentissa sekä 26 ja 27 §:ssä säädettyä on sovellettava myös muihin 1 §:n 3 momentissa tarkoitettun rahaston ohjausosastosta rahoitettaviin ohjelmaperusteisiin tukiin.

29 §

Suunnitelmaan sisällytettävät toimenpiteet

Maaseutuelinkeinoviranomaiset ja metsälautakunnat voivat niiden valtion talousarvion hallinnonalalleen osoitettujen määrärahojen sekä maatilatalouden kehittämisrahaston varojen osalta, joita ei ole erikseen osoitettu alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/93) 6 §:n 1

momentissa tarkoitetuiksi aluekehitysrahoiksi, osallistua mainitun lain 5 §:ssä tarkoitettuihin ohjelmiin tai vastaaviin muihin ohjelmiin tai suunnitelmiin. Edellytyksenä osallistumiselle tältä osin on, että suunnitelmassa, jonka toteuttamisesta on kysymys, on otettu huomioon myös tämän lain erityisesti maatilatalouden rakenteelle ja maataloustuotteiden markkinoinnin edistämiseksi asetetut tavoitteet. Edellä sanottu koskee myös kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaa siltä osin, kuin on kysymys maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksesta ja markkinoinnista.

9 luku

Erityiset säännökset

30 §

Tuettavien tilojen peltoala

Milloin tuen perusteena on peltoala tai tukikelpoisuuteen vaikuttaa se, onko viljelijällä viljelyksessään peltoa, huomioon otetaan ainoastaan sellainen pelto, jota on viljelty vuonna 1991, joka on ollut kesantona tai joka on valtion kanssa tehdyn tuotannon rajoittamista koskevan määräaikaisen sopimuksen tai sitoumuksen perusteella viljelemättä.

Maa- ja metsätalousministeriö voi erityisistä syistä hyväksyä myös muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua peltoa tuen piiriin.

Milloin kysymys on investointituen myöntämisestä, voidaan valtioneuvoston päätöksellä rajoittaa tuen piiriin hyväksyttävää peltoalaa.

31 §

Tuen rahoitus

Euroopan yhteisön rahoituksella tarkoitetaan tässä laissa niitä varoja, joita yhteisö Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosastosta sekä 14—16 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin tukiosastosta 2 §:ssä mainittuihin tarkoituksiin jäsenvaltion myöntämän tuen lisäksi myöntää. Edellä mainitusta rahastosta myönnettävät varat tämän lain tarkoituksiin on tuloutettava valtion talousarvioon tai maatilatalouden kehittämisrahastoon riippumatta siitä, myönnetäänkö varat valtiolle vai valtion edelleen välitettäväksi.

Varat tuloutetaan pääsääntöisesti valtion talousarvion kautta valtiovarastoon. Maatilatalouden kehittämisrahastoon varat tuloutetaan,

kun kysymys on ohjausosastosta valtionlainojen korkoetuuteen tai muihin kuin 13 §:n mukaisiin tarkoituksiin tai kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla myönnettäviin avustuksiin saatavasta rahoituksesta. Valtiokonttori tulouttaa tukiosastosta saatavat varat sekä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus ohjausosastosta saatavat varat välittömästi varat valtiokonttorilta saatuaan.

Tässä laissa tarkoitettu tuki myönnetään kyseiseen tarkoitukseen valtion talousarviossa osoitetusta määrärahasta. Lain 4—7, 9—11 sekä 17 §:ssä tarkoitettu muu tuki kuin korkotuki ja 19 §:ssä tarkoitettu maataloushallinnon myöntämä tuki samoin kuin 24 ja 25 §:ssä tarkoitettu tuki myönnetään kuitenkin maatalouden kehittämisrahaston varoista.

Maa- ja metsätalousministeriön asiana on huolehtia Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston maksuosuuden hakemisesta. Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset tuen maksamisesta, Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston maksuosuuden hakemiseen tarvittavista selvityksistä sekä viranomaisista, jotka vahvistavat selvitysten tiedot.

Tuki pyritään maksamaan lopulliselle tuen saajalle Euroopan yhteisöltä saatavan osuuden osalta sen mukaisesti ja sillä perusteella, kuin yhteisön rahoitusosuuden maksu tapahtuu käytettäessä hyväksi mahdollisuutta saada yhteisöltä ennakorahoitusta. Tukea voidaan maksaa vasta sen jälkeen, kun yhteisö on hyväksynyt tukijärjestelmän tai ohjelman ja asianomainen viranomainen on tehnyt päätöksen tuen myöntämisestä. Valtion osuus tuesta maksetaan samassa järjestyksessä.

Tuki myönnetään myös yhteisön rahoitusosuuden osalta lopulliselle tuen saajalle markkina. Kurssina käytetään, milloin jäsenvaltio voi siitä itse päättää, sen ajankohdan kurssia, jolloin yhteisöltä kyseiseen tarkoitukseen saatu ensimmäinen ennako saadaan.

32 §

Viranomaiset

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat maa- ja metsätalousministeriö, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, maaseutuelinkeinopiirit ja kuntien maaseutuelinkeinoveranomaiset. Maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukea koskevalta osalta tämän lain täytäntöönpanosta huolehtii

myös kauppa- ja teollisuusministeriö. Maatalouden ympäristötuen täytäntöönpanosta huolehtii maa- ja metsätalousministeriö yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Asetuksella säädetään tarkemmin toimivaltaisista viranomaisista.

Valtioneuvosto voi päättää, kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaan kuuluvien asioiden osalta kyseisen ministeriön esityksestä, että tämän lain mukaisissa tehtävissä käytetään apuna lääninhallituksia, vesi- ja ympäristöpiirejä, työvoimapiirien toimistoja, kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistoja, metsälautakuntia sekä muitakin kunnan viranomaisia kuin maatalousviranomaisia samoin kuin KERA Oy:tä ja alan neuvontajärjestöjä. Maa- ja metsätalousministeriö päättää, milloin vastaavissa tehtävissä voidaan käyttää apuna kasvintuotannon tarkastuskeskusta, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitosta ja muita maa- ja metsätalousministeriön alaisia laitoksia. Henkilö, joka suorittaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä, toimii virkavastuulla.

Tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta kunnalle aiheutuvista kustannuksista ei makseta valtion varoista muuta kuin kuntien valtionosuuslaissa (688/92) säädettyä korvausta. Tehtävien lisäys otetaan kuitenkin huomioon valtionosuuden suuruutta määrättäessä. Milloin kysymys on yksittäistapauksia koskevista tuen valvontaan ja takaisinperimiseen liittyvistä tehtävistä, valtion viranomaiset ovat velvolliset avustamaan maa- ja metsätalousministeriötä sekä 19 §:ssä tarkoitettua tuen osalta myös kauppa- ja teollisuusministeriötä ja sen alaisia viranomaisia sekä ympäristöasioiden osalta myös ympäristöministeriötä ja sen alaisia viranomaisia korvauksetta. Metsälautakunnille ja neuvontajärjestöille suoritettavista maksuista määrää maa- ja metsätalousministeriö.

33 §

Pysyvän luonnonhaitan korvaamista koskevan tuen valvonta

Edellä 13 §:ssä tarkoitettua tuen valvonnessa on ensisijaisesti noudatettava, mitä tiettyjä yhteisön tukijärjestelmiä koskevasta yhdenmetystä hallinto- ja valvontajärjestelmästä annetuissa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3508/92 ja sen nojalla annetuissa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3887/92 säädetään.

Asetuksella säädetään 1 momentissa maini-

tuissa neuvoston asetuksissa tarkoitetuista viranomaisista ja valvontamenettelystä.

34 §

Kaikkia tukia koskeva valvonta

Edellä 33 §:ssä säädetyn lisäksi maa- ja metsätalousministeriöllä ja maaseutuelinkeinopiireillä sekä metsitykseen tai metsänparannukseen liittyvän tuen osalta metsälautakunnilla samoin kuin 14 §:ssä tarkoitetun tuen osalta asetuksella säädetävissä tapauksissa myös vesija ympäristöpiireillä on oikeus suorittua valtuuttamallaan henkilöillä ilman ennakolta ilmoittamista kysymyksessä olevan tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyviä tarkastuksia. Tuen saaja on velvollinen korvauksetta esittämään heille kaikki tarvittavat tiliasiakirjat ja muun aineiston sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa. Edellä mainituilla henkilöillä on oikeus tarkastaa myös tuen saajan kotieläinrakennukset, viljelmät, tuotanto- ja jalostuslaitokset, varastot, myynti- ja markkinointitilat sekä muut tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksenä olevat olosuhteet. Valvonta voi koskea sekä varsinaista tuen saajaa että tuen välittäjää.

Poliisin on annettava tarpeellista virka-apua korvauksetta 1 momentissa sekä 33 ja 35—37 §:ssä tarkoitetussa valvonnassa.

35 §

Rakentamiseen liittyvän tuen valvonta

Sen lisäksi, mitä 34 §:ssä säädetään, rakentamiseen myönnettyjen avustusten, korkotuen sekä valtionlainojen käytön valvomiseksi ja maksamisen edellytysten toteamiseksi on rakennuspaikalla pidettävä rakennuslupapäätöksessä määrätyt tarkastukset sekä muutoin tarpeelliseksi katsottuja tarkastuksia. Tarkastukset suorittaa rakennuttajan kustannuksella kunnan rakennustarkastaja tai rakennuslupapäätöksessä määrätty henkilö. Jollei rakennuslupaa tarvita, voi tarkastuksen suorittaa myös muu pätevä henkilö, jonka maaseutuelinkeinopiiri hyväksyy.

Rakennustarkastaja on velvollinen myös muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kunnan alueella avustamaan tämän lain täytäntöönpanossa suorittamalla etuuden hakijan kustannuksella rakennusten arviointia, tarkastuksia ja muita toimialaansa kuuluvia tehtäviä.

36 §

Luottolaitosten valvonta

Tämän lain mukaisia lainoja myöntävien luottolaitosten on valvottava, että lainat nostetaan lainasta annetun maaseutuelinkeinoviranomaisen lausunnon mukaisesti. Lainan myöntänyt luottolaitos on velvollinen antamaan maa- ja metsätalousministeriölle yksilöidystä pyynnöstä sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen sen selvittämiseksi, onko lainan hakija ollut tuen tarpeessa. Se on myös velvollinen antamaan maa- ja metsätalousministeriölle tai sen valtuuttamalle henkilölle ne tiedot ja tarkastettavaksi ne asiakirjat, jotka tarvitaan sen toteamiseksi, onko lainahtoja sekä asianomaisia Euroopan yhteisön säädöksiä, tätä lakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä ja määräyksiä muutoin noudatettu.

37 §

Jalostuksen ja markkinoinnin tukeen liittyvä valvonta

Mitä 33—36 §:ssä säädetään maa- ja metsätalousministeriöstä ja maaseutuelinkeinopiireistä, koskee vastaavasti kauppa- ja teollisuusministeriötä sekä kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistoja 19 §:ssä tarkoitettua tuen valvonnassa siltä osin, kuin tuki on kyseisen hallinnonalan myöntämä.

38 §

Valtiontuen kertymän valvonta

Muulle yritykselle kuin varsinaista maataloutta harjoittavalle maatilalle myönnettävän valtiontuen kertymän valvonnasta antaa valtioneuvosto tarkemmat määräykset.

39 §

Euroopan yhteisöjen tarkastajien oikeudet

Mitä 33—37 §:ssä säädetään valvontaa suorittavien henkilöiden tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta, koskee myös Euroopan yhteisöjen toimielimiä ja niiden määräämiä tarkastajia.

40 §

Pysyvän luonnonhaitan korvaamista koskevan tuen lakkauttaminen ja takaisinperiminen

Edellä 12 §:ssä tarkoitetun tuen osalta ensisijaisesti noudatetaan, mitä 33 §:n 1 momentis-

sa tarkoitetuissa neuvoston asetuksissa säädetään väärin perustein myönnetystä hehtaari- ja kotieläinperusteisesta tuesta. Vaikka tukea ei niiden perusteella perittäisikään takaisin, voidaan kyseinen tuki kuitenkin lakkauttaa tai periä jo maksettu tuki takaisin noudattaen, mitä maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 7 §:ssä säädetään.

41 §

Muun pelto-, metsä- tai kotieläinperusteisen tuen lakkauttaminen ja takaisinperiminen

Siltä osin, kuin kysymys on 14 §:ssä tarkoitetusta tuesta, noudatetaan, mitä maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 7 §:ssä säädetään. Samoin menetellään 15 ja 16 §:ssä tarkoitettujen tuen osalta siinä tapauksessa, että asianomaista tukea koskevassa laissa ei ole jostakin 7 §:ssä tarkoitetuista seikoista säädetty.

42 §

Muun tuen lakkauttaminen ja takaisinperiminen

Tuki lakkautetaan, jo maksettu tuki peritään takaisin valtiolle tai valtionlaina irtisanotaan, jos tuki on käytetty muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty tai tuen saaja on antanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen olennaisesti vaikuttaneita virheellisiä tietoja tai menettelyt muutoin vilpillisesti, siltä osin kuin sanottu menettely on vaikuttanut tuen myöntämiseen ja sen määrään.

Tuki voidaan myös osaksi tai kokonaan lakkauttaa tai periä takaisin tai valtionlaina irtisanoa valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein, jos

1) tuki on myönnetty muuten väärin perustein;

2) tuen myöntämisen perusteena ollut toiminta on muuttunut, loppunut tai supistunut;

3) tuen kohteena ollutta omaisuutta on luovutettu;

4) tukipäätöksessä taikka tuen perusteena olleessa asiakirjassa asetettuja ehtoja ei ole noudatettu; tai

5) tuen lakkauttamiseen, takaisinperimiseen tai lainan irtisanomiseen on muu näihin verrattava painava syy.

Tuen saajan on välittömästi ilmoitettava tuen myöntäjälle sellaisesta olosuhteiden muu-

toksesta, joka saattaa aiheuttaa 2 momentissa tarkoitettun seuraamuksen.

Jos tuki on myönnetty yhteisesti useammalle, vastaavat kaikki tuen saajat yhteisvastuullisesti tuen palauttamisesta valtiolle. Tuen saajien kesken vastuu jakautuu siinä suhteessa kuin tuen saaja on osallistunut tuen palautusvelvollisuuden perusteena olleeseen toimintaan.

Valtionlainan irtisanomista lukuunottamatta tukea ei saa määrätä takaisin perittäväksi enää sen jälkeen, kun tuen myöntämisestä on kulu-
nut 10 vuotta.

43 §

Takaisinperimisen ja irtisanomisen seuraamukset

Jos valtionlaina irtisanotaan 42 §:n 1 tai 2 momentin nojalla, voidaan lainansaajalta lisäksi periä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua korkoetuutta vastaava määrä takaisin siten, kuin valtioneuvosto tarkemmin määrää.

Jos tuen saaja on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta menettelyt 42 §:n 1 momentin mukaisesti muiden kuin 13—16 §:ssä tarkoitettujen tuen osalta, voidaan takaisin perittävää määrää korottaa enintään 20 prosentilla taikka, mikäli kysymys on erittäin törkeästä menettelystä, enintään 100 prosentilla.

Valtioneuvoston päätöksessä määrätään tarkemmin, milloin takaisin maksettavaksi määrätystä tuesta ja perittävästä korkoetuudesta voidaan määrätä suoritettavaksi korkoa sekä irtisanotusta valtionlainasta lisäkorkoa.

Valtiolle 42 §:n nojalla takaisin perittävät tuet tai maksettavaksi määrättävät muut suoritukset saadaan periä ulosottoimin siinä järjestyksessä, kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa (367/61) säädetään, mahdollisen muutoksen haun estämättä. Valitusviranomaisen voi kuitenkin määrätä ulosoton keskeytettäväksi siksi, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

44 §

Irtisanomis- ja viivästyskorot

Maksettavaksi määrättyjen avustusten, myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanomiskorosta sekä viivästyneille maksuerille suoritettavasta korosta antaa valtioneuvosto tarkemat määräykset.

45 §

Rikosoikeudelliset seuraamukset

Rangaistus tässä laissa tarkoitettuun tukeen

kohdistuvasta avustuspetoksesta ja rahoitustuen väärinkäytöstä säädetään rikoslain 29 luvun 5—9 §:ssä.

46 §

Ennakkotieto

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan myöntämien tukien osalta tuen saajalle voidaan antaa sitova ennakkotieto siitä, aiheuttaako toimenpide joko tuen lakkauttamisen tai korkoetus mukaan lukien tuen takaisinperimisen taikka valtionlainan irtisanomisen.

Jos tuen saaja ennakkotiedon saatuaan toimii ennakkotiedon mukaisesti, ei tuen saajalle aiheudu menetyksiä, vaikka Euroopan yhteisöjen komission suorittamassa valvonnassa todettaisiinkin ennakkotiedon olleen virheellinen. Valtion Euroopan yhteisöltä saaman tukiosuuden palautus jää tällöin valtion vahingoksi.

47 §

Tietojensaanti ja luovutus

Riippumatta siitä, mitä henkilörekisterilaissa tai muualla laissa henkilötietojen luovuttamisesta säädetään, on tätä lakia täytäntöönpanevilla viranomaisilla oikeus saada käyttöönsä ne yksittäistä henkilöä koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen käsiteltäessä häntä koskevaa tukiasiaa.

Samoin muun lainsäädännön estämättä maa- ja metsätalousministeriöllä, kauppa- ja teollisuusministeriöllä sekä ympäristöministeriöllä on oikeus luovuttaa Euroopan yhteisöjen asianomaisille toimielimille sellainen 32 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten tätä lakia soveltaessaan saama, muuten salassa pidettävä tieto, joka on tarpeen valvottaessa, että Euroopan yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu myönnettäessä tukea, jonka rahoittamiseen yhteisö on osallistunut.

48 §

Viittaussäännös

Tätä lakia täytäntöönpannassa noudatetaan soveltuvien osin, mitä maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain (1336/92) 2 §:n 2 momentissa, 4 §:ssä, 6 §:n 1 momentissa, 8 §:n 5 momentissa sekä 11 ja 12 §:ssä säädetään. Lisäksi tämän lain 12—14 §:ssä tarkoitettuun tukeen sovelletaan myös edellä mainitun lain 3 ja

5 §:ää sekä 6 §:n 2 ja 3 momenttia. Sanotun lain 9 §:ää sovelletaan niin ikään tätä lakia täytäntöönpannassa, kuitenkin edellä 47 §:n 2 momentissa säädetyin poikkeuksin.

49 §

Valitusoikeus

Ratkaisuihin, joita tehdään 12—14 §:ssä säädetystä tuesta, sovelletaan, mitä maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain (1336/92) 10 §:ssä säädetään.

Oikeuteen hakea muutosta ratkaisuihin, jotka koskevat 15, 16 ja 26 §:ssä tarkoitettuja tukia, sovelletaan, mitä asiasta metsänparannustöiden osalta metsänparannuslaissa, luopumistuen osalta maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa laissa (/), uusjakojen osalta uusjakojen tukemisesta annetussa laissa ja kuivatustöiden tukemisen osalta valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annetussa laissa tai niitä vastavassa uudessa laissa säädetään. Muuten tämän lain nojalla annettuihin ratkaisuihin haetaan muutosta siten, kuin maaseutuelinkeinolain mukaisiin päätöksiin haetaan muutosta. Muutosta ei kuitenkaan saa hakea sellaiseen tuen myöntämistä koskevaan ratkaisuun, jossa tuen määrän ja ehdot ratkaisee Euroopan yhteisöjen toimielin yksittäistä tuensaajaa sitovasti hankkeen tai ohjelman hyväksymisen yhteydessä. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan päätökseen, joka koskee 19 §:ssä tarkoitettua tukea, saa hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta yritysten tukemisesta annetussa laissa säädetään.

50 §

Muun tuen käyttöönottoaminen

Valtioneuvosto voi valtion talousarvion rajoissa tämän lain nojalla päättää sellaisen tukijärjestelmän käyttöönottoamisesta, jonka toteuttaminen on jäsenvaltion päätettävissä, edellyttäen että tuki perustuu asetukseen (ETY) N:o 2052/88 ja että Euroopan yhteisö myöntää siihen osarahoitusta Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosastosta.

51 §

Vastuu Euroopan yhteisöjen säädösten toimeenpanosta

Maa- ja metsätalousministeriön asiana on

huolehtia siitä, että tämän lain 2 ja 3 §:ssä tarkoitettuja säädöksiä toimeenpantaessa noudatetaan Euroopan yhteisön lainsäädäntöä ja että tarvittavat suunnitelmat ja ohjelmat tulevat laadituiksi. Samoin maa- ja metsätalousministeriölle kuuluu tarvittavien selvitysten antaminen sekä edustaminen Euroopan yhteisöjen toimielimissä tässä laissa tarkoitettuja asioita käsiteltäessä.

Tämän lain 19—23 §:n sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 866/90 ja 867/90 toimeenpanto kuuluu sekä maa- ja metsätalousministeriölle että kauppa- ja teollisuusministeriölle. Asetuksella säädetään tarkemmin toimivallan jaosta kysymyksessä olevien ministeriöiden kesken.

52 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Mikäli valtio joutuu palauttamaan Euroopan yhteisöltä hankkeeseen saadun rahoitusosuiden tai sen osan sen johdosta, että hankkeen toteuttaminen estyy jonkun tai joidenkin hankkeen osakkaiden toimenpiteiden johdosta, vastuu palautettavasta määrästä jakautuu hankkeen osakkaiden kesken siinä suhteessa kuin osakas on vastuussa hankkeen keskeytymisestä. Vastuu niistä vahingoista ja muista menetyksistä, jotka aiheutuvat hankkeen keskeytymisestä, jakautuu samoin periaattein.

53 §

Tarkemmat määräykset

Paitsi edellä tässä laissa tarkoitetuista seikoista, valtioneuvosto antaa tarkemmat mää-

räykset, sikäli kuin sitä on edellytetty tai määräykset katsotaan tarpeellisiksi Euroopan yhteisön asetuksia Suomessa täytäntöönpanossa, myös niistä 3 §:ssä tarkoitetuissa Euroopan yhteisön asetuksissa jäsenvaltion päätettäväksi jätetyistä seikoista, joista ei säädetä edellä tässä laissa tai joiden osalta ei valtuutta antaa määräyksiä tai ohjeita ole annettu muulle viranomaiselle taikka joista ei säädetä 2 §:n 1 momentissa tarkoitetuista asioista annetuissa laeissa.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset tässä laissa tarkoitettujen suunnitelmien ja ohjelmien laatimisesta oman hallinnonalansa osalta, tuen haku-, myöntö-, maksamis-, seuranta- ja valvontamenettelystä, tuen lakkauttamisesta ja takaisinperinnästä, tukea myöntävistä viranomaisista, samoin kuin muista vastaavista menettelyyn liittyvistä seikoista, kuitenkin ympäristöön liittyvistä kysymyksistä kuultuaan ensin ympäristöministeriötä. Edellä mainituista seikoista voi myös kauppa- ja teollisuusministeriö antaa tarkempia määräyksiä siltä osin kuin kysymys on sen hallinnonalalle kuuluvasta jalostuksen ja markkinoinnin tuesta.

54 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädetävänä ajankohtana.

Toimenpiteisiin tämän lain täytäntöönpanemiseksi voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

2.

Laki**maaseutuelinkeinolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun maaseutuelinkeinolain (1295/90) 10 §, 13 §:n 1 momentti sekä 14, 17, 18 ja 22 §,

sellaisina kuin niistä ovat 13 §:n 1 momentti 10 päivänä syyskuuta 1993 annetussa laissa (805/93), 14 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 3 päivänä joulukuuta 1993 annetulla lailla (1093/93) ja 22 § osittain muutettuna mainitulla 10 päivänä syyskuuta 1993 annetulla lailla,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentin 7—9 kohta, 7, 15, 16 ja 19 §, 20 §:n 1 momentti, 21 §, 26 §:n 2 momentti, 28 §:n 3 momentti, 32 §:n 1 momentti, 49 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, 50 §, 52 §:n 1 momentin 4 kohta ja 54 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentin 8 ja 9 kohta, 26 §:n 2 momentti, 28 §:n 3 momentti, 32 §:n 1 momentti ja 54 §:n 2 momentti mainituissa 10 päivänä syyskuuta 1993 annetussa laissa, 7 § ja 49 §:n 1 momentin 5 kohta 20 päivänä heinäkuuta 1992 annetussa laissa (660/92), 15 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja mainitulla 3 päivänä joulukuuta 1993 annetulla lailla, 19 ja 50 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla sekä 20 §:n 1 momentti, 21 § ja 52 §:n 1 momentin 4 kohta viimeksi mainituissa laissa, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 20 päivänä heinäkuuta 1992 ja 10 päivänä syyskuuta 1993 annetuilla laeilla, uusi 3 momentti, 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on viimeksi mainituissa laissa, uusi 10 kohta, 9 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 4 a luku, 49 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 20 päivänä heinäkuuta 1992 annetulla lailla, uusi 7 kohta ja pykälään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, sekä 59 a §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 3 päivänä joulukuuta 1993 ja 5 päivänä tammikuuta 1994 annetuilla laeilla (1092/93 ja 25/94), uusi 4 momentti, seuraavasti:

1 §**Tavoitteet**

Tämän lain tavoitteena on parantaa maatalouden rakennetta ja toimintaedellytyksiä sekä edistää ja monipuolistaa maaseudun elinkeinotoimintaa siten, että myös Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet tulevat huomioon otetuiksi.

3 §**Lain soveltamisala**

Tätä lakia ei sovelleta, jos tukea voidaan myöntää maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (/) nojalla eikä kysymys ole sellaisesta lisätuesta, jota jäsenvaltio voi edellä mainitun lain 3 §:ssä tarkoitettujen Euroopan yhteisön asetusten nojalla myöntää.

4 §**Määritelmät**

Tässä laissa tarkoitetaan:

Keskusrahallaitoksella maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä tarkemmin määrittävää luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/93) mukaista talletuspankkia tai muuta luottolaitosta tai niiden osaa taikka niiden konserniin kuuluvaa yhtiötä;

9) yrityssaneerauksella yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/93) mukaista yrityssaneerausta, yksityishenkilön velkajärjestelyllä yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/93) mukaista velkajärjestelyä ja vapaaehtoisella velkajärjestelyllä tämän lain 29 a ja 29 b §:n mukaista menettelyä; sekä

10) liittymisasiakirjalla Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehtyä sopimusta, jonka liitteenä olevassa pöytäkirjassa N:o 6 Suomelle

on määrättyä siirtymäaikana myönnetty eräitä poikkeuksia yhteisön rakennetukisäädöksiin.

7 §

Taloudelliset edellytykset

Tukea voidaan myöntää sellaiselle yritykselle, jolla katsotaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavan toiminnan harjoittamiseen ja jonka tukemista voidaan pitää 1 §:ssä säädetty periaatteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Huomattavan maanoston ja investoinnin tukemisen edellytyksenä on hyväksyttävän kehittämissuunnitelman laatiminen tilaa varten. Kannattavuuden arvioinnista voidaan asetuksella tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä.

Usean tilan yhteisen tie-, salaojitus- tai muun pellon perusparantamishankkeen tukemisen edellytyksenä on, että pääosa hankkeeseen osallistuvista yrityksistä täyttää edellä mainitut edellytykset. Yrityksen toiminnan kannattavuuden arviointia ei kuitenkaan edellytetä, jos kysymyksessä on asuntorahoitus tai työ- tai ympäristönsuojelun kannalta tarpeellinen investointi taikka maaseudun perinneympäristön säilyttäminen. Jos vesihuoltohankkeen toteuttaa 5 §:n 1 momentin 3 a kohdassa tarkoitettu yhteisö, ei yrityksen toiminnan kannattavuuden arviointia myöskään edellytetä.

9 §

Muu valtion rahoitustuki

Jos hankkeeseen on myönnetty tukea maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettujen Euroopan yhteisön asetusten nojalla, tuen enimmäismäärässä on lisäksi otettava huomioon, mitä kyseisissä asetuksissa tuen enimmäismääristä säädetään.

15 §

Maatilojen investointien tukeminen

Maatilatalouden tuotannollisiin investointeihin sekä tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojellisiin investointeihin voidaan myöntää avustusta, korkotukilainaa tai valtionlainaa asetuksella tarkemmin määrätty perusteiden seuraavasti:

1) sika- ja kanatalouteen siirtymä kautena 31 päivään joulukuuta 1999 siten kuin liittymisasiakirjassa on sovittu;

2) lisätukena siten kuin maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 12 artiklassa tai muualla vastaavassa asetuksessa säädetään; sekä

3) muutoin sikäli kuin 2 kohdassa tarkoitettujen asetuksen mukaista tukea ei myönnetä eikä Euroopan yhteisön lainsäädännössä jäsenvaltion oikeutta tuen myöntämiseen kyseiseen tarkoitukseen ole rajoitettu.

Tuotannollisen investoinnin yhteydessä suoritettavaan asuin ympäristön parantamiseen myönnetään 23 §:ssä tarkoitettua lainaa.

Avustuksen tai asetuksella tarkemmin määrätty tavoin avustukseksi muunnetun korkotuen tai korkoetuuden enimmäismäärä on 30 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Lainaa voidaan myöntää enintään 70 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Samaan tarkoitukseen myönnetään avustusta, korkotukilainaa tai valtionlainaa. Edellä 1 momentissa säädetty rajoituksin rakennushankkeiden sekä työsuojellisten investointien suunnittelukustannuksiin voidaan rakennus- ja investointikustannusten tukemisen lisäksi myöntää avustusta.

Erikoismaatalouteen voidaan 1 momentissa mainituin rajoituksin myöntää myös 19—21 §:ssä tarkoitettuja avustuksia sekä 19 §:ssä tarkoitettua lainaa.

16 §

Maanostolainoitus

Maanostolainaa voidaan asetuksella tarkemmin määrätty perusteiden myöntää lisäalueen hankintaan enintään 40 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta. Viljelijän yksinomaiseen omistukseen jäävästä maatilasta johtuvan tasingon suorittamista varten voidaan myöntää maanostolainaa enintään 70 prosenttia ja sitä koskevan lakiosan täydennyksen suorittamista varten enintään 40 prosenttia.

Maanostolainaa lisäalueen hankkimiseksi maatilaa voidaan myöntää vain, jos lisäalueen hankintaa voidaan pitää maan käytön ja muodostuvan tilakokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisena. Lainaa lisäalueen hankkimista varten voidaan myöntää myös tulevalle tilanpidon jatkajalle. Lainoitettavan lisäalueen enimmäisetäisyys säädetään asetuksella.

Maanostolainaa voidaan myöntää myös yhteismetsän osakaskunnalle yhteismetsäosuuden tai metsätalouden harjoittamiseen soveltuvan maan hankkimista varten enintään 40 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta.

Sellaisen hankinnan rahoittamiseen, jossa hankittavan omaisuuden luovutushinta maataloudellisiin tarkoituksiin käytettynä ilmeisesti ylittää paikkakunnan käyvän hinnan tai joka on kannattavuuden kannalta epätarkoituksenmukainen, ei maanostolainaa saa myöntää. Maa- ja metsätalousministeriön tulee tarvittaessa antaa sen tarkempia määräyksiä tässä momentissa tarkoitettujen hinnan määrittämisestä eri osissa maata.

19 §

Pienyritystoiminnan investointituki

Maaseudun pienyritystoiminnassa tarpeellisen käyttöomaisuuden hankintaan ja sen muutos- ja parannustöihin, ympäristönsuojelun tehostamiseen sekä eläinkannan monipuolistamiseen voidaan 15 §:n 1 momentissa säädettyin rajoituksin myöntää avustusta, korkotukilainaa tai valtionlainaa sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Tuen määrä on enintään 30 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Mitä 15 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään, koskee myös pienyritystoiminnan investointitukea.

Kiinteistön hankintaan voidaan myöntää vain lainaa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

20 §

Käynnistysavustus

Avustusta maaseudun pienyritystoiminnan käynnistämiseen voidaan 15 §:n 1 momentissa säädettyin rajoituksin, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää enintään 30 prosenttia yrityksen aloittamisen tai laajentamisen aiheuttamien ennakonpidätyksen alaisen palkkojen ja välillisten työvoimakustannusten hyväksyttävästä yhteismäärästä. Välillisten työvoimakustannusten määräksi katsotaan 25 prosenttia mainituista palkoista. Yrittäjän itsensä osalta käynnistysavustusta myönnetään kuitenkin asetuksella tarkemmin säädettyä tavoin palkkakustannuksista riippumaton määrä.

21 §

Pienyritystoiminnan kehittämisavustus

Avustusta maaseudun pienyritystoiminnan kehittämiseen voidaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää 15 §:n 1 momentissa säädettyin rajoituksin enintään 75 prosenttia niistä hyväksyttävistä kustannuksista, jotka aiheutuvat tuotteiden, tuotantomenetelmien, markkinoinnin ja yrityksen johtamisen kehittämishankkeista, yrityksen tarvitsemasta koulutuksesta, ympäristönsuojelun rahoituksesta tai aloittavan pienyrityksen toimintaedellytysten selvittämisestä.

4 a luku

Ohjelmiin liittyvä tuki

22 a §

Ohjelmaperusteiset avustukset

Asetuksella tarkemmin säädettävien perusteiden ja tavoin voidaan myöntää avustusta sellaiseen aluesuunnitelmaan perustuvan ohjelman toteuttamiseen liittyvään hankkeeseen, jonka pääasiallisena tarkoituksena on edistää 1 §:n mukaisia tavoitteita. Tuen saajana voi olla elinkeinonharjoittajan tai tässä laissa tarkoitettujen yrityksen lisäksi muu sellainen yksityinen tai julkinen yhteisö, joka pääasiassa toimii asianomaisella alalla tai jonka tehtäviin se liittyy.

26 §

Valtionlainat

Maatalatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetyn lainan vuotuisena korkona käytetään markkinaehtoisia korkoja. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alhaisempaa korkoa, kuitenkin vähintään korkoa, jonka määrästä säädetään asetuksella. Kyseistä korkoa peritään enintään siihen asti, kun korkoetuutena myönnetty tuki on tullut kokonaan käytetyksi, minä jälkeen lainansaajalta peritään kysymyksessä olevassa lainassa käytettyä markkinaehtoista korkoa. Asetuksella säädetään hyväksyttävistä markkinaehtoisista koroista, korkoetuuden muuntamisesta avustukseksi sekä avustuksen enimmäismäärästä.

28 §

Korkotukilainat

Valtion maksaman korkotuen suuruus on viisi prosenttiyksikköä lainasta perittävästä vuotuisesta korosta. Lainansaajan on kuitenkin maksettava lainasta vähintään asetuksella säädettyä korkoa. Korkotuen määrä voi yhteensä koko laina-aikana nousta enintään asetuksella säädettyään määrään hankkeen tai tuettavan kohteen koko määrästä. Korkotukea ei makseta ulkomaan valuutan määräisestä luotosta valuuttakurssien muutoksen aiheuttamien lisäkustannusten osalta. Sen sijaan korkotukea maksetaan myös yrityssaneerausta tai yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevan hakemuksen vireillä ollessa. Jos yrityssaneerauksessa tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä on alennettu velan jäljellä olevaan laina-aikaan kohdistuvaa korkoa, korkotuen määrä lasketaan saneeraus- tai maksuohjelman vahvistamisen jälkeenkin velkakirjaehtojen mukaisesti ilman koron alennuksen vaikutusta. Korkotuki maksetaan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetuista varoista.

32 §

Varojen ohjaus

Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii maatilatalouden kehittämisrahastoon kertyvien tulojen sekä lainoitukseen käytettävissä olevien varojen samoin kuin korkotukilainojen ja avustusten ohjaamisesta antamalla lainojen, avustusten ja vapaaehtoisen velkajärjestelyn tasapuolisen ja yhtenäisen käsittelyn kannalta tarpeellisia, asetusta ja maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmaa tarkempia määräyksiä. Määräykset annetaan varojen määrällisestä, alueittaisesta, toimialoittaisesta ja kohderyhmittäisestä ohjaamisesta siten, että 1 §:ssä tarkoitettuihin tavoitteet tulevat huomioon otetuiksi. Määräyksissä on otettava huomioon maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (/) mukainen varainkäyttö sekä alueellisten kehittämisohjelmien mukaisten toimenpiteiden edellyttämien hankkeiden rahoittaminen. Tarvittaessa annetaan myös vastaavia määräyksiä vapaaehtoisen velkajärjestelyn käyttämisestä siltä osin kuin velkajärjestelyn käyttäminen vaikuttaa rahastoon kertyviin tuloihin.

49 §

Avustuksen takaisinperiminen

Tämän lain nojalla myönnetty avustus peritään asetuksella tarkemmin määrättävin perustein osaksi tai kokonaan takaisin valtiolle, jos:

5) avustuksensaaja on myynyt tuen kohteena ollutta omaisuutta viiden vuoden kuluessa avustuksen viimeisen tai, jos avustusta ei ole maksettu kokonaan, viimeksi nostetun erän maksamisesta;

6) avustuksensaaja on jättänyt noudattamatta avustuspäätöksessä asetettuja muita ehtoja; tai

7) avustuksensaaja on jättänyt noudattamatta 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa.

Valtiolle 1 momentin nojalla takaisin perittävät avustukset saadaan periä ulosottotoimin siinä järjestyksessä, kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään, mahdollisen muutoksen haun estämättä. Valitusviranomaisen voi kuitenkin määrätä ulosoton keskeytettäväksi siksi, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

50 §

Myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanominen

Tämän lain mukainen valtionlaina, valtion myyntihintasaaminen ja korkotuki voidaan asetuksella tarkemmin määrättävin perusteiden määrätä maksettavaksi takaisin osaksi tai kokonaan yhdessä tai useammassa erässä ja korkotuen maksaminen lopettaa, jos velallinen on lainaa hakiessaan tai valtiolta maata ostaessaan antanut olennaisessa kohdin erehdyttäviä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti, pirstonut maatilansa, luovuttanut sen osaksi tai kokonaan, jättänyt noudattamatta 7, 29 a tai 29 b §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa taikka jos tila on joutunut ulosottotoimin myytäväksi. Myyntihintasaaminen ja valtionlaina voidaan määrätä heti takaisin maksettavaksi asetuksella tarkemmin säädettyinä perusteiden myös silloin, kun velallinen ei ole noudattanut kauppa- tai velkakirjassa asetettuja muita ehtoja. Maaseutuelinkeinopiiri voi antaa ennakkotiedon siitä, aiheuttaako toimenpide valtionlainan tai myyntihintasaamisen irtisanomisen tai korkotuen lakkauttamisen.

Tässä laissa tarkoitettujen valtion myyntihin-

tasaamisten erääntyneet maksut saadaan periiä ulosottotoimin siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettussa laissa säädetään.

Mitä 49 §:n 4 momentissa säädetään, koskee myös takaisin maksettavaksi määrättäviä 1 momentissa tarkoitettuja valtion myyntihin-tasaamisia.

52 §

Kehittämisrahaston varojen käyttökohteet

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan, sen lisäksi mitä niiden käyttämisestä on edellä säädetty, käyttää:

4) tämän lain 15, 19—21 ja 22 a §:n mukai-siin avustuksiin;

54 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Maa- ja metsätalousministeriö antaa lakia ja asetusta tarkemmat määräykset tarvittavien maksuvalmius-, kannattavuus- ja muiden las-kelmien, 7, 29 a ja 29 b §:ssä tarkoitettujen suunnitelmien sekä 29 a ja 29 b §:ssä tarkoitet-tujen sopimusten laatimistavasta. Maa- ja met-sätalousministeriö vahvistaa niin ikään kaup-pa- ja velkakirjakaavat, hakemus-, sopimus- ja päätöskaavat sekä muut tämän lain toimeen-panoa varten tarpeelliset kaavat sekä menette-lytapamääräykset ja -ohjeet sekä määräykset neuvontajärjestöjen osuudesta velkajärjestelys-sä.

59 a §

Eräiden aikaisemman lainsäädännön mukaisten saamisten korot

Mikäli maatilalain nojalla myönnettyistä lai-noista ja valtion myyntihintasaamisista peri-tään 31 päivänä joulukuuta 1994 yli neljän

prosentin vuotuista korkoa, alennetaan kysei-nen korko 1 päivästä tammikuuta 1995 alkaen neljään prosenttiin. Sanottu ei kuitenkaan kos-ke asuntokorkotuki-, asunto- ja asuntolisälai-noja eikä asuinympäristön parantamiseen myönnettyjä lainoja.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella tarkem-min säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan niihin hakemuksiin ja vireillä oleviin asioihin, joihin ei ole annettu lainvoimaista ratkaisua ennen lain voimaantu-loa, ottaen kuitenkin huomioon, mitä jäljem-pänä 5 momentissa säädetään.

Milloin muussa laissa taikka asetuksessa tai päätöksessä tuen myöntäminen on porrastettu maaseutuelinkeinolain mukaisen vyöhykejaon perusteella tai tuen myöntäminen, etuuden säi-lyminen tai muun toimenpiteen toteutuminen riippuu siitä tai maaseutuelinkeinolain 13 §:n 1 momentin mukaisen tilakoon täyttymisestä, so-velletaan kumottua 10 §:ää ja 13 §:n 1 moment-tia edelleen.

Niihin keskeneräisiin vaiheittaisiin sukupol-venvaihdoiksiin, joiden johonkin vaiheeseen on myönnetty maaseutuelinkeinolain mukaista maanostolainaa, voidaan sukupolvenvaihdok-sen loppuunsaattamiseksi edelleen myöntää maanostolainaa aikaisempien säännösten mu-kaisesti, ei kuitenkaan enää viiden vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain 26 §:n 2 momenttia ja 28 §:n 2 momentin ensimmäistä virkettä sovelletaan lain voimaantultua vireille pantuihin lainahake-muksiin.

Tämän lain 52 §:n 1 momentin 4 kohdan estämättä saadaan maatilatalouden kehittämis-rahastosta maksaa edelleen ne aloittamisavus-tukset, jotka lain voimaan tullessa ovat mak-samatta.

Mikäli tätä lakia ei ole saatettu voimaan viimeistään 31 päivään maaliskuuta 1995 men-nessä, sovelletaan tämän lain 59 a §:n 4 mo-menttia vasta 1 päivästä toukokuuta 1995 alkaen.

3.

Laki**porotalouslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1990 annetun porotalouslain (161/90) 1 §, 2 §:n otsikko, 3 §:n 2 momentti, 21 §, 22 §:n 3 momentti, 26 §:n 1 momentti, 27 §:n 3 momentti, 28 §:n 2 momentti ja 30 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta, näistä 21 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on osittain muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1298/90) sekä 22 §:n 3 momentti ja 26 §:n 1 momentti mainitussa 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti, 22 §:ään, sellaisena kuin se on 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa, uusi 4 momentti, lakiin uusi 29 a ja 29 b § sekä 30 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta, seuraavasti:

1 §*Lain tarkoitus*

Porotaloutta harjoittavien henkilöiden toimeentulomahdollisuuksien ja elinolosuhteiden parantamiseksi sekä paliskuntien toiminnan tukemiseksi annetaan rahoitustukea ja suoritetaan muita toimenpiteitä siten kuin tässä laissa säädetään ottaen kuitenkin huomioon Euroopan unionin perustamissopimuksessa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä tukitoiminnalle asetetut rajoitukset.

2 §*Soveltamisala*

Tässä laissa tarkoitettua tukea myönnetään ainoastaan maaseutuelinkeinolain 3 §:n 3 momentissa ja 15 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetyin rajoituksin.

3 §*Tuen saamisen henkilökohtaiset edellytykset*

Tämän lain mukaisista toimenpiteistä ei voi päästä osalliseksi sellainen henkilö, jonka omat ja puolison muusta kuin luontaiselinkeinolaissa (610/84) tarkoitettun ammatin harjoittamisesta saamat kokonaistulot ovat valtioneuvoston vahvistamaa määrää suuremmat. Tuen saamisen edellytyksenä on lisäksi asetuksella tarkemmin säädetty kehittämissuunnitelman laatiminen.

21 §*Myyntihinnat*

Porotaloustilaan liitettävän lisäalueen myyn-

tihinnan maksuaika on enintään 20 vuotta. Myyntihintojen maksuajoista säädetään tarkemmin asetuksella. Myyntihinnan korkoon sovelletaan, mitä jäljempänä 22 §:n 3 momentissa säädetään.

Korkoetuuden, korkovapauden ja lyhennysvapauden enimmäismäärästä säädetään asetuksella.

22 §*Lainaehdot*

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetyn lainan vuotuisena korkona käytetään markkinaehtoisia korkoja. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alhaisempaa korkoa, kuitenkin vähintään korkoa, jonka määrästä säädetään asetuksella. Kyseistä korkoa peritään enintään siihen asti, kun korkoetuutena myönnetty tuki on tullut kokonaan käytetyksi, minkä jälkeen lainansaajalta peritään kysymyksessä olevassa lainassa käytettyä markkinaehtoista korkoa. Asetuksella säädetään hyväksyttävistä markkinaehtoisista koroista, korkoetuuden muuntamisesta avustukseksi sekä avustuksen enimmäismäärästä.

Korkoetuuden, korkovapauden ja lyhennysvapauden enimmäismäärästä sekä laina-ajasta säädetään asetuksella.

26 §*Avustukset*

Avustusten prosentuaalisista enimmäismääristä säädetään tarkemmin asetuksella. Avustus voi kuitenkin olla enintään 45 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Milloin avustuk-

sen ohella myönnetään myös lainaa, saa avustuksen ja lainan yhteismäärä olla enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

27 §

Rakennustöiden tukeminen

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua avustusta voidaan myöntää enintään 75 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Avustuksen enimmäismäärästä säädetään tarkemmin asetuksella.

28 §

Irtaimistoavustukset

Edellä 1 momentissa tarkoitettua avustusta voidaan myöntää enintään 45 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

29 a §

Porotalouden edistämishankkeet

Tämän lain nojalla voidaan asetuksella tarkemmin säädettyjen edellytyksin myöntää tukea sellaisten hankkeiden kustannuksiin, joiden tarkoituksena on porotalouden harjoittamisen sekä porotaloustuotteiden jatkojalostuksen edistäminen. Tuki voidaan myöntää paitsi yksityiselle porotalouden harjoittajalle tai paliskunnalle myös kunnalle, kuntayhtymälle, yhdistykselle, yhtiölle tai osuuskunnalle. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hanke on

otettu huomioon alueellisissa kehittämissuunnitelmissa.

29 b §

Hanketuen myöntämisen edellytykset

Avustusta paliskunnille tämän lain nojalla myönnetään kuitenkin vain, mikäli hanke sisältyy alueelliseen kehittämissuunnitelmaan eikä sitä varten myönnetä tukea Euroopan yhteisön rakennerahastoista.

30 §

Kehittämisrahaston varojen käyttäminen

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä on edellä säädetty, käyttää tästä laista aiheutuviin seuraaviin menoihin:

3) lainoituksesta aiheutuviin hoitopalkkio- ja muihin menoihin;

4) porotalouden kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamiseen; sekä

5) edellä 29 a §:ssä tarkoitettujen hankkeiden tukeen.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella tarkemmin säädettyinä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan niihin hakemuksiin ja vireillä oleviin asioihin, joihin ei ole annettu lainvoimaista ratkaisua ennen lain voimaantuloa.

Tämän lain 22 §:n 3 momenttia sovelletaan lain voimaantultua vireille pantuihin lainahakemuksiin.

Láhka

boazodoallolága rievdadeamis

Riikkabeivviid mearrádusa mield

rievdaduvvo guovvamánu 9. beaivve 1990 addojuvvon boazodoallolága (161/91) 1 §, 2 §:a bajilčála, 3 §:a 2 momeanta, 21 §, 22 §:a 3 momeanta, 26 §:a 1 momeanta, 27 §:a 3 momeanta, 28 §:a 2 momeanta ja 30 §:a 1 momeantta 3 ja 4 čuokkis. Dáin 21 § 1 momeanta dakkarážžan godlea muhtin oavsái rievdaduvvon juovlamanu 28 beaivve 1990 addojuvvon lágas (1298/90) sihke 22 §:a 3 momeanta, 26 §:a 1 momeanta ja mainnašuvvon 28. beaivve 1990 addojuvvon lágas (1298/90); ja

lasihuvvo 2 §:ai, odđa 2 momeanta, 22 §:ai, dan hámis go dat lea ovdalis máinnašuvvon lágas, odđa 4 momeanta. Dasa lassin *lasihuvvojit* láhkii odđa 29a ja 29b § ja 30 §:a 1 momentii odđa 5 čuokkis čuovvovaččat:

1 §

Lága ulbmil

Boazodoalliid áigái boahtovejolašvuodaid ja eallindili buorideami ja balgosiid doaimma doarjuma várás addojuvvo ruhtatandoarjja ja čada-huvvojit eará doaimmat nugo dán lágas mearriduvvo nu, ahte váldojuvvo goittot vuhtii Eurohpa Uniovna vuoddudansoahpamušas ja dan vuodul addojuvvon njuolggadusain doarjjadoaimmaide ášahuvvon ráddjehusat.

2 §

Heivehanviidodat

Dán lágas oaivvilduvvon doarjja miedihuvvo dušše dálonguovloeláhuslága 3 §:a 3 momeanttas ja 15 §:a 1 momeantta 2 ja 3 čuoggás ášahuvvon ráddjehusaiguin.

3 §

Doarjaga oazžuma persovnnalaš eavttut

Dán lága vuollai gulli doaimmain ii sáhte beasat oasálašžan dakkár olmmoš, gean iežas dahje beallalačča ollislaš sisaboadut eará go luonddealáhuslágas (610/84) oaivvilduvvon ámmátjodieamis leat stuorábut go dat mearri, maid stáhtaráddi lea nannen. Jos áigu oazžut doarjaga, de galgá dasa lassin dahkat ovddidanplána, man birra mearriduvvo dárkileappot ášahusain.

21 §

Vuovdinhattit

Lasseeatnama, mii laktojuvvo boazodállui, máksináigi lea eanemustá 20 jagi. Vuovdinhattiid máksináiggiin mearriduvvo dárkileappot ášahusain. Vuovdinhatti rentui heivehuvvo, mii maŋgelis 22 §:a 3 momeanttas mearriduvvo.

Reantoovddu, reantofriddjavuoda ja oanedanfriddjavuoda alimus mearis mearriduvvo ášahusain.

22 §

Loatnaeavttut

Eanadállodoalu ovddidanruhtaráju ruđain miedihuvvon loana jahkásaš reantun geavahuvvojit márkanreanttu. Loanaoazžu galgá máksit loanastis reanttu, mii lea vihtta proseanttaovttadaga uhcit go márkanreantu. Loanaoazžu galgá goittot máksit loanas uhcimustá dan reanttu, man mearis mearriduvvo ášahusain. Vuoliduvvon reantu berrojuvvo loanaoazžus guhkimustá dassái, go reantoovdun miedihuvvon doarjja lea ollásit geavahuvvon lohppii. Das maŋgá loanaoazžus berrojuvvo máinnašuvvon loanas geavahuvvon márkanreantu. Ášahusain mearriduvvo dohkálaš márkanreantuin, reantoovddu rievdadeamis doarjjan ja doarjagiid alimus mearis.

Reantoovddu, reantofriddjavuoda ja oanedanfriddjavuoda alimus mearis mearriduvvo ášahusain.

26 §

Doarjagat

Doarjagiid proseantuála alimusmeriin mearriduvvo dárkileappot ášahusain. Doarjja sáhtta leat goittot eanemustá 45 proseantta dohkálaš goasttádusain. Goas doarjaga lassin miedihuvvo maiddá loatna, de doarjaga ja loana oktiirehkenastojuvvon mearri oázžu leat eanemustá 80 proseantta dohkálaš goasttádusain.

27 §

Hukse barguidd doarjun

Ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon doarjaga sáhtta miedihit eanemustá 75 proseantta dohkálaš goasttádusain. Doarjaga alimus mearis mearriduvvo dárkileappot ášahusain.

28 §

Luovosopmodatdoarjagat

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon doarjaga sáhtta miedihit eanemustá 45 proseantta dohkálaš goasttádusain.

29 a §

Boazodoalu ovddidanfitnut

Dán lága vuodul sáhtta ášahusain dárkileappot ášahuvvon eavttuiguin miedihit doarjaga dakkár fitnuid goasttádusaide, maid ulbmilin lea ovddidit boazoealáhusa ja buoridit boazodoallobuktagiid ovddosdikšuma. Doarjja sáhtta miedihuvvot ii

dušše ovttaskas boazodoallái dahje bálgosii, muhto maiddá gildii, gieldaovttastupmái, ovtastussii, fitnodatsearváii dahje ossodatgoddái. Doarjaga miediheami eaktun lea ahte fidnu lea válđojuvvon vuhtii guovlluguovdasaš ovddidanplánain.

29 b §

Fitnu miediheami eavttut

Bálgosiidda miedihuvvo goittot dán lága vuodul doarjja dušše dalle, jos fidnu lea mieldde guovlluguovdasaš ovddidanplánas iige dan várás miedihuvvo doarjja Eurohpa Uniovnna struktuvraruh-tarájuin.

30 §

Ovddidanruhtaraju váriid geavaheapmi

Eanadállodoalu ovddidanruhtaraju váriid sáhtta dasa lassin, mii daid geavaheamis lea ovdalis mearriduvvon, geavahit dán lágas boahtti čuovvovaš manuide:

4) boazodoalu ovddidandoibmii guoski duk-tamušaid ja čilgehusaid dahkamii; ja

5) ovdalis 29 a §:s oaivvilduvvon fitnuid doar-jumii.

Dán lága fápmuiboahtináiggis mearriduvvo dárkileappot ášahusain.

Dát láchka heivehuvvo daidda ohcamušaide ja áššiide (mat leat giedahallojuvvomin), maid ii leat addojuvvon lágafámolaš čovdojupmi ovdal dán lága fápmuiboahtima.

Dan manjá go dat láchka lea boahán fábmui heihevuvvo dan lága 22 §:a 3 momentta johtui bidjon loatnaohcamusaide.

4.

Laki

luontaiselinkeinolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun luontaiselinkeinolain (610/84) 1 §, 2 §:n otsikko, 4 §:n 2 momentti, 28 §:n 1 momentti, 29 §:n 3 momentti, 33 §:n 1 momentti, 34 §:n 2 momentti, 36 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 28 §:n 1 momentti, 29 §:n 3 momentti ja 34 §:n 2 momentti muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla (1296/90), sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti, 29 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 35 a § ja 36 §:n 1 momenttiin uusi 7 kohta, seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Luontaiselinkeinoja harjoittavien henkilöiden toimeentulomahdollisuuksien ja elinolosuhteiden parantamiseksi maan pohjoisilla alueilla annetaan maata, osuuksia ja oikeuksia sekä luottoa ja avustuksia samoin kuin suoritetaan muita toimenpiteitä siten kuin tässä laissa säädetään, ottaen kuitenkin huomioon Euroopan unionin perustamissopimuksessa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä tukitoiminnalle asetetut rajoitukset.

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa tarkoitettua tukea myönnetään ainoastaan maaseutuelinkeinolain 3 §:n 3 momentissa ja 15 §:ssä säädettyin rajoituksin.

4 §

Tukemiskelpoiset henkilöt

Tämän lain mukaisista toimenpiteistä ei voi päästä osalliseksi sellainen henkilö, jonka omat ja puolison muusta kuin tässä laissa tarkoitetun ammatin harjoittamisesta saamat kokonaistulot ovat valtioneuvoston vahvistamaa määrää suuremmat. Tuen saamisen edellytyksenä on lisäksi asetuksella tarkemmin säädettävän kehittämissuunnitelman laatiminen.

28 §

Myyntihinnat

Luontaiselinkeinotilan ja lisäalueen myyntihinnan maksuaika on enintään 20 vuotta. Myyntihintojen maksuajoista säädetään tar-

kemmin asetuksella. Myyntihinnan korkoon sovelletaan, mitä jäljempänä 29 §:n 3 momentissa säädetään.

29 §

Lainaehdot

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetyn lainan vuotuisena korkona käytetään markkinaehtoisia korkoja. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alhaisempaa korkoa, kuitenkin vähintään korkoa, jonka määrästä säädetään asetuksella. Kyseistä korkoa peritään enintään siihen asti, kun korkoetuutena myönnetty tuki on tullut kokonaan käytetyksi, minkä jälkeen lainansaajalta peritään kysymyksessä olevassa lainassa käytettyä markkinaehtoista korkoa. Asetuksella säädetään hyväksyttävistä markkinaehtoisista koroista, korkoetuuden muuttamisesta avustukseksi sekä avustuksen enimmäismäärästä.

Korkoetuuden, korkovapauden ja lyhennysvapauden enimmäismäärästä sekä laina-ajasta säädetään asetuksella.

33 §

Avustukset

Avustusten prosentuaalisista enimmäismääristä säädetään tarkemmin asetuksella. Avustus voi kuitenkin olla alkutuotantoa ja asumista tuettaessa enintään 45 prosenttia ja muutoin enintään 30 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Milloin avustuksen ohella myönnetään myös lainaa, saa avustuksen ja lainan yhteismäärä olla enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

34 §

Tienteko- ja vesihuoltotyöt

Valtion toimesta suoritettujen 1 momentissa tarkoitettujen töiden kustannuksista peritään tilan omistajalta se määrä, jolla tilan arvon tarkoitukseensa käytettynä voidaan katsoa nousseen sanottujen töiden johdosta, vähintään kuitenkin 25 prosenttia ja enintään 70 prosenttia tilan osalle tulneiden kustannusten määrästä. Perittävän määrän takaisinmaksuaika on kymmenen vuotta ja sen vuotuinen korko on vähintään neljä prosenttia. Takaisinperinnästä päättää maaseutuelinkeinopiiri.

35 a §

Luontaiselinkeinojen edistämishankkeet

Tämän lain nojalla voidaan asetuksella tarkemmin säädettyihin edellytyksiin myöntää tukea sellaisten hankkeiden kustannuksiin, joiden tarkoituksena on luontaiselinkeinojen harjoittamisen sekä luontaiselinkeinoista saatujen tuotteiden jatkojalostuksen sekä muun tämän lain mukaisen toiminnan edistäminen. Tuki voidaan myöntää paitsi yksityiselle luontaiselinkeinojen harjoittajalle myös kunnalle, kuntayhtymälle, yhdistykselle, yhtiölle tai osuus-

kunnalle. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hanke on otettu huomioon alueellisissa kehittämissuunnitelmissa.

36 §

Kehittämisrahaston varojen käyttäminen

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä on edellä säädetty, käyttää tästä laista aiheutuviin seuraaviin menoihin:

5) valtion toimesta tehtyjen teiden kunnossapitoon;

6) luontaiselinkeinojen kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamiseen; sekä

7) edellä 35 a §:ssä tarkoitettujen hankkeiden tukeen.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella tarkemmin säädettyinä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan niihin hakemuksiin ja vireillä oleviin asioihin, joihin ei ole annettu lainvoimaista ratkaisua ennen lain voimaantuloa.

Tämän lain 29 §:n 3 momenttia sovelletaan lain voimaantultua vireille pantuihin lainahakemuksiin.

5.

Laki**maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatilatalouden kehittämisrahastosta 16 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (657/66) 2 ja 3 § sekä 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 2 § osittain ja 4 §:n 1 momentti muutettuina 4 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1205/92) ja 3 §:n 1 ja 2 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1302/90), sekä

lisätään lakiin uusi 2 a §, seuraavasti:

2 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston muodostavat asutusrahastoon kuuluneet varat, rahaston toiminnasta kertyvät varat sekä ne varat, jotka valtion talousarviossa rahastoon siirretään sekä Euroopan yhteisön rakennerahastoista maa- metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain 31 §:n 2 mo-

mentin nojalla rahaston varoista myönnetyn tuen osarahoituksena rahastoon tuloutetaan.

2 a §

Maatilatalouden kehittämisrahasto on maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä. Rahastoa hoitaa johtokunta, jonka nimittää valtio-neuvosto. Johtokunnan kokoonpanosta ja toi-

mikaudesta säädetään asetuksella. Johtokunnan tehtävänä on:

1) vastata rahaston riittävästä maksuvalmiudesta;

2) antaa maa- ja metsätalousministeriölle lausunto rahaston varoja koskevista valtakunnallisista suunnitelmista, joiden toteuttamiseen haetaan Euroopan yhteisön osarahoitusta;

3) tehdä maa- ja metsätalousministeriölle ehdotus toiminta- ja taloussuunnitelmaksi ja mahdolliseksi valtion talousarvioksi rahastoa ja sen varoilla tuettavaa toimintaa koskevilta osin;

4) antaa tarvittaessa lausuntoja ja tehdä aloitteita rahaston varoilla tuettavaan toimintaan kuuluvissa ja niihin liittyvissä asioissa;

5) tehdä maa- ja metsätalousministeriölle ehdotus rahaston varojen vuotuiseksi käyttösuunnitelmaksi;

6) vahvistaa rahaston johtosääntö;

7) hyväksyä ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätös; sekä

8) antaa vuosittain maa- ja metsätalousministeriölle kertomus rahaston toiminnasta edellisenä kalenterivuotena.

Maatilatalouden kehittämisrahaston hallintoa hoitaa muilta kuin 1 momentissa mainituilta osin maa- ja metsätalousministeriö siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Kehittämisrahaston kirjanpitoa ja maksuliikettä hoitaa maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

3 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää maatilatalouden rakenteen pa-

rantamiseen, maaseutuelinkeinojen edistämiseen, maaseudun elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien parantamiseen sekä näiden toimenpiteiden kehittämisen edistämiseen.

Rahaston varojen käyttämisestä edellä mainittuihin tarkoituksiin säädetään erikseen lailla. Valtion talousarviossa varoja voidaan osoittaa myös muihin maatilatalouden kehittämistarkoituksiin.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja käytettäessä on erityisesti edistettävä maaseutuelinkeinolaista ja maa- ja metsätalouden rakennetoimenpiteistä annetun lain (/) mukaisia tavoitteita.

Rahaston varoja voidaan käyttää myös pakko- ja velkakaupalla myytyjen tilojen ja alueiden lunastamiseen valtiolle, sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään, sekä tilojen ja alueiden valtiolle hankkimiseen valtion saamisen turvaamiseksi joko velkajärjestelyjen yhteydessä tai muuten.

4 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston vuotuisen käyttösuunnitelman vahvistaa maa- ja metsätalousministeriö. Käyttösuunnitelman on sisällettävä arvio rahaston tuloista sekä suunnitelma varojen käytöstä. Suunnitelmassa on erikseen osoitettava varat sijoitus- ja kulutusmenoihin. Suunnitelmassa on myös eriteltävä ne sijoitus- ja kulutusmenot, joihin Euroopan yhteisön rakennerahastoista on mahdollista saada osarahoitusta.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana.

6.

L a k i

luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista 23 päivänä joulukuuta 1977 annetun lain (1015/77) 2 §:n 13 kohta, sellaisena kun se on 21 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1209/90), ja 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1557/92), sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kun se on viimeksi muutettu mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla, uusi 14 kohta seuraavasti:

2 §

Korkotukilainoja voidaan antaa:

13) ulkomailla toteutettavaan ympäristön-suojelua edistävään investointiin, jolla on merkittävä vaikutus Suomen ympäristön tilaan; sekä

14) kasvihuoneyritysten ja avomaan puutar-haviljelmien tuotannollisista investoinneista johtuvien luottojen ja käyttöpääomalottojen vakauttamiseen.

5 §

Edellä 2 §:n 2 kohdassa tarkoitetuista lainois-ta hyväksyy korkotukilainoiksi vesiensuojeluin-vestointien suorittamiseen annettavat lainat ympäristöministeriö sekä muut lainat maa- ja metsätalousministeriö ja korkohyvityksen suo-rittaa niiden osalta vesi- ja ympäristöhallitus. Edellä 2 §:n 5 ja 13 kohdissa tarkoitettut lainat

hyväksyy korkotukilainoiksi ympäristöministe-riö, 6 kohdassa tarkoitettut lainat liikennemi-nisteriö sekä 8 kohdassa tarkoitettut lainat huoltovarmuuskeskus ja korkohyvityksen suo-rittaa niiden osalta valtiokonttori. Edellä 2 §:n 14 kohdassa tarkoitettut lainat hyväksyy kor-kotukilainoiksi maa- ja metsätalousministeriö ja korkohyvityksen suorittaa niiden osalta maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukes-kus. Muiden lainojen osalta lainan hyväksyy korkotukilainaksi ja korkohyvityksen maksaa asianomainen keskusvirasto. Asianomainen mi-nisteriö voi myös oikeuttaa alaisensa keskusvi-raston tai piirihallintoviranomaisen hyväksy-mään korkotukilainaksi määrältään enintään 1 000 000 markan suuruisen edellä 2 §:n 2, 5, 6 ja 14 kohdassa tarkoitettun lainan.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella tarkem-min säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 6 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Mikko Pesälä*

2.

Laki**maaseutuelinkeinolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun maaseutuelinkeinolain (1295/90) 10 §, 13 §:n 1 momentti sekä 14, 17, 18 ja 22 §,

sellaisina kuin niistä ovat 13 §:n 1 momentti 10 päivänä syyskuuta 1993 annetussa laissa (805/93), 14 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 3 päivänä joulukuuta 1993 annetulla lailla (1093/93) ja 22 § osittain muutettuna mainitulla 10 päivänä syyskuuta 1993 annetulla lailla,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentin 7—9 kohta, 7, 15, 16 ja 19 §, 20 §:n 1 momentti, 21 §, 26 §:n 2 momentti, 28 §:n 3 momentti, 32 §:n 1 momentti, 49 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, 50 §, 52 §:n 1 momentin 4 kohta ja 54 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentin 8 ja 9 kohta, 26 §:n 2 momentti, 28 §:n 3 momentti, 32 §:n 1 momentti ja 54 §:n 2 momentti mainitussa 10 päivänä syyskuuta 1993 annetussa laissa, 7 § ja 49 §:n 1 momentin 5 kohta 20 päivänä heinäkuuta 1992 annetussa laissa (660/92), 15 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja mainitulla 3 päivänä joulukuuta 1993 annetulla lailla, 19 ja 50 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla sekä 20 §:n 1 momentti, 21 § ja 52 §:n 1 momentin 4 kohta viimeksi mainitussa laissa, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 20 päivänä heinäkuuta 1992 ja 10 päivänä syyskuuta 1993 annetuilla laeilla, uusi 3 momentti, 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 10 kohta, 9 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 4 a luku, 49 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 20 päivänä heinäkuuta 1992 annetulla lailla, uusi 7 kohta ja pykälään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, sekä 59 a §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 3 päivänä joulukuuta 1993 ja 5 päivänä tammikuuta 1994 annetuilla laeilla (1092/93 ja 25/94), uusi 4 momentti, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Tavoitteet**Tavoitteet*

Tämän lain tavoitteena on parantaa maatalouden rakennetta ja toimintaedellytyksiä sekä edistää ja monipuolistaa maaseudun elinkeinotoimintaa.

Tämän lain tavoitteena on parantaa maatalouden rakennetta ja toimintaedellytyksiä sekä edistää ja monipuolistaa maaseudun elinkeinotoimintaa *siten, että myös Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet tulevat huomioon otetuiksi.*

3 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta, jos tukea voidaan myöntää maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (/) nojalla eikä kysymys ole sellaisesta lisätuesta, jota jäsenvaltio voi edellä mainitun lain 3 §:ssä tar-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

koitettujen Euroopan yhteisön asetusten nojalla myöntää.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

8) keskusrahallaitoksella maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä tarkemmin määrättävää talletuspankkia tai rahoitustoimintalain (1544/91) mukaista luottolaitosta tai niiden osaa taikka niiden konserniin kuuluvaa yhtiötä; *sekä*

9) yrityssaneerauksella yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/93) mukaista yrityssaneerausta, yksityishenkilön velkajärjestelyllä yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/93) mukaista velkajärjestelyä ja vapaaehtoisella velkajärjestelyllä tämän lain 29 a ja 29 b §:n mukaista menettelyä.

8) keskusrahallaitoksella maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä tarkemmin määrättävää luottolaitostoinnista annetun lain (1607/93) mukaista talletuspankkia tai muuta luottolaitosta tai niiden osaa taikka niiden konserniin kuuluvaa yhtiötä;

9) yrityssaneerauksella yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/93) mukaista yrityssaneerausta, yksityishenkilön velkajärjestelyllä yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/93) mukaista velkajärjestelyä ja vapaaehtoisella velkajärjestelyllä tämän lain 29 a ja 29 b §:n mukaista menettelyä; *sekä*

10) liittymisasiakirjalla Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehtyä sopimusta, jonka liitteenä olevassa pöytäkirjassa N:o 6 Suomelle on määrätty siirtymäaikana myönnetty eräitä poikkeuksia yhteisön rakennetukisäädöksiin.

7 §

Taloudelliset edellytykset

Tukea voidaan myöntää sellaiselle yritykselle, jolla katsotaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavan toiminnan harjoittamiseen ja jonka tukemista voidaan pitää 1 §:ssä säädetty periaatteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Usean tilan yhteisen tie-, salaojitus- tai muun pellon parantamishankkeen tukemisen edellytyksenä on, että pääosa hankkeeseen osallistuvista yrityksistä täyttää edellä mainitut edellytykset. Yrityksen toiminnan kannattavuuden arviointia ei kuitenkaan edellytetä, jos kysymyksessä on asuntorahoitus tai työ- tai ympäristönsuojelun kannalta tarpeellinen investointi taikka maaseudun perinneympäristön säilyttäminen. Jos vesihuoltohankkeen toteuttaa 5 §:n 1 momentin 3 a kohdassa tarkoitettu yhteisö, ei yrityksen toiminnan kannattavuuden arviointia myöskään edellytetä.

7 §

Taloudelliset edellytykset

Tukea voidaan myöntää sellaiselle yritykselle, jolla katsotaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavan toiminnan harjoittamiseen ja jonka tukemista voidaan pitää 1 §:ssä säädetty periaatteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. *Huomattavan maanoston ja investoinnin tukemisen edellytyksenä on hyväksyttävän kehittämissuunnitelman laatiminen tilaa varten. Kannattavuuden arvioinnista voidaan asetuksella tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä.*

Usean tilan yhteisen tie-, salaojitus- tai muun pellon perusparantamishankkeen tukemisen edellytyksenä on, että pääosa hankkeeseen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

osallistuvista yrityksistä täyttää edellä mainitut edellytykset. Yrityksen toiminnan kannattavuuden arviointia ei kuitenkaan edellytetä, jos kysymyksessä on asuntorahoitus tai työ- tai ympäristönsuojelun kannalta tarpeellinen investointi taikka maaseudun perinneympäristön säilyttäminen. Jos vesihuoltohankkeen toteuttaa 5 §:n 1 momentin 3 a kohdassa tarkoitettu yhteisö, ei yrityksen toiminnan kannattavuuden arviointia myöskään edellytetä.

9 §

Muu valtion rahoitustuki

Jos hankkeeseen on myönnetty tukea maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettujen Euroopan yhteisön asetusten nojalla, tuen enimmäismäärässä on lisäksi otettava huomioon, mitä kyseisissä asetuksissa tuen enimmäismääristä säädetään.

10 §

Vyöhykejako ja erityisalue-etuudet

Tämän lain mukaisen tuen määräämistä varten maa jaetaan neljään vyöhykkeeseen siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Aluepolitiikasta annetun lain (1168/88) perusteella määrätyillä maaseudun erityisalueilla tuki voidaan myöntää korotettuna siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

(kumotaan)

13 §

Yrityskoko

Tämän lain mukaan tuettavan yrityksen vähimmäiskoon on oltava sellainen, että yrityksellä 7 §:ssä tarkoitetuin tavoin voidaan katsoa olevan edellytykset kannattavaan toimintaan.

(kumotaan)

14 §

Aloittamisavustus

Aloittamisavustusta maatilan tilanpidon aloittamiseen voidaan myöntää ensimmäisen maatilansa omistukseensa tai asetuksella tarkemmin säädettävissä tapauksissa hallintaansa alle 35-vuotiaana saaneelle taikka vaiheittaisessa omistajanvaihdoksessa vähintään yhden kolmasosan

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

maatilasta omistukseensa alle 35-vuotiaana saaneelle viljelijälle. Puolisoista otetaan huomioon nuoremman ikä. Aloittamisavustus voidaan myöntää myös 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle yhteisölle, jos yhteisön kaikki jäsenet täyttävät edellä tässä momentissa säädetyn tuen myöntämisen perusteet.

Aloittamisavustuksen myöntämisen muista edellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella.

15 §

Maatilojen investointiavustus

Investointiavustusta voidaan myöntää asetuksella tarkemmin säädettävin perustein maatilatalouden tuotannollisiin investointeihin sekä tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin enintään 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Avustusta voidaan myöntää myös suunnittelu-kustannuksiin.

Erikoismaatalouteen voidaan myöntää myös 19—21 §:ssä tarkoitettuja avustuksia ja 22 §:ssä tarkoitettua lainaa.

15 §

Maatilojen investointien tukeminen

Maatilatalouden tuotannollisiin investointeihin sekä tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin voidaan myöntää avustusta, korkotukilainaa tai valtionlainaa asetuksella tarkemmin määrittävin perustein seuraavasti:

1) sika- ja kanatalouteen siirtymäkautena 31 päivään joulukuuta 1999 siten kuin liittymisasiakirjassa on sovittu;

2) lisätukena siten kuin maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 12 artiklassa tai muualla vastaavassa asetuksessa säädetään; sekä

3) muutoin sikäli kuin 2 kohdassa tarkoitettun asetuksen mukaista tukea ei myönnetä eikä Euroopan yhteisön lainsäädännössä jäsenvaltion oikeutta tuen myöntämiseen kyseiseen tarkoitukseen ole rajoitettu.

Tuotannollisen investoinnin yhteydessä suoritettavaan asuin ympäristön parantamiseen myönnetään 23 §:ssä tarkoitettua lainaa.

Avustuksen tai asetuksella tarkemmin määrittävin tavoin avustukseksi muunnetun korkotuen tai korkoetuuden enimmäismäärä on 30 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Lainaa voidaan myöntää enintään 70 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Samaan tarkoitukseen myönnetään avustusta, korkotukilainaa tai valtionlainaa.

Edellä 1 momentissa säädetyn rajoituksen rakennushankkeiden sekä työsuojelullisten investointien suunnittelukustannuksiin voidaan rakennus- ja investointikustannusten tukemisen lisäksi myöntää avustusta.

Erikoismaatalouteen voidaan 1 momentissa mainituin rajoituksin myöntää myös 19—21 §:ssä tarkoitettuja avustuksia sekä 19 §:ssä tarkoitettua lainaa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

Maanostolainoitus

Maanostolainaa maatilán, sen osuuden tai lisäalueen hankintaan voidaan asetuksella tarkemmin säädettävín perustein myöntää enintään 75 prosenttia hankintahinnasta. Maatilan tai sen osuuden hankinnan yhteydessä voidaan lainoittaa myös irtaimiston hankintaa. Maanostolainaa voidaan myöntää myös maatilasta johtuvan tasingon ja lakiosan täydennyksen suorittamista varten.

Haettaessa lainaa maatilán vaiheittaiseen omistajanvaihdokseen tai muuhun tarkoitukseen vaiheittaisen omistajanvaihdoksen kestäessä on lainahakemukseen liitettävä luovuttajan sitoumus siitä, että hän ei luovuta maatilasta itselleen jäävää osaa muulle kuin tilanpidon jatkajalle. Jos luovuttaja rikkoo tässä momentissa tarkoitettun sitoumuksen, voidaan maatala sen estämättä, mitä 12 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädetään, katsoa haitallisesti pirstotuksi. Muista vaiheittaiseen omistajanvaihdokseen liittyvistä lainoitus- ja avustustoimenpiteiden edellytyksistä säädetään asetuksella.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua sitoumusta ei kuitenkaan tarvita, jos luovuttaja on tehnyt perintökaaren 25 luvun 1 b §:n 3 momentissa tarkoitettun sopimuksen omistamansa maatilán osan luovuttamisessa sovelialle tilanpidon jatkajalle.

17 §

Eräät maanostolainan myöntämisedellytykset.
Yhteismetsän maanostolainaa

Maanostolainaa lisäalueen hankkimiseksi maatalaan voidaan myöntää vain, jos lisäalueen hankintaa voidaan pitää maan käytön ja muodostuvan tilakokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisena. Lainaa lisäalueen hankkimista varten voidaan myöntää myös tulevalle tilanpidon jatkajalle. Lainoitettavan lisäalueen enimmäisetäisyydestä säädetään asetuksella.

Sellaisen hankinnan rahoittamiseen, jossa hankittavan omaisuuden luovutushinta maatilataloudellisiin tarkoituksiin käytettynä ilmeisesti ylittää paikkakunnan käyvän hinnan tai joka on kannattavuuden kannalta epätarkoituksenmukai-

16 §

Maanostolainoitus

Maanostolainaa voidaan asetuksella tarkemmin määrättävín perustein myöntää lisäalueen hankintaan enintään 40 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta. Viljelijän yksinomaiseen omistukseen jäävästä maatilasta johtuvan tasingon suorittamista varten voidaan myöntää maanostolainaa enintään 70 prosenttia ja sitä koskevan lakiosan täydennyksen suorittamista varten enintään 40 prosenttia.

Maanostolainaa lisäalueen hankkimiseksi maatalaan voidaan myöntää vain, jos lisäalueen hankintaa voidaan pitää maankäytön ja muodostuvan tilakokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisena. Lainaa lisäalueen hankkimista varten voidaan myöntää myös tulevalle tilanpidon jatkajalle. Lainoitettavan lisäalueen enimmäisetäisyydestä säädetään asetuksella.

Maanostolainaa voidaan myöntää myös yhteismetsän osakaskunnalle yhteismetsäosuuden tai metsätalouden harjoittamiseen soveltuvan maan hankkimista varten enintään 40 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta.

Sellaisen hankinnan rahoittamiseen, jossa hankittavan omaisuuden luovutushinta maatilataloudellisiin tarkoituksiin käytettynä ilmeisesti ylittää paikkakunnan käyvän hinnan tai joka on kannattavuuden kannalta epätarkoituksenmukainen, ei maanostolainaa saa myöntää. Maa- ja metsätalousministeriön tulee tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä tässä momentissa tarkoitettun hinnan määrittämisestä eri osissa maata.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

nen, ei maanostolainaa saa myöntää. Maatilahallituksen tulee tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä tässä momentissa tarkoitetun hinnan määrittämisestä eri osissa maata.

Maanostolainaa voidaan myöntää myös yhteismetsän osakaskunnalle yhteismetsäosuuden tai metsätalouden harjoittamiseen soveltuvan maan hankkimista varten.

18 §

Maatilojen investointien lainoitus

Maatiloille tarpeellisten investointien rahoittamiseen voidaan myöntää lainaa enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Maatilojen tuotantorakennusten rakentamisen, peruskorjauksen ja laajentamisen rahoitukseen myönnettävillä investointilainoilla lainoitettaviin kustannuksiin saadaan sisällyttää myös asuin ympäristön kuntoonpanosta aiheutuvia kustannuksia siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Jos samaan kohteeseen myönnetään sekä avustusta että lainaa, saa niiden yhteismäärä olla enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Lainojen prosenttimääristä ja alueellisesta porrastuksesta säädetään tarkemmin asetuksella.

19 §

Pienyritystoiminnan investointiavustus

Maaseudun pienyritystoiminnassa tarpeellisen käyttöomaisuuden hankintaan ja sen muutos- ja parannustöihin, ympäristönsuojelun tehostamiseen sekä eläinkannan monipuolistamiseen voidaan myöntää investointiavustusta enintään 55 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Avustusta ei myönnetä kiinteistön hankintaan.

20 §

Käynnistysavustus

Avustusta maaseudun pienyritystoiminnan käynnistämiseen voidaan, sen mukaan kuin

(kumotaan)

19 §

Pienyritystoiminnan investointituki

Maaseudun pienyritystoiminnassa tarpeellisen käyttöomaisuuden hankintaan ja sen muutos- ja parannustöihin, ympäristönsuojelun tehostamiseen sekä eläinkannan monipuolistamiseen voidaan 15 §:n 1 momentissa säädetyin rajoituksin myöntää avustusta, korkotukilainaa tai valtionlainaa sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Tuen määrä on enintään 30 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Mitä 15 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään, koskee myös pienyritystoiminnan investointitukea.

Kiinteistön hankintaan voidaan myöntää vain lainaa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

20 §

Käynnistysavustus

Avustusta maaseudun pienyritystoiminnan käynnistämiseen voidaan 15 §:n 1 momentissa

Voimassa oleva laki

asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää enintään 55 prosenttia yrityksen aloittamisen tai laajentamisen aiheuttamien ennakonpidätyksen alaisen palkkojen ja välillisten työvoimakustannusten hyväksyttävästä yhteismäärästä. Välillisten työvoimakustannusten määräksi katsotaan 25 prosenttia mainituista palkoista. Yrittäjän itsensä osalta käynnistysavustusta myönnetään kuitenkin asetuksella tarkemmin säädettävien tavoin palkkakustannuksista riippumaton määrä.

21 §

Pienyritystoiminnan kehittämisavustus

Avustusta maaseudun pienyritystoiminnan kehittämiseen voidaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää enintään 75 prosenttia niistä hyväksyttävistä kustannuksista, jotka aiheutuvat tuotteiden, tuotantomenetelmien, markkinoinnin ja yrityksen johtamisen kehittämishankkeista, yrityksen tarvitsemasta koulutuksesta, ympäristönsuojelun rahoituksesta tai aloittavan pienyrityksen toimintaedellytysten selvittämisestä.

22 §

Pienyritystoiminnan lainoitus

Maaseudun pienyritystoiminnassa tarpeellisen käyttöomaisuuden hankintaan voidaan myöntää lainaa enintään 80 prosenttia hyväksyttävien kustannusten määrästä. Lainaa voidaan myöntää myös pysyväisluonteiseksi käyttöpääomaksi, toimivalle yritykselle myös suhdannevaihteluiden tasaamiseksi. Asetuksella säädetään tarkemmin lainan myöntöedellytyksistä.

Lainan ja investointiavustuksen yhteismäärä voi olla enintään 80 prosenttia hankkeen kokonaiskustannuksista.

Ehdotus

säädetyin rajoituksin, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää enintään 30 prosenttia yrityksen aloittamisen tai laajentamisen aiheuttamien ennakonpidätyksen alaisen palkkojen ja välillisten työvoimakustannusten hyväksyttävästä yhteismäärästä. Välillisten työvoimakustannusten määräksi katsotaan 25 prosenttia mainituista palkoista. Yrittäjän itsensä osalta käynnistysavustusta myönnetään kuitenkin asetuksella tarkemmin säädettävien tavoin palkkakustannuksista riippumaton määrä.

21 §

Pienyritystoiminnan kehittämisavustus

Avustusta maaseudun pienyritystoiminnan kehittämiseen voidaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää 15 §:n 1 momentissa säädetyin rajoituksin enintään 75 prosenttia niistä hyväksyttävistä kustannuksista, jotka aiheutuvat tuotteiden, tuotantomenetelmien, markkinoinnin ja yrityksen johtamisen kehittämishankkeista, yrityksen tarvitsemasta koulutuksesta, ympäristönsuojelun rahoituksesta tai aloittavan pienyrityksen toimintaedellytysten selvittämisestä.

(kumotaan)

4 a luku

Ohjelmiin liittyvä tuki

22 a §

Ohjelmaperusteiset avustukset

Asetuksella tarkemmin säädettävien perusteiden

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

ja tavoin voidaan myöntää avustusta sellaiseen aluesuunnitelmaan perustuvan ohjelman toteuttamiseen liittyvään hankkeeseen, jonka pääasiallisena tarkoituksena on edistää 1 §:n mukaisia tavoitteita. Tuen saajana voi olla elinkeinonharjoittajan tai tässä laissa tarkoitettun yrityksen lisäksi muu sellainen yksityinen tai julkinen yhteisö, joka pääasiassa toimii asianomaisella alalla tai jonka tehtäviin se liittyy.

26 §

Valtionlainat

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetyn lainan korko on ensimmäisellä vyöhykkeellä neljä prosenttia, toisella vyöhykkeellä viisi prosenttia, kolmannella vyöhykkeellä kuusi prosenttia ja neljännellä vyöhykkeellä seitsemän prosenttia.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetyn lainan vuotuisena korkona käytetään markkinaehtoisia korkoja. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alhaisempaa korkoa, kuitenkin vähintään korkoa, jonka määrästä säädetään asetuksella. Kyseistä korkoa peritään enintään siihen asti, kun korkoetuutena myönnetty tuki on tullut kokonaan käytetyksi, minkä jälkeen lainansaajalta peritään kysymyksessä olevassa lainassa käytettyä markkinaehtoista korkoa. Asetuksella säädetään hyväksyttävistä markkinaehtoisista koroista, korkoetuuden muuntamisesta avustukseksi sekä avustuksen enimmäismäärästä.

28 §

Korkotukilainat

Valtion maksaman korkotuen suuruus on 50 prosenttia luottolaitoksen perimästä korosta. Korkotukea ei kuitenkaan makseta ulkomaan valuutan määräisestä luotosta valuuttakurssien muutoksen aiheuttamien lisäkustannusten osalta. Korkotukea maksetaan myös yrityssaneerausta tai yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevan hakemuksen vireillä ollessa. Jos yrityssaneerauksessa tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä on alennettu velan jäljellä olevaan laina-aikaan kohdistuvaa korkoa, lasketaan korkotuen osuus saneeraus- tai maksuohjelman tultua vahvistetuksi velkakirjaehto- jen mukaisesta korosta. Korkotuki maksetaan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitettui- ta varoista.

Valtion maksaman korkotuen suuruus on viisi prosenttiyksikköä lainasta perittävästä vuotuisesta korosta. Lainansaajan on kuitenkin maksettava lainasta vähintään asetuksella säädettyä korkoa. Korkotuen määrä voi yhteensä koko laina-aikana nousta enintään asetuksella säädettyään määrään hankkeen tai tuettavan kohteen koko määrästä. Korkotukea ei makseta ulkomaan valuutan määräisestä luotosta valuuttakurssien muutoksen aiheuttamien lisäkustannusten osalta. Sen sijaan korkotukea maksetaan myös yrityssaneerausta tai yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevan hakemuksen vireillä ollessa. Jos yrityssaneerauksessa tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä on alennettu velan jäljellä olevaan laina-aikaan kohdistuvaa

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

korkoa, korkotuen määrä lasketaan saneeraus- tai maksuohjelman vahvistamisen jälkeenkin velkakirjaehtoien mukaisesti ilman koron alennuksen vaikutusta. Korkotuki maksetaan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetuista varoista.

32 §

Varojen ohjaus

Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii maatilatalouden kehittämisrahastoon kertyvien tulojen sekä lainoitukseen käytettävissä olevien varojen samoin kuin korkotukilainojen ja avustusten ohjaamisesta antamalla lainojen, avustusten ja vapaaehtoisen velkajärjestelyn tasapuolisen ja yhtenäisen käsittelyn kannalta tarpeellisia, asetusta ja maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmaa tarkempia määräyksiä. Määräykset annetaan varojen määrällisestä, alueittaisesta, toimialoittaisesta ja kohderyhmittäisestä ohjaamisesta siten, että 1 §:ssä tarkoitetut tavoitteet tulevat huomioon otetuiksi. Tarvittaessa annetaan myös vastaavia määräyksiä vapaaehtoisen velkajärjestelyn käyttämisestä siltä osin kuin velkajärjestelyn käyttäminen vaikuttaa rahastoon kertyviin tuloihin.

32 §

Varojen ohjaus

Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii maatilatalouden kehittämisrahastoon kertyvien tulojen sekä lainoitukseen käytettävissä olevien varojen samoin kuin korkotukilainojen ja avustusten ohjaamisesta antamalla lainojen, avustusten ja vapaaehtoisen velkajärjestelyn tasapuolisen ja yhtenäisen käsittelyn kannalta tarpeellisia, asetusta ja maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmaa tarkempia määräyksiä. Määräykset annetaan varojen määrällisestä, alueittaisesta, toimialoittaisesta ja kohderyhmittäisestä ohjaamisesta siten, että 1 §:ssä tarkoitetut tavoitteet tulevat huomioon otetuiksi. *Määräyksissä on otettava huomioon maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (/) mukainen varainkäyttö sekä alueellisten kehittämisohjelmien mukaisten toimenpiteiden edellyttämien hankkeiden rahoittaminen. Tarvittaessa annetaan myös vastaavia määräyksiä vapaaehtoisen velkajärjestelyn käyttämisestä siltä osin kuin velkajärjestelyn käyttäminen vaikuttaa rahastoon kertyviin tuloihin.*

49 §

Avustuksen takaisinperiminen

Tämän lain nojalla myönnetty avustus peritään asetuksella tarkemmin määrättävin perustein osaksi tai kokonaan takaisin valtiolle, jos:

5) avustuksensaaja on myynyt tuen kohteena ollutta omaisuutta viiden vuoden kuluessa avustuksen viimeisen tai, jos avustusta ei ole maksettu kokonaan, viimeksi nostetun erän maksamisesta; *tai*

6) avustuksensaaja on jättänyt noudattamatta avustuspäätöksessä asetettuja muita ehtoja.

5) avustuksensaaja on myynyt tuen kohteena ollutta omaisuutta viiden vuoden kuluessa avustuksen viimeisen tai, jos avustusta ei ole maksettu kokonaan, viimeksi nostetun erän maksamisesta;

6) avustuksensaaja on jättänyt noudattamatta avustuspäätöksessä asetettuja muita ehtoja; *tai*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7) avustuksensaaja on jättänyt noudattamatta 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa.

Valtiolle 1 momentin nojalla takaisinperittävät avustukset saadaan periä ulosottotoimin siinä järjestyksessä, kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään, mahdollisen muutoksenhaun estämättä. Valitusviranomaisen voi kuitenkin määrätä ulosoton keskeytettäväksi siksi, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

50 §

Myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanominen

Tämän lain mukainen valtionlaina, valtion myyntihintasaaminen ja korkotuki voidaan asetuksella tarkemmin määrättävin perustein määrätä maksettavaksi takaisin osaksi tai kokonaan yhdessä tai useammassa erässä ja korkotuen maksaminen lopettaa, jos velallinen on lainaa hakiessaan tai valtiolta maata ostaessaan antanut olennaisessa kohdin erehdyttäviä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti, pirstonut maatilansa, luovuttanut sen osaksi tai kokonaan, jättänyt noudattamatta 29 a tai 29 b §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa taikka jos tila on joutunut ulosottotoimin myytäväksi. Myyntihintasaaminen ja valtionlaina voidaan määrätä heti takaisin maksettavaksi asetuksella tarkemmin säädettävin perustein myös silloin, kun velallinen ei ole noudattanut kauppa- tai velkakirjassa asetettuja muita ehtoja. Maaseutuelinkeinopiiri voi antaa ennakkotiedon siitä, aiheuttaako toimenpide valtionlainan tai myyntihintasaamisen irtisanomisen tai korkotuen lakkauttamisen.

Takaisin perittävät 1 momentissa tarkoitetut valtion myyntihintasaamiset saadaan periä maaseutupiirin lainvoimaisen päätöksen tai, jos maaseutupiirin päätöksestä on valitettu, maatilahallituksen antaman päätöksen nojalla ulosottotoimin siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa säädetään. Tässä laissa tarkoitettujen valtion myyntihintasaamisten erääntyneet maksut saadaan periä sanotussa järjestyksessä ilman eri päätöstä.

50 §

Myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanominen

Tämän lain mukainen valtionlaina, valtion myyntihintasaaminen ja korkotuki voidaan asetuksella tarkemmin määrättävin perustein määrätä maksettavaksi takaisin osaksi tai kokonaan yhdessä tai useammassa erässä ja korkotuen maksaminen lopettaa, jos velallinen on lainaa hakiessaan tai valtiolta maata ostaessaan antanut olennaisessa kohdin erehdyttäviä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti, pirstonut maatilansa, luovuttanut sen osaksi tai kokonaan, jättänyt noudattamatta 7, 29 a tai 29 b §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa taikka jos tila on joutunut ulosottotoimin myytäväksi. Myyntihintasaaminen ja valtionlaina voidaan määrätä heti takaisin maksettavaksi asetuksella tarkemmin säädettävin perustein myös silloin, kun velallinen ei ole noudattanut kauppa- tai velkakirjassa asetettuja muita ehtoja. Maaseutuelinkeinopiiri voi antaa ennakkotiedon siitä, aiheuttaako toimenpide valtionlainan tai myyntihintasaamisen irtisanomisen tai korkotuen lakkauttamisen.

Tässä laissa tarkoitettujen valtion myyntihintasaamisten erääntyneet maksut saadaan periä ulosottotoimin siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa säädetään.

Mitä 49 §:n 4 momentissa säädetään, koskee myös takaisin maksettavaksi määrättäviä 1 momentissa tarkoitettuja valtion myyntihintasaamia.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

52 §

Kehittämisrahaston varojen käyttökohteet

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan, sen lisäksi mitä niiden käyttämisestä on edellä säädetty, käyttää:

4) tämän lain 14, 15 sekä 19—21 §:n mukaisiin avustuksiin;

4) tämän lain 15, 19—21 ja 22 a §:n mukaisiin avustuksiin;

54 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Maa- ja metsätalousministeriö antaa lakia ja asetusta tarkemmat määräykset tarvittavien maksuvalmius-, kannattavuus- ja muiden laskelmien, 29 a ja 29 b §:ssä tarkoitettujen suunnitelmien sekä 29 a ja 29 b §:ssä tarkoitettujen sopimusten laatimistavasta. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa niin ikään kauppa- ja velkakirjakaavat, hakemus-, sopimus- ja päätöskaavat sekä muut tämän lain toimeenpanoa varten tarpeelliset kaavat sekä menettelytapamääräykset ja -ohjeet sekä määräykset neuvontajärjestöjen osuudesta velkajärjestelystä.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa lakia ja asetusta tarkemmat määräykset tarvittavien maksuvalmius-, kannattavuus- ja muiden laskelmien, 7, 29 a ja 29 b §:ssä tarkoitettujen suunnitelmien sekä 29 a ja 29 b §:ssä tarkoitettujen sopimusten laatimistavasta. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa niin ikään kauppa- ja velkakirjakaavat, hakemus-, sopimus- ja päätöskaavat sekä muut tämän lain toimeenpanoa varten tarpeelliset kaavat sekä menettelytapamääräykset ja -ohjeet sekä määräykset neuvontajärjestöjen osuudesta velkajärjestelystä.

59 a §

Eräiden aikaisemman lainsäädännön mukaisten saamisten korot

Mikäli maatilalain nojalla myönnettyistä lainoista ja valtion myyntihintasaamisista peritään 31 päivänä joulukuuta 1994 yli neljän prosentin vuotuista korkoa, alennetaan kyseinen korko 1 päivästä tammikuuta 1995 alkaen neljään prosenttiin. Sanottu ei kuitenkaan koske asuntokorkotuki-, asunto- ja asuntolisälainoja eikä asuinympäristön parantamiseen myönnettyjä lainoja.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan niihin hakemuksiin ja vireillä oleviin asioihin, joihin ei ole annettu lainvoimaista ratkaisua ennen lain voimaantuloa, ottaen kuitenkin huomioon, mitä jäljempänä 5 momentissa säädetään.

Milloin muussa laissa taikka asetuksessa tai päätöksessä tuen myöntäminen on porrastettu

Voimassa oleva laki

Ehdotus

maaseutuelinkeinolain mukaisen vyöhykejaon perusteella tai tuen myöntäminen, etuuden säilyminen tai muun toimenpiteen toteutuminen riippuu siitä tai maaseutuelinkeinolain 13 §:n 1 momentin mukaisen tilakoon täyttymisestä, sovelletaan kumottua 10 §:ää ja 13 §:n 1 momenttia edelleen.

Niihin keskeneräisiin vaiheittaisiin sukupolvenvaihdoksiin, joiden johonkin vaiheeseen on myönnetty maaseutuelinkeinolain mukaista maanostolainaa, voidaan sukupolvenvaihdon loppuunsaattamiseksi edelleen myöntää maanostolainaa aikaisempien säännösten mukaisesti, ei kuitenkaan enää viiden vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain 26 §:n 2 momenttia ja 28 §:n 2 momentin ensimmäistä virkettä sovelletaan lain voimaantultua vireille pantuihin lainahakemuksiin.

Tämän lain 52 §:n 1 momentin 4 kohdan estämättä saadaan maatilatalouden kehittämisrahastosta maksaa edelleen ne aloittamisavustukset, jotka lain voimaan tullessa ovat maksamatta.

Mikäli tätä lakia ei ole saatettu voimaan viimeistään 31 päivään maaliskuuta 1995 mennessä, sovelletaan tämän lain 59 a §:n 4 momenttia vasta 1 päivästä toukokuuta 1995 alkaen.

3.

Laki

porotalouslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1990 annetun porotalouslain (161/90) 1 §, 2 §:n otsikko, 3 §:n 2 momentti, 21 §, 22 §:n 3 momentti, 26 §:n 1 momentti, 27 §:n 3 momentti, 28 §:n 2 momentti ja 30 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta, näistä 21 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on osittain muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1298/90) sekä 22 §:n 3 momentti ja 26 §:n 1 momentti mainitussa 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti, 22 §:ään, sellaisena kuin se on 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa, uusi 4 momentti, lakiin uusi 29 a ja 29 b § sekä 30 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Lain tarkoitus

Porotaloutta harjoittavien henkilöiden toimeentulomahdollisuuksien ja elinolosuhteiden parantamiseksi sekä paliskuntien toiminnan tukemiseksi annetaan rahoitustukea ja suoritetaan muita toimenpiteitä siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Soveltamisala

1 §

Lain tarkoitus

Porotaloutta harjoittavien henkilöiden toimeentulomahdollisuuksien ja elinolosuhteiden parantamiseksi sekä paliskuntien toiminnan tukemiseksi annetaan rahoitustukea ja suoritetaan muita toimenpiteitä siten kuin tässä laissa säädetään *ottaen kuitenkin huomioon Euroopan unionin perustamissopimuksessa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä tukitoiminnalle asetetut rajoitukset.*

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa tarkoitettua tukea myönnetään ainoastaan maaseutuelinkeinolain 3 §:n 3 momentissa ja 15 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetyin rajoituksin.

3 §

Tuen saamisen henkilökohtaiset edellytykset

Tämän lain mukaisista toimenpiteistä ei voi päästä osalliseksi sellainen henkilö, jonka omat ja puolison muusta kuin luontaiselinkeinolaissa (610/84) tarkoitetun ammatin harjoittamisesta saamat kokonaistulot ovat valtioneuvoston vahvistamaa määrää suuremmat.

Tämän lain mukaisista toimenpiteistä ei voi päästä osalliseksi sellainen henkilö, jonka omat ja puolison muusta kuin luontaiselinkeinolaissa (610/84) tarkoitetun ammatin harjoittamisesta saamat kokonaistulot ovat valtioneuvoston vahvistamaa määrää suuremmat. *Tuen saamisen edellytyksenä on lisäksi asetuksella tarkemmin säädettävän kehittämissuunnitelman laatiminen.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

Myyntihinnat

Porotaloustilaan liitettävän lisäalueen myyntihinnan maksuaika on enintään 30 vuotta. Myyntihinnan vuotuinen korko on neljä prosenttia. Myyntihinta voi olla, hakijan olosuhteet huomioon ottaen, koroton enintään ensimmäiset 5 vuotta ja sen lyhennysten periminen voidaan aloittaa enintään 5 vuotta säännönmukaista ajankohtaa myöhemmin sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Edellä 10 §:ssä tarkoitettujen muiden alueiden sekä osuuksien ja oikeuksien myyntihintojen maksuaika on enintään kymmenen vuotta sekä vuotuinen korko kahdeksan prosenttia. Myyntihintojen maksuajoista säädetään tarkemmin asetuksella.

Se osa lisäalueen myyntihinnasta, jota ei ole annettu säännönmukaisin maksuehdoin velaksi, on maksettava kauppakirjaa allekirjoitettaessa tai määräajassa, joka ei saa olla viittä vuotta pitempi kaupantekopäivästä lukien. Mikäli sanottua myyntihinnan osaa ei makseta kauppakirjaa allekirjoitettaessa, on siitä maksettava kahdeksan prosentin suuruisia vuotuista korkoa.

22 §

Lainaehdot

Laina-aika on enintään 30 vuotta. Takaisinmaksuajoista säädetään tarkemmin asetuksella. Lainan korko on neljä prosenttia. Tuotantorakennuksen ja asuinrakennuksen rakentamiseen, peruskorjaamiseen ja laajentamiseen myönnettyt lainat sekä maanostoon myönnettyt lainat voivat olla, hakijan olosuhteet huomioon ottaen, korottomat enintään ensimmäiset 5 vuotta ja niiden lyhennysten periminen voidaan aloittaa enintään 5 vuotta säännönmukaista ajankohtaa myöhemmin sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

21 §

Myyntihinnat

Porotaloustilaan liitettävän lisäalueen myyntihinnan maksuaika on enintään 20 vuotta. Myyntihintojen maksuajoista säädetään tarkemmin asetuksella. Myyntihinnan korkoon sovelletaan, mitä jäljempänä 22 §:n 3 momentissa säädetään.

Korkoetuuden, korkovapauden ja lyhennysvapauden enimmäismäärästä säädetään asetuksella.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetyn lainan vuotuisena korkona käytetään markkinaehtoisia korkoja. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alhaisempaa korkoa, kuitenkin vähintään korkoa, jonka määrästä säädetään asetuksella. Kyseistä korkoa peritään enintään siihen asti, kun korkoetuutena myönnetty tuki on tullut kokonaan käytetyksi, minkä jälkeen lainansaajalta peritään kysymyksessä olevassa lainassa käytettyä markkinaehtoista korkoa. Asetuksella säädetään hyväksyttävistä markkinaehtoisista koroista, korkoetuuden muuntamisesta avustukseksi sekä avustuksen enimmäismäärästä.

Korkoetuuden, korkovapauden ja lyhennysvapauden enimmäismäärästä sekä laina-ajasta säädetään asetuksella.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

Avustukset

Avustusten prosentuaalisista enimmäismääristä säädetään tarkemmin asetuksella. Avustus voi kuitenkin olla enintään 45 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Milloin avustuksen ohella myönnetään myös lainaa, saa avustuksen ja lainan yhteismäärä kattaa mainitut kustannukset kokonaisuudessaankin.

26 §

Avustukset

Avustusten prosentuaalisista enimmäismääristä säädetään tarkemmin asetuksella. Avustus voi kuitenkin olla enintään 45 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Milloin avustuksen ohella myönnetään myös lainaa, saa avustuksen ja lainan yhteismäärä olla enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

27 §

Rakennustöiden tukeminen

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua avustusta voidaan myöntää enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua avustusta voidaan myöntää enintään 75 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Avustuksen enimmäismääristä säädetään tarkemmin asetuksella.

28 §

Irtaimistoavustukset

Edellä 1 momentissa tarkoitettua avustusta voidaan myöntää enintään 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua avustusta voidaan myöntää enintään 45 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

29 a §

Porotalouden edistämishankkeet

Tämän lain nojalla voidaan asetuksella tarkemmin säädettävin edellytyksin myöntää tuke sellaisen hankkeiden kustannuksiin, joiden tarkoituksena on porotalouden harjoittamisen sekä porotaloustuotteiden jatkojalostuksen edistäminen. Tuki voidaan myöntää paitsi yksityiselle porotalouden harjoittajalle tai paliskunnalle myös kunnalle, kuntayhtymälle, yhdistykselle, yhtiölle tai osuuskunnalle. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hanke on otettu huomioon alueellisissa kehittämissuunnitelmissa.

29 b §

Hanketuen myöntämisen edellytykset

Avustusta paliskunnille tämän lain nojalla myönnetään kuitenkin vain, mikäli hanke sisältyy alueelliseen kehittämissuunnitelmaan eikä sitä varten myönnetä tukea Euroopan yhteisön rakennerahastoista.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

30 §

Kehittämisrahaston varojen käyttäminen

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä on edellä säädetty, käyttää tästä laista aiheutuviin seuraaviin menoihin:

3) lainoituksesta aiheutuviin hoitopalkkio- ja muihin menoihin; sekä

4) porotalouden kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamiseen.

3) lainoituksesta aiheutuviin hoitopalkkio- ja muihin menoihin;

4) porotalouden kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamiseen; sekä

5) edellä 29 a §:ssä tarkoitettujen hankkeiden tukeen.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan niihin hakemuksiin ja vireillä oleviin asioihin, joihin ei ole annettu lainvoimaista ratkaisua ennen lain voimaantuloa.

Tämän lain 22 §:n 3 momenttia sovelletaan lain voimaantultua vireille pantuihin lainahakemuksiin.

4.

Laki**luontaiselinkeinolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun luontaiselinkeinolain (610/84) 1 §, 2 §:n otsikko, 4 §:n 2 momentti, 28 §:n 1 momentti, 29 §:n 3 momentti, 33 §:n 1 momentti, 34 §:n 2 momentti, 36 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 28 §:n 1 momentti, 29 §:n 3 momentti ja 34 §:n 2 momentti muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla (1296/90), sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti, 29 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 35 a § ja 36 §:n 1 momenttiin uusi 7 kohta, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Lain tarkoitus

Luontaiselinkeinoja harjoittavien henkilöiden toimeentulomahdollisuuksien ja elinolosuhteiden parantamiseksi maan pohjoisilla alueilla annetaan maata, osuuksia ja oikeuksia sekä luottoa ja avustuksia ynnä suoritetaan

1 §

Lain tarkoitus

Luontaiselinkeinoja harjoittavien henkilöiden toimeentulomahdollisuuksien ja elinolosuhteiden parantamiseksi maan pohjoisilla alueilla annetaan maata, osuuksia ja oikeuksia sekä luottoa ja avustuksia *samoin kuin* suoritetaan

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

muita toimenpiteitä siten kuin tässä laissa säädetään.

taan muita toimenpiteitä siten kuin tässä laissa säädetään, *ottaen kuitenkin huomioon Euroopan unionin perustamissopimuksessa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä tukitoiminnalle asetetut rajoitukset.*

2 §

Soveltamisalue

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa tarkoitettua tukea myönnetään ainoastaan maaseutuelinkeinolain 3 §:n 3 momentissa ja 15 §:ssä säädettyin rajoituksin.

4 §

Tukemiskelpoiset henkilöt

Tämän lain mukaisista toimenpiteistä ei voi päästä osalliseksi sellainen henkilö, jonka omat ja puolison muusta kuin tässä laissa tarkoitetun ammatin harjoittamisesta saamat kokonaistulot ovat valtioneuvoston vahvistamaa määrää suuremmat.

Tämän lain mukaisista toimenpiteistä ei voi päästä osalliseksi sellainen henkilö, jonka omat ja puolison muusta kuin tässä laissa tarkoitetun ammatin harjoittamisesta saamat kokonaistulot ovat valtioneuvoston vahvistamaa määrää suuremmat. *Tuen saamisen edellytyksenä on lisäksi asetuksella tarkemmin säädettävän kehittämissuunnitelman laatiminen.*

28 §

Myyntihinnat

Luontaiselinkeinotilan ja lisäalueen myyntihinnan maksuaika on enintään 30 vuotta. Myyntihinnan vuotuinen korko on neljä prosenttia. Myyntihinta voi olla, hakijan olosuhteet huomioon ottaen, koroton enintään 5 vuotta ja sen lyhennysten periminen voidaan aloittaa enintään 5 vuotta säännönmukaista ajankohtaa myöhemmin sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Edellä 11 §:ssä tarkoitettujen muiden alueiden sekä osuuksien myyntihintojen osalta vastaava aika on enintään 10 vuotta sekä vuotuinen korko kahdeksan prosenttia. Myyntihintojen maksuajoista säädetään tarkemmin asetuksella.

28 §

Myyntihinnat

Luontaiselinkeinotilan ja lisäalueen myyntihinnan maksuaika on enintään 20 vuotta. *Myyntihintojen maksuajoista säädetään tarkemmin asetuksella. Myyntihinnan korkoon sovelletaan, mitä jäljempänä 29 §:n 3 momentissa säädetään.*

29 §

Lainaehdot

29 §

Lainaehdot

Laina-aika on enintään 30 vuotta. Takaisin-

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista

Voimassa oleva laki

maksuajoista säädetään tarkemmin asetuksella. Lainan korko on neljä prosenttia. Tuotantorakennuksen ja asuinrakennuksen rakentamiseen, peruskorjaamiseen ja laajentamiseen myönnetyt lainat sekä maanosto- ja sisäsuuslainat voivat olla, hakijan olosuhteet huomioon ottaen, korottomat enintään ensimmäiset 5 vuotta ja niiden lyhennysten periminen voidaan aloittaa enintään 5 vuotta säännönmukaista ajankohtaa myöhemmin sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

33 §

Avustukset

Avustuksen prosentuaalisista enimmäismääristä säädetään tarkemmin asetuksella, kuitenkin niin, että avustus saa olla enintään 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Milloin avustuksen ohella myönnetään myös lainaa, saa avustuksen ja lainan yhteismäärä kattaa mainitut kustannukset kokonaisuudessaankin.

34 §

Tienteko- ja vesihuoltotyöt

Valtion toimesta suoritettujen 1 momentissa tarkoitettujen töiden kustannuksista peritään tilan omistajalta se määrä, jolla tilan arvon tarkoitukseensa käytettynä voidaan katsoa nousseen sanottujen töiden johdosta, enintään kuitenkin 10 prosenttia tilan osalle tulleiden kustannusten määrästä. Perittävän määrän takaisinmaksuaika on kymmenen vuotta ja sen vuotuinen korko on neljä prosenttia. Takaisinperinnästä päättää maaseutuelinkeinopiiri.

Ehdotus

myönnetyn lainan vuotuisena korkona käytetään markkinaehtoisia korkoja. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alhaisempaa korkoa, kuitenkin vähintään korkoa, jonka määrästä säädetään asetuksella. Kyseistä korkoa peritään enintään siihen asti, kun korkoetuutena myönnetty tuki on tullut kokonaan käytetyksi, minkä jälkeen lainansaajalta peritään kysymyksessä olevassa lainassa käytettyä markkinaehtoista korkoa. Asetuksella säädetään hyväksyttävistä markkinaehtoisista koroista, korkoetuuden muuntamisesta avustukseksi sekä avustuksen enimmäismäärästä.

Korkoetuuden, korkovapauden ja lyhennysvapauden enimmäismäärästä sekä laina-ajasta säädetään asetuksella.

33 §

Avustukset

Avustusten prosentuaalisista enimmäismääristä säädetään tarkemmin asetuksella. Avustus voi kuitenkin olla alkutuotantoa ja asumista tuettaessa enintään 45 prosenttia ja muutoin enintään 30 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Milloin avustuksen ohella myönnetään myös lainaa, saa avustuksen ja lainan yhteismäärä olla enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

34 §

Tienteko- ja vesihuoltotyöt

Valtion toimesta suoritettujen 1 momentissa tarkoitettujen töiden kustannuksista peritään tilan omistajalta se määrä, jolla tilan arvon tarkoitukseensa käytettynä voidaan katsoa nousseen sanottujen töiden johdosta, vähintään kuitenkin 25 prosenttia ja enintään 70 prosenttia tilan osalle tulleiden kustannusten määrästä. Perittävän määrän takaisinmaksuaika on kymmenen vuotta ja sen vuotuinen korko on vähintään neljä prosenttia. Takaisinperinnästä päättää maaseutuelinkeinopiiri.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

35 a §

Luontaiselinkeinojen edistämishankkeet

Tämän lain nojalla voidaan asetuksella tarkemmin säädettävin edellytyksin myöntää tukea sellaisten hankkeiden kustannuksiin, joiden tarkoituksena on luontaiselinkeinojen harjoittamisen sekä luontaiselinkeinoista saatujen tuotteiden jatkojalostuksen sekä muun tämän lain mukaisen toiminnan edistäminen. Tuki voidaan myöntää paitsi yksityiselle luontaiselinkeinoon harjoittajalle myös kunnalle, kuntayhtymälle, yhdistykselle, yhtiölle tai osuuskunnalle. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hanke on otettu huomioon alueellisissa kehittämissuunnitelmissa.

36 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttäminen

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä on edellä säädetty, käyttää tästä laista aiheutuviin seuraaviin menoihin:

-
- 5) valtion toimesta tehtyjen teiden kunnossapitoon; sekä
 - 6) luontaiselinkeinojen kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamiseen.

36 §

Kehittämisrahaston varojen käyttäminen

-
- 5) valtion toimesta tehtyjen teiden kunnossapitoon;
 - 6) luontaiselinkeinojen kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamiseen; sekä
 - 7) edellä 35 a §:ssä tarkoitettujen hankkeiden tukeen.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan niihin hakemuksiin ja vireillä oleviin asioihin, joihin ei ole annettu lainvoimaista ratkaisua ennen lain voimaantuloa.

Tämän lain 29 §:n 3 momenttia sovelletaan lain voimaantultua vireille pantuihin lainahakemuksiin.

5.

Laki

maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatilatalouden kehittämisrahastosta 16 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (657/66) 2 ja 3 § sekä 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 2 § osittain ja 4 §:n 1 momentti muutettuina 4 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1205/92) ja 3 §:n 1 ja 2 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1302/90), sekä

lisätään lakiin uusi 2 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston muodostavat asutusrahastoon kuuluneet varat sekä ne varat, jotka valtion tulo- ja menoarviossa rahastoon siirretään, samoin kuin varat, jotka rahaston toiminnasta kertyvät.

Maatilatalouden kehittämisrahasto on maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä. Rahastoa hoitaa johtokunta, jonka nimittää valtioneuvosto. Johtokunnan kokoonpanosta ja toimikaudesta säädetään asetuksella. Johtokunnan tehtävänä on:

1) tehdä maa- ja metsätalousministeriölle ehdotus toiminta- ja taloussuunnitelmaksi ja mahdolliseksi valtion talousarvioksi rahastoa ja sen varoilla tuettavaa toimintaa koskevilta osin;

2) antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita rahaston varoilla tuettavaan toimintaan kuuluvissa ja niihin liittyvissä asioissa;

3) tehdä maa- ja metsätalousministeriölle ehdotus 4 §:ssä tarkoitetuksi käyttösuunnitelmaksi;

4) vastata siitä, että rahastolla on riittävä maksuvalmius;

5) vahvistaa rahaston johtosääntö;

6) hyväksyä ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätös; sekä

7) antaa vuosittain maa- ja metsätalousministeriölle kertomus rahaston toiminnasta edellisenä kalenterivuotena.

Maatilatalouden kehittämisrahaston hallintoa hoitaa muilta kuin 2 momentissa mainituilta osin maa- ja metsätalousministeriö siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Kehittämisrahaston kirjanpitoa ja maksuliikettä hoitaa maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

Ehdotus

2 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston muodostavat asutusrahastoon kuuluneet varat, *rahaston toiminnasta kertyvät varat sekä ne varat, jotka valtion talousarviossa rahastoon siirretään sekä Euroopan yhteisön rakennerahastoista maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain 31 §:n 2 momentin nojalla rahaston varoista myönnetyn tuen osarahoituk-*sena rahastoon tuloutetaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 a §

Maatilatalouden kehittämisrahasto on maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä. Rahastoa hoitaa johtokunta, jonka nimittää valtioneuvosto. Johtokunnan kokoonpanosta ja toimikaudesta säädetään asetuksella. Johtokunnan tehtävänä on:

- 1) vastata rahaston riittävästä maksuvalmiudesta;
- 2) antaa maa- ja metsätalousministeriölle lausunto rahaston varoja koskevista valtakunnallisista suunnitelmista, joiden toteuttamiseen haetaan Euroopan yhteisön osarahoitusta;
- 3) tehdä maa- ja metsätalousministeriölle ehdotus toiminta- ja taloussuunnitelmaksi ja mahdolliseksi valtion talousarvioksi rahastoa ja sen varoilla tuettavaa toimintaa koskevilta osin;
- 4) antaa tarvittaessa lausuntoja ja tehdä aloitteita rahaston varoilla tuettavaan toimintaan kuuluvissa ja niihin liittyvissä asioissa;
- 5) tehdä maa- ja metsätalousministeriölle ehdotus rahaston varojen vuotuiseksi käyttösuunnitelmaksi;
- 6) vahvistaa rahaston johtosääntö;
- 7) hyväksyä ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätös; sekä
- 8) antaa vuosittain maa- ja metsätalousministeriölle kertomus rahaston toiminnasta edellisenä kalenterivuotena.

Maatilatalouden kehittämisrahaston hallintoa hoitaa muilta kuin 1 momentissa mainituilta osin maa- ja metsätalousministeriö siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Kehittämisrahaston kirjanpitoa ja maksuliikettä hoitaa maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

3 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttämisestä maatilatalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen sekä niiden kehittämistä tarkoittavan toiminnan edistämiseen säädetään erikseen. Rahaston varoja voidaan käyttää myös muihin maatilatalouden kehittämistarkoituksiin eduskunnan tulo- ja menoarvion yhteydessä päättämässä rajoissa.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käytöllä on edistettävä maaseutuelinkeinolain (1295/90) mukaisten tavoitteiden toteuttamista.

Rahaston varoja voidaan käyttää myös pakohuutokaupalla myytyjen tilojen ja alueiden lunastamiseen valtiolle, sen mukaan kuin siitä

3 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää maatilatalouden rakenteen parantamiseen, maaseutuelinkeinojen edistämiseen, maaseudun elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien parantamiseen sekä näiden toimenpiteiden kehittämisen edistämiseen.

Rahaston varojen käyttämisestä edellä mainituihin tarkoituksiin säädetään erikseen lailla. Valtion talousarviossa varoja voidaan osoittaa myös muihin maatilatalouden kehittämistarkoituksiin.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja käytettäessä on erityisesti edistettävä maaseutuelinkeinolain ja maa- ja metsätalouden raken-

Voimassa oleva laki

erikseen säädetään, sekä tilojen ja alueiden valtiolle hankkimiseen valtion saamisen turvaamiseksi.

4 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston vuotuisen käyttösuunnitelman vahvistaa maa- ja metsätalousministeriö. Käyttösuunnitelmassa on erikseen osoitettava varat sijoitus- ja kulutusmenoihin. Kulutusmenoihin luetaan ne menot, jotka kokonaan tai osittain jäävät lopullisiksi menoiksi.

Ehdotus

nepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (/) mukaisia tavoitteita.

Rahaston varoja voidaan käyttää myös pakokohuutokaupalla myytyjen tilojen ja alueiden lunastamiseen valtiolle, sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään, sekä tilojen ja alueiden valtiolle hankkimiseen valtion saamisen turvaamiseksi *joko velkajärjestelyjen yhteydessä tai muuten.*

4 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston vuotuisen käyttösuunnitelman vahvistaa maa- ja metsätalousministeriö. *Käyttösuunnitelman on sisällettävä arvio rahaston tuloista sekä suunnitelma varojen käytöstä. Suunnitelmassa on erikseen osoitettava varat sijoitus- ja kulutusmenoihin. Suunnitelmassa on myös eriteltävä ne sijoitus- ja kulutusmenot, joihin Euroopan yhteisön rakennerahastoista on mahdollista saada osarahoitusta.*

Tämä laki tulee voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana.

6.

Laki

luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista 23 päivänä joulukuuta 1977 annetun lain (1015/77) 2 §:n 13 kohta, sellaisena kun se on 21 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1209/90), ja 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1557/92), sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kun se on viimeksi muutettu mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla, uusi 14 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Korkotukilainoja voidaan antaa:

13) ulkomailla toteutettavaan ympäristön-suojelua edistävään investointiin, jolla on merkittävä vaikutus Suomen ympäristön tilaan. (21.12.1990/1209).

13) ulkomailla toteutettavaan ympäristön-suojelua edistävään investointiin, jolla on merkittävä vaikutus Suomen ympäristön tilaan; sekä

14) kasvihuoneyritysten ja avomaan puutarhavihjelmiä tuotannollisista investoinneista johtuvien luottojen ja käyttö pääomaluottojen vakuuttamiseen.

5 §

Edellä 2 §:n 2 kohdassa tarkoitetuista lainoista hyväksyy korkotukilainoiksi vesiensuojeluinvestointien suorittamiseen annettavat lainat ympäristöministeriö sekä muut lainat maa- ja metsätalousministeriö ja korkohyvityksen suorittaa niiden osalta vesi- ja ympäristöhallitus. Edellä 2 §:n 5 ja 13 kohdissa tarkoitettujen lainat hyväksyy korkotukilainoiksi ympäristöministeriö, 6 kohdassa tarkoitettujen lainat liikenneministeriö sekä 8 kohdassa tarkoitettujen lainat huoltovarmuuskeskus ja korkohyvityksen suorittaa niiden osalta valtiokonttori. Muiden lainojen osalta lainan hyväksyy korkotukilainaksi ja korkohyvityksen maksaa asianomainen keskusvirasto. Asianomainen ministeriö voi myös oikeuttaa alaisensa keskusviraston tai piirihallintoviranomaisen hyväksymään korkotukilainaksi määrältään enintään 1 000 000 markan suuruisen edellä 2 §:n 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettujen lainan.

Edellä 2 §:n 2 kohdassa tarkoitetuista lainoista hyväksyy korkotukilainoiksi vesiensuojeluinvestointien suorittamiseen annettavat lainat ympäristöministeriö sekä muut lainat maa- ja metsätalousministeriö ja korkohyvityksen suorittaa niiden osalta vesi- ja ympäristöhallitus. Edellä 2 §:n 5 ja 13 kohdissa tarkoitettujen lainat hyväksyy korkotukilainoiksi ympäristöministeriö, 6 kohdassa tarkoitettujen lainat liikenneministeriö sekä 8 kohdassa tarkoitettujen lainat huoltovarmuuskeskus ja korkohyvityksen suorittaa niiden osalta valtiokonttori. Edellä 2 §:n 14 kohdassa tarkoitettujen lainat hyväksyy korkotukilainoiksi maa- ja metsätalousministeriö ja korkohyvityksen suorittaa niiden osalta maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Muiden lainojen osalta lainan hyväksyy korkotukilainaksi ja korkohyvityksen maksaa asianomainen keskusvirasto. Asianomainen ministeriö voi myös oikeuttaa alaisensa keskusviraston tai piirihallintoviranomaisen hyväksymään korkotukilainaksi määrältään enintään 1 000 000

Voimassa oleva laki

Ehdotus

markan suuruisen edellä 2 §:n 2, 5, 6 ja 14 kohdassa tarkoitetun lainan.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana.
